

Malgrat no pugui dir-se que l'anarquisme fou ni la CNT, ni els Sindicats d'Oposició, ni la FAI... es comú a totes les tendències el seu antipolitisme i antiestatisme, rebutjant la participació amb les forces burgeses i confiant amb l'impuls revolucionari de les masses.

Ideari.

El pensament educatiu dels anarquistes venia definit per la seva no acceptació de qualsevol sistema escolar derivat de la burgesia, en qualsevol de les seves formes de govern. L'impuls de l'escola pública que propugnaven els republicans no era vàlida, ja que mentre subsistissin les diferències entre les classes socials, l'escola reproduiria l'esquema de rics i pobres.

Malgrat la diversitat de tendències anarquistes i l'acceptació amb més o menys matisos de l'escola única, en totes elles és comú el rebuig del control estatal de l'escola, que converteix als mestres en funcionaris al

00119

servei de l'aparell escolar i sotmet a l'alumne a la manipulació ideològica de les classes dominants. A fi de que l'escola no reproduïxi les diferències socials, ni anul·li la voluntat lliure i creadora de l'home, no deu dependre ni de l'Estat ni de les famílies, sinó dels organismes (municipis, barris...), entitats (ateneus, comunes...), vinculats a la vida comunitària en l'aspecte social i econòmic, que vetllarien per la seva gestió. Durant la guerra civil es donaren experiències interessants, en aquest sentit, en les zones on l'anarquisme havia assolit un grau de profunditat i reconversió econòmica de les relacions de treball. (37).

00120

LA PROCLAMACIÓ DE LA REPÚBLICA A CATALUNYA

Els aconteixements que afectaren Catalunya durant els primers dies de vida de la República tenen el seu origen en els acords presos en el Pacte de Sant Sebastià. Les forces catalanistes republicanes havien rebutjat sempre tota col.laboració i participació amb les organitzacions de la resta de l'Estat. En aquesta ocasió hi prengueren part perquè hi havia un pla d'actuació essencialment revolucionari. Havent-hi acord entre els representants catalans, J. Aiguadé, pertanyent a l'Estat Català, presentà com a condició indispensable que les forces polítiques presents reconeguessin la realitat del problema català.

Manuel Carrasco i Formiguera, d'Acció Catalana, digué:

"Si el nou estat de coses que pugui succeir no té en compte el fet de Catalunya, llavors a nosaltres no ens interessa el canvi, a nosaltres no ens interessarà ni la revolució ni la república, si conjuntament amb aquest fet de plantejar la revolució no es reconeix per endavant la personalitat del nostre poble" (33).

00121

Amb la intervenció de M. Domingo que suavitzà les paraules de Carrasco, es cloqué el plet i els representants dels partits republicans espanyols acceptaren les condicions catalanes, comproment-se a donar una solució jurídica al fet català durant el període del govern revolucionari. A més, en els documents aprovats, es diu que la solució hauria de tenir per base i fonament la voluntat de Catalunya, expressada en un projecte d'estatut o constitució autònoma, proposada lliurement pel poble de Catalunya i acceptada per la voluntat de la majoria dels catalans, en referèndum votat per sufragi universal. Aquest estatut hauria d'estar sotmès, en la part referent a la delimitació d'atribucions entre el poder central i el govern autònom de Catalunya, a l'aprovació sobirana de les Corts Constituents. Els posteriors problemes per aconseguir una completa autonomia ens confirmen que els republicans espanyols acceptaren les condicions del Pacte més per necessitat de fer-se aliats que per llurs conviccions.

L'èxit electoral del 12 d'abril, que donava el triomf a les forces republicanes, la immediata ocupació de l'Ajuntament i l'audaç proclamació de la República com a estat integrant de la Federació Ibèrica, feta per Macià, des

00122

del balcó de la casa de la ciutat, foren aconteixements que succeïren a ritme vertiginós, mentre el poble onejava banderes i esclatava en aplaudiments a mesura que arribaven notícies de la resta de la península.(39)

El govern provisional, astorat davant la proclamació de la República Catalana que ultrapassava els acords de S. Sebastià, envià tres ministres per a entrevistar-se amb Macià el dia 18, M. Domingo, Fdo. de los Rios, i Ll. Nicolau d'Olwer, entre els quals s'arribà a una entesa que consistia en la substitució de l'Estat Català per la Generalitat de Catalunya, en espera de l'aprovació d'un Estatut que definís les competències i serveis atribuïbles a cada una de les parts.

L'Estatut de Núria

Després de la fallida de la República Catalana, que durà tres dies, la renúncia a aquesta fou acceptada tot preparant immediatament el projecte d'autonomia que devia ser enviat a les corts espanyoles. La re-

dacció d'aquest estatut d'autonomia, conegut per l'Estatut de Núria, pertocà a una ponència en la què predominaven els homes d'ERC.

El punt clau d'aquest estatut partia, en tots els seus articulats, d'una concepció federal de l'Estat, en el què cada nació que l'integrava tenia sobirania pròpia, que emanava d'ella mateixa. L'Estat central no delegava, doncs, funcions, sinó que eren els diferents estats federals els què li cedien part de les seves atribucions. No cal dir que les funcions culturals i educatives corresponien exclusivament a Catalunya.

L'article 13 de l'Estatut de Núria deia:

"Correspondrà a la Generalitat de Catalunya, la legislació exclusiva i l'execució directa en les funcions següents:

a/. L'ensenyament en tots els seus graus i ordres, i els serveis d'Instrucció Pública, Belles Arts, Museus, Arxius, Biblioteques i Conservació de monuments. Per a la concessió de títols professionals que hagin de tenir validesa en tot el territori de la República, els programes i ensenyaments escolars hauran de satisfer uns mínimums assenyalats per la legislació general" (40).

00124

L'article 5 feia referència a la llengua:

"La llengua catalana serà oficial de Catalunya, però en les relacions amb el Govern de la República serà oficial la llengua castellana.

"L'Estatut Interior de Catalunya garantirà els drets dels ciutadans de llengua materna castellana a servir-se'n personalment davant dels tribunals de justícia i davant dels òrgans de l'administració.

"Així mateix, els ciutadans de llengua materna catalana tindran el dret d'usar-la en llurs relacions amb els organismes oficials de la República a Catalunya".

D'acord amb la preceptiva establerta, aquest text devia ser aprovat en dos plebiscits, consultant primer als ajuntaments catalans i després als ciutadans. El resultat, un 99% de vots afirmatius, permeté a l'acció presentar amb força el text estatutari a Madrid. La voluntat catalana quedava, a partir d'aquest moment, en mans del poder de la República. S'iniciava una dura i llarga lluita, el desenllaç de la qual depenia dels termes en què quedés definida la Constitució.

00125

La discussió de l'Estatut a les Corts Republicanes

Rebutjada per la majoria de diputats l'estructuració federal de l'Estat espanyol, s'arribà a la formulació d'un terme mig que definia:

"La República constituye un Estado integral, compatible con la autonomía de municipios y regiones"

Aquesta definició de l'Estat era incompatible amb l'Estatut de Núria, pel fet que la sobirania quedava reservada a l'Estat Central.

Des del mes de maig fins al setembre del 32, els debats de les Corts Constituents es centraren en la discussió del futur Estatut de Catalunya. Sortirien en totes les sessions els seculars recels i animadversions respecte al fet català. Per la tribuna de les Corts hi desfilaren els personatges disposats a defensar, amb criteris decimonònics, la unitat nacional, l'existència d'una sola pàtria i la supremacia de la cultura castellana com a forjadora d'una única història. La discussió ultrapassà els límits de les corts. Tot el país es lliurà a una violenta polèmica (en algunes ciutats

com Santander s'organitzà un autèntic boicot als productes catalans.

Destacaren en la seva actitud espanyolista homes com Miguel Maura, Sanchez Roman, Ortega i Gasset, Unamuno, Royo Vilanova, Menéndez Pidal, Baroja, Maeztu...

Quina era l'actitud dels partits davant la discussió? Pel P. Radical Socialista i Acció Republicana d'Azana, la solució del fet català era fonamental per al triomf de la República.

"el gobierno desea que voten el Estatuto los más de los republicanos, pero aquellos republicanos o partidos republicanos que no estén implicados en la mayoría, si el Estatuto no les gusta en un punto determinado que voten en contra sin temor de derribar al gobierno por eso y si lo derriban allá cada cual con su responsabilidad" (41).

El PSOE no pensava oposar-se a l'Estatut ja que els vots catalans li serien necessaris per a l'aprovació de molts dels seus projectes, com la Reforma Agrària.

"El PSOE por su carácter internacional y orgánico,

apoyará toda reivindicación autónoma que tienda a hacer reconocer la personalidad regional, pero para no favorecer movimientos equivocados, se deben exigir garantías de su vitalidad y en esta intención exigir la consulta del pueblo antes de conceder un estatuto de autonomía" (42).

Però aquesta actitud inicial no fou absolutament presa per tots els seus components. La fracció encapçalada per Prieto temia que de la concessió de l'Estatut català se'n crees un precedent per a l'acceptació de l'Estatut Basc, de caire reaccionari i clerical. Però el fet de ser un dels partits de govern, els feu finalment superar les reticències per por a provocar una crisi ministerial i per la por a perdre el recolzament d'un nucli netament republicà, com era Catalunya.

El Partit Radical fou poc favorable a l'Estatut, amb l'excepció de Lerroux, el qual havia de mesurar les seves paraules en funció de l'arrelament que el seu partit havia tingut a Catalunya.

Els anarquistes es mostraren indiferents, per considerar-ho un problema burgès i pel seu allunyament del poder, accentuat ja moltíssim després de la insurrecció de l'Alt Llobregat (gener del 32).

00128

Els comunistes catalans, malgrat la seva desconfiança davant el caràcter de classe burgesa de l'Estatut, el recolzaren i criticaren als republicans catalans per la seva feblesa en la lluita per una autonomia completa.

Els grups, Al Servicio de la República, Acción Popular, i el Partido Agrario, foren hostils a l'Estatut.

Tots els representants catalans a les Corts manifestaren una unanimitat total, intentant influir en la Comissió Parlamentària encarregada de la redacció de l'Estatut, a fi que no s'allunyés massa del de Núria en les atribucions, ja que l'esperit d'aquest no pogué mantenir-se.

Es en aquest sentit que N. d'Olwer feu el següent balanç de l'Estatut:

"El Estatuto salido de las Cortes Constituyentes de la República no es el Estatuto de Nuria. No es otro que el que possibilitaba la Constitución. Por tanto, reconoce a Cataluña una esfera de gobierno propio bastante más amplia que todas las que, a lo largo de este siglo, hubieramos podido esperar obtener. Atribuye a la legisla-

ción del Parlamento Catalán el derecho civil y la totalidad del régimen local, al gobierno de Cataluña el mantenimiento del orden público, a los tribunales catalanes, integralmente, la aplicación de nuestro derecho; al Presidente de la Generalidad la representación del gobierno de la República en Cataluña. Sobre estas bases, Cataluña constuirá su porvenir, plenamente responsable de su grandeza o de su decadencia" (43).

De l'aprovació de l'Estatut a la Guerra Civil

Segons fixava l'Estatut aprovat, el Consell de la Generalitat convocà eleccions per al Parlament de Catalunya, el mes de novembre del mateix 1932, els resultats de les quals reflectiren encara més estrepitosament el triomf d'ERC i els seus aliats. Ll. Companys sortí elegit com a president de la cambra parlamentària. La primera tasca del Parlament fou la redacció de l'Estatut Interior de Catalunya.

El programa de govern de la Generalitat topava amb

unes dificultats angoixoses: la lentitud amb què es produïa el traspàs de serveis, els problemes socials que anunciaven el descontentament de les masses treballadores, les escissions en el si d'Esquerra i el reforçament de les posicions de dretes que denotaven mals presagis davant les eleccions de diputats a Corts del novembre del 33. Els resultats electorals mostraren un equilibri entre les dretes i les esquerres, amb lleugera majoria d'ERC. El partit majoritari fins llavors no podia ja governar amb la seguretat que comporta el recolzament de la majoria. Companys formà un govern de concentració en espera dels resultats dels comicis municipals que donaren la victòria a ERC, accentuant la combativitat de la Lliga, la qual decidí retirar als seus representants del Parlament.

Algunes crítiques comencen a prendre cos, en el sentit que s'havia fiat tot a l'emoció i a la improvisació, oblidant la força sentimental, que s'havia guanyat, en motor d'un partit de govern. La reacció antiesquerra provenia, en part, del desgavell de la política autònoma. Es temia la reacció de la Lliga, que ja històricament havia demostrat com, en moments d'inquietud, cedia

00131

a un dretisme fosc i fins i tot al militarisme.

El gir dretà del govern central, dificultà la vida de la Generalitat, lligada de mans i peus a les decisions de Madrid, que negava els recursos autoritzats per l'Estatut, arribant-se al punt més greu de la discordància, quan el Tribunal de Garanties Constitucionals de la República declarà la incompetència del Parlament Català per a dictar la llei sobre els Contractes de Conreu, malgrat la batalla final fos guanyada per la Generalitat. Però aquests aconteixements anaven a influir decisivament en els fets del 6 d'octubre, on es conjugaren el descontentament social i la malparada autonomia. La rebel·lió fou ofegada i l'exercit s'apoderà dels càrrecs de la Generalitat, l'Ajuntament i el Parlament Català. Els serveis traspassats a la Generalitat tornaren al govern central, l'autonomia sofrí un cop baix, fruit de la revolta dels sectors que l'havien acceptada amb recança. Al poder militar hi succeí el de la Lliga, els lerrouxistes, els cedistes...

Malgrat la censura i la prohibició d'actes massius, el clima electoral des de les esquerres fou acuradament

00132

aconseguit en conferències i actes. La gravetat imposà el front comú de les esquerres, que hauria de competir amb el Front d'Ordre, impulsat per la Lliga. El 16 de febrer portà a les esquerres un brillant triomf, arreu de l'Espanya. Azaña, des de Madrid i Companys des de Catalunya, s'encarregaren de redreçar la República segons els principis que havia dut a la seva proclamació. La intensa activitat dels organismes de govern sofrí un greu trasbals a rel de la sublevació militar del general Franco.

00133

L'ESTATUT DE 1932 I LES SEVES LIMITACIONS

Els dos articles de l'Estatut que fan referència a la qüestió de la llengua i a l'organització de l'ensenyament són els articles 2^{on} i 3^{on}, que reproduïm a l'Anex 4.

Segons l'article segon quedava establerta la cooficialitat de la llengua catalana, en front de l'oficialitat de la proposta de Núria. Molts dels polítics i catalans quedaven insatisfets davant la solució aportada, com Rovira i Virgili, que ho manifestà en diversos articles a la premsa (44).

Els regionalistes es mostraren satisfets davant l'aprovació de l'article, tot i considerar-lo insuficient (45); mentre en el periòdic d'ERC, "l'Opinió", es manifestava una certa satisfacció (46), "La Veu de Catalunya" considerava l'article en el seu redactat final com un fracàs d'ERC:

"...és possible que els diputats catalans hagin fet tot el que han pogut, i davant d'una cambra hostil hagin hagut de passar per allò que hagi estat fac-

tible d'obtenir. Però això només pot salvar la responsabilitat dels diputats antics nostres. Els diputats i ministres catalans del partit que prometen l'assoliment de totes les aspiracions de Catalunya tan sols amb la instauració del nou règim, no tenen dret a exigir de Catalunya que quedi contenta... El que hi ha és que cada dia es veu més clar que els catalanistes polítics n'hi ha poquíssims, són escabiosos, fora dels elements que actuen i simpatitzen amb la Lliga Regionalista..." (47).

L'article 7^è fou un dels que desvetllà més polèmiques per la seva dependència dels articles 49 i 50 de la Constitució, que també reproduïm a l'Anex 5.

El punt neuràlgic del debat era precisar si "l'Estat mantindrà institucions de cultura" o bé si "podrà mantenir institucions de cultura". No era una qüestió bizantina, puix en el primer cas es presuposa la persistència del règim estatal, mentre que en el segon hi ha la possibilitat de que els centres de cultura que posseïx l'Estat puguin passar als governs autònoms.

Citem l'esmena d'Unamuno que reflectia la primera de les

00135

actituds:

"Es obligatorio el estudio de la lengua castellana que deberá emplearse como instrumento de enseñanza en todos los centros de España. Las regiones podrán, no porán, sin embargo, organizar enseñanzas en su lengua respectiva, pero en este caso el Estado mantendrá también en estas regiones las instituciones de enseñanza de todos los grados en el idioma oficial de la República" (45).

Acompanyà a aquestes paraules d'Unamuno, la veu de Miquel Maure, que acusava als catalans de voler fer desaparèixer la cultura castellana i de fer l'obra separatista en totes les seves institucions, com ara l'IEC. Un fort fou l'atac de Maure, que Azaña es veié obligat a intervenir dient que no era cert que el que no votés l'esmena d'Unamuno no era prou espanyol i que la República haviavingut a resoldre nombrosos problemes, entre ells, el de Catalunya, i si no ho aconseguia fracassaria.

Una altra intervenció significativa fou la de Sanchez Roman, que deia que no es tractava d'un problema d'es-

00136

panyolisme ni de catalanisme, però que cedir a les regions les universitats i altres centres era un perill, ja que es convertirien en nuclis de nacionalisme. Afe-
gí que el sentit universal de la cultura era el que de-
fensava la classe proletària, mentre que els partits bour-
gesos tendien vers el particularisme de la cultura.

No totes les opinions dels no catalans foren desfav-
rables a Catalunya. Cal destacar, en aquest sentit, la
labor de Lluís Bello. Nasqué a Alba de Tordes el any 1875,
residí des de nen a Madrid on estudià lleis i treballà
al despatx de Canalejas; el que li donà més prestigi,
però, fou la seva tasca periodística.

Des de 1915 a 1930 publicà la sèrie d'articles després
recompilats en el llibre "Viaje por las escuelas de Es-
paña" on denunciava la negligència estatal vers la cul-
tura dels humils.

L'any 1931, afiliat a Acción Republicana, fou elegit di-
putat per Madrid. La seva labor parlamentària té dos ei-
xos: la defensa de la laïcitat i de les autonomies. L'any
1933, afiliat a Izquierda Republicana, fou elegit dipu-

00137

tat per Lleida. Després del 6 d'octubre va començar l'em-
presonament al vaixell Uruguay amb els polítics catalans
i Azaña. L'ort el 1935, les revistes portant veus dels en-
seyants li dedicaren emotius articles (49).

Les opinions hostils a l'autonomia catalana s'oposaven
a la cooficialitat de la llengua i a la gestió cultural
de la Generalitat, fonamentant-se en la mentalització
nacionalista de les institucions i el progressiu aban-
donament de la llengua castellana (50).

Aquestes pressions contribuïren a organitzar el sistema
educatiu català sota una doble gestió: la de l'Estat i
la de la Generalitat.

Aquesta situació quedà ja reflectida en el famós dis-
curs d'Azaña a les Corts defensant l'Estatut de Catalu-
nya:

"... (l'escola primària a Catalunya serà de dues clas-
ses) las que la Generalidad constituya, organice y man-
tenga y las que hay ahora en Catalunya del Estado, que
seguirán enseñando en castellano, enseñarán el catalán
a quien lo pida; pero enseñarán en castellano, tendrán
maestros del escalofón general del Magisterio y los maes-

00138

tros serán nombrados por el MIP..."(51).

La por a la dualitat escolar per part dels mestres nacionals es manifestà clarament durant la fase de polèmiques anteriors a l'aprovació. Mentre la majoria de periòdics i revistes d'Espanya expressaven la seva por per l'abandonament a què es veuria l'escola nacional a Catalunya, des de Catalunya es desenvolupa una fàbrica semblat a la que s'elaborava per a la Universitat, única i bilingüe. (52).

L'Assemblea de mestres nacionals de Catalunya, l'any 32 aprovava una resolució en la que es revelava la preocupació pel que es preveia que seria el desenvolup de les discussions a les Corts:

"...Primera, que la dualitat d'escoles es perjudicial al mateix ensenyament; segona, que el regideri oficial de Catalunya vol servir amb il·legalitat l'Escola que al noble es doni, tan en representació de l'Estat com en representació de la Generalitat; i tercera, que sigui la que sigui la nova organització de l'ensenyament, vol dependre dels alts organismes estatals o autonòmics, únics que poden ésser la garantia dels valors permanents de la cultura..." (53).

00139

"No direm que ens espanta, però sí que no ens fa cap noia, que la funció de l'ensenyament a Catalunya sigui mig partida ^{con}pa d'almoïna. En aquest aspecte, el dictamen de la Comissió és lamentable: ací, a Catalunya, tres escoles en competència -Generalitat, Estat i particulars- és la millor manera que l'alta missió de l'Escola esdevingui entreteniment de casino o negoci de botina" (54).

Mentrestant, la "Asociación Nacional del Magisterio Primario", que comptava amb 18.000 afiliats va fer arribar al Parlament un escrit on demanava:

"1º Que el Estado mantenga, aumente y perfeccione los centros que actualmente sostiene Cataluña.

2º Que el Estado recabe para sí la administración, dirección y orientación de aquellos centros docentes en que ahora la comparte con otros organismos locales" (55).

Finalment fou aprovada l'esmena Sanchez Ibornoz. Quedava eliminada la proposta de l'estatut de Núria, plebiscitat pels catalans, i l'Estat Central continuava exercint la funció rectora de l'ensenyament a Catalunya. En realitat, malgrat l'aparença de victòria els parlamentaris catalans consideraren insuficient l'estatut resultant

00140

com ho demostra l'opció de retirar-se de la sala en el moment en què es votava l'article 7^è.

La desil.lusió, que comportà l'aprovació, entre els mestres de Catalunya ho reflexa l'editorial d'ENC:

"Si la Generalitat porta a efecte les facultats que acaben de ser-li concedides, ens trobarem a Catalunya amb dues Escoles públiques i oficials amb el greu perill que puguin ésser considerades com a representants de dues cultures diferents i fins antagòniques, quan en realitat, podien ben agermanar-se i una sola Escola cumplir la doble finalitat que es desitja.

Qualsevol solució ens hauria semblat més encertada que la que se li ha donat, perquè amb totes s'haguera evitat el que aquesta porta en si, i per tant, és inevitable, de posar una Escola en front d'una altra Escola, uns mestres davant d'uns altres mestres, una cultura davant d'una altra cultura i el que és més greu, uns nens davant d'uns altres nens. Com si no n'existissin ja massa d'Escoles separadores dels infants!

Si l'Escola com s'ha dit i repetit tantes vegades ha d'ésser una continuació de la llar, un organisme que visqui d'acord amb el medi, procurant perfeccionar-lo

00141

i estant animat sempre d'un afany de constant superació, el dia que a Catalunya existeixin les dues Escoles oficials, quina serà la que encarni el veritable sentit popular, és a dir, quina serà l'Escola del noble? I la que no sigui l'Escola del poble, què serà?" (56).

Aquest problema de la dualitat es perllongà durant tots els anys de la segona República, malgrat que alguns sectors més optimistes cregueren, en principi, que la República arribaria a trobar una fórmula més digna, donades les seves declaracions de donar satisfacció justa als problemes autonòmics. Però l'apassionament en els debats sobre l'article setè no minvaren amb el temps, sinó que s'anà consumant la divisió del magisteri. Si davant el problema de la Universitat fou possible arribar a una fórmula de transacció: el Patronat universitari, a nivell dels graus mitjà i primari, l'escola única a Catalunya no arribà a ser mai una realitat, almenys fins la creació del CEAB.

La situació de dualitat afavoria també la intervenció indirecta del municipi (a Barcelona a través del PE) en contra de l'escola nacional. Els que tenien per la

desaparició d'aquesta havien aconseguit la seva pervivència i el control de l'Estat, però havien abonat el camp pel seu mateix desprestigi, en enfrontar-la amb un altre tipus d'escola que, la majoria de les vegades, responia a unes característiques més positives pels alumnes i els mestres.

El "Magisterio Español", portantveu dels corrents espanyolistes del magisteri, adoptà una actitud de defensa contra els que es consideraven "perseguides i víctimes" defensant "l'escola nacional castellanitzada" i sabotejant l'aplicació de principis legals, com el Decret de la Llengua. Es tractà d'una campanya per aconseguir, en realitat, la divisió, no únicament de l'escola, sinó dels infants de Catalunya. Emprant-se en la Constitució espanyola, que declarava la llengua castellana com l'oficial, menyspreaven legalment l'Estatut i el Decret de la llengua i aconsellaven insistentment als mestres l'ús del castellà en totes les escoles. El to d'aquestes crítiques estava tant poc cuidat que recorda altres campanyes que es feien contra l'escola laica, a la que es culpava de tots els desordres socials".

A mida que la comissió encarregada de fer el trànsit de serveis anava realitzant la seva missió, les esperances de què la incorporació definitiva al règim autonòmic dels organismes repercutís en l'ensenyament, superant les tribulacions estatutàries, s'anaren esvaint.

En un primer moment es digué que l'ensenyament primari es consideraria part integrant i suplementària de la Universitat Autònoma, és a dir, que sota la denominació comú d'"Universitat Autònoma" hi quedaria englobada tota l'ensenyança en tots els seus graus i especialitats. En el govern no quallà aquesta sortida que tampoc satisfia al magisteri, el qual, en bona part, tenia veure's totalment desvinculat de l'Estat, tan en els aspectes professionals com en els administratius (s'ha de pensar que la majoria de mestres provenien de l'escalafó oficial i consideraven com a drets adquirits la seva dependència de l'estat). Més aviat anà prenent cos entre els mestres la defensa d'un "Patronat general d'ensenyament primari", que controlés totes les escoles i el personal docent, el qual podia rebre una subvenció a més del sou que li correspongués de l'Estat. L'Estat tindria el dret de fiscalització i l'obligació de pagar als mestres, la

Generalitat tindria el dret de millorar i perfeccionar l'ensenyament, a través dels locals, les gratificacions als mestres...

Aquesta proposta no s'entendria si els mestres no haguessin tingut present el model del Patronat Escolar de Barcelona:

"Abans que l'Escola Nacional de l'Estat, freda, bruta, abandonada, sense l'escalaf de les coses que es cuiden perquè s'estimen, preferim l'Escola Nacional atesa per l'Ajuntament -expressió de la ciutadania popular- neta, polida, endreçada, vetllada com una institució oròbia" (57).

Xirau apuntava també en aquest sentit en una entrevista concedida al Full del Dilluns:

"Cal una Escola única, i no és difícil obtenir-la amb una mica de bona voluntat. Serà suficient aplicar a la resta de Catalunya un règim semblant al del Patronat Escolar de Barcelona, fent per a tot Catalunya un Patronat únic a base del Consell de cultura de la Generalitat, un patronat pre ominantment tècnic" (58).

En realitat el que s'aconseguia era una situació cada

cop més angoixosa per a l'escola nacional. En comptes de trobar un sistema viable de col.laboració entre la Generalitat, municipi i Estat es produïa un deslligament, agreujat per la política de subvencions a les escoles privades que es donà durant el bieni negre.

El canvi radical s'ocasionà a rel de la situació revolucionària sorgida a partir del 19 de juliol; s'anà fent efectiu el traspàs de serveis, i la Generalitat tingué atribucions per estructurar l'ensenyament a nivell global: en el 1er article de decret de creació del CSIU (27-VII-36) s'establia la coordinació dels serveis d'ensenyament de l'Estat, la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona.

CAPITOL IV

ELS ORGANISMES RESPONSABLES
DE MATERIA EDUCATIVA A LA
CATALUNYA REPUBLICANA.

00147

INTRODUCCIÓ

El règim republicà, arreu de l'Estat Espanyol, cercava noves vies per a endegar una política educativa que tendís a disminuir el caràcter centralitzador que havia predominat en totes les realitzacions escolars. La permanència de l'estructura de la divisió en províncies frenà els intents, que ja per ells mateixos eren tímids. Solament al Principat era possible la existència d'uns organismes d'àmbit regional que desterressin l'ofegant uniformitat a la qual s'havia vist sotmesa l'escola.

La novada Generalitat aspirava a regir l'ensenyament a Catalunya, imprimint-l'hi un caire de catalanitat, però les aspiracions no podien coincidir amb la realitat, donada la dependència respecte al govern central, les limitacions estatutàries i l'existència d'altres organismes públics que tenien responsabilitat legal sobre l'ensenyament a casa nostra.

Les Juntes d'Ensenyança continuaven vigents, malgrat que es canviés el seu nom i la seva orientació, regien

l'ensenyament oficial de les escoles estatals i calgueren alguns anys fins a la creació dels Consells Regionals, per a que quedés fixada la relació d'aquests organismes amb la Generalitat.

Pel pes específic que l'Ajuntament barceloní tenia en les responsabilitats escolars i culturals a través de la seva Conselleria de Cultura i del Patronat Escolar, aquell era de fet l'organisme públic que menava una part considerable dels afers culturals, a través de les escoles municipals, l'obra ~~para~~escolar, els museus... Tenia a més una trajectòria anterior que havia marcat unes línies d'actuació coherents i efectives, no pas incompatibles amb la nova realitat, però si sotmeses en gran part als alts-i-baixos polítics. La Generalitat havia de regir l'obra cultural i escolar de Catalunya, però quedaven fora dels seus límits legals tota una infraestructura creada bastants anys endarrera i de la qualel nou regim no podia prescindir.

EL CONSELL DE CULTURA DE LA GENERALITAT

Un cop constituïda la Generalitat i ja abans d'estar delimitat el marc jurídic de la seva actuació, aquesta va fundar el Consell de Cultura (9-6-1931). Es pretenia guanyar temps per crear una infraestructura que pogués posar-se a funcionar plenament després de l'aprovació de l'Estatut:

"D'aquí que la Generalitat vulgui afinar l'única arma per a fer aquesta absoluta conquesta de nosaltres mateixos, que és la cultura, perquè quan arribi el moment històric de la consagració de les nostres llibertats, Catalunya sigui el que és i el que vol ésser, i no allò que vulguin que sigui. Com més viva i desparta, com més en possessió de si mateixa, més conscient també i amb més plenitud de voluntat i de cor podrà triar els llaços de concòrdia amb els altres germans d'Espanya.

És per això que ha volgut, sense ajornament de cap classe, emprendre ja des d'ara la resolució dels problemes de la cultura, actuant sobre les institucions, llegat gloriós de passades actuacions catalanes, projectant i creant-ne de noves i sobretot projectant els organismes que ens facin aptes i destres per a exercir les facultats que ben aviat ens han d'ésser reconegudes."

(1)

00150

El Consell de Cultura estava integrat per vint consellers, regits per dos presidents nats: el President de la Generalitat i el Conseller d'Instrucció Pública del govern de la Generalitat.

Les tasques del Consell estaven distribuïdes en les següents ponències: Ponència d'Ensenyament Superior -Josep Xirau, Antoni Tries, Ll. Nicolau, J. Serra Hunter-; Ponència d'Ensenyament Secundari -Josep Estalella, Joaquim Balcells, J. Xirau, Jesus Collado i Pompeu Fabra-; Ponència d'Arxius, Biblioteques i Belles Arts:- Agustí Duran i Santpere, Josep Xirau, Francesc Martorell, Pau Font de Rubinat, Joan Puig i Fomenter i Joaquim Folch i Torres-; Ponència d'Ensenyament Primari M. Ainaud, Cassià Costal, Miquel Santaló, Anna Rubies, Joan Delclos-; El president era Jaume Serra Hunter, vice-president Pompeu Fabra i secretari Alexandre Galí.

El 3 de juliol es reorganitzaren les ponències, i s'hi incorporaren els nous consellers Josep Serrat i Onofre, Jordi Rubió i Balaguer i Josep Anguera de Sojo.

Segons explicà el mateix Ventura Gassol, conseller de IP del govern de la Generalitat, (2) éssent l'obra cultural una de les necessitats espirituals més urgents de Catalunya, calgué posar en marxa de forma immediata aquest organisme de caràcter tècnic, per mitjà d'un decret, per començar a exercir totes les facultats que la concessió de l'autonomia reconegué i otorgués i fixés una trajectòria, síntesi de totes les tendències, a fi d'imposar-se als capgiralls de la política, per a que la continuïtat fos la millor garantia d'eficàcia. Això explica la nombrosa composició del Consell, on estaven integrats representants de totes les branques de la cultura catalana. Quan el decret fou transformat en llei pel parlament català, les seves funcions es mantingueren intactes.

La Conselleria de Instrucció Pública, i per tant la presidència del Consell de Cultura, estigueren en poder de ERC durant tota l'etapa republicana, representada per Ventura Gassol. Segons J.M. Ainaud(3) el poeta tenia un caràcter apassionat i el seu abrandament nacionalista li hauria suscitat incomprendions al parlament espanyol

(com ho demostren els atacs que li dirigiren durant la seva estada a Madrid l'any 1931). Macià li confià les qüestions culturals per la seva capacitat i formació i pels seus contactes amb el món intel·lectual. Els regionalistes recolzaren l'acció de Ventura Gassol, ja que aquest procurà sempre seguir la trajectòria ja marcada durant els anys de la Mancomunitat. En produir-se l' aixecament militar marxà a França amb el càrrec de conservador del Patrimoni i des del 17 de desembre de 1936 ocupà la Conselleria de Cultura Antoni M. Sbert. Des de juny del 1937 fins a la fi de la guerra fou conseller Carles Pi i Sunyer. (4)

La primera sessió del consell celebrada el 13 de gener de 1931 assenyalava la línia a seguir en proposar-se una autonomia cultural completa:

"Nosaltres voldriem que les ponències fessin el seu treball ja comptant amb l'autonomia absoluta de Catalunya... és evident que si per alguna cosa s'ha de demanar aquesta autonomia, és per la causa cultural, perquè no hi ha altre raó que seguim depenent d'altri...perquè encara que per l'Estatut estiguem lligats a Espanya, l'autonomia cultural ha d'esser absoluta..." (5)

El rector de la Universitat, Jaume Serra Hunter, confiava que els reunits "els millors representants de la intel·lectualitat de Catalunya" bandejessin les seves divergències per a emprendre una tasca comú:

" Les divergències doctrinals i polítiques... jo us obro que les deixeu en segon lloc i tal que tots poguem treballar sota el peu forçat d'un assenyat patriotisme i d'una esperança cada dia més forta en l'esdevenir de Catalunya..." (8)

El primer dia del mes de desembre de 1933 començava a discutir-se en el si del Parlament Català el projecte de llei de creació del Consell de Cultura de la Generalitat. Aquesta llei venia a convalidar amb caràcter definitiu la tasca feta pel Consell, arran de la seva creació per decret. El dictamen fou llegit i defensat per Serra Hunter, qui dissertà sobre l'eficàcia del Consell, que conjugava la tasca dels polítics i dels tècnics. Demanà les modificacions que es creguessin oportunes, però que es mantingués l'esperit d'unitat que havia caracteritzat l'actuació del Consell.

Prengué la paraula el diputat Joan Fronjosa, de U.S.C., en representació de la minoria socialista per reclamar que els treballadors no fossin marginats de les qüestions de cultura i ensenyança, i exaltà la cultura com a mitjà d'emancipació del poble i reclamà l'entrada a la universitat de totes les classes socials. Defencà també la postura socialista d'acceleració i augment en la creació i nombre de beques. Una participació obrera en el Consell podria garantir la defensa dels interessos dels treballadors.

La intervenció d'en Fronjosa es significativa ja que se'n succeïren algunes altres criticant el caràcter burges de l'obra de la Generalitat, per tal com els esforços semblaven més dirigits a projectes de museus, tresors artístics, excavacions... que no pas a la resolució dels problemes bàsics de l'escolarització. Començar la cosa per la taulada, significava pels socialistes afavorir la desigualtat social i contribuir a la consolidació del classisme.

Ventura Gassol, en qualsevol d'aquestes intervencions crítiques dels socialistes, s'apressava a declarar la sensibilitat i cura amb què eren tractats els problemes culturals dels treballadors, i carregà les culmes de la insuficiència de les beques, de la lentitud, al difícil camí que havien de recórrer els capítols pressupostaris a Madrid.

El 12 de desembre continuà la discussió del projecte de llei i protagonitzaren les crítiques els membres de la Lliga. Valls i Taberner glossava el Consell per seguir els antecedents establerts pel la Diputació i la Mancomunitat, però se'n malfeia per considerar excessiu el nombre dels seus membres i oposà seriosos dubtes al procediment seguit fins llavors en el nomenament del personal docent. Les esmenes que la Lliga presentà -enlloc de 25 membres, 15, enlloc de 5 ponències, 3- foren rebutjades i finalment s'aprovà la llei amb petites modificacions el 14 de desembre de 1933. (7)

L'estructura i funcions del Consell es mantingueren invariables. En la llei s'especificaven les funcions del

00156

Consell tal com estava previst en el decret.

Els successius canvis de govern de la Generalitat no afectaren la política del Consell ni la seva trajectòria, però de forma indirecta les seves funcions es vegeren col.lapsades pel control que l'Estat Central exercia sobre els organismes autònoms des del bienni negre.

El 2 de juny de 1934 el MIP publicà un decret pel qual es creava una oficina tècnica de relació i informació amb la Generalitat de Catalunya. La missió d'aquesta oficina era formar un inventari de tots els edificis, museus, biblioteques, arxius... a càrrec de la Generalitat, examinar les mides que la Generalitat dictés sobre matèria educativa, informar sobre la situació de tots els funcionaris del MIP i vetllar perquè els establiments d'ensenyança, estiguessin sempre sotmesos a l'inspecció de l'Estat (article 50 de la constitució)...

Els membres d'aquesta oficina foren nomenats pel MIP, però falten referències totals respecte a la seva actuació en el cas que aquesta hagués succeït. (3)

00157

Arrel dels fets d'octubre Ventura Gassol fou destituït i emprisonat juntament amb els altres membres del govern de la Generalitat. Els organismes d'actuació de la Generalitat foren dissolts. Les funcions culturals quedaren sota les directrius del President de la Generalitat i Governador General de Catalunya Sr. Portela Valladares.

El 28 de maig de 1935, en restablir-se el Consell de Cultura de la Generalitat per l'aliança entre Pich i Pon i la Lliga, n'ocupà la presidència Lluís Duran i Ventosa. En un decret on se signava l'establiment d'una comissió de coordinació de tots els serveis culturals de Catalunya s'intentava omplir el buit que el parèntesi repressiu havia obert en el funcionament de les institucions i alhora vigoritzar-les. La Comissió donava gran importància a l'Ajuntament barceloní, inclouent-hi a tres dels seus representants. (9)

La victòria del Front Popular significà el retorn de Ventura Gassol que saludava els mestres de Catalunya com aquells "als quals es confia la tasca més transcendental en la reconstitució nacional de Catalunya". (10)

La nova situació política permetia de nou albirar esperances perquè la cooperació entre Estat i Generalitat donés fruits.

Ventura Gassol celebrava amb aquestes paraules l'arribada de N. Domingo:

"Jo endevino en les cares amigues una alegria i es de veure que al costat del Ministros d'Instrucció Pública de la República s'asseuen l'alcalde de Barcelona i el Conseller de Cultura de la Generalitat... quan un estima una cosa en vol la lletra i l'esperit i quan no pot tenir-ne la lletra s'esforça en suplir-ho amb l'esperit. Això vol el poble de Catalunya. Ja que la lletra li ha estat adversa, no havent-li estat traspassat el servei que volia d'una manera preferent, per creure que constitueix l'ànima de l'autonomia de Catalunya, com és l'ensenyament, al veure'ns, ara, ací tots plegats, pensa que vos, amb la vostra presència, veniu a dir-li que suplireu amb l'esperit el que no li ha estat donat per la lletra..." (11)

I li contestà Marcel·lí Domingo:

"...Vull dir, srs, Gassol i Pi Sunyer, que al Ministeri d'Instrucció Pública, no per ésser catalans els uns i amics de Catalunya els altres, sinó consentir-se responsables dels deures de la República en relació a la cultura, hi ha el convenciment que cal donar a Catalunya el dret a educar-se d'acord amb les seves aspiracions morals i espirituals i que tingui a la Universitat com en el segon i primer ensenyament, els mitjans necessaris per a desenvolupar-se lliurement..." (12)

00160

L'OBRA CULTURAL DE LA GENERALITAT

Després de la creació del Consell de Cultura el govern de la Generalitat es devotllà rapidament pel resoldre amb urgència els problemes de cultura. L'activitat dels primers mesos fou intensa i dirigida sobretot a assumir funcions que l'Estat, a través de decrets li anava confiant, tot esperant l'aprovació de l'Estatut per dirigir una política cultural àmplia.

L'obra cultural de la Generalitat mantenia un fil de relació directa amb les institucions que la Pencomunitat havia potenciat. Els nous pressupostos ideològics no eren incompatibles amb l'acció culturalitzadora que s'havia de dur a terme. Existia una infraestructura preparada, biblioteques, Escoles d'Estiu, Escoles de Formació Professional, Premis literaris... que si bé no s'ajustava exactament a les necessitats de les capes populars, podia ser aprofitada imprimint-li una nou ritme i una nova orientació.

00161

Els serveis que depenien del departament de cultura de la Generalitat, un cop estructurades les seves funcions eren:

- Serveis científico-administratius:
 - Junta de Ciències Naturals
 - Conservació de monuments
 - Laboratori d'Assaigs i condicionament
 - Consell de Pedagogia
 - Ponència de la Divisió Territorial de Catalunya
 - Servei de meteorologia
 - Oficina de relacions meridionals
 - Institut Nautic de la Mediterrania

- Museus, Biblioteques, Arxius :
 - Arxiu històric de Cervera
 - Junta de museus (relació amb la... de l'Ajuntament)
 - Biblioteques Populars
 - Biblioteca de Catalunya
 - Serveis Tècnics de Biblioteques Populars.

- Ensenyament:

- Institut d'Estudis Catalans
- Institut de Fisiologia
- Institució d'Estudis Comercials
- Ensenyament normal
- Escola Normal de la Generalitat
- Escola d'estiu
- Ensenyament del català
- Ensenyament tècnico-industrial
- Escola del Treball
- Extensió d'ensenyament tècnic
- Ensenyament professional
- Escola professional per a la dona
- Escola de bibliotecàries
- Escola d'Administració Pública
- Ensenyament artístic
- Institució del teatre
- Premis, beques i subvencions
- Congressos, conferències
- Concursos

- Publicacions:

- Butlletí dels Mestres

(13) (14)

00163

Dins aquesta amplitud de serveis, i dels quals l'ensenyament primari n'estava exclòs per no haver estat fixades encara les competències, mereixen especial atenció la catalanització i la formació dels mestres. Amb la creació de l'Escola Normal de la Generalitat (Decret 22-3-1931) es pretenia formar un personal decent apte per a la renovació escolar i preparat per a la tasca catalanitzadora.

A nivell de l'ensenyament secundari s'impulsà la creació de l'Institut-Escola (decret 9-X-1931), intent seriós, malgrat que minoritari, d'escola unificada, on es vetllava per una pedagogia basada en les facultats individuals, les aptituds i els hàbits de treball i de recerca científica.

La Ponència de Beques intentà sistematitzar totes les beques i premis que es concediren a Catalunya, i augmentà les partides del pressupost dedicades a aquesta fi. Es constituí el juny de 1932 i estava composta per cinc membres del Consell de Cultura, un representant de la Universitat i directors de diverses escoles

de la Generalitat. Una de les primeres taques que es proposà fou un avant-projecte de concessió de futures beques a un nombre crescut, com pensava crear la Generalitat. (S'entenen per beques no només els ajuts econòmics als estudiants necessitats, sinó també el patrocini de viatges d'estudis a l'estranger i el desenvolupament de la concessió de premis per a activitats musicals, artístiques...) L'Anuari de Premis i Beques registrava tots els premis de tipus cultural i totes les beques d'estudi que es concediren a Catalunya.

Associacions diverses de tipus cultural i esportiu rebien subvencions, se'n valorà el paper que jugaven i havien jugat com a institucions que supliren l'abandó intel·lectual que l'Estat havia establert a Catalunya. Aquesta acció quedà limitada per la migradesa dels recursos econòmics de la Generalitat, però permeté en part descarregar a l'Ajuntament de moltes de les subvencions culturals que fins aleshores havien mantingut.

(15)

El juliol de 1933 es constituí l'Institut d'Acció Escolar i Universitària per a coordinar l'obra d'ajut als estudiants. Fou dirigit per Antoni M. Sbert. Havia de ser el nucli d'on sorgissin una sèrie d'institucions, residències, cooperatives, clíniques, centres d'informació... per a encoratjar moral i materialment els estudiants. La Residència d'Estudiants ubicada al Palau de Pedralbes, on s'allotjaven els estudiants de l'Escola d'Infermeria, els alumnes de l'Escola d'Estiu... en fou la primera realització. De l'Institut en depenien uns serveis informatius, organitzà el primer camping universitari ^{de} Catalunya a Giot i l'any 1936 creà una cooperativa escolar.

L'ajuntament de Barcelona decidí en la sessió municipal del 21 de maig de 1934 no concedir cap subvenció que es referís a viatges d'estudiants sense posar-se d'acord amb l'Institut creat recentment.

L'ensenyament tècnic i professional rebé un fort impuls. S'ampliaren i augmentaren els pressupostos i beques de les ja existents des dels dies de la Mancomunitat, so-

bretot gràcies a les prescions dels socialistes. En foren creades de noves, tenint en compte les necessitats de cada comarca i el seu medi físic: l'Escola de Pintura Paisatjística d'Olot, l'Escola-Taller de Pintura i Escultura de Tarragona, l'Escola de Miradors de Manresa, l'Escola de Pesca de Barcelona.

Reberen també gran impuls les biblioteques populars, s'inauguraren les de Calella, Tortosa, Cervera i Vilafranca del Penedès. A Barcelona-ciutat i en col·laboració amb l'Ajuntament es posaren en marxa la del grup escolar "Pau Vila" i la "Ignasi Iglesias" al barri de Sant Andreu, aquesta inaugurada a la primavera de 1936.

La Junta de Museus, obra de col·laboració entre Ajuntament i Generalitat, assolí una de les fites més reeixides amb la instal·lació del Museu d'art de Catalunya a l'Antic Palau de l'Exposició i amb l'adquisició de la col·lecció Plandiura (16). També dins el recinte de Montjuïc s'instal·là el Museu Arqueològic, amb l'ampliació del fons de l'antic Museu de la Ciutadella. La salva-

guarda del patrimoni artístic i històric fou impulsada, i es contribuï a importants descobertes a la ciutat d'Empúries, i es disposaren lleis sobre la defensa del patrimoni i l'organització dels serveis per a la seva conservació.

La culturalització general que visqué el país fou notable gràcies als premis literaris i artístics establerts. Les subvencions al Teatre Català, al Teatre Líric, la creació del Comité del Gran Teatre del Liceu, La relació de Catalunya amb el món intel·lectual internacional es concretà en manifestacions de tot tipus: Congrés Internacional del Pen Club l'any 1935, Congrés de Metges de Llengua Catalana, Reunió Internacional del GATPAC, Congrés Internacional d'Ensenyament Tècnic, Festival Internacional de Música Contemporània.

Les realitzacions de la Generalitat que més relació tingueren amb l'ensenyament primari foren l'impuls amb que s'assumiren l'educació musical i literària dels infants, les Festes del Mar, la publicació de fullets i

llibres infantils i juvenils. Conectada amb la ponència d'ensenyament primari del Consell de Cultura es creà la Comissió d'Educació General (decret 27-XI-1933), encarregada de facilitar a tots els ciutadans elements per al seu millorament cultural. La Comissió es declarava seguidora de la comissió creada amb el mateix fi per la Mancomunitat, però amb una amplitud de funcions molt més considerable. (17)

Aquesta comissió treballà conjuntament amb el Comitè del Cinema, i feren projeccions seguides de conferències a diferents comarques catalanes. (18)

El Consell de Cultura es preocupà també de l'organització de jardins i recers d'infants, sobretot als nuclis fabrils de la ciutat, donada la creixent incorporació de la dona al treball, a fi d'atendre els infants quan es trobessin fora de l'escola, i els petits no incorporats encara a la vida escolar. El primer pas fou l'organització d'un concurs per pensionar quatre metges mestres o mestresses durant 3 mesos per estudiar l'organització d'aquest servei a un dels següents països: Anglaterra, Àustria o Bèlgica.

L'extensió de les activitats de la Generalitat als barris es fomentà també a través dels pavellons pro-infància, organitzats pels serveis de sanitat i assistència social de la Generalitat, els quals informaven el públic sobre aspectes de l'educació i higiene dels infants.

L'activitat cultural de la Generalitat quedà deturada per la seva suspensió després del 6 d'octubre. El control ministerial s'imposà a totes les realitzacions fins a la victòria del Front Popular. A partir del juliol de 1936 les condicions de guerra i revolució modificaren tots els pressupostos ideològics anteriors amb la incorporació de les forces sindicals a la tasca de govern, i l'obra de cultura es decantà vers aspectes més arrelats en el sentir popular.

ELS CONSELLS REGIONALS

El problema de la dualitat escolar engendrat per l'article 7^è de l'Estatut intentà pal·liar-se en part amb la creació d'un Consell Regional per al primer i segon ensenyament a Catalunya (decret 22-9-1938). L'organisme era filial del "Consejo Nacional de la Primera Enseñanza" i tenia al seu càrrec l'organització i gestió de les escoles catalanes en coordinació amb els organismes regionals.

El Consell estava format per un representant del Consell Nacional de Cultura, un representant del Patronat de la Universitat de Barcelona, un altre del Consell Regional de segon ensenyament, l'inspector general de primera ensenyança de Catalunya, dos representants del Consell de Cultura de la Generalitat, dos inspectors de primera ensenyança de Catalunya, i un per cada una de la resta de províncies, dos professors de l'Escola Normal, tres mestres nacionals de Barcelona i quatre més -un per província-, dos regidors de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, un representant dels municipis inferiors a 3.000 habitants, un altre dels compresos entre 3.000 i 12.000 i un altre dels de més de 12.000.

00171

Havia de funcionar com a òrgan assessor del Ministeri i en règim de Patronat. Les seves atribucions, sempre sota la decisió final del Ministeri eren:

- elaboració d'un reglament que comprengués els diversos aspectes de l'ensenyament primari a Catalunya.
- direcció general i inspecció.
- provisió interior i en propietat de les escoles.
- designació del personal administratiu.
- distribució de centres d'ensenyament normal.
- direcció i agrupació d'escoles.
- organització d'escoles sota el règim de Patronat.

Arrel del decret de creació del Consell quedaren suprimites les Junes Inspectores i els Consells Provincials de Primera Ensenyança.

La unitat de tots els serveis havia de quedar garantida pel Director de Primera Ensenyança de Catalunya, nomenat pel ministre i que pertanyia al magisteri oficial.

(19)

00172

Integroven el Consell els senyors:

"Ernest Winter i Blanco, en representació del Consell Nacional de Cultura; Pere Bosch Gimpera, representant del Patronat de la Universitat de Barcelona; Joaquim Xirau Pelau, del Consell Regional del Segon Ensenyament; Vicenç Vallès Anglès, Inspector de Primer Ensenyament, que quedarà encarregat dels serveis de Primer ensenyament a Catalunya, en concepte d'Inspector general, mentre no es creï en pressupostos aquesta plaça; Pompeu Fabra Poc i Joan Delclòs Dolz, com a representants del Consell de Cultura de la Generalitat; Josep M. Xandri Pic i Hermíni Almendros Ibáñez, Inspectora de Primer ensenyament a Barcelona; Josep M. Villergas Zuloaga, Marina Bonet Collado i Josep Lloveras Gironella, Inspectors de Primer ensenyament de Girona, Tarragona i Lleida, respectivament.

Joan Roura Parolla i Pau Martínez Salinas, Professors d'Escola Normal; Ramon Torroja Valls, Pere Blasi Maranges i Llorenç Jau Olió, mestres nacionals de Barcelona; Pere Masó Bujons, Bernardí Corral Devesa, Lluís Esteve Franquesa i Fermí Viladric Sobrevila, mestres nacionals de les províncies de Girona, Barcelona, Lleida i Tarragona, respectivament." (20)

00173

I com a representants municipals de Barcelona: Serra Hunter i Benet; i els senyors Muri i Bellocster, Francesc Arnau, Vicenç Prat i Josep Sanromà, com a representants de la Federació de Municipis Catalans.

Dos mesos abans (decret 27-7-1933) s'havia creat el Consell Regional de segon ensenyament amb idèntiques finalitats. (21)

Els membres que el formaven foren: Domènec Fornós, president, Joaquim Xirau, Cèsar Bolívar, Joaquim Galcells, Enric Rioja, Josep Estella, Josep Lapuente, Jaume Serra Hunter, Margarida Comas, secretària, Josep Estalilla, Joan Estaban Ochoa, Bartomeu Darder, Pere Mestre i altres.

L'escassa participació del magisteri en el si del Consell i l'abundància de membres designats per l'Estat Central varen provocar un cert recel entre els ensenyants. De tota manera, el dispositiu les esperances en el Consell fou una constant en els primers mesos, però pocs resultats se'n varen veure quan, tot just començat l'any següent, ni tan sols havia començat a funcio-

nar. Un cop fet el nomenament dels seus membres es desturà i els Consells Provincials, organismes d'òbens, tot i que esperaven la seva desaparició, limitaren les seves activitats a qüestions de tràmit.

L'aparell burocràtic no funcionava... Hi la centralització ni els intents descentralitzadors es feien efectius... En aquest context els mestres creien veure abandonats els seus interessos:

"... Nosaltres els Mestres patim molta aquesta negligència d'ara perquè ens poguem entretenir a esperar que es calmin els nervis o els afanys d'uns senyors que potser no s'han cuidat mai de coses de l'Escola i dels Mestres... Els Mestres demanen que es faci feina. No ens interessa ni l'èxit propi ni la política de titelles." (22)

A finals del mes de febrer una reunió plenària ratificà la confiança en els senyors Bosch, Roura i Torraja per als càrrecs de president, vice-president i secretari respectivament. Es decidí nomenar un comitè executiu en el qual, ultra els tres directius esmentats hi havien Serra Hunter, Valls, Arnau, Blasi, Almedros i Xirau.

Iguelment s'anomenaren quatre delegats i quatre sots-delegats, per les quatre províncies, distribuïts així:

Barcelona, srs. Xandri i Correl.

Girona, srs. Villergas i Masó

Tarragona, sra. Bonet i Viladrich

Lleida, srs. Lloveres i Esteve.

Per tal de procedir a dotar al **Consell** de la legislació que li calia s'acordà procedir a l'estudi immediat de les següents ponències, a càrrec de diversos consellers:

- Reglament = sr. Torroja.
- Tipus d'escoles, distribució i creació d'aquestes escoles = sr. Xandri.
- Organització i metodologia general. Institucions post- i circum-escolars = sr. Almen-dros.
- Direcció de segona Ensenyanga; control i direcció d'escoles = sr. Valls.
- Escoles Normals, formació del magisteri = sr. Roure.
- Provisió d'escoles, distribució del personal = sr. Xandri.
- Bilingüisme = sr. Salines
- Relacions amb l'Estat, la Generalitat, els Patronats i els organismes locals = sr. Xirau.
- Economia i Administració del Consell Regional = sr. Lloveres.

Els mestres es lamentaven, tot seguit, d'la manca d'una penència dedicada als seus problemes econòmics i professionals, oblit que anomenaven desconsideració. suggerien també al Consell que s'ocupés de la col·locació definitiva dels cursatistes dels anys 1931 i 1932.

El Reglament aprovat el mes de març de 1934 organitzava el Consell amb la següent estructura:

Ple - amb funcions consultives i de proposta al Ministeri.

Comité Executiu - Format pel President, Vice-president, secretari i sis vocals, elegits pel Ple.

Direcció general de primer ensenyament

La Ponència que feia referència a la inspecció estableix que "una de les cinc inspeccions generals que actualment té l'Estat, estarà exclusivament afectada als assumptes de Catalunya... tindrà la missió específica

de mantenir la relació precisa entre el Consell Regional i la Direcció General de Primera Ensenyança de la República". (23)

La Direcció General de Primera Ensenyança de Catalunya estarà composta per:

- Director de Primera Ensenyança de Catalunya.
- Inspecció General de Primera Ensenyança de Catalunya.
- Centre de Formació Professional del Mestre.
- Escoles de primera Ensenyança.
- Secretaria

(24)

La ponència que parlava d'"organització i metodologia general. Institucions circum i post-escolars" ens sembla prou significativa per reproduir-la a l'anex num.6.
(25)

00178

Aquesta feina organitzativa no va traduir-se en absolut en cap determinació i acció reals. Ventura Gassol al mes de setembre viatjava a Madrid per intentar posar en marxa el Consell, quasi un any després de la seva creació.

"Durant el període de la seva existència, es celebraren reunions, s'estudiaren ponències i es feren viatges a Madrid, però no es pogué arribar a aconseguir que s'aprovés el reglament pel qual havia de regir-se, no es donà estat real a cap dels seus acords ni es fou efectiva cap quantitat de les que figuraven en pressupost per atendre les necessitats d'ordre econòmic que el funcionament del Consell demanava. Els mestres i inspectors de fora de Barcelona que en formaven part i que assistiren als diversos plens que varen celebrar-se, hagueren de pagar-se ells mateixos les pròpies despeses. Al ministeri no feien ni deixaven fer. No tenien la valentia d'oposar una negativa clara i terminant a l'actuació del Consell, però, obstaculitzaven la seva tasca. No es resolia res, però tampoc es donaven rebots contràries. Així es perdé inútilment un temps que tanta falta feia aprofitat..." (26)

00179

Arran dels fets d'octubre es varen dissoldre els Consells Regionals el dia 1 de novembre i foren substituïts pels "Comisariados de Enseñanza". El primer comissari per Catalunya nomenat pel ministeri fou Prieto i després el qual adreçaren els mestres catalans una comunicació oberta on es queixaven de la desaparició dels Consells:

"El sentir y el desear del Magisterio en que el Consejo Regional representara para toda Cataluña lo que el Patronato Escolar representaba para Barcelona: aquel punto de coincidencia y armonia entre el Estado y la región autónoma, y en este centro, la Escuela nacional amparada por todos, porque para ella, el mayor interés, está en que hay niños que tienen, en orden a la cultura, unos derechos." (27)

Un acord dels Consell directiu de la FNMC (23-12-1934) estableia:

"D'ordre's de la dissolució dels organismes d'ensenyament a Catalunya, respectats per situacions polítiques anteriors a l'actual i aprovar les gestions que el President de la Federació ha fet a favor d'elles..." (28)

Prieto Bances elaborà un informe sobre la situació catalana on, per una banda, reconeixia la continuïtat de l'obra cultural a Catalunya per damunt de les lluites sostingudes pels partits catalans que "quan s'ha tractat d'una obra de cultura han col·laborat amb entusiasme i han establert un camp de treva" (29), i d'altra banda acusava de partidisme als centres d'ensenyança, des de les escoles primàries fins a la Universitat, per haver-los-hi fet jugar un paper polític negatiu enfront de l'Estat.

Pere Blasi, membre del dissolt Consell contestà des del Magisteri Català a les declaracions de Prieto Bances, i afirmà la inoperativitat de l'organisme que per negligència ministerial fou quasi bé inexistent.

Prieto Bances dimití el mes de gener de 1935, fou substituït per Vicente Alvarez Rodriguez Villamil el qual no arribà ni a visitar Catalunya i presentà la seva dimissió el mes d'abril.

Després de la victòria del Front Popular s'annul·laren els Comissariats d'Ensenyament (24-2-1936) i es restabliren els Consells " (26-3-1936). (30)

El decret del restabliment creava un comitè executiu comú als dos Consells que quedà constituït per decret del 17-4-1936 pels senyors:

"D. Cándido Solívar Pieltain, delegado del subsecretario del Departamento, que actuará como presidente; vocales, D. Vicente Valls Anglés, del Consejo Nacional de Cultura; D. Joaquín Xirau Palau del Consejo de Cultura de la Generalidad que actuarón como vicepresidentes; D. Pedro Bosch Gimpera, del Patronato de la Universidad de Barcelona; D. Juan Roura Parrella, catedrático de la Sección de Pedagogía de la Facultad de Filosofía y Letras de Barcelona; D. José de la Fuente Larios, catedrático del Instituto Nacional de Segunda Enseñanza de Barcelona; D. Pablo Martínez Solines Molinero, Profesor de la Escuela Normal del Magisterio Primario de Barcelona; D. Juan Delclós y Dols, Maestro nacional, y don Ramón Casares Aixelá, que actuará como secretario.

Madrid 17-abril-1936." (31)

00182

Aquest comitè executiu comú revelava una bona orientació, encaminada a donar unitat a l'ensenyament en els seus distints graus. El fet que el Consell Regional de Segona Ensenyança passés a anomenar-se "Consell de l'Ensenyament Mitjà" era també una prova de bon sentit. Els assaigs recercats dels Instituts-Escola marcaren també el desig de modificar l'estat de l'ensenyament, dividit en primer i segon, contrari a la naturalesa de l'infant i del noi. L'escola unificada, demanada des de començaments de segle per Luzuriaga i Cossio, començava a entrar en el camí de les experimentacions, però sobretot en el de l'acceptació. Falteven pocs mesos per a la creació del CENU.

La Constitució del Consell quedà formalitzada pel decret aparegut a la Gasete el 9-5-1936 (en la seva composició Pere Valls Anglès representava el Consell Nacional de Cultura i Agustí Solé era el mestre tarragoní, aquestes foren les úniques variacions respecte a l'any 1930). (32)

00183

Malgrat la recança de les institucions continuà la lentitud a l'hora de prendre resolucions concretes. L'única materialització que coneixem de l'activitat del Consell fou la localització d'edificis per a Instituts de segon ensenyament que s'ubicaren als locals:

- Institut Salmerón - Muntaner 267.
- Institut-Escola Ausias March - Sarrià (ex jesuïtes).
- Institut-Escola Fè Margall - Rosselló 223 (ex-jesuïtes).
- Institut-Escola Generalitat - Parc de la Ciutadella.
- Institut Margall - s'iniciaren obres al mateix local.
- Institut Balma - fins llavors en el mateix edifici de la Universitat, passà a un local llogat al carrer Mallorca, 278.

Recollim les opinions d'Alexandre Galí respecte a l'organització de l'ensenyament a la Catalunya autònoma:

"La Generalitat va entrar a actuar en l'ensenyament primari - i potser en tot el camp de l'ensenyament- sota un signe clar de feblesa...

Impotència econòmica, i no pas per manca de diners, sinó per manca d'audàcia ... Feblesa del sentiment patriòtic i per tant impotència política.

" Per més radical i extremós que fos en Cassol en catalanisme s'hauria de plegar a l'única política que el poder real de Catalunya permetia i justificava que era la que representava l'Ainaud, no la que pretenia en Macià."

"El Consell regional de primer ensenyament no tenia cap altre missió que estudiar una organització de l'ensenyament primari a Catalunya més o menys atemperada a certes exigències que la nova situació política pogués imposar... (els mestres) necessitaven una solució en que no haguessin de sacrificar res: ni les respectives posicions materials de funcionaris de l'Estat ni en el seu lloable anhel de servidors dels interessos de Catalunya... L'argument més fort que s'escriu a favor del sistema del Consell Regional era... la necessitat d'evitar la catàstrofe de la duplicitat d'escoles..."

...La Generalitat era pobre; heus aquí l'argument decisiu. L'Hisenda que l'Estatut deixava a la Generalitat no li permetia investir un sistema complet d'ensenyament com el de l'Estat; calia per tant aprofitar d'aquest tot el que es pogués..." (33)

CAPITOL V

L'AMBIT EDUCATIU:
LA CATALANITZACIO I LA
RENOVACIO PEDAGOGICA.

00187

ELS MESTRES DAVANT LA NOVA SITUACIÓ POLÍTICA.

Durant els anys republicans la vida associativa de l' magisteri va prendre una forta volada, malgrat mantenir-se dins unes coordenades estrictament professionals que no es veieren superades a Catalunya per plantejaments polítics fins entrada la guerra civil.

La Federació de Mestres Nacionals de Catalunya (FMNC) havia quedat suspesa per la Dictadura; un decret de Berceíl Domingo la retornava a la legalitat i es va poder celebrar-se a Olot la seva setena Assemblea. A partir de maig de 1932 la federació començà a publicar la revista quinzenal "El Magisteri Català" des d'on s'intentà integrar el mestre al procés de renovació de l'escola proposat pel canvi polític. (En aparèixer la nova revista deixà de publicar-se "El clamor del magisterio" portaveu dels mestres nacionals a Catalunya des de principis de segle).

Altres associacions del magisteri prenen un caire més sindical coma la Federació de Treballadors de l'Ensenyança (FETE) que es movia en tot l'àmbit de l'Estat espanyol (la seva publicació era "trabajadores de la Enseñanza"), i les seccions d'ensenyants dels sindicats (UGT, CNT) i partits.

Subsistia també a nivell de tot l'Estat la Asociación Nacional de Magisterio, amb afiliació majoritària (20.000) i portaveu dels interessos més corporativistes del magisteri oficial, que no acceptà la seva integració en un Front Únic del Magisteri, propugnat per la Confederación Nacional de Maestros (7.000 afiliats) i la FETE.

Els mestres varen viure molt vivament el procés de canvi del primer bienni republicà. Si com a ciutadans es desvetllaven a una nova activitat pública, com a professionals passaven a adonar-se de la transcendentalitat de la funció cívica de l'escola i de la seva significació política.

Els aspectes més definitoris de la nova escola pública -laïcisme, coeducació, servei al poble, ciutadania- havien d'aplicar-se a Catalunya d'acord amb una estructuració escolar en funció de l'autonomia. En aquest punt els mestres oficials estaven moguts per un doble interès: la seva opinió com a catalans i com a professionals de l'ensenyament, i la defensa dels seus drets com a funcionaris de l'Estat Central.

Els mestres nacionals catalans des de l'Assemblea de 1918 a Tarragona s'havien ja pronunciat a favor de l'autonomia no tant per convicció política com un punt lògic de l'organització escolar. L'estiu de l'any 31, els presidents de les quatre Associacions Provincials del Magisteri s'adreçaren al Consell Directiu de la FNMC, per tal de convocar una Assemblea per a discutir la posició davant el futur Estatut. L'estiu de l'any 32, es reunien els mestres a Olot i acordaven acceptar la solució que el poble català o els seus representants polítics trobessin a la qüestió.

L'aprovació definitiva del text de l'Estatut va decebre els mestres més conscients de les necessitats catalanes:

"... L'ensenyament, queda mig partit com una mercederia vil... Ens és difícil de comprendre un Catalunya que té catalanitzats els seus serveis amb els suport de tots els estaments socials, mantenint una Escola divorciada, com un enemic dins de casa." (1)

El "Butlletí dels Mestres", publicació del Consell de Cultura de la Generalitat, cridava els ensenyants a la unió per la responsabilitat:

"Ens trobem en un revol de la història de Catalunya d'una gran transcendència i si el mestre creu que exerceix una funció social decisiva això l'ha d'omplir de responsabilitat."

"... Això és el que convé que els mestres meditïn en aquesta hora de responsabilitat. I cal que pensïn de més a més que el fet de no haver-se resolt la qüestió de l'ensenyament d'acord amb les aspiracions de Catalunya, encara augmenta aquesta responsabilitat, puix en el fons els deures dels mestres envers Catalunya són els mateixos que si l'Estatut hagués estat favorable,

amb l'agrevent que els hauren de complir en circumstències especialment delicades per ells, que continuaran funcionaris de l'Estat, i del poble català, que no pot oblidar mai que en aquests funcionaris té una filla enterament adictes i lleials." (2)

L'opinió dels mestres catalans contrasta en cert amb la d'altres associacions no catalanes. La "Revista de Pedagogia" reflectia una certa satisfacció per la fórmula que s'havia donat a la qüestió de l'escola nacional a Catalunya, així com la FETE que considerava important que l'Estat no es desentengués de les seves escoles als territoris autònoms.

En constituir-se el Parlament Català, els mestres encara confiaven en una solució al problema de la dualitat escolar:

"...voldriem que el Parlament de Catalunya no hagués de passar pel tràngol amarg de mig partir l'escola, catalogant en castes els infants de tots els ciutadans de Catalunya." (3)

La incorporació dels ensenyants a l'organisme legislatiu català (cinc catedràtics i set ensenyants)(4) era pels mestres "la senyal més vistent dels nous temps."
(5)

Els fets d'octubre i la repressió conseqüent a les institucions catalanes, àdhuc les educatives, desvetllà entre els sectors de mestres més incomprensius del fet català una onada d'indignació. La FMNC seguia en la seva postura de demanar una normalització de les institucions doncs "l'escola se'n ressent dels règims d'excepció..."

"Durant tot aquest temps la vida Universitària ha estat minsa, el Patronat Escolar ha vist suspeses les seves activitats i els Consells Regionals no han pogut planejar cap projecte de millora en la cultura popular. Hem perdut un temps embolicats entre els informes dels Comissaris. El resultat a favor de l'Escola nacional, nul. S'ha sembrat al seu entorn una atmosfera de desconfiança.

Si hem d'entrar a la normalitat de la vida ciutadana nosaltres demanem el restabliment de tots aquests organismes de la cultura a Catalunya, en concordància

amb la Constitució de la República. Més importància que restituir al seu lloc un Ajuntament suspès governativament i obrir centres polítics, ha té la restitució a l'activitat les institucions de l'ensenyament suspeses pel caprici ministerial. Ni davant de llurs finalitats ni davant dels seus homes no s'ha pogut aixecar cap procés. Només hi ha posat el peu davant la passió política.

I la normalitat ha d'ésser, precisament això: "El bandejament de la passió política com a instrument de govern." (5)

En arribar al període previ a les eleccions de febrer de 1935, el magisteri oficial sabia quines eren les seves possibilitats en funció dels resultats electorals:

"Mestre, despulla't de la teva passivitat envers els problemes polítics. Pensa que l'esdevenidor de l'Escola gira entorn de la política... Tot menys romandre en un apoliticisme suïcida i denigrant."
(7)

Entre els mestres que es presentaren per diuutats hi figurava el nom de Marcel·lí Domingo, primer ministre de Instrucció Pública de la República, vinculat a la Federació de Mestres de Catalunya. "En Domingo ha d'ésser el candidat dels Mestres per damunt de tots els partidismes", es deia.

Hi figuraven també Miquel Santaló, professor de l'Escola Normal, en Josep Mascort, mestre de Vilanova i en Josep Sentis, mestre de Torroja. Una vegada més els principis de solidaritat professional s'argumentaven com a defensa no sols del mestre, sinò de l'escola nacional, de la qual sols els mestres en podien parlar amb ple coneixement.

El resultat de les eleccions marcà un canvi radical en les orientacions polítiques del país. Es ratificà la voluntat i el sentiment autonòmic del poble català i a nivell d'ensenyança renaixia l'esperança amb Marcel·lí Domingo de nou al front del MIP.

LA LABOR DE L'ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE L'ENSENYANÇA
CATALANA I DE L'ATENEU ENCICLOPÈDIC POPULAR.

La transformació que s'intentava portar a terme a Catalunya en l'àmbit cultural i educatiu requeria el suport de les entitats ciutadanes, que, al marge de les institucions oficials ja feia temps que contribuïen a l'enlairament polític i cívic del país. Només cal donar una ullada als components de les Juntes Directives d'algunes entitats per adonar-nos de la coincidència amb els protagonistes de la vida política catalana. (8)

Des de la proclamació de la República aquestes associacions foren autèntiques plataformes per a popularitzar accions oficials o bé, en alguns casos, cobrien la manca d'espai d'acció d'alguns grups no representats al parlament (com pot ser el PCUM a través de l'AEF), i els servien de plataforma de crítica.

El nombre i alt nivell de les conferències, cursos, representacions teatrals... ajudats moltes vegades per la pròpia Generalitat, aconseguiren crear un ambient

càlid i receptiu en pobles i barriades, que continuà i s'accentuà fins i tot durant la guerra civil. Tant a la reraguarda com als fronts no s'oblidà mai l'aspecte formatiu. En són una mostra evident les biblioteques populars dels fronts.

L'APEC becaà a mestres per assistir a les escoles d'estiu, organitzà cursos i conferències en col·laboració amb el municipi de Barcelona i la Generalitat, continuà amb la seva important labor de publicacions catalanes... El mes d'abril de 1936 organitzà el seu primer Congrés Nacional. (9) D'entre les seves conclusions, cal remarcar la que accentua la postura notament autonomista en qüestions educatives, com un cert retret a la política de la Generalitat:

" I. L'escola primària a Catalunya, ha d'ésser catalana... La fórmula del bilingüisme, oficialment decretada per la República espanyola, ha vingut a millorar el règim anterior d'ensenyança en llengua castellana; però, la fórmula verament racional, justa i científica no pot ser altre sinó la de l'unilingüisme català...

III. ... La instrucció pública... hauria de constituir una de les facultats plenament reconegudes a la Generalitat." (10)

L'AEP contribuí també a la revitalització educativa organitzant l'any 1932, en coincidència amb l'aniversari de la proclamació de la República, el primer Congrés d'Educació General (11). Es pretenia:

"... establir unes normes a tenir en compte en l'educació del nostre poble, ateses les seves característiques biològiques i la necessitat d'articular-lo en el moviment estructurat de la nova cultura internacional." (12)

L'AEP va emprendre nombroses campanyes entre les que destaquen la dels 50.000 nens sense escola, en la qual intervingueren J. Ventalló (13), Almendros (14), M. Luz Morales (15)

Altres campanyes foren llengües contra l'analfabetisme (16), per la Universitat a l'abast de tothom (17), per l'ensenyament en llengua materna, etc.

La posició de l'AEP, pel pluripartidisme dels seus membres fou sempre de crítica constructiva, enfront de les propostes dels organismes catalans, i es mantingué en tot moment en la posició de catalanitat i preocupació

social que caracteritzaren tota la trajectòria de l'entitat. El seu president, Víctor Colomer, (10) es dolia de l'allunyament del món obrer dels estudis a Catalunya, i considerava insuficient l'ajut que la Generalitat oferia en beques i estudis nocturns. (El mateix AEP sostenia un centre escolar on cursaven el batxillerat 200 alumnes, molts dels quals no continuaven estudiant per pressió de les necessitats familiars).

LA CATALANITZACIÓ

La situació de negligència en que es trobava la llengua catalana era evident. Molts dels habitants del país n'eren practicament analfabets, doncs, tot i parlar-la habitualment no sabien llegir-la i n'ignoraven les elementals regles d'escriptura. La superació d'aquesta situació s'esperava que sorgís de la nova escola.

Marcel·lí Domingo intentà reparar els greuges que Catalunya havia rebut durant el període dictatorial i així va signar, encara durant el govern provisional, el Decret (29-4-1931) que derogava totes les disposicions discriminatòries contra l'ús de la llengua catalana des de la dictadura i n'establí la seva utilització a l'escola. (19)

Marcel·lí Domingo, fou amplament felicitat per la seva iniciativa per les Associacions professionals del Magisteri de Catalunya, i per les revistes portaveus del magisteri català com el "Butlletí dels Mestres" (20) i el "Magisteri Català" que ho comentà en celebrar-se

l'aniversari de la proclamació del nou règim republicà.

00200

Els homes de la Lliga s'expressaren a veure'n les limitacions:

"Tot celebrant el decret signat per M. Domingo declarem que és només una part de la reforma lingüística que aspirem els catalans. És clar que, practicamente, el català és llengua oficial avui dia a Catalunya, però aquesta pràctica ha d'ésser reconeguda, legalment."
(21)

El catalanisme històric es mantenia en la seva principal reivindicació:

"Si en aquests moments haguessim de renunciar a alguns de les nostres reivindicacions i haguessim d'optar entre la llengua i totes les altres, jo les renunciaria encara que fos totes, però la llengua no, perquè la llengua val més que tot... Reclamem l'ús de la nostra llengua en l'ensenyament primari, en el mitjà, el superior, a la Universitat..." (22)

"L'Esquella de la Torratxa" es dolia de la incomprensió dels polítics envers el decret:

"L'obra de M. Domingo després en arribar al Poder és donar oficialitat a la llengua catalana a l'escola. Aquest acte és l'acte més important per a Cata-

lunya d'encà que s'ha iniciat la República... Doncs bé, aquest acte ministerial de M. Domingo, ha passat quasi incommentat als nostres diaris..." (23)

En realitat, molts nuclis catalans hi donaren menys importància pel recel que sentien per la figura de M. Domingo, aliat des dels inicis de la seva vida política al republicanisme espanyol, fet que li valgué l'oposició dels regionalistes i dels radicals. Per a una petita minoria intel·lectual M. Domingo era tan sols un mestre, no arrengrerat a les files culturalistes que treballen en els afers de l'"alta cultura" des de la Mancomunitat. Per a altres sectors catalanistes, fins i tot d'esquerra, se'l titllava de poc catalanista, i amb una trajectòria dubtosa al respecte. Fins l'ERC contribuí a aquesta campanya sorneguera de desmèrit.

Aquesta actitud es manifestà sobretot a Barcelona-ciutat i no fou igual a les comarques, especialment les tarragonines, on era gran el respecte vers M. Domingo, que impulsà el republicanisme a les terres dominades pel cacic Marquès de Marianao. El seu nom s'havia fet nú-

blic, junt amb els de Layret, Alomar i Companys, fundadors tots ells dels diaris "La Lucha" l'any 1916, que malgrat ser escrit en llengua castellana, estava impregnat d'un fort esperit catalanista.

A finals de maig la ciutat de Barcelona oferí un homenatge al ministre per la seva intervenció en l'aprovació del decret de la llengua. Varen rebre'l totes les autoritats i nombrós públic, abans de traslladar-se al Palau de Projeccions de Montjuïc, lloc de l'homenatge, al qual seguí un banquet a la mateixa Generalitat. Aprofità el viatge per entrevistar-se amb les comissions més representatives del món educatiu català: la Federació Universitària Escolar, els Normalistes, el Comité permanent del Magisteri particular de Catalunya, la Federació de Mestres Nacionals...

Ventura i Gassol en el parlament de l'homenatge reconeixia:

"En donar-nos aquell decret ens hem sentit més germans d'Espanya. La nostra llengua ens penetra de

00203

Generalitat, el seminari de Pedagogia, el Consell d'Inspecció Primària i el Patronat Escolar, fou presidit per Pompeu Fabra, actuant-ne com a secretari Alexandre Galí.

Pompeu Fabra assumí la responsabilitat de l'ensenyament superior de català, Assumpció Pasqual la de l'ensenyament mitjà i Emili Valles, l'ensenyament per correspondència.

Per a la preparació dels mestres, el Comitè de la llengua de la Generalitat va emprendre la publicació d'articles de gramàtica catalana, de Pompeu Fabra, el "Butlletí dels Mestres" que arribava gratuïtament als mestres oficials; s'encarregà a A. Martorell i E. Mons de confeccionar un catàleg de llibres catalans adequats per a les escoles i s'iniciaren cursos de català per correspondència per als mestres.

El Comitè comptava amb dotze professors. També s'encarregà d'organitzar cursos comercials, per als quals es va delegar els inspectors caps de Girona, Lleida i Terrago-

na, juntament amb els senyors Cassià Costal, Jesús Sanja i Manuel Galés, respectivament. A fi de donar unitat als cursos els delegats estaven en relació amb Pompeu Fabra, inspector en cap dels cursos de català de la Generalitat.

A causa de les nombroses peticions per inscriure's als cursos de català de tota la població en general, s'instituíren cursos populars de català a les nits, d'una hora de durada, dies alterns, als locals de les escoles municipals Milà i Fontanals, Baixeres, F. Mucià, Escola d'Arts i Oficis Abet Olive (carrer Marquès de Santa Anna), Escoles del Patronat Domènech, J. Verdaguier (Plaça Comas), Grup de Beneficència de Protecció a la Infància (carrer Uad-Ras) i Escola d'Arts i Oficis Francesc Aragó (carrer Rogent).

A l'escola d'estiu del 1932 les Converses Pedagògiques es dedicaren a l'orientació metodològica per aplicar el decret de bilingüisme. La discussió s'entaulà a partir d'una ponència elaborada per mestres de diferents punts de Catalunya (Vicenç Gardenyes -San Pi, Lleida-, Josep Mascort -Vilanna, Girona-, Carles Salvador -Senassal, Castelló-, Ramon Torroja -Grup Escolar Milà-, Josep Ber-

celó - director del Grup Escolar Lluís Vives- i Alexandre Galí -assessor tècnic de l'escola Blanquerna i professor de l'Escola Normal de la Generalitat-.

No comentem ací els aspectes pedagògics de la qüestió (Pot consultar-se el text definitiu de les conclusions a l'Anex 7). Tan sols direm que s'intentà fixar rigorosament la forma en que havien de diferenciar-se els escolars segons la seva llengua materna.

Respecte a l'edat de 8 anys que el decret fixava com el límit inicial per introduir els nens al coneixement de la llengua castellana, es matisà que aquest límit no fos d'edat física sinó escolar o pedagògica. Tal com manaven les recomanacions dels lingüistes arreu del món es pretenia que fins que l'infants no hagués assolit el coneixement de la llengua materna no se l'havia d'introduir a l'aprenentatge de noves.

Malgrat les propostes, la catalanització no arribà a ser totalment efectiva. Malgrat que els cursos gratuïts de català apleguessin més de 1.500 mestres, malgrat els cursos de comarques... molts mestres havien continuat

fent la seva tasca en castellà, el català només de recurs o havien introduït com a única pràctica la lectura de llibres en català. La rutina havia atrapat a la força a part del magisteri, i la utilització de la duplicitat de llengües havia imposat una càrrega per als mestres disposats a complir el decret i un desordre mental en els alumnes. (26)

En l'àmbit de l'escola oficial l'oposició o el concurs per escalafó havien portat a Catalunya a un seguit de mestres que no acceptà més que a contractar les directrius oficials, que en molts casos no eren ni controlades per l'inspecció. Alguns d'ells optaren pel trasllat a terres de llengua castellana, però altres, adoptaren una actitud de resistència silenciosa que perjudicà l'escola nacional.

En el cas de l'escola privada la situació encara es feia més angixosa per la falta de directrius, la catalanització quedà com una tasca voluntària a mans dels ensenyants. L'APEC intentà resoldre aquesta deficiència adreçant una comunicació a les escoles particulars on oferís el seu ajut i experiència per la tasca catalanitzadora. (27)

No tot e l mal pot, però, atribuir-se, a la deixadesa del magisteri. El decret que assenyalava un camí de partida quedà malauradament aturat en la seva realització per la manca de recursos i per les deficiències organitzatives, un aspecte més de les limitacions de l'Estatut.

00209

LES ESCOLES D'ESTIU

Les escoles d'estiu foren el marc idoni per a la necessària formació del mestre, quan ja s'havia rebutjat la idea que la seva preparació s'assolia plenament a les escoles normals i es valorava la pràctica quotidiana i la formació permanent dels ensenyants. (28)

L'any 1930 la Diputació de Barcelona reemprenia la línia de la Mancomunitat i convocava una nova escola d'estiu que per l'afluència d'assistents fou un antecedent de les corresponents als anys de la República. El mes de juliol de 1931 l'Escola d'Estiu, inaugurada per Francesc Macià i organitzada per la Generalitat, significava la plasmació del desig de bona part del magisteri d'intervenir en l'organització de l'ensenyament a Catalunya sota les perspectives autonòmiques. El nombre total d'inscrits fou de 550 i la setmana final assolí la important xifra de 900 assistents. La confiança en l'esdevenidor fou la tònica general en l'ambient. (29)

L'any 1932 la seva organització es vinculava a les activitats de l'Escola Normal de la Generalitat. Als cursos de quatre setmanes de duració s'afegia una setmana final on es discutia i treballava un tema concret. L'any 32 es tractà el tema del bilingüisme escolar. Les conclusions les hem incloses a l'anex 7.

Per facilitar l'assistència del magisteri oficial Ventura i Gassol dirigí una circular als Ajuntaments Catalans demanant-los una subvenció pels mestres respectius que participessin a l'escola d'estiu. (30)

L'any 1933 marca una fita important en les Escoles d'estiu. El tema de la Conversa Pedagògica "L'educació moral i cívica a les escoles de la República" demostrava com era sentida entre els mestres la necessitat d'adequar la formació dels nens d'acord amb les noves normes constitucionals de la República. El cos del magisteri, públic i privat, tenia la preocupació de cercar unes eines que el capacités per a realitzar la funció social que l'Estat li reservava.

Donada la discussió que suscitaria el tema es reglamentaren més rigidament que l'any anterior les sessions de la Conversa. Aquesta estava regida per una Taula composta de President, Vicepresident, Secretari i Vice-secretari. Tots els inscrits tenien dret a presentar esmenes o proposicions per anticipat. El tema de la Conversa es desenvolupava a partir de ponències elaborades prèviament i que eren a disposició dels inscrits. Les persones que integraven la Ponència d'aquesta Conversa foren Miquel Santaló (director de l'Escola Normal), Elionor Serrano (inspectora de primera ensenyança), Joaquim Carreras Artau (professor de l'Institut Belles), Maria Baldó de Torres (directora del Grup Escolar La Farigola), Ramon Torroja (director de l'Escola Graduada anexa a l'Escola Normal de la Generalitat), Carme Bertorell (mestressa nacional de Tortosa), Pere Masó (mestre nacional de Figueres), i Jaume Garret (director de l'Escola Graduada d'Artesa de Segre).

Per la seva significació reproduïm les conclusions a l'anex 8.

Es tractava sobretot de donar al nen un sentit social de la seva existència en endinsar-lo en els conceptes bàsics de la ciutadania. El mestre havia de realitzar la seva tasca a partir d'una neutralitat extrema en tots els camps.

L'any 1934 la massiva assistència a l'Escola d'Estiu obligà a organitzar més cursos en diferents dies. Per a la Conversa Pedagògica s'escollí un tema fonamental i que preocupava al Magisteri: "L'Escola Unificada, mitjans per establir-la" i a part es celebrà una altra conversa destinada als exemples viscuts a l'escola primària sobre educació moral.

Segons es despren de les conclusions de la Conversa (31) l'Escola Unificada s'enten des de dues vessants: Per una banda, és una declaració política ja que reconeix la igualtat de tots els infants de la nació davant l'adquisició del bé de la cultura i des del punt de vista pedagògic suposa la continuïtat docent en els diversos graus de l'ensenyament i el paral·lelisme entre el desenvolupament somàtic i psíquic i la seva educació.

L'escola d'Estiu de 1935 tractà en la seva Conversa Pedagògica del Mètode Decroly.

CAPÍTULO VI

LA VIDA POLITICA MUNICIPAL

00214

INTRODUCCIÓ

Des de la seva creació fins els anys de la Dictadura, la CC va veure sotmesa la seva composició i ritme d'actuació a les fluctuacions polítiques de la vida municipal. L'eix que articulava aquests canvis era la mecànica de les eleccions municipals. Era d'esperar que amb el canvi de règim la vida consistorial adquirís nova força i que la nova situació política potenciés les activitats de l'Ajuntament, estimulant per noves reglamentacions en l'àmbit de la seva acció. Res d'això es produeix, almenys fins l'any 34 en què s'aprova la llei Municipal de Catalunya, poc després deturada en la seva vigència per la situació d'excepció derivada dels fets d'octubre.

Les accidentades sessions consistorials són una bona prova de la importància de l'Assessoria tècnica pel funcionament de la CC, que li permet una autonomia que la deslliurà dels refrecs entre bàndols polítics. Hem volgut, però, desenvolupar una mica detalladament l'evolució interna de la corporació perquè creiem que, malgrat molts dels afers que s'hi debaten no concerneixen directament a l'àmbit cultural, si ajuden a crear un ambient que influirà decisivament a l'hora de discutir les proposicions i dictàmens de la CC.

LES ELECCIONS DEL 14 D'ABRIL DE 1931.

Les eleccions que portaven a Espanya la II República foren curiosament unes eleccions Municipals. La Dictadura havia deixat a la monarquia en un carreró sense sortida. Aïllat el govern Berenguer davant la negativa de l'oposició i fins i tot de part dels monàrquics a participar en uns comicis legislatius, el rei haqué de buscar una solució a la crisi. El govern de concentració monàrquica, presidit per Aznar acceptava el repte de l'oposició, tot anunciant la imminència de les eleccions municipals i promettent una reforma constitucional, una revisió i una exigència de responsabilitats a la Dictadura a més de comprometre's a resoldre el plet català amb vagues esperances d'autonomia.

Malgrat aquest pas endavant, la normalitat estava lluny de la vida pública catalana. Les eleccions municipals haurien de preparar-se comptant amb el desigual recolzament de la premsa -durament controlada per la censura- i amb la manca de participació d'alguns dels líders en les campanyes pel fet d'estar empresonats o a l'exili.

La politització de la campanya prové del caire plebiscitari que govern i oposició donen a la consulta popular. No es tracta només de renovar els consistoris sinó de saber, de la manera més honesta possible, l'opinió del poble referent a la forma en què desitja ser governat.

Com afirma Cambó "aquestes eleccions a més de llur caràcter municipal tenen una altra significació política" (1).

Opinió que comparteixen els partits republicans pels quals "esta contienda electoral representa un plebiscito otorgado por el país a la República. Es el vayase para alguien" (2).

Si en el conjunt de l'Estat Espanyol les eleccions han de decidir la futura forma de govern, a Catalunya aquest resultat influirà en l'obtenció de la desitjada autonomia.

Així, doncs, els partits no solament es presenten davant el poble aportant uns programes de renovació que facin possible el funcionament del consistori segons les necessitats ciutadanes, sinó que, a més, faran dels comicis una oportunitat per a exposar el seu programa vers un can-

vi institucional. Les municipals d'abril del 31 són quelcom més que unes eleccions administratives, i així ho demostra la intervenció en aquestes dels partits que no poden ni volen guanyar un escó al consistori (com pot ser el cas del BOC) sinó que únicament volen presentar-se davant l'opinió i fer conèixer les seves alternatives.

La gama d'opcions per l'elector és realment variada i comprèn des de l'autonòmicisme continuïsta i dretà de la lliga fins al radicalisme dels comunistes del BOC i del POC. L'orientació de l'opinió és tant marcada vers els partits d'oposició que els partits monàrquics no participen com a tals en les eleccions barcelonines. Els maurins s'alien amb la Lliga en el Partit de Centre Constitucional. Pels electors, els regionalistes queden com un clar suport a la monarquia per la participació de Ventosa i Clavell com a ministre en el govern Aznar.

L'alternativa republicana a Barcelona estarà representada pel Partit Catalanista Republicà (AC i ACR), Esquerra Republicana de Catalunya en aliança amb la Unió Socialista, la coalició republicano-socialista (Partit Radical, PSOE-UGT, federades) i els comunistes minoritaris (Bloc Obrer Camperol i Partit Comunista Català).

La campanya electoral

La lliga regionalista

Els candidats que presentà la lliga són:

- D. I Josep Alomar, metge.
Andreu Bausili, publicista i economista
Fco. Puig i Alfonso, industrial i propietari
- D. II Josep Agell Agell, farmacèutic i catedràtic
Lluís M. Arnau de Pons, advocat i propietari
Darius Dura Bou, enginyer
- D. III Frederic Amat, industrial
Amadeu Llopart, catedràtic ETSAB
- D. IV Martí Casals, fabricant i propietari
Antoni Güell i Lopez, Compte de Güell, marquès
de Comilles
J. Pellicena Camacho, periodista
Ferran de Sagarra, advocat
- D. V Armand Caraben Sanches, advocat i propietari
Joaquim Lafont Martinez, industrial

- Manuel Sagner Bové, advocat
 Josep Vilaseca Toas, industrial
- D. VI Josep Cabré Gelabert, pres. Cambra Mercantil
 Josep Codola Gualdo, advocat i president de
 la Joventut de la Lliga
 Olaquer Junyent i Sans, pintor
- D. VII Joan M. Guasch Miró, mestre en Cal saber
 Jaume Marquès Caminal, propagandista i co-
 missionista
 Octavi Saltor Salci, publicista i advocat
 Jaume Santomà Casamor, arquitecte i prop.
- D. VIII Frederic Brasó Villaret, metge
 Josep Nonell i Ripel, comerciant
 Frederic Roda Ventura, advocat i secretari de
 la Junta del Col·legi.
- D. IX Josep Cararach i Mauri, metge i propietari
 Manuel March i Sala, metge
 Joan Pallí Rodríguez, menestral
 Enric Solé i Roca, publicista i propietari
- D. X Enric Coral Flotats, comerciant
 Ricard Galí Ulande, metge
 Eudald Obradors Gais, fabricant (3)

El partit es presentà a l'electorat com a partidari de l'ordre, que espera de la monarquia la solució del plet de l'autonomia:

"ni assimilisme ni separatisme ni dictadura ni revolució..." (4)

"Catalunya abans que tot ha d'ésser la nostra divisa mentre n'è sigui un fet l'autonomia de la nostra terra" (5)

"La lliga aixeca avui la bandera de sempre: l'autonomia de Catalunya..." (6)

"Si els catalans, contra la constant tradició seguida des dels primers temps de la nostra renaixença política posposessin avui la solució del seu plet a un problema de forma de govern, contraurien una responsabilitat que mai més no els perdonaria la història" (7)

"El triomf de les candidatures de la lliga serà la major garantia que el compromís de govern es farà efectiu abans de gaire i que Catalunya obtindrà, sense violències ni perturbacions, la seva autonomia" (8)

"Preferirà Catalunya que es vagi immediatament i per vies legals -que avui ens estan de bat a bat obertes- a la solució harmònica del seu plet secular o preferirà comprometre la seva sort, una vegada més, en una aventura incerta i perillosa?" (9)

La lliga insistia en què la seva catalanitat, l'arrelament en la tradició i l'exemplaritat de la gestió política, havien quedat amplament demostrades d'ençà dels temps de la solidaritat.

"Donar el vot a la lliga vol dir donar-lo a qui no canvia" (10)

Aquesta continuïtat es demostra en la crida que fan els candidats als barcelonins parlant de la grandesa de Barcelona, capital futura de la nova Catalunya i de les seves necessitats d'adaptar-se a les formes de vida d'una moderna urbs "modernització de la cultura, de la urbanització, vialitat, higiene, beneficència..." que exigeixen reformes en l'organització del municipi. (11)

El Partit Catalanista Republicà

Nascut el 7-II-1931 per fusió de la "lliqueta" (A.C.) i la seva escisió, Acció Catalana Republicana (grups que haurien convergit ja en les preparatòries del pacte de S. Sebastià), era considerat un partit fort que s'hauria de tenir en compte en la futura lluita electoral.

La seva candidatura estava integrada per:

D. I	Martí Esteve,	advocat
	Marià Iglesias,	advocat
	Lluís Nogués,	metge
D. II	Vicens Bernades,	periodista
	Pere Salisachs,	indústria i comerç
	Joan B. Santinya,	metge
D. III	Rafael Batlle,	metge
	Joan A. Maragall,	comerciant
D. IV	Josep Barbey,	advocat
	Francesc Camps,	comerciant
	David Ferrer,	industrial i comerciant
	Antoni Lopez Llausàs,	editor

D. V	Bartomeu Amigó, Baldiri Rahola, Ramon Sarsanedas, Amadeu Vives,	comerciant advocat industrial compositor
D. VI	E. Duran Reynals, Manus Gifreda, Pere Mas,	advocat publicista metge
D. VII	Joan Colomines, Francesc Esteller, Odó Hurtado, Josep Tomàs i Piera,	industrial professor advocat advocat
D. VIII	Claudi Ametlla, M. Reventós, Santiago Vivancos,	publicista advocat i economista metge
D. IX	Ferran Boter, Manuel Carrasco Formiguera, Francesc Massahet, Jaume Mestres Fosses,	catedràtic i advocat advocat obrer arquitecte
D. X	Josep Cuatrecases, Josep Torrents, Ricard Vives,	industrial industrial music. (12)

La formació intel·lectual i la categoria humana dels seus membres, la seva organització -comptava amb dos dels quatre diaris que es publicaven en català a Barcelona: La Publicitat i La Nau-, la trajectòria menada pels seus representants en el si de les corporacions on arran de la renovació tornaven a ocupar càrrecs, els seus recursos més moderns: cartells amb fotomontatges, llançament de fullets des d'un avió sobre la ciutat, el camp del Barça; tot això feia pensar en una possible victòria. Aquesta confiança els va fer refusar tota possible aliança amb ERC, presentant la seva candidatura totalment aïllada.

Es presentaven com l'alternativa republicana fonamentada en un catalanisme radical però no insurreccional. Volien una nova Catalunya lliure, autònoma, lliberal, culta, cosmopolita, organitzada democràticament a l'estil dels països europeus (13). Gent d'ordre, refusaren el tradicionalisme reaccionari de la lliga, i no volien ni sentir a parlar de revolució.

Tot i el seu planteig polític de la consulta, presentaren als barcelonins un programa d'actuació en el consistori, on exposaren els seus objectius culturals:

"Cal, contra el sentit imprès pels Ajuntaments de la Dictadura, fer prevaler la concepció que tenim els homes del Partit Catalanista Republicà; donar la més completa instrucció a tothom, per tal d'aixecar el nivell moral i intel.lectual de la ciutat"

"Cal intensificar la concessió de beques i l'ajut que tant mereix la nostra població obrera.

Acabar l'habilitació i dotació d'escoles, seguir i completar la tasca iniciada pels Ajuntaments populars, coordinar l'ensenyament primari amb els complementaris, és la tasca immediata dels nostres futurs regidors.

Cal seguir també l'obra de recobrament i restauració del nostre patrimoni històric i artístic, en institucions com els Museus, l'Arxiu de la ciutat, participació en l'obra magna de l'Institut d'Estudis Catalans i Biblioteca de Catalunya, en tot allò que sigui funció del Municipi."

"No cal retocar res a l'obra iniciada per Bofill i Mates, Nicolau d'Oliver i Barbey a la Comissió de Cultura abans de la Dictadura, i continuada després d'ella per Lluís Massot; aquesta obra que culminava el diumen-

ge, 29 de març, amb la inauguració de tretze grups escolars nous, capaços per a 16.000 infants. Res a retocar-hi, sinó prosseguir-la i multiplicar -en aquest punt concret- l'obra realitzada, per tal que tota la població escolar de Barcelona pugui ésser acollida a l'escola bella, l'escola higiènica, l'escola amable que ha d'assegurar la salut física i l'educació dels vostres fills" (14)

Directament enfrontats amb la lliga, es diferenciaren de les altres opcions republicanes per l'actuació dels seus membres durant i després de la Dictadura, la qual cosa els permet evidenciar la seva "patent" de catalanitat.

"La principal lluita política és la lluita entre ACR i la Lliga Regionalista, entre els catalanistes republicans i els regionalistes monàrquics" (15).

En vigílies de les eleccions d'abril de 1931, s'encetà una polèmica a la premsa entre AC i LLR, partits fretuosos d'atribuir-se el màxim de protagonisme en les realitzacions culturals de la ciutat. L'esca fou la propaganda electoral d'ACR que feia seva tota la tasca cultural portada a terme per la CC en la construcció dels Grups Escolars. Mentre la lliga recordava a l'electorat els seus èxits en la gestió cultural des de la CC. (16)

La coalició de republicans i socialistes

Estava integrada pel Partit Radical, els radical-socialistes, els federals, Derecha Liberal Republicana, Agrupación Socialista de Barcelona, la Federación Local de grupos socialistas i la UGT (17).

Els seus candidats eren:

D. I	Josep Fuset,	catedràtic Univ.	PR
	Joan Domenech,	industrial	PR
	F. Solà Cañizares,	advocat	Derecha Liberal Republicana
D. II	Casimir Giralt,	Publicista	PR
	Lluís Matutano,	comerciant	PR
	Josep Jové,	metal.lúrgic	UGT
D. III	Josep Ferrer,	Industrial i propietari	Derecha Liberal Republicana
D. IV	Jaume Campmany,	comerç	PR
	N. Albert de Carreras,	mestre d'obres	PR
	Marià Martínez,	litògraf	UGT
	Raimon Morales	llicenciat en història	Agrupación Socialista

D. V	Julio Martínez,	advocat	PR
	J. Samblancat,	industrial	PR
	Abel Velilla,	advocat	Federal
	A. Jaumeandreu,	periodista i fabricant	Derecha Liberal Republicana
D. VI	Alfons Rocabruna,	farmacèutic	PR
	J.A. Ferrer de la Riba,	metge	PR
	Antoni Olarte,	impresor	UGT
D. VII	I. Ribera Rovira,	pres. Asocia- ción Prensa	PR
	Pere Salvat,	comerç	PR
	Mateu Ruiz,	comerç	PR
	Melchor Marial,	enginy-er	Federal
D. VIII	F. Guerra del Rio,	metge	PR
	Josep Salillas,	comerç	PR
	Pere Farreras,	Dir, tècnic	PR
D. IX	Joan Griso,	empleat perio- dista	PR
	Josep Garí	industrial	Federal
	Joan Vives,	advocat	Derecha Liberal Republicana
	Lluís Prieto	obrer	Agrup. Socialista

D. X	Jesús Ulled,	pres. Sindicato	PR
		Prof. Periodistas	
	Pere Huguet,	metge	PR
	Frederic Heredia,	comerciant	PR

Es presentaren clarament com l'alternativa republicana a nivell de tot l'Estat Espanyol. La lluita electoral es plantejava en el context general i les necessitats barcelonines quedaven disminuïdes davant el caire plebiscitari dels comicis...

"España entera puesta en pie, le dice a Alfonso XIII: ¡Marchese!" (18).

És l'"spring" final en la lluita contra la monarquia, és un canvi però no una revolució. "Encara no ha arribat l'hora del soviets" diuen als comunistes. L'Espanya progressista i lliberal ha de vèncer per a obtenir l'amnistia dels presos, consolidar el govern republicà i reorganitzar la vida pública: millores socials, separació Església- Estat, ensenyament públic:

"Solo una ~~segunda~~ república puede conceder a la enseñanza del pueblo la atención necesaria para triplicar el esfuerzo del estado en cantidad y calidad" (19).

00230

Consideraven l'autonomia com un problema secundari. Primer cal obtenir la República, que s'imagina sempre com a federal. El problema català queda molt relegat en la propaganda electoral de la coalició a Barcelona. Només alguns candidats com Puig d'Asprer critiquen l'obra anti-catalana de la Dictadura (20).

L'espanyolisme de molts dels seus dirigents els cega i els impedeix comprendre el problema català (21).

Aquesta actitud els deixarà pràcticament sense vots aquí, mentre que seran majoritaris en altres contrades d'Espanya (22).

La candidatura d'ERC i USC

La integren:

D. I	Josep Fontbernat,
Francesc Muntanyà,
Armand Otero,	músic i publicista
metge
dir. de "l'Opinió"
D. II	J. Bertrand de Quintana,
Enric Sanchez,

Antoni Vilalta, | industrial
pres. de la Unió General
de venedors als mercats
advocat |
| D. III | Nicolau Battestini,
Josep Escofet, | metge i publicista
comerciant |
| D. IV | Francesc Costa,
Joan F. Fabregas,
Josep M. Soldrà,
Jaume Vaquier, | comerciant
periodista
advocat
enginyer ind. |
| D. V | Amadeu Aragay,

Pere Comes,
Domènec Pla,
Joaquim Ventalló, | periodista i secretari de
la Unió de Rabassaires
advocat
industrial
periodista |

D. VI	J. Armengol de Llano,	metge
	Rafael Campalans,	enginyer ind.
	J. Xirau i Palau,	catedràtic
D. VII	Jaume Aiguader,	metge
	Josep Duran,	obrer, secretari de la Federació de cooperadors de Catalunya
	Ernest Ventós,	industrial
	Salvador Vallverdú,	farmacèutic
D. VIII	Lluís Companys,	advocat
	Joan Lluhí,	advocat
	Jaume Vinyals,	comerciant
D. IX	J. Casanovas i Maristany,	advocat, membre de la junta del col·legi
	Ramon Marles,	obrer
	Miquel Oller,	obrer
	Lluís Puig,	comerciant
D. X	Joan Casanelles,	advocat
	Joan Lluís Pujol,	advocat
	Francesc Viladomat,	obrer, pres. d'USC. (23)

L'ERC, segons J.M. Poblet (24), es tracta d'un partit "catalanista, republicà, no confessional ni de classe".

És un nou partit per a fer front a una nova conjuntura. Com deia Macià: "No és pas hora de fer administració, és una hora republicana" (25).

Per aconseguir la República catalana, Macià i els seus "Amics" no van negligir aliances. Els homes d'acció que havien conspirat des de l'exili ajuntaren les forces amb els teòrics de "L'Opinió" i d'USC, i cercaren el suport dels obrers i camperols als quals volien apropar a la política mitjançant els contactes amb la CNT (l'advocat laboralista Companys en serà un puntal). Intenten una coalició que agrupi totes les forces catalanistes i republicanes. La unitat s'aconsegueix a Catalunya en general, però no a Barcelona on la candidatura inclou a ERC i a USC (que ha preferit mantindre's com a partit malgrat la signatura del manifest de les esquerres), però sense el PCR.

La línia política havia quedat definida en el manifest de les esquerres (març 1931) que signaren també la USC, el PCC i la CNT.

L'Assemblea d'Esquerres catalanes s'havia mostrat par-

tidària del dret a l'autodeterminació dels pobles..., de l'autonomia administrativa pels municipis..., de la gratuïtat i obligatorietat de l'ensenyament primari... (26).

"Nosaltres volem per a Catalunya totes les llibertats civils: plena democràcia, llibertat de premsa, de consciència, de cultes. Separació de l'Església i l'Estat. Anul·lació de jurisdiccions especials, ensenyança obligatòria i gratuïta..." (27).

Les esquerres catalanistes radicalitzaven les seves posicions, no solament de cara al problema nacional, sinó també davant el problema social, acusant al catalanisme tradicional d'haver aportat "ben migrants beneficis als obrers" (28), i confiaven que la participació dels treballadors al consistori donaria un tomb a la vida municipal:

"Ja veieu si els nostres obrers i el nostre obrerisme té feina a fer només intervenint la ciutat de pedra i la ciutat de fang. Quan a la de l'esperit n'és espai encara se li obren. Cal intervenir la cultura en excés confessional i sobretot en excés miorada. Els GE

no satisfan més que a una ínfima part dels nostres infants" (29).

En vigílies de les eleccions aquestes tendències s'aglutinaren en el nou partit, ERC. La candidatura s'ha de cofegir de forma improvisada, molts dels seus integrants no són coneguts ni tenen cap experiència política..., el grup no compta amb diners per finançar la campanya ni amb un medi d'expressió quotidià. "L'Opinió" passa amb dificultats a convertir-se en diari... (30)

Res fa pensar en la victòria que el poble donarà a Màcià de forma sorollosa i rotunda.

Segons Poblet: "Eren aquelles unes hores que els catalans, o una gran majoria dels catalans, volien fer creu i ratlla. I amb aquesta premisa es decantaven pels qui portaven el sant i senya de trencar amb l'ahir d'una manera resolta i decidida, sense subterfugis ni atenuants" (31).

Els grups minoritaris

Del ventall d'opcions polítiques existents a Barcelona l'abril de 1931 ens manquen d'exposar aquells grups extrems -a la dreta • a l'esquerra- que practicament no-més participen de forma indirecta en el procés electoral.

El BOC, juntament amb la FCCB, presentà una candidatura a les eleccions, no obstant el seu interès era sobretot fer-se conèixer i obtenir, al mateix temps, una certa experiència pel que fa a la lluita política en el terreny electoral, i iniciar un procés de consolidació de l'organització, tant en l'aspecte de l'extensió per mitjà de la propaganda com en l'aspecte qualitatiu de perfeccionament dels quadres polítics (32).

La campanya electoral -apareguda en "La Batalla i l'Hora"- es centra en problemes concrets com ara "els aspectes quantitius del problema de l'ensenyament" (33). El plantejament de la propaganda -excessivament municipal- queda clar si pensem en la distància que hi ha entre els objectius d'un partit comunista i els de la democràcia burgesa que es preté assolir amb el nou règim republicà.

Per la seva especial significació hem inclòs el "Pro-
grama Municipal del Partit de Classe" a l'Anex nº 9.

00238

Els catòlics

No s'organitzaren com a grups davant les municipals, aconsellant les jerarquies fer ús del dret de vot:

"tots els partits que respectin les Lleis de Déu i els Drets de l'Església són lícits per a un catòlic... voteu aquell que s'allunyi menys de l'ideal catòlic... Catòlics: no abandoneu el govern de la ciutat en mans dels desconeguts" (34).

La pastoral del Bisbe de Vic, sobre els deures dels catòlics en matèria d'eleccions, era ja molt més explícita:

"Déu és amo i senyor de les eleccions..."

"Puig que el triomf de les dretes, que tots els que ens apreciem de catòlics desitgem i esperem obtenir de les pròximes eleccions és un benefici de la divina providència...exhortem tots els nostros estimats ciutadans que, per tot el mes de febrer no cessin de preparar per la noble causa, que és la causa de Déu" (35).

Tot i això, un cop vistos els resultats de la consulta popular, recolzaren al nou règim. (36)

Més tard es prepararen per fer front a la nova situació republicana organitzant-se en el partit catòlic català Unió Democràtica de Catalunya, UCD, creat el 7-XI-31, el qual inclou com un dels principis del programa la llibertat d'ensenyament en funció dels drets dels pares sobre llurs fills, així com la seva democratització (37).

Els resultats electorals

Els resultats electorals senyalaren una de les més elevades proporcions de participació en una consulta a la ciutat de Barcelona:

	Màxim	Mínim
Lliga Regionalista	28214	26505
Partit Catalanista Republicà	18834	16164
Coalició republicano-socialista	28572	26164
Esquerra republicana de Catalunya	43060	38938
Bloc Obrer i Camperol	1734	1127
Partit Comunista d'Espanya	148	127 (38),

00241

VIDA POLÍTICA EN LA PRIMERA ETAPA REPUBLICANA

Constitució del primer Ajuntament republicà

La proclamació de la República Catalana anà lligada estretament als resultats electorals de les eleccions municipals barcelonones.

Els vots de la ciutat dipositaren la seva confiança en el partit d'ERC. Alguns dels seus representants electes -Companys, Lluch, Aiguader, Aragay, Escofet, Llovet, Grassó- juntament amb altres candidats victoriosos de la coalició republicana -Giralt, Ullé- es presentaren ardidament el matí del mateix 14 d'abril a les cases consistorials, exigint a l'anterior alcalde, el Sr. Martínez Domingo, el traspàs del govern de la ciutat. Els dubtes legals del batlle foren resolts per gest simbòlic del regidor Aragay, el qual prenent la vara de les seves mans la deposità a les de Lluís Companys.

Investit del poder, almenys simbòlicament, i recolzat pels vots populars, Companys es dirigí al balcó on s'hi-

sava la bandera de tres colors, i la de les quatre barres, i des d'allí proclamà la república.

Els aconteixements que es succeïren al palau de la Generalitat i la situació al carrer, aconsellaven que no es produís un buit de poder a la ciutat, i, malgrat la provisionalitat de la situació, calia que les institucions comencessin a funcionar per tal d'aconseguir els nous objectius polítics.

Així els regidors electes decidiren celebrar la SM constituint la mateixa tarda del dia 14.

El nomenament de Companys com a governador civil de Barcelona havia fet recaure l'alcaldia sobre Jaume Aiguader, elegit per aclamació. Aquest fou qui obrí la sessió consistorial demanant als barcelonins i al consistori "disciplina i correcció", respecte i defensa de l'ordre al carrer per tal de poder defensar de la de l'Ajuntament "la llibertat de Catalunya i la dels ciutadans" (39). Companys s'adreçà als reunits en termes semblants.

Giralt, en nom dels radicals es congratulà de l'adveniment de la república i reiterà els principis del seu par-

tit de "Procuar representar a fora, a Espanya, l'amor de Catalunya, però procurant també, a dins de Catalunya, representar-hi l'amor a Espanya" (40).

Jové, en nom de la UGT es dirigí als treballadors assegurant-los que amb el seu ajut no mancava el ressò de la veu del proletari al consistori. Demanà així mateix que no es trenqués l'ordre i no es deturés el treball per a consolidar la república.

Aquestes paraules estaven dirigides a contrarestar la crida de la CNT a la vaga general per a recolzar el moviment revolucionari republicà. La UGT, doncs, proposava mantenir la normalitat laboral per tal de no provocar la reacció de les dretes.

Solà Cañizares, en nom de la Unió Liberal Republicana, es declarà partidari del manteniment de l'ordre i del principi d'autoritat, i disposat a defensar com fos el "magnífic ordre que avui s'ha constituït a tot Espanya".

Velilla, en nom del Partit Republicà Federal, felicità al nou alcalde a qui considerà "representant del revolucionarisme català". Afirmà que el seu partit anava al

Consistori a mantenir "el concepte republicà federal"
i a mantenir també "el caire obrerista"

Campalans, en nom de la USC, demanà serenitat al poble,
que es fes un esforç per mantenir l'ordre i la normali-
tat, per a consolidar la República.

L'especial significació d'aquesta primera sessió muni-
cipal republicana, ens aconsella incloure el seu resum,
aparegut a la Gaceta, en l'Appendix nº 10.

Casanoves i Aragay parlaren en termes semblants, re-
cordant Casanoves la necessitat d'alliberar els presos,
proposta que recollí Aiguader tot informant que Macià
com a President de la República catalana havia signat
ja la llibertat dels polítics i socials.

En una situació encara inestable, amb tensions amb els
representants de l'Estat Central al govern provisional,
amb una població exaltada i disposada a sortir al car-
rer per celebrar la fi de la monarquia, el món del tre-
ball expectant i tens per les consignes dels sindicats
..., calia assegurar una certa continuïtat a la vida

ciutadana que apavaigués els ànims del moment.

Aiguader proclamà un bàndol on lloava la cívica conducta ciutadana i insistia en la necessitat de mantenir l'ordre per a consolidar la tasca del nou equip dirigent, i prosseguir la vida ciutadana:

"Nosaltres ja ens hem fet càrrec dels serveis públics, el funcionament dels quals queda absolutament garantit i així res no podrà interrompre la vida de la ciutat dels nostres amors. Esperem que ara més que mai, Barcelona tota, amb el seu entusiasme cooperarà a facilitar la nostra tasca en aquests transcendents instants, per a l'assegurança definitiva dels nobles ideals que amb la seva esclatant torrentada han desfet les tristes desferres d'un règim caduc, incompatible amb la llibertat dels pobles" (41)

La composició del consistori.

Els regidors electes el 14 d'abril de 1931, foren:

00246

Jaume Aiguader	ERC	d. e corts
Josep Alomar	Ll.R.	
Frederic Amat	Ll.R.	
Amadeu Aragay -Unió de Ra- bassaires-	ERC	d. a corts
Josep Armengol de Llano	ERC	
Andreu Sausili	Ll.R.	
Josep Bertrand	ERC	
Frederic Brassó	Ll.R.	
Josep Cabré	Ll.R.	
Rafael Campalans -mort ofegat USC a Torredembar- ra,15-9-33-		d. a corts
Martí Casals	Ll.R.	
Joan Casanellas -PNRE-	ERC	d. Parlament Català
Joan Casanovas	ERC	d. Parlament Català
Pere Comas -PNRE-	ERC	d. Parlament Català
Lluís Companys	ERC	d. a corts, d. Par- lament Català
Francesc Costa -expulsat del partit,estiu 1932-	ERC	
Joan Domenech	PRR	

J. Duran i Guardia -expulsat del USC
partit per
simpaties vers
ERC segons LVC
19-1-33-

Josep Escofet ERC

Casimir Giralt PRR

Joan Griso -cesat del càrrec PRR
el 32. Reincorpo-
rat el juny del 33-

Frederic Heredia PRR

Pere Huguet PRR

Josep Jové -suspès dels seus UGT
drets d'afiliat el
23-11-31, segons
LVC. 19-3-32-

Amadeu Llopart Ll. R.

Joan Lluhí i Vallescà -PNRE- ERC d. a corts, d.
Parlament Català

Ramón Marlés -expulsat del par- ERC
tit l'estiu del 32-

Josep Nonell Ll.R.

Miquel Olbé ERC

Joaquim Pellicena	Ll.R.
Domènec Plà	ERC
Josep Puig Alfonso	Ll.R.
Lluís Puig Monné -expulsat del partit l'estiu de 1932-	ERC
Mateu Ruiz Porlan -tendència autono- mista, gener 1933-	PRR
Ferran de Sañarra	Ll.R.
Pere Salvat	PRR
Josep Samblancat -tendència autono- mista, gener 33. Ex- pulsat del partit el març del 33, es rein- corporà el novembre-	PRR
Enric Sanchez Silva- expulsat i sus- pès del càrrec de regidor, reincor- porat el juny de 1933-	ERC
Manuel Santamaria	Independent, s'inte- grarà al PRR el 2-3-33
Felip Solà Canizares	DLR, incorporat a LlC el 4-11-32

Jesús Ulled	PRR
Jaume Vachier	ERC
Salvador Vallverdú	ERC
Abel Velilla	P. Republicà Federal
Joaquim Ventalló -PNRE-	ERC
Ernest Ventós -mort el 30/1/33	ERC
antoni Vilalta -PNRE-	ERC
Jaume Vinyals -expulsat del partit, estiu 1932-	.ERC
Joaquim Xirau	USC

Formaven el nou consistori en els seus inicis:

25 regidors d'ERC
 12 regionalistes
 8 de la coalició de republicans i socialistes
 2 republicans autònoms. (42).

Les crisis municipals i les escissions en el si de l'ERC, a part de les dissortades morts de tres regidors, alteraren la proporció política del diferents partits, arribant-se en el mes de gener de 1933 a una

00250

majoria de regionalistes (13) en front dels 9 regidors d'ERC que encara mantenen la seva presència en el consistori, composició que no tradueix en absolut l'opinió de la massa electoral.

El repartiment de les tinències d'alcaldia demostrarà la nova hegemonia al consistori, essent assignades als següents:

Casanoves	ERC
P. Comes	ERC
Aragay	ERC*
Campalans	USC*
Lluhí	ERC*
Ventós	ERC
Giralt	PRR
Ulldé	PRR
Josep Jové	UST

*L'elecció d'aquests regidors com a diputats, fa que siguin substituïts pels Srs: ...

Duran i Guardia	USC
Puig Bonnè	ERC
Vilalta	ERC, el 13-7-31.

Es reservem una de les tinències per a un representant de la Lliga, partit que no assistí a la sessió constituent (la designació fou presa per unanimitat i l'acord es feu públic en la SM del dia 14 d'abril mateix).

En la SM del 16 d'abril, encara regulada per la llei municipal del 2-X-1877, s'organitzaren les diverses comissions assignant-se als corresponents regidors.

00252

Funcionament del Consistori

Tan els partits de dretes com els grups republicans no trigaren en anunciar la seva decepció davant l'incongruent funcionament consistorial, atacant, els regionalistes, la gestió hegemònica de les esquerres i, els republicans la continuïtat del funcionament anterior al canvi de règim.

"Nosaltres voldriem que el primer Ajuntament Republicà de Barcelona hagués pogut merèixer aquella simpatia de "tots els ciutadans"... Però dissortadament no ha estat així. Quan s'han anat els crits de la revolució i s'ha parlat de treballar, el carro municipal s'ha encallat" (43).

"seria curiós de poder tenir una llista de la gran tasca que han fet tots els regidors en quatre mesades de República! S'han celebrat un parell de dotzenes de sessions, han escridassat de mala manera, han tocat més teclades que no té un harmòni; però no sabem que s'ha fet res de bon per la ciutat... (44).

En realitat poc podien oferir a la ciutat uns regidors que havien arribat al càrrec impulsats més per una op-

ció de canvi governamental que per una clara capacitat administrativa. Disposició que tampoc haurien pogut exercir ja que la transformació republicana hauria afectat bàsicament les estructures governamentals deixant de banda les institucions polítiques locals. El consistori continuava regulat per una arcaica llei heretada de la monarquia que permetia i obligava a unes interminables sessions municipals on calia llegir cadascun dels dictàmens per a la seva aprovació:

"Els ordres del dia de les sessions són plens de sobrats de via pública, i de construccions de voreres i de desestinations de recursos i reclamacions per arbitris d'inquilinat, i de contractes de neteja denunciats o prorrogats, i de concursos de fiscorn per la Banda Municipal, i de jubilacions de "serenos" que ja no poden sortir de nits. Per alguna cosa els regidors són els representants de la ciutat i fins moltes vegades els comissionistes de la ciutat. Però, què diria l'elector si veiés que els seus elegits es limitaven a passar comptes?" (45).

Les barreres legals que obstaculitzaven la gestió ciutadana intentaren ser salvades pel partit d'ERC mitjançant un cert menyspreu per la normativa consistorial, forçant amb la seva majoria, procediments no previstos en

el reglament, que exaltaven els ànims dels partits tradicionals com la Lliga, amb més anys d'experiència en la vida política municipal.

Els regionalistes s'esveraven davant uns regidors que arribaven a les sessions amb hores de retard, que ~~es~~ presentaven dictàmens sense seguir els tràmits reglamentaris, que es barallaven amb mer bres del seu mateix partit en plena sessió...

La seva tasca d'oposició quedà moltes vegades deturada en aplicar-se la "guillotina", procediment que consistia en demanar al president de l'Assemblea l'opinió dels reunits sobre la conveniència o inconveniència de la discussió d'un dictàmen, ésser aprovada la seva inoportunitat per majoria absoluta i restar la proposta damunt la mesa. En contrast, moltes propostes esquerranes quedaren també frenades en al·legar la Lliga la seva forma antireglamentària.

A aquesta insuficiència organitzativa se n'hi afegiren d'altres directament derivades del fet d'haver estat les eleccions municipals el detonant del canvi de règim. Molts

dels regidors eren els caps dels partits majoritaris que ben aviat pasaren a ostentar la representació del seu grup polític en el Parlament espanyol o ocuparen un escó de diputat al Parlament català. La manca d'una llei d'incompatibilitats, la urgència del moment històric i la necessitat de fer-se amb un control hegemònic de les institucions forçaren a una treballosa militància als polítics els quals es vieren obligats a deixar de banda el seu càrrec municipal, sense, per aixà, abandonar-lo.

Mentre els "leaders" es dedicaven preferentment a la consolidació del nou règim, els polítics de "segona fila", arribats al consistori sense programa administratiu i sense cap experiència en l'exercici de la política efectiva es dedicaren a recolzar el procés republicà des dels seus escons municipals, transformant el Consistori en un apendix del Parlament.

Les sessions municipals quedaren convertides en caixes de resonància de la política general des d'on es secundaren les campanyes de la Generalitat, s'aprovà l'Estatut (22-7-31), es debateren els problemes polítics que

comportaven l'aplicació de la Constitució, i, fins i tot, s'arribà al compromís amb un moviment insurreccional a l'octubre del 1934.

La situació dolia a dretes i esquerres. Josep Pla ironitzava des de La Veu:

"Als ajuntaments més insignificants del país s'arremen unes discussions sobre el divorci i la reforma agrària que fan tremolar les esferes. Es rar, avui, l'Ajuntament català que es limiti a la seva funció pròpia. I d'això s'en diu fer obra revolucionària. Gran País!" (46).

L'Esquella, revista amb tradició republicana, es queixava del mateix mal:

"El nostre ajuntament és un municipi polític que en qüestions administratives està a zero...
...Què saben de pressupostos; ells són revolucionaris i un revolucionari és aquella persona que ho gira tot de dalt a baix; que fa ben al revés lo que un altre li proposa o insinua..." (47).

El problema s'aguditzà de tal manera que el govern repu-

00257

blicà decretà la prohibició dels debats polítics als consistoris des de mitjants de l'any 32. Tot i això l'Ajuntament barceloní continuà essent una tribuna on exposar els programes de partits (fet accentuat pel càrrec constituent de les eleccions del 31) i una corporació administrativa on qualsevol proposta tècnica desencadenava el debat polític. Aquests fets no canviaren fins l'arribada de la nova llei Municipal (1934).

La correlació de forces en el Consistori i les crisis municipals

Introducció.

Durant el primer biení republicà, el consistori es va mantenir sota el control d'ERC, que actuà sempre recolzada pels radicals, federals i socialistes en qualsevol debat en el què s'establissin principis de republicanisme, laïcisme, democràcia i obrerisme.

La majoria republicana mantenia en el seu si, però, algunes divergències. En torn a les qüestions de catalanitat, el tradicional espanyolisme dels radicals xocava amb el nacionalisme de les esquerres, secundades, en aquestes ocasions, pels regionalistes.

Les forces dretanes -la Lliga i la DLR- en minoria, podien acceptar el nou règim pel que fa al funcionament democràtic de la vida pública, però no podien renunciar a la seva trajectòria monarquitzant ni als seus antaño-

nismes de classe. Menys encara podien tolerar els atacs al catolicisme, fonament de moltes de les seves concepcions ideològiques, i es revoltaren furiosament contra tot el que pogués significar una laïcització de la vida pública i privada, empesos per les mesures sol·licitades pels radicals i recolzades per ERC, per a fer efectius els decrets laïcitzants de la República.

La secularització dels cementiris, la supressió del càrrec municipal de capellà, l'enderrocament de la paret de separació del cementiri civil i catòlic (segons el decret del govern del 9-7-31), el matrimoni civil, la incineració dels cadàvers..., són temes apassionadament discutits i aprovats per la majoria republicana amb la total oposició de les dretes. (48)

No solament el laïcisme serà motiu d'enfrontament: els canvis de nom dels carrers -la nova denominació del Passeig de Gràcia en homenatge a Pi i Marçall-, l'emplaçament del monument al president de la I República, l'homenatge a Ferrer i Guardia..., seran motius suficients perquè el republicanisme del bloc hegemònic xoqui amb la tradició conservadora de la Lliga (49).

)

00260

En tots els debats, les dretes, capitanejades pels regionalistes, es mostraven coherents, mentre el bloc esquerrà anava esquerdant-se fins arribar a produir-se veritables crisis municipals.

La qüestió de les finances.

La situació deficitària de la hisenda municipal, heretada de la Dictadura, era lamentable. Hi junaven un fort paper els comptes pendents de l'oposició, els abusius contractes de serveis amb companyies privades i l'abundosa nòmina de funcionaris municipals (molts d'ells "enxufats" durant la Dictadura). Es crearen aviat unes ponències per tal d'exigir responsabilitats als funcionaris, revisar els expedients de totes les Comissions i liquidar els comptes de l'Exposició (50).

El treball d'aquestes ponències era lent i l'Ajuntament va continuar renovant contractes que no eren massa nets (51) i es deturaren iniciatives per tal d'aclarir abans la situació econòmica, com és el cas de la cessió dels

hotels de la plaça d'Espanya a la CC, o l'organització de les colònies escolars de l'any 1931.

La situació es feu crítica quan, en arribar el primer venciment del cupó municipal, a partir del canvi de règim, l'Ajuntament no pogué pagar-lo (52).

Els dirigents d'ERC, Aiguader i Lluhí, anaren a Madrid per negociar un emprèstit i tornaren amb la negativa del Banc d'Espanya i del Govern (53).

ERC acabà per transigir amb la Lliga i es va solucionar el pagament del cupó amb un préstec del Banc Hispano Colonial (solució ja adoptada en anteriors ocasions, degut al lligam econòmic existent entre els prohoms de la Lliga i la citada entitat bancària).

Les deficiències presupostàries eren font de preocupació per a tots els partits, ja que limitaven seriosament l'acció municipal. Els regionalistes creien bàsicament la coordinació amb la Generalitat (es va crear una Comissió Mixta de coordinació el 21-XII-31, que fou ineficax) (54), i l'obtenció de subvencions estatals com les concedides a Madrid, Bilbao, Sevilla, Palma de Mallorca

ca i a la Diputació de Viscaia (55). ERC confiava que l'Estatut i la nova llei municipal resoldrien els problemes financers.

En aquesta situació d'espera, el mes de desembre de 1931 quedaren prorrogats els Pressupostos municipals (56) que eren encara elaborats per E. Gaynés (U.I.R.), a l'any de transició 1930.

La pròrroga va significat la necessitat de fer transferències de partides pressupostàries en múltiples ocasions, la qual cosa ajudà a entorbolir més la situació econòmica del municipi.

La proposta d'ERC de reducció de plantilles.

El mes de febrer (SM. 5-II-32), Esquerre afrontà el problema financer, en proposar la reducció de la plantilla municipal en un 25°/o (depurant als funcionaris de la Dictadura) i la implantació de noves càrregues impositives. El projecte es presentava en aliança amb els re-

dicals, però l'acord es trencà en prendre aquests defensa dels empleats amenaçats, actuant així indirectament d'acord amb la Lliga que també s'oposava a la proposta d'ERC.

Després d'intercanviar notes a la premsa (57), ERC provocava el colapse a l'Ajuntament en retirar la seva proposició i oferir el poder a les minories. Els radicals proposaven una reorganització del cartipàs municipal (SM. 17-III-32) que no fou acceptada per ERC i finalment Giralt dimitia del seu càrrec a la Generalitat degut a la situació tibant creada entre els dos partits a l'Ajuntament. (58)

La crisi es salvà, en part, en publicar l'acció una nota als ciutadans on excusava l'actuació dels regidors d'ERC per la seva inexperiència, la greu contradicció entre els seus desitjos de tirar endavant l'obra social municipal, sobretot respecte a cultura, sanitat i beneficència, i el dèficit de les finances municipals, per acabar defensant la proposta presuïstària feta per Esquerra i demanar la col·laboració amb els radicals per tal de donar una impressió d'unitat republicana (59).

Els regidors de la Lliga, després de faltar a la següent sessió municipal, en senyal de protesta, assistiren a la celebrada el 30-III-32 on, per una llei del govern central quedaven de nou prorrogats els pressupostos municipals (així com els de tots els Ajuntaments que encara no en tinguessin de nous).

L'acord entre radicals i esquerra es consolidà l'abril de 1931, la crisi, però, seguia amenaçant, ja que mesos després Macià declarava al diari madrileny Luz el seu desitg de renovar el consistori un cop s'hagés constituït la Generalitat (50).

La consolidació del bloc esquerrà queda demostrada en l'ajornament de la proposta presentada pel regidor Sola Canizares (SM. 8-VI-32), en la qual demanava a la Generalitat que s'autoritzés el vot de la dona en les eleccions al Parlament de Catalunya, mitjançant l'aplicació del procediment de la "guillotina". Finalment l'afer acabà amb la denegació de la proposta en favor del vot femení per 28 vots contra 10, el 13-VII-32.

El pressupost de 1933.

El mes de març de 1933 es convocà sobtadament un ple extraordinari per a l'aprovació dels nous pressupostos municipals. Foren presentats per Vilalta (ERC), defensats per Santamaria (PRR) i aprovats per la majoria republicana amb l'oposició de la Lliga. (61)

Caracteritzava el nou pressupost un intent d'enfortir les finances municipals amb el cobrament de nous impostos, sobretot els de propietat urbana (solars no construïts), els que tocaven els espectacles públics i el de l'inquilinat (que va ser bastant impopular).

Els regionalistes s'oposaven a la forma en què havia estat presentat i al seu contingut. Criticaven en concret l'augment de despeses destinades a personal (sobretot l'augment de sou al batlle i regidors) sense plantejar cap reorganització de serveis i la negligència en demanar crèdits a l'Estat per liquidar deutes pendents, com els ja acceptats de l'Exposició i del Patronat de l'Habitació; la manca d'articulació amb els serveis de la Generalitat i la supressió de les subvencions a ins-

00266

titucions de cultura catalana (62).

Va acabar de ferir als regionalistes la proposta dels esquerrans de cobrar un impost municipal a les esglésies per tocar campanes, la quantitat del qual anava relacionada amb la categoria del carrer en estava situat el temple.

La superficialitat de la proposta i la seva punyent intenció, exaltà als dretans. La Lliga organitzà una sèrie de xerrades on exposava la seva oposició al pressupost i a la política financera i administrativa d'ERC (63).

Malgrat l'oposició i les discussions, el Pressupost va acabar essent aprovat a finals del mes de març de 1933.

L'afet de la venda de col·locacions.

Salvada la crisi municipal amb l'aliança renovada entre els regidors esquerrans i els radicals, la vida

s'escolà sense massa incidències fins a finals d'estiu en què rebrotaren les tensions en descobrir-se un afer de corrupció que posava en dubte la integritat d'alguns dels regidors de la majoria republicana.

A mitjans d'agost de 1932 el diari la Publicitat denunciava la ignorància en què el consistori tenia a la ciutat sobre el descobriment d'una xarxa d'individus dedicats a proporcionar feines de funcionari municipal a canvi de diners (64).

Pocs dies després, la Federació Comarcal d'ERC expulsava alguns dels seus membres; ho feia saber públicament però no n'aclariria les causes (65). Els regidors afectats per la decisió de la Comarcal eren Puig Sunné, Vinyals, Costa, Sanchez Silva, Marlés i Ollé (66).

Els rumors assenyalaven no solament protagonismes tèrbols pel que fa a la venda de col·locacions, sinó que es comentaven implicacions en altres irregularitats. S'arribà a afirmar el repartiment d'un milió i mig de pessetes, entre tots aquells regidors que varen proposar l'adquisició de la col·lecció Plandiura, en un acte pú-

blic, on parlaren els expulsats, a l'Ateneu republicà de Gràcia(67). Malgrat la publicitat donada, l'afet no quedava gens clar.

Francesc Costa, un dels expulsats, publicà una carta on s'estranyava de la decisió del partit (68).

El fill del regidor Marlés acusava a Macià, en una altra carta oberta (69), de sacrificar alguns dels militants menys hàbils per a recuperar la confiança del poble cara a les eleccions.

La decisió de la Comarcal va ser comunicada al consistori pel cap de la minoria B'ERC, J. Casanoves (SM. 9-IX-32), no obstant malgrat la dimissió de llurs càrrecs municipals, els expulsats continuaren assistint a les sessions . En aquesta delicada situació, la majoria proposà el 23-IX-32 el nomenament d'una llista de personal municipal, en la qual alguns dels sol.licitants eren exl'mits dels requisits previs. Una nova proposta del regidor Vachier, on sol.licitava la reorganització dels serveis tècnics i l'equiparació dels seus treballadors amb el funcionariat municipal, encengué noves dis-

putes (Síl. 1-X-32). Els regionalistes acusaven obertament als radicals de trafiquejar en els nomenaments municipals amb la benevolença de l'Esquerre (71), tot fent-se ressó dels comentaris apareguts a la premsa on es parlava dels aspirants a funcionaris com a gent poc capaç, alguns quasi semi analfabets, alguns tenors de l'edat reglamentària i d'altres molt a prop de la jubilació (72).

Calia redreçar la imatge política del municipi davant l'opinió pública i aclarir aviat les responsabilitats en l'afer de corrupció. L'alcalde Aiguader convocà als periodistes per tal de fer-los saber la detenció dels estafadors que havien organitzat l'agència de venda de col·locacions remarcant com entre ells no hi havia cap regidor (73).

Les posteriors declaracions davant el jutge acusaràn de complicitat a Sanchez Silva, que fou detingut (deixat en llibertat provisional sota fiança el 22-XII-32) i al radical Grissó que fugí de la ciutat en saber que l'estava buscant la policia (74). Tots dos quedaren suspesos dels càrrecs municipals (75) i sotmesos a l'acció de la justícia.

L'afer contribuí encara més a distanciar a radicals i esquerrans. Ulled i Giralt atacaren a Aiguader per haver donat publicitat a l'assumpte i haber-lo deixat en mans de la justícia ordinària, considerant vexatori el tracte que s'havia donat al seu correligionari (76). Els regidors regionalistes s'empenyaven en deturar els nomenaments de personal i en esbrinar quins eren els acordats recentment, suposant t'obar encara més irregularitats per denunciar com a corxorxa entre radicals i l'Esquerra.

Tot i que la majoria d'esquerra acordà revisar els darrers nomenaments, quedaren en vigència els aprovats en la sessió del 23 de setembre, alguns d'ells irregulars, malgrat la insistència dels regionalistes a proposar la seva il·legalitat (77).

Trencament del bloc republicà

La distanciació entre radicals i Esquerra es posà de manifest en la crisi a la Generalitat, recolta amb la formació d'un govern homogeni, amb l'expulsió del PRR.

A l'Ajuntament esclataren les tensions en denunciar Giralte la política seguida per ERC, i anunciar la impossibilitat dels radicals a seguir compartint-la (78).

La convocatòria d'eleccions per a diputats al Parlament català, obrí un parèntesi en la lluita municipal, en establir-se un acord de no tractar assumptes conflictius durant la campanya.

La trajectòria disbauxada de l'ajuntament barceloní serví de pretexte als regionalistes per a insistir en la seva propaganda de què els electors havien "de triar entre l'antiga Mancomunitat de Catalunya o l'actual Ajuntament de Barcelona"(79). Les primeres eleccions de la Catalunya lliure donaren la majoria a ERC i els seus aliats, quedant la Lliga com l'alternativa conservadora que copava, per ella mateixa o amb els seus aliats, les minories de tot Catalunya. Els radicals, en descomposició, eren amplament derrotats, excepte els qui es presentaven sota plantejaments autonomistes.

L'equilibri de forces polítiques en el si del consisto-

ri diferia notablement del que havien configurat les eleccions al Parlament, i del que traduïa la composició del govern de la Generalitat, amb predomini d'Esquerra.

Els radicals, en reprendre's la vida consistorial re-fermaren la crisi en posar els seus càrrecs a disposició de la majoria, per no considerar-se representatius.

El partit d'Esquerra, afectat notoriament per les tensions internes, s'abocà a la política de govern i deixà de banda la resolució del problema municipal, tot demanant ajut a les minories.

Ventós -cap d'ERC quan deixà Casanoves l'Ajuntament per haver estat elegit diputat per Girona- considerava que: "...no podem governar sols... (i com que) poc temps resta de vida a aquest Ajuntament... demanem tant als radicals com a la Lliga de permènixer en els seus llocs" (38).

L'anunci de renovació del consistori facilità la col·laboració dels altres partits però no permeté crear un equi-

libri suficient per a recompondre una acció de poder municipal. La Lliga refusà explícitament tota col·laboració en el govern de la ciutat i no admeté cap tènècia, deixant de nou sola a l'Esquerra, ara també distanciada dels radicals.

La mort inesperada del nou cap de la majoria d'esquerra, Ventós reduí encara més la presència del partit a l'Ajuntament:

"Aquesta composició no reflecteix l'opinió pública" -afirmaven els regionalistes (31) tot demanat unes eleccions municipals- ERC...resta presonera de la minoria radical. L'Ajuntament està en poder del lerrouxisme".

..."Com diquerem d'ençà que es produí la crisi consistorial del 14 de març del 32, encara oberta, la solució efectiva al problema que planteja la situació de l'Ajuntament de Barcelona és l'apel·lació al cos electoral. (82).

L'ajornament de les eleccions municipals.

Molts Ajuntament espanyols patien d'una certa provisionalitat en estar regits per una Comissió Gestora que havia vingut a substituir els regidors elegits el 14 d'abril de 1931 per l'article 29. (83)

Calia renovar els consistoris i s'havia fixat la data de les eleccions municipals pel mes d'abril, que se celebrarien amb el nou cens que incloïa a les dones. Arribat el moment, es convocaren només eleccions parcials (es mantenia vigent la Llei Municipal heretada de la Monarquia) i resultaren vencedors per majoria els partits no republicans, fet que afirmà la posició de la CEDA en els districtes rurals. Els resultats eren un precedent del que seria la consulta electoral del novembre de 1933 que donava com a fruit un Parlament amb una composició de centre-dreta.

A Catalunya les atribucions conferides per l'Estatut a la Generalitat i al Parlament permetien organitzar la vida municipal amb una legislació pròpia. Mentre es co-

mençava a discutir la Llei Municipal al Parlament (gener 1933) els regionalistes insistien en la necessitat de concretar una data electoral. (Ventosa i Calvell va fer una intervenció parlamentària en aquest sentit) (84)

Malgrà l'anunci fet per Lluhí a la premsa de la celebració de la consulta popular el 30 d'abril, d'acord amb la resta d'Espanya, s'aplagava la seva convocatòria del mes de març al mes d'agost, per tal de poder enllestir la renovació del cens electoral. (85)

L'Ajuntament de Barcelona vivia mentrestant en una angiosa situació d'inestabilitat. La qüestió del sistema de representació -majoritària o proporcional- acabà d'esfondrar la unitat dels republicans. La falta de quòrum per discutir qualsevol dictament (s'arribà a sessions amb l'assistència de només quatre regidors) portava a l'esmoreïment de la vida municipal (86). En aquest context l'ERC insistia en la seva tàctica de majories i la seva Federació Comarcal proposava en una nota la reintegració de tots els regidors del partit al consistori per poder

portar a terme una "política pròpia..." sense haver de comptar amb la "concomitència del PR" (87). Si els acords d'ERC no fossin acceptats pel consistori, la Comarcal proposava la dimissió de tots els càrrecs municipals.

El 6 de juny de 1933 se celebrava una sessió municipal extraordinària per tractar la dimissió dels esquerrans (88), que no era acceptada pels radicals ni pels regionalistes. Una proposta dels regidors més radicals d'ERC (que després formaren el PNRE), on se sol·licitava a la Generalitat la convocatòria d'eleccions municipals a Barcelona, fou aprovada pels radicals i regionalistes (89).

Malgrat no acceptar-se les dimissions, ERC deixà els càrrecs vacants. La Llei Municipal preveia en aquests casos la formació d'un ajuntament de forma automàtica, que cobrés els buits, els regidors que haguessin obtingut més nombre de vots en les últimes eleccions, sense tenir en compte l'equilibri de forces polítiques, ocupaven els càrrecs vacants (90). Evidentment "un ajuntament automàtic sols (podia) resoldre qüestions de tramit" (91).

Mentre les tensions en el si d'ERC esclotaven amb l'escissió del grup anomenat de L'Opinió (92), el qual formà una nova minoria municipal (93), la Generalitat anunciava (94) la convocatòria d'eleccions pel 18 de novembre de 1933.

Aquesta data fou de nou enlagaçada per a la primera setmana de desembre, per la coincidència amb les eleccions legislatives de la República, provocades per la dissolució de les Corts, feta per Alcalà Zamora.

La situació del consistori barceloní era, però, tan desgavellada que el Parlament Català aprovà (25-X-1933) una llei, en la qual, amb l'empere en la del 8-VIII-1907, en limitava les atribucions i li impedia prendre acords que segons la llei regissin quòrum ni aprovar dictamens que impliquessin obligacions econòmiques no consignades anteriorment.

L'aixecament anarquista del mes de desembre, important a Zaragoza i Logroño, i fort també a l'Hospitalet i a Sant

Martí de Provençals, obligà el govern central a proclamar l'estat d'alarma arreu de l'Estat Espanyol.

Les limitacions dels actes públics i de la propaganda escrita que això comportava ajornaren un cop més la convocatòria electoral.

El 13 de desembre el Parlament Català fixava la nova data pel 14 de gener de 1934, i mantenia la limitació d'atribucions del consistori barceloní, disposició que aparegué en decret signat per Santaló el 20-XII-1933.

La llei municipal de Catalunya.

El seu avantprojecte va ser elaborat per una comissió formada per juristes de diverses tendències des del mes de gener de 1933 fins el mes d'abril. Presentada al Govern de la Generalitat, aquest la proposà al Parlament el 26 de maig de 1933.

Després d'un període d'informació pública, el mes d'agost de 1933 començà la seva discussió al Parlament.

El debat s'inicià pels títols V i VI relatius a l'organització del municipi i del sistema electoral, previst per a la convocatòria d'eleccions, ja d'abans ajornades. Es va debatre, després, al Parlament durant octubre, novembre i desembre i fou definitivament promulgada pel President Companys el 5 de gener de 1934.

Tothom resultat en els debats parlamentaris l'esperit de concòrdia de la comissió de treball que havia projectat

00280

l'avantprojecte, doncs, malgrat les diferències de partit s'havia aconseguit un cos legal adequat a les necessitats de Catalunya. Tot i això hi havien discrepàncies que es manifestaren sobretot entorn del sistema electoral: Els partits minoritaris (la Lliga, USC, UDC) defensaren la seva representació als consistoris i s'inclinaren per un sistema de tipus proporcional, mentre ERC es mantenia inflexible entorn a la representació majoritària que l'afavoria evidentment donada la correlació de forces polítiques a Catalunya. Un altre tema de debat fou la qüestió del vot femení. Per aquest motiu l'Ajuntament barceloní va convertir-se en un apèndix del Parlament.

La feblesa numèrica del partit en el poder va fer que, en discutir-se en el consistori, la proposta de l'Ajuntament de Lleida de sol·licitar de la Generalitat l'aprovació de la representació proporcional, aquesta tingués endavant per 20 vots contra 11 d'esquerra.

(26)

00281

Mesos més tard, l'aliança entre radicals i Lliga contra ERC es reproduïa en aprovar-se la proposta de sol·licitar al Parlament Català el sistema de representació proporcional en la nova llei municipal. (27)

Les novetats de la Llei Municipal respecte al sistema electoral es concretaren finalment en la modificació de les demarcacions electorals, la condició d'elector a tot veí de més de 23 anys indiferentment del seu sexe, i el sistema de representació proporcional atenuada.

Respecte a l'organització interna de l'Ajuntament es on hi hagueren canvis més substancials que afectaren notablement la vida consistorial.

Apareix com organisme gestor la Comissió de Govern formada per l'alcalde i els Consellers-Regidors, a la qual queden sotmeses les resolucions dels regidors, en molts casos sense necessitat d'anar al ple municipal.

Per facilitar els debats l'Ajuntament de Barcelona podia elegir president de l'Assemblea de l'Ajuntament en ple, que seria qui definiria les reunions i resol-dria en cas d'empat en les votacions.

S'intentava trencar per primera vegada amb el sistema de dictamins totalment burocràtics discutits en plena assemblea junt amb debats de tipus parlamentari. S'agilitzava el treball amb l'acceleració del procés d'aprovació dels dictamins propis de les comissions es-pecífiques per part del Consell de Govern, es deixaven els debats més generals per les sessions plenàries que guanyaven importància però es reduïen a una periodici-tat mensual.

L'article 102 establia les competències municipals. En els aspectes educatius aquestes abastaven:

25^a. Escoles d'instrucció professional, d'arts, oficis, indústries i totes les modalitats que cregui oportú l'Ajuntament d'encoratjar.

26^a. Foment de les manifestacions artístiques.

En l'article 103 es delimitaven les obligacions municipals ja establertes per la llei; que en els aspectes educatius es resumien en la "construcció d'edificis escolars, higiene de les escoles i reconeixement periòdic dels escolars" (article 17^è) (98)

Poques novetats introduïa la llei en el terreny educatiu, aspecte en el qual l'autoritat municipal quedava relegada sota la de la Generalitat i la de l'Estat Central. Tot i això la possibilitat que la llei donés una autonomia més gran als municipis en matèria escolar no deixava de preocupar els mestres que consideraven els municipis encara incapaces d'assumir aquesta responsabilitat.

"També nosaltres creiem que si bé la funció d'ensenyament entra de ple en les obligacions que el Municipi deuria tenir al seu càrrec, cal no fiar-se massa de la capacitat i de l'amor que diuen sentir per la cultura popular, determinats dirigents de l'administració local. Cal només fixar-se com tenen els locals destinats a Escoles municipals que tenen una economia sanejada i que han donat proves de saber resoldre molts problemes interessants que afecten a la vida municipal.

Ara per ara, gairebé la totalitat de municipis catalans necessiten la tutela d'organismes superiors, ja sigui l'Estat, ja sigui la Generalitat, en tot el referent a l'ensenyament primari i cal no oblidar-ho en quan es tracti de legislar." (99)

"... e n principi creiem que l'ensenyament com la beneficència i la sanitat, entre altres, són atencions que cauen de ple dintre les funcions reservades a l'administració local. Però l'experiència ens diu que les corporacions municipals estan en plena minoritat i necessiten, per tant, la tutela d'una organització superior que els obligui a complir un mínim de deures indispensables per a una millor convivència social en tot país civilitzat". (100)

Altre motiu de preocupació pels mestres fou l'article 10 que els allunyava definitivament de la representació popular en el consistori en considerar incompatible l'exercici del magisteri amb el càrrec de regidor.

LES ELECCIONS DE GENER DE 1934

Des de la convocatòria fins a la celebració de les eleccions el partit d'ERC patí una gran pèrdua amb la mort de Francesc Macià, que repercutia notablement en tota la vida política catalana.

No sols el poble se sentia adolorit per la pèrdua d'una heroi amb el qual s'identificava sentimentalment, sinó que també els polítics veien esfondrar-se un mite que havia aconseguit aglutinar forces en alguns casos irreconciliables.

La mort de Macià significà un tomb en la política d'ERC, no en quan a programes i propostes ideològiques, però sí en quan a tàctiques i aliances concretes. La formació d'un govern de concentració presidit per Companys a la Generalitat el 4 de gener de 1934 en seria una prova.

Al Parlament espanyol, la sessió en homenatge al President català, serví de pretext per desvetllar els ànims antiautonòmics de la majoria dretana en arribar-se a cridar "Mort a Catalunya".

L'Ajuntament continuà celebrant semanalment les seves sessions. Una d'elles fou dedicada al record de "L'Avi" (SM. 27-XII-1938), i les altres, malgrat les limitacions imposades pel Parlament català varen servir per accentuar les distensions entre els partits, i s'intentà aprovar dictamins que comprometien seriósament les finances municipals (101).

Els objectius polítics.

En arribar les vigílies electorals l'ambient que regnava al Parlament espanyol i el record, encara fresc, dels incidents ocorreguts en l'homenatge a l'acció minvaren totalment l'interés pels aspectes concrets de l'administració municipal, i convertiren de nou les eleccions municipals en una consulta altament polititzada.

Les esquerres catalanes davant la delicada situació adoptaren com a tàctica la presentació de candidats en un bloc unitari, que oferia un programa mínim de coalició.

La unió venia condicionada per la llei electoral majoritària que primava les opcions amb major nombre de vots en més llocs que les opcions minoritàries.

Integraven el bloc d'esquerres tots els sectors del partit d'Esquerra Republicana, inclosos els escindits del PNRE, Acció Catalana Republicana i la USC.

ACR va exposar explícitament la seva adhesió a la coalició com a conseqüència de la llei electoral majoritària. (102)

Companys declarà als periodistes que l'aliança ja estava implícita des de la constitució de la Generalitat, amb representants de la coalició d'esquerra i que estava ja pensada per Masia des del fracàs d'ERC a les eleccions legislatives. (103)

La Lliga es presentà, com ja era freqüent, en coalició amb el tradicionalisme.

Quedaven al marge de la unió el Partit Radical, amb llista pròpia, els federals, el Partit Nacionalista Català i els comunistes que presentaven dues llistes, la del BCC i la del PCC.

La lluita enfrontaria bàsicament a la unió de les Esquerra Catalanes amb la Lliga.

Per a la unió d'esquerres el seu triomf significaria "una frenada en el camí que han emprat les dretes en la seva audàcia contra la República." (104)

Per a la Lliga la victòria significaria assolir el poder a Catalunya, més en concomitència amb l'esperit que dominava el Parlament espanyol. "La transcendència d'aquestes eleccions es veu si triomfen ve la renovació del Parlament català i la formació d'un govern totalitari que faci obra totalitària." (105)

L'acte més significatiu de tota la campanya electoral fou un grandió miting a la plaça de Braus de Barcelona, Monumental, organitzat per la coalició d'esquerres i que es convertí en un acte d'afirmació republicana.

Hi parlaren: Barjau (USC), Xirau (ERC), Nicolau d'Oliver (ACR), Casares Quiroga (URGA), Marcel·lí Domingo (PRR), Pi Sunyer (ERC), Indalencio Prieto (PSOE), i Azuña. Tots insistiren en exaltar la figura de Moció, i en considerar Catalunya com a redós de la República,

enfront del Parlament d'Espanya dominat per les dretes,
tot acusant a la Lliga d'estar-hi en aquiescència.
(106)

Els regionalistes aprofitaren la intervenció dels re-
publicans espanyols per acusar l'Esquerra de sucurec-
lisme, extremisme i provincianisme, i aixecaren com
sempre la seva exclusiva catalanista. (107)

Un fort suport a la candidatura de les dretes vingué
de l'església i del grup polític afins a la doctrina
social catòlica. UDC no va presentar candidatures a
Barcelona ciutat (a causa de la llei de calce majoritari),
però sí a altres poblacions.

La premsa catòlica insistia en demanar que

"cada català voti per aquell partit que té
més probabilitats de defensar (la llibertat religiosa,
la llibertat nacional i la justícia social)..." (108)

"Si volem ésser ben administrats i ben gover-
nats ens cal irremissiblement acudir a la lluita elec-
toral i abatre el poder de les esquerres." (109)

Els programes municipals.

El bloc d'esquerres fixà també un determinat programa administratiu.

Es considerava com un punt previ, l'eliminació de la discussió política al consistori doncs:

"Avui la política catalana té ja el seu lloc natural... Cal suprimir del Consistori tot l'aire polític de Parlament que havia pres." (110)

L'altre punt a considerar era la delimitació de les competències del municipi:

"... el complet abandonament en què l'Estat tenia moltes de les seves funcions, especialment Instrucció Pública, Belles Arts i Sanitat feien que l'Ajuntament... hagués de preocupar-se de qüestions d'aquest ordre, les quals queien fora del seu deure estricte com a representants de Barcelona, tot això ara en plasmar-se el règim autonòmic ha de desaparèixer." (111)

"... Caldrà que aquest Ajuntament vagi coordinant els seus serveis als serveis de la Generalitat... Caldrà també fer un desdriament entre les dues hisendes, la hisenda de l'Ajuntament i la hisenda de la Generalitat." (112)

"Fonament indispensable d'aquesta tasca ha d'ésser l'ordenació financera, el sanejament econòmic del Municipi...

La base... ha d'ésser l'efectiva i sincera anivellació pressupostària dels interessos i el perfeccionament del sistema recol·lador... extremament important... haurà d'ésser igualment el recabar la cooperació de l'Estat, per a resoldre els problemes derivats dels deutes pendents, produïts en temps de la Dictadura sense la iniciativa ni el consentiment de la ciutadania barcelonina." (113)

Amb aquest fonament econòmic es proposava una reorganització municipal que fes una revisió de plantilles per aconseguir una redistribució eficaç del personal.

Hi havien uns punts comuns entre aquest programa i el de la Lliga. La Lliga també considerava que: "L'Ajuntament ha d'ésser un Parlament reduït", i afirmava com a primordial la necessitat d'anivellar el pressupost i per aconseguir-ho "destriar clarament la situació del municipi de Barcelona en relació amb l'Estat Espanyol i amb la Generalitat de Catalunya..." Cal revisar els comptes del passat... cal que es practiqui una liquidació general amb l'Estat... per a extingir les deutes de la exposició."

També creia necessària "una rígida austeritat en les despeses... i fer un màxim esforç per a millorar els organismes de recaptació." (114)

Altres punts del programa municipal eren el pagament dels deutes del crèdit municipal, una política d'urbanisme amb la fixació del pla d'enllaces i el foment del turisme com a factors que ajudessin a resoldre el problema de la desocupació obrera.

El desacord principal estava en la qüestió de les finances.

La lliga considerava bàsic no augmentar els impostos i proposava una municipalització de serveis que es concretava en "el dret a l'ajuntament sobre els serveis, en l'aspecte jurídic, i en l'aspecte econòmic, a participar en els beneficis." (115)

L'Esquerra volia "el perfeccionament del sistema recaptatori tenint especial cura que les càrregues municipals recaiguin sobre elements que puguin resistir-les sense danys per a la producció i el comerç barceloní, i sobretot damunt les persones i organismes econòmics que d'una manera directa o indirecta gaudeixin dels serveis del municipi o funcions de caràcter municipal." (116)

Les llistes al marge.

El Partit nacionalista Català no s'integrà en el bloc d'esquerra a causa de "l'aspanyolisme", de la tàctica política d'ERC.⁽¹¹⁷⁾ El seu programa recollia part de les aspiracions del vell País: separatisme, República, democràcia i liberalisme, però sense concrecions per a la política municipal.

Els comunistes deixaren una mica de banda la lluita electoral i centraren els esforços en la denúncia contra el feixisme com ho demostra l'aparició d'un manifest signat per Alianza Obrera en les diades electorals. (118)

El vell PR arribava a les eleccions municipals catalanes completament desprestigiats per la política seguida pel seu cap des del govern, però, era en aquells moments encara una garantia per a certs sectors de dretes de l'estabilització del règim republicà.

Els resultats electorals.

Tot i la tensió que existia arreu de Catalunya els incidents varen ser mínims excepte alguns afers violents fora de Barcelona i les burles que rebieren els sacerdots i religiosos que anaren a votar.

Els resultats donaren de nou el govern la ciutat a la coalició d'esquerres, com ho reflecteixen les dades següents:

Esquerres	102.776	
LLC.	133.711	
PR	20.914	
PC	1.454	
PNC	1929	
E.I. Federal	629	
BOC	1.970	
% abstenció	43, 12	(119)

Les dretes s'havien desprestigiats en la seva política parlamentària i el poble s'abocà de nou vers la coalició esquerrana, hereva en part del mite de Macià.

(120)

La lligó de les municipals era clara per a la resta de l'Estat espanyol. Catalunya recolzaria les opcions republicanes perquè era una salvaguarda de la seva autonomia. Les llibertats nacionals anaven irreversiblement lligades a la sort de la República com ho demostraren els fets posteriors.

En virtut de la nova reglamentació legal malgrat la diferència de vots entre esquerres i la lliga era molt més marcada la diferència d'escons i el nou consistori resultà format per:

26 regidors d'esquerrres
9 de la lliga
1 tradicionalista
4 radicals

La filiació de cadascun dels regidors era la següent:

Carles Rí i Sunyer.....	E.R.C.
Jaume Serra-Hunter.....	E.R.C.
Estanislao Duran-Reynals.....	A.C.R.
Antoni Ventós i Casadevall.....	E.R.C.

Antoni Vilalta i Vidal.....	P.N.R.E.
Marià Martínez Cuenca.....	U.S.C.
Jaume Vácher i Pallé.....	E.R.C.
Josep Escofet i Andreu.....	E.R.C.
Ferran Boter i Mauri.....	A.C.R.
Francesc Carbonell i Vila.....	E.R.C.
Hilari Salvador i Castell.....	E.R.C.
Viceng Bernades i Biusà.....	E.R.C.
Domènec Pla i Blanc.....	E.R.C.
Emili Granier-Barrera.....	U.S.C.
Josep Gispert i Vila.....	E.R.C.
Francesc Godó i Roc.....	E.R.C.
Tomàs Punerola i Julià.....	A.C.R.
Odó Hurtado i Martí.....	A.C.R.
Benet Mori i Ballester.....	E.R.C.
Antoni Oliva i Oliva.....	E.R.C.
Ricard Altaba i Planuch.....	P.N.R.E.
Francesc Rosell i Muntaner.....	U.S.C.
Joan Corderó i Pujolar.....	E.R.C.
Josep M. Massip e Izábal.....	E.R.C.
Ramon Junyent i Vila.....	E.R.C.
Cristià Cortés i Lledó.....	E.R.C.

Lluís Duran i Ventosa	L.C.
Josep Codolà i Gualdo.....	"
Frederic Roda i Ventura.....	"
Octavi Salter i Soler.....	"
Xèvier Calderó i Coronas.....	"
Andreu Housili i Santomà.....	"
Francesc Vendrell i Tiana.....	"
Ferran de Sagarra i de Castellarnau.....	"
Joan Soler i Gener.....	Tradicionalista.
Josep M. Blanch i Romeu.....	L.C.
Lluís Matutano i Casanovas.....	Radical
Josep Matheu i Ferrer.....	"
Pere Domènech i Serinyana.....	"
Frederic Frígola.....	"

(121)

00300

L'Esquerra es llençava a una nova etapa de política ciutadana ja que es refiava d'un millor funcionament del consistori, gràcies a la normativa de la llei municipal. (122)

La Lliga feu balanç dels resultats electorals per mitjà de dos articles de Francesc Cambó (123), on egudament posava de manifest la dificultat de la Lliga de fer-se amb el poder a Catalunya o d'exercir de manera brillant l'oposició, a causa del règim electoral majoritari.

Dos dies després els diputats de la Lliga abandonaven el Parlament català. (124)

La Constitució del nou Ajuntament.

La sessió pública va celebrar-se el dia 1 de febrer. Aiguader com alcalde que cessava va llegir l'acta de la darrera sessió, la qual fou aprovada i tot seguit passà a ocupar la Presidència el Conseller de més edat, senyor Duran i Ventosa, el qual acomiadà els regidors cessants. L'Ajuntament en ple va admetre tots els Consellers electes i va quedar constituïda la Corporació.

La llei preveia per al millor funcionament de les assemblees, la presència d'un President, càrrec que per votació fou ostentat pel sr. Josep Escofet (ERC). El següent pas fou la votació per a batlle, càrrec que rebengué sobre Carles Mí Sunyer (ERC), recolzat per la totalitat dels regidors de la Lliga i dels radicals, i només per alguns sectors de les esquerres.

Proclamant l'alcalde es procedí a la votació per a Consellers-regidors, de la qual en resultaren electes els senyors:

J. Serra-Hunter.....	E.R.C.
E. Duran Reynals.....	A.C.R.
A. Vilalta.....	E.R.C.
Martínez Cuenca.....	U.S.C.
E. Ventós.....	E.R.C.
J. Vachier.....	E.R.C.
O. Hurtado.....	A.C.R.
J.M. Massip.....	E.R.C.

Segons l'article 140 de la Llei Municipal l'Ajuntament podia organitzar comissions que havien de determinar sobre les seves atribucions específiques. Al cap de cadascuna d'elles es trobava un dels Consellers-regidors.

Finalment quedaren organitzades les de:

Hivenda.....	Vilalta
Cultura.....	Serra-Hunter
Urbanització i eixampla.....	Duran Reynals
Política social.....	Martínez Cuenca
Serveis Públics.....	Ventós
Circulació i Política urbana.....	Vachier
Proveïments.....	Hurtado
Governació.....	Massip

En els discursos programàtics dels caps de minèries Pi i Sunyer aclaria que " no es pot fer administració pura, sinó administració de tendència..." En els aspectes culturals aclaria que: "cal realitzar una revisió per veure el que és funció de l'Estat o de la Generalitat, ja que a l'Estatut la fórmula no és massa bona, agrujada perquè l'Estat tampoc ha estat degudament Barcelona com ha fet amb altres poblacions."
(126)

Duran i Ventosa com a cap regionalista recordà en el seu parlament com la creació de la CC. fou obra seva l'any 1916.

El Consistori acordà celebrar el dia mensual tots els altres dilluns també, mes discutirien els dictamins que no haguessin estat resolts pels Consells regidors o per la Comissió de govern. (127)

Limitades les sessions obertes a una periodicitat mensual i decidides les esquerres a allunyar la discussió només política del consistori, la vida municipal prengué un caire diferent.

La Comissió de Govern informava periodicament a la premsa dels acords, i les picabaralles entre els partits només ressorgiren en debatre's qüestions vitals per a la vida del municipi, com l'aprovació dels Pressupostos.

En el ple extraordinari que se celebrà el 22-III-1934, l'Esquerra presentà un pressupost que fou defensat per Pi Sunyer i Serra Hunter, mentre la minoria de la Lliga (Bausili i Saltor) i els radicals (Domènech) demanaven un ajornament de l debat. En comentar-se l'apartat destinat a Instrucció Pública, on es destinaven un total de 125.978.296,48 Ptes., Saltor anuncià el propòsit de la Lliga de votar en contra de tots els partits per no estar d'acord amb l'orientació esquerrana en les realitzacions culturals municipals. (128)

El nou funcionament municipal encara oferia inquietuds i recels entre els partits. (129)

DEL 6 D'OCTUBRE DE 1934 AL 18 DE JULIOL DE 1936.

La victòria de les dretes en les eleccions del novembre del 33 s'afirmà amb l'entrada en el govern de la CEDA. Els partits obrers, aglutinats en l'aliança antifeixista convocaren una vaga general per denunciar el gruverill que corria la República, crida que tingué força ressó al Nord, sobretot Astúries, i que a Catalunya prengué un caire totalment diferenciat.

Els partits republicans catalans conscients de la retallada que s'imposava a la seva incipient autonomia secundaren la crida d'Aliança Obrera, però en el cas de Barcelona-ciutat, estimulat el moviment sobretot per sectors d'Estat Català, acabà abocant-se en un "putsh" independentista.

L'Ajuntament visqué molt de prop els fets i en fou fortament afectat per les conseqüències.

El vespre del 5 d'octubre es reuniren l'alcalde i els regidors i s'entrevistaren amb els parlamentaris reunits a la Generalitat. Es feien preparatius per als fets

a esdevenir, ja que es portaren armes i metalasses a l'edifici consistorial. Un cop Gassol i Companys van haver decretat l'Estat Català es reuní la Comissió de Govern per discutir una proposta de la majoria d'adhesió al nou govern català. La Lliga s'hi opocà perquè considerava el procediment inadequat per obtenir l'autonomia. Finalment fou aprovada per 22 vots a favor i 8 en contra. Amb el "Visco Catalunya" de Pi i Sunyer es donà per aixecat la sessió.

Sufocat l'aixecament en poques hores, ja que només era limitat a Barcelona-ciutat, la Plaça de Sant Jaume fou l'últim redúte de les institucions catalanes: la Generalitat i l'Ajuntament. Un cop els militars en foren ences, l'alcalde i els regidors foren detinguts (130) i traslladats als vapor "Uruguai" que fou la seva presó fins a la celebració del judici per sedició. Malgrat el recurs que interposaren per no ser jutjats per l'autoritat militar (131) restaran emprisonats en el vaixell fins el 23 de febrer quan se'ls deixà en llibertat provisional sota fiança. (132)

Una nova etapa s'obria per al municipi, que passava a ser regit per l'autoritat militar. El 7-X-1934 el coronel d'Intendència Josep Martínez Herrera es possessionà de l'alcaldia i rebé la visita dels regidors de la Lliga i del PR, suport de la política catalana d'aleshores. L'endemà després d'assegurar-se del proveïment de la ciutat pel normal funcionament dels mercats i l'escorxador s'entrevistà amb el General Batet acompanyat de Duran i Ventosa (Lliga) i Mateu (PR). El capità general informà a la premsa de la dissolució de l'Ajuntament per ordre del govern de l'Estat Central, així com de la de les altres institucions autonòmiques. S'obria així un altre parèntesi en el funcionament polític del país, etapa que no quedarà superada fins la victòria del Front Popular en les eleccions del 36,

El gir dretà s'accentuà des dels fets d'octubre i es notà notablement en les limitacions imposades des de Madrid a les institucions catalanes supervivents.

La premsa fou censurada - "La Publicitat" desapareix des de l'ànze d'octubre- després de demanar un retorn a la normalitat, així com també "L'Esquella de la Torratxa", "L'Opinió", "La Humanitat", "El Diluvio", "La Rambla" i "Solidaridad Obrera".

No sols eren els implicats en els fets independentistes els qui demanaven la normalització, insistint en el fet que un error polític no podia fer trontollar unes institucions, sinó que el mateix argument també era esgrimit pels regionalistes, els curles, una vegada allunyada l'Esquerra de l'àmbit polític, s'ancessaren a ser l'alternativa de poder a Catalunya, opció que els enfrontaria amb els radicals.

La sort de la Generalitat i de l'Ajuntament quedà decidida en aprovar-se la llei de règim transitori per Catalunya, i va ésser nomenat responsable municipal el senyor Pich i Pon, que des d'aleshores actuà com si fos alcalde de la ciutat, i arribà fins i tot a signar com a tal algunes declaracions. (133)

Catalunya passà a dependre en la seva totalitat d'un Governador General, el coronel Gimenez Aranas, (fins el mes de maig de 1935) que tenia la facultat de fer i desfer en la vida local, de poder suspendre ajuntaments, destituir alcaldes i nomenar Comissions Gestores. (134)

Els partits catalans des de la premsa restablerta (La Humanitat, La Veu, La Publicitat) es preguntaven que quedava de l'Estatut (encara vigent) i tenien la convocatòria d'eleccions municipals paral·lelament a la resta d'Espanya, amb les garanties constitucionals suspeses.

La Lliga que veia en l'ocasió un moment inajornable per a exercir el poder exposà el problema en el congrés, i va qualificar d'il·legal la situació catalana de suspensió de les institucions. (139)

L'acord entre la Lliga i els Radicals es produí finalment.

El mes de maig Pich i Pon era nomenat Governador General de Catalunya i procedia a restablir, de manera molt especial, la Generalitat i l'Ajuntament barceloní.

El dia 1 de maig quedava restablert el Consell de la Generalitat, integrat per dos consellers de la Lliga,

dos radicals i dos membres de la CEDA, nomenats directament per Pich i Pon. Mentre un decret signat pel mateix (28-IV-1935) procedia a la reorganització de l'Ajuntament.

Malgrat les esperances de la Lliga (136) Esquerra i Acció Catalana acordaren no participar en el nou consistori que quedà exclusivament integrat per homes de dretes: radicals, lliga, agraris (Viza), Carlins (Soller Janer) i liberals demòcrates (Rovirelta) (137)

A la sessió constituent (138) , en la qual es procedí com preveia la Llei Municipal de Catalunya, fou votat alcalde Pich i Pon, i Consellers-regidors els senyors:

Ullé	P.R.
Coll i Rodas.....	Lliga
Viza	Agrari
Codolà	Lliga
Farrero	PRR
Bausili	Lliga

Quedaren dues consellerias en blanc i fou elegit per president de l'Assemblea el senyor Calderó. (139)

Represa la votació en la sessió pública del dia nou de maig foren elegits els senyors Jaumar de Bofarull i Santacana i Roman com a consellers-regidors. S'acordà celebrar els plens municipals cada tres mesos, mentre la Comissió de Govern es reuniria setmanalment.

La relació del nebot de Lerroux amb l'afar dels jocs d'atzar il·legals va afectar notablement la imatge pública dels radicals, que a conseqüència d'això quedaren desplaçats dels llocs de govern.

En la sessió de la Comissió de Govern del vint-i-nou d'octubre Fich i Pon dimitia de tots els seus càrrecs municipals (140) i passava a ser batlle provisional el senyor Jaumar de Bofarull.

La vida municipal proseguí- el mes de novembre se celebrà un ple dedicat a aprovar els pressupostos (141)-

malgrat la irrepresentabilitat dels regidors ciutadans, Les tensions entre els partits ajornaran l'elecció d'alcalde, ja que consideraven els regionalistes la poca significació d'una elecció feta per regidors no votats per sufragi popular sinó elegits governativament (142). Les tensions desembocarien en la sortida dels consellers de la Ceda, amb aquest fet la Lliga quedava com a únic partit rector de la ciutat.

Després de ser substituïts governativament els llocs vacants per simpatitzants regionalistes la nova situació afavorirà el nomenament de Ramon Coll i Rodes per alcalde de la ciutat, votat per 25 regidors del nou consistori.

El nou alcalde prengué possessió el 25 de desembre de 1935. A la mateixa reunió s'havia prouviament procedit a l'elecció de consellers-regidors, que resultaren ser els senyors: Codolà, Bausili, Sagarra, Roda i Ventura, Amat, Ullé, Viza, Ferrero.

Per fi la Lliga arribava a l'exercici del poder municipal, en l'etapa republicana. Per justificar la seva ocupació del consistori la Lliga al·ludia a "procediments" democràtics, de respecte a les essències de la llei municipal catalana i de la voluntat del cos electoral (143), tot callant el fet que aquells que varen obtenir més vots que la Lliga en les darreres municipals romanien allunyats del seu càrrec i alguns empresonats.

La maniobra de la Lliga excità a les esquerres, però aquestes es mantingueren fermes en l'acord de no cooperar amb l'Ajuntament fins a la seva normalització. A causa de l'afer Strauss foren allunyats dels seus càrrecs els caps del partit lerrouxista i es mantingueren en els seus llocs respectius els republicans no directament implicats.

Un nou tomb a la vida política municipal es dovíngé en obtenir la coalició d'esquerres la victòria en les eleccions legislatives de febrer del 1935.

El nou Govern Republicà donà tot seguit el càrrec de Governador de Catalunya a Joan Noles, home de confiança que substituí al regionalista senyor Escalas el mateix 17 de febrer, tot esperant la immediata resolució del plet català i la tornada del govern popular de la Generalitat, encara empresent.

El nou governador es lliurà decididament a la restitució dels ajuntaments destituïts després del 6 d'octubre, tasca en la que fou secundat pels partits dretans, els representants dels quals presentaren la dimissió de llurs càrrecs obtinguts sense el recolzament del vot popular. Així ho feren els regidors regionalistes i radicals de Barcelona, i l'alcalde governatiu senyor Coll i Rodas, el qual presentà la dimissió al secretari de la Generalitat. (144)

Pi i Sunyer es possessionava tot seguit de l'alcaldia de Barcelona i manifestava com aquest fet era una de les primeres conseqüències per a la ciutat de la victòria del Front Popular. (145)

El mateix dia se celebrà una reunió de la Comissió de Govern per a procedir a la reorganització de la vida política municipal. (146)

El cartipàs es refè definitivament en la SM del dia 30 de març.

Destituïts els regidors tal i com ho exigien els resultats de les municipals de gener del 34, les úniques modificacions foren les dimissions en el si de la comissió de govern del senyor Gassip (elegit diputat a Cortes) i del senyor Vilalta (representant del PRRE de la qual s'havia separat). Els substituïren els senyors Hilari Salvadó i Josep Escofet, elegits per votació secreta. A la mateixa sessió es procedí a la votació de president de l'Assemblea, en resultà el senyor Carbonell.

Aquest serà doncs el consistori que assistirà a l'aixecament militar antirepublicà del 18 de juliol de 1936. Fet que d'immediat no comportava cap canvi en la vida municipal, ara lligada més que mai a la sort de l'autonomia catalana.

CAPITOL VII

LA COMISSIO DE CULTURA

00317

ATRIBUCIONS I FUNCIONAMENT

El pas de la monarquia a la república no afectà de manera bàsica el funcionament dels Ajuntaments catalans fins a l'instant de l'aplicació de la llei Municipal de Catalunya el gener de 1934.

Així doncs la Comissió de Cultura com altres comissions sobreviurà en la nova etapa política i seguirà amb la fomentació del seu treball en els mateixos plantejaments administratius que en l'etapa anterior.

En la sessió municipal constituent es fixà la seva composició (se la considerarà permanent i integrada per 10 regidors) i les seves comptències que serien:

- Organització, funcionament i règim de les escoles primàries i de les especials a ple aire.
- Institucions escolars.
- Construcció d'edificis escolars.
- Ensenyaments tècnics professionals.

- Escoles especials per a deficients.
- Biblioteques.
- Arxiu Històric.
- Exposicions d'Art.
- Museus d'Art i Arqueologia.
- Museu de Ciències Naturals.
- Banda Municipal.
- Subvencions
- Confecció del Catàleg del Museu del Palau Nacional.
- Coordinació de l'obra municipal d'ensenyament amb les diverses institucions oficials de Cultura.

(1)

L'acció del govern republicà en qüestions educatives arribava a Catalunya més atenuada que a la resta de l'Estat Espanyol, pel fet diferenciador autonòmic. La Generalitat, però, retallades les seves possibilitats per l'article primer de l'Estatut i per les seves deficiències pressupostàries, poc pogué fer i emprendre en qüestió escolar a la ciutat de Barcelona sense

comptar i ajudar-se en el municipi - més fort econòmicament i amb infraestructures ja creades -.

Els dirigents d'ERC acceptaren els fets i potenciaren en el cas barceloní l'activitat cultural municipal. Això pot fer pensar en una intensificació de responsabilitats sota l'ajut del Govern autònom, ires més lluny de la realitat, la Generalitat donà el seu vist i plau a les realitzacions municipals que en realitat eren filles del mateix ideari polític que les presidia, però en cap moment va poder oferir un ajut eficaç i una coordinació real de serveis culturals amb el municipi.

L'escassa potència econòmica dels Ajuntaments més petits feu que encara arribessin a ells més diluïdes les tendències culturals que emanaven del govern català.

La Generalitat en teoria era un òrgan de govern i el municipi una corporació administrativa. En realitat fou l'Ajuntament l'únic que va poder dur a la pràctica les tendències de política cultural que susten-

tava la Generalitat, i encara més, en algunes ocasions va haver d'oferir el seu ajut econòmic perquè aquestes arribessin a terme mentre el poder català autònom quedava restringit moltes vegades a l'àmbit de les propostes. L'única excepció en una panoràmica tan desoladora fou l'ensenyament superior amb la fórmula organitzativa del Patronat Universitari.

(2)

Com a mostra de la insuficiència de l'ajut de l'obra cultural de la Generalitat i la seva necessitat d'ajudar-se amb els municipis veiem la creació (el març de 1934) del Consell Intermunicipal de Cultura, en el si de la Federació de Municipis Catalans. Aquest organisme havia de reunir representants de les CC. dels Ajuntaments de més de 2.000 habitants per estudiar i ajudar a resoldre tots els problemes que els municipis federats tinguessin relacionats amb l'escola primària i amb la instrucció pública en general.

El constituïren els representants de Sabadell, Terrassa, Mataró, Lleida, Reus, Girona, Gironella, Sitges, Agramunt, Falset i Salt. (3)

Ens manquen més informacions sobre la seva actuació i continuïtat.

La Composició de la Comissió de Cultura.

La composició de la Comissió de Cultura seguí durant l'etapa republicana traduint la correlació de forces polítiques en el si del consistori.

Formaven part de la corresponent al primer ajuntament republicà els senyors:

Casanovas	E.R.C.
Ventalló	E.R.C.
Armengol	E.R.C.
Xirau	E.R.C.
Sanchez	E.R.C.
Selà	D.C.R.
Griessó	
Jovà	(UGT) U.S.C.
Sagarra	LL.R.
Pellicena	LL.R.

(4)

00320

Xirau, Sagarra i Solà Cañizares foren proposats per a formar part de la Junta Provincial d'Instrucció Pública; i els senyors Xirau i Solà formaven part de la "Junta Local de Primera Enseñanza".

Les crisis municipals modificaren els components de la comissió però es van resoldre amb el manteniment sempre de la majoria d'ERC.

Després de la reorganització del cartipaç municipal provocada per la dimissió del seu càrrec de tinents d'alcalde dels senyors Campalans, Lluhí i Aragay, en ésser elegits diputats a Cortes, el senyor Casanoves deixà de formar part de la Comissió, en fou substituït per Ramon Marlés (ERC). Sanchez passà de la Comissió de Cultura a la de Governació.

No hi hagueren modificacions fins arribar la crisi d'abril del 32, solucionada en refermar-se l'aliança entre ERC i PRR.

Formaven part de la nova Comissió de Cultura:

Comes E.R.C.
Ventalló E.R.C.
Xirau E.R.C.
Jovè U.S.C.
Pellicena LL.R.
Brassó LL. R.
Solà Cañizares D.L.R.
Grissó P.R.R.

El 5 d'octubre dimitia de la Presidència de la Comissió Pere Comes, per haver estat nomenat Conseller de la Generalitat, fou substituït pel nou tinent d'alcalde d'ERC, senyor Casanelles. (5) El qual deixà el seu càrrec el 2 de desembre de 1932, en haver estat elegit diputat al Parlament, fou substituït pel senyor Vilalta, fins aleshores tinent alcalde responsable de Governació. Poc més tard ocupà la Presidència de la Comissió Joaquim Ventalló. (6)

Des de l'aprovació de la Llei Municipal la Comissió tingué més maniobrabilitat a causa del nou funcionament del Consistori que deixava en mans del Consell de Govern decisions que abans calia prendre en sessió plenària.

Les seves atribucions no variaren, sols es modificà en part el seu nom. La Comissió passà a denominar-se Conselleria de Cultura (gener a juny 1934) o Conselleria regidora de Cultura (1935).

Després de les eleccions de 1934 formaren la Comissió els senyors:

Carbonell	E.R.C.
Cortes	E.R.C.
Mori	E.R.C.
Rosell	U.S.C.
Duran i Ventosa	Ll.R.
Salter	Ll.R.
Frigola	P.R.R.

Participaven en el Consell Regional de Primer Ensenyament el senyor Serra Hunter i el senyor Morí. El Patronat comptava amb la col.laboració dels regidors Pi i Sunyer, Rosell, Vilalta, Hurtado, Junyent, Salvador, Escofet i Saltor. Poc més tard Escofet fou substituït per Serra Hunter.

Arrel dels fets del 6 d'octubre les activitats de la Comissió quedaren suspeses així com tota l'activitat municipal, fins el mes de maig de 1935, quan l'aliança entre els radicals i la Lliga permetè restablir una certa normalització.

La nova Comissió de Cultura estava presidida per Codolà (LL.R.), i la formaven els regidors Soler Jané, Fuster Fabra, Frigola, Torras, Bastida, Blanc, Saltor (LL.R.), Miserachs, i Tiffen (8). Poc després els senyors Quintana i Cascante substituïren a Miserachs i Tiffen. (9)

La desfeta dels radicals amb l'afar Strauss i l'allunyament de la CEDA al consistori refermà la composició de la Comissió de Cultura, on s'integraren els regidors : Besté, Serra i Roldos (10).

La victòria del Front Popular el febrer de 1936 va significar la seva reorganització tal com l'havien configurat els resultats electorals de gener de 1934. Les úniques modificacions foren l'entrada del senyor Vilalta (ERC) en lloc del senyor Carbonell i la dels regionalistes Coll i Rodes i Saltar.

L'ASSESSORIA TECNICA

El funcionament de l'Assessoria Tècnica va ser el mateix des de la normalització de l'any 1930 fins a la mort de Manuel Ainaud.

L'Ajuntament republicà intentà refer els perjudicis ocasionats per la Dictadura a Ainaud i Folch i Torres, i així acceptà la sentència del tribunal contenciós-administratiu (10-X-1930) i lliurà a ambdós funcionaris els havers que corresponien al temps transcorregut durant la seva destitució.

L'amplitud de l'acció del Patronat deixava però insuficient l'organització de l'Assessoria. A la mort de Manuel Ainaud calgué la formació d'un equip que pogués substituir l'energia del pedagog que s'havia lliurat totalment a la tasca cultural ciutadana. La proposta era aprovada finalment (11) i es reestructuraven els serveis del Negociat de Cultura i l'Assessoria Tècnica.

Quedava suprimit el càrrec d'Assessor que es substituïa per un Comitè, constituït per J. Xirau (director del seminari de Pedagogia), M. Santaló (professor de l'Escola Normal) i R. Sensat (directora d'un Grup Escolar). Els tres membres del Comitè passaven també a formar part del Patronat, però només un d'ells hi tenia vot.

El Negociat de Cultura, després de l'escena presentada per Ventalló, Jovè i Pellicena, quedava format per:

Secció de Cultura	- 1 cap
Negociat Administratiu	- 1 cap de negociat 2 oficials primers 1 oficial segon 4 auxiliars
Oficina d'Ensenyança Primària	- 1 col.laborador d'ensenyament primari. 1 col.laborador d'ensenyament artístic 2 auxiliars.

Oficina d'ensenyament complementari	- 1 col.laborador d'ensenyament complementari. 1 auxiliar
Oficina Matricules	- 1 encarregat de servei 1 auxiliar 2 sem.auxiliars
Oficina d'Institucions Escolars	- Un encarregat de colònies. 1 sem. auxiliar.

Gonçal Serra Clara per mèrits en el concurs públic
fou nomenat cap de la secció de Cultura el 26 -VI-
1933.

00331

La mort de M. Ainaud (27-XII-1932) va deixar un buit insubstituïble. La premsa i les revistes portaveus del magisteri el recordaven en les notes necrològiques com l'home que havia aconseguit merèixer respecte i consideració entre totes les tendències. Com deia La Veu (12) realitzava "L'ideal del perfecte tècnic dintre l'actuació política". L'Ajuntament honorà la seva memòria donant el seu nom a l'Escola del Mar i concedint un ajut econòmic a la seva vidua.

(13)

LA TASCA DE LA COMISSIO DE CULTURA

D'entre les moltes atribucions de la Comissió de Cultura hem analitzat amb preferència totes aquelles que es refereixen més directament a la planificació de l'ensenyança primària a la ciutat i deixem citades a la cronologia aquelles proposicions que s'allunyaven d'aquest camp d'activitat.

A. CRONOLOGIA

1931

24-IV-1931 - Proposta de Güell, Alemar, Samblancat per demanar el desallotjament de la caserna de Sant Carles per instal·lar-hi una guarderia.

24-IV-1931 - Proposta de reorganització de les Juntes Autònomes.

24- IV - 1931 - El govern provisional cedeix el Palau de Pedralbes a l'Ajuntament per a finalitats culturals (concretament, institucions d'ensenyança que responguin al pla de cultura popular que l'actual corporació pensa dur a terme).

27 - IV -1931 - S'accepta la cessió de diverses col·leccions als Museus de Ciències Naturals per part de la vidua de Baltasar Serradell, a canvi de l'abonament de 100 pessetes mensuals vitalícies.

20 -V- 1931 - S'acorda no cedir el Palau de Belles Arts per a actes polítics, per poques condicions de seguretat.

25 - V -1931 - La Comissió de Cultura es fa càrrec del Palau de Pedralbes. Per a la seva conservació s'hi destinen 10.000 pessetes: Deixa de prestar-hi servei el personal designat pel Reial Patrimoni i es designa a Armand Otero per atendre la seva conservació. Els jardins annexes al Palau són donats al Públic i passen a càrrec de la comissió de Foment.

8 -VI- 1931 - J. Xirau, C. Giralt, E. Ventós i J. Pellicena formen part de la Junta de Museus.

3 - VIII - 1931 - Es creu convenient la proposta de la Junta de Museus de constituir un Museu Arqueològic.

24 - VIII - 1931 - Per tal de contribuir a l'immediat establiment d'una residència per a senyoretes estudiants, es concedeix permís al Patronat del Palau de Pedralbes per instal·lar-la a la planta superior d'aquest Palau. Es destinen 3.000 pessetes per a les obres d'independització de la residència de la resta de l'edifici.

7- IX - 1931 - La planta baixa del Palau de Pedralbes es posa a disposició de la Junta de Museus per a la instal·lació d'un Museu d'Arts Decoratives.

1 - X - 1931 - El Bureau International d'Education demana al president de la Comissió de Cultura documentació relativa a les biblioteques escolars circulants.

18 - XI - 1931 - Comes, Marles, Pullicena, de Solà, Ventalló, Armengol, Brasó, Jovè proposen demanar un emprèstit a l'estat per a la construcció de GE.

30 - XI -1931 - se sol.licita a l'Estat la cessió de la casa del carrer caçador nº 3 per a fins culturals.

1932

19 - II - 1932 - La Comissió de Cultura organitza un cursset de català per a funcionaris (de 7 a 8,dies alterns) a Baixers i al Milà i Fontanals.

22-II-1932 - L'Ajuntament proposa a la Generalitat la constitució d'una Comissió mixte per coordinar l'obra de totes les institucions culturals.

29-II-1932 - La Junta de Museus ocupa també el pis principal del Palau de Pedralbes.

10-IV-1932 - Damià Ribas (Ribas i Pradell) ofereix la seva finca "Les Franqueses" a la Comissió de Cultura per instal·lar-hi una colònia escolar.

25-IV-1932 - S'aplica un pressupost de 57.400 pessetes per habilitar el Palau de Pedralbes.

27-IV-1932 - La Comissió de Cultura edita un fullet per explicar el significat de la festa del dia 1 de maig als nois de les escoles: És una valoració del treball feta per J. Payot.

20-VII-1932 - Proposta per adquirir la col·lecció Plandiura.

12-IX-1932 - Es constitueix un comitè per a la dignificació del teatre del Liceu on s'integren Pellicena, Ventalló, i Opisso en nom de l'Ajuntament.

23-IX-1932 - Vachier, Armengol i Ventalló proposen que la Comissió de Cultura organitzi l'ensenyament obligatori del català per a guàrdies urbans (se'ls donarà un plus per idioma i se'ls deixen quatre mesos per aprendre o per demanar trasllat a altres serveis).

17-X-1932 - S'aproven el projecte i pressupost del monument a Giner de los Rios, ubicat a l'escola del Bosc.

7-XI-1932 - Es decideix col·locar un bust d'Isaac Albeniz en el pati de l'antic Pavelló Regi de l'Exposició, edifici que serà destinat a Museu d'Instrumente de Música.

9-XI-1932 - Proposta de Llopart (LL.R.) per a que els alumnes de les escoles complementàries d'oficis puguin fer pràctiques als Tallers Municipals.

25-XI-1932 - Proposta de retirar la subvenció de 20.000 pessetes al Liceu, per la mala qualitat de la programació.

25-XI-1932 - Proposta de Casanellas, Xirau i Pellicena per a que l'Ajuntament posi a disposició del Patronat els edificis hotel de la Plaça d'Espanya, E. Casas, Pavelló Somorrostro, Pavelló Verdum i Pavelló Port Franc.

25-XI-1932 - Proposta de Casanellas i Pellicena d'editar un fullet per als nens de les escoles sobre les Corts Catalanes.

- Els regidors radicals demanen que l'Ajuntament es dirigeixi al MIP per sostenir les reivindicacions dels mestres laics històrics.

1933

14-VII-1933 - Els republicans proposen una subvenció de 10.000 pessetes per a la Institució Pedagògica. Oposició de la Lliga que observa que foren suprimides les subvencions a l'I.O. S'aprova finalment el No-XI-1933).

14-VIII-1933 - J. Ventalló s'integra a l'Institut d'Acció Social Universitària i Escolar en nom de l'Ajuntament.

9-X-1933 - Es consignen 24.420 pessetes per obres de reparació al Palau de Pedralbes.

8-XII-1933 - Alomar i Puig Alfonso demanen una subvenció per al teatre Romea, únic que representa en català i que ha hagut de tancar per dificultats econòmiques.

1934

4-III-1934 - Es crea el Patronat del Teatre Català, entre l'Ajuntament i la Generalitat.

2-IV-1934 - Es destinen 15.000 pessetes per continuar la restauració i habilitació dels locals de l'hospital de la Santa Creu, on instal·la l'escola Massana.

16-IV-1934 - Es concedeix la medalla de la ciutat a Pau Casals, nomenat fill adoptiu de Barcelona.

25-VI-1934 - Es destinen 25.000 pessetes per adquirir obres artístiques presentades a l'Exposició de Primavera organitzada per la Junta Municipal d'Exposicions.

1-VIII-1934 - Pla del Conseller de Cultura per a l'aprofitament intensiu de les institucions escolars.

27-VIII-1934 - Cessió a la Generalitat del solar del carrer Salmeron 162, per instal·lar-hi una guarderia.

26-IX-1934 - Proposta de nomenar 40 mestres agregats amb el sou de 1.600 pessetes anuals, es demana un crèdit per a fer efectius els pagaments.

1935

18-V-1935 - Es crea una Comissió per coordinar els serveis de Cultura a Catalunya formada per l'Ajuntament i la Generalitat, n'és conseller Duran i Ventosa.

10-IX-1935 - Els Grups Escolars de la Plaça d'Espanya passen a dir-se Alcalà Zamora i Lerroux.

14-X-1935 - Es disposa que els edificis de la Presó de dones situats als carrers Amalia i Ronda S^Ant Pau es destinin a fins culturals.

28-X-1935 - S'otorga la medalla de la ciutat a Apel. les Mestres.

8-XI-1935 - El ministre d'Estat Bèlga VAN Cⁿrwelaert visita Codolà per assabentar-se del funcionament de la Comissió de Cultura.

1936

30-I-1936 - S'accepta la cessió del Consistori de la Zona Franca de l'edifici de les Cotxeres de tramvies a Can Tunis per establir-hi un Grup Escolar de vuit graus i un parvulari tipus Escola del Mar.

1-II-1936 - Es comencen els projectes per instal·lar piscines a cinc grups escolars.

00343

TAULA RESUM DELS TIPUS DE DIFERENTS ELABORACIÓ PER LA CC.

	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Edificis, lloguers material, mobiliari, reparacions.	36	71	50	30	39	9
Mestres	15	26	39	23	15	10
Cassió de palaus	3	-	6	3	-	-
Subvencions, home- natges, monuments.	5	9	13	22	13	30
Llegats	4	5	1	7	-	4
Premis, beques	11	18	16	19	9	11
Escoles especials	1	3	-	-	-	-
Comptes i pagaments	123	333	440	35	28	24
Institucions para- escolars	10	12	24	32	7	20
Banda municipal	11	25	17	17	14	10
Personal, Arxiu, Publicacions	11	11	17	25	5	5

B. CAMPS D'ACTIVITAT

B.1 Les escoles Bressol i els parvularis.

Les guarderies municipals inaugurades durant la República no depenien de la Comissió de Cultura sinó que foren fruit de l'actuació de la Comissió de Beneficència. Instal·lades en barriades obreres acomplien una funció de tipus higiènic i d'assistència més que no pas pedagògic. Moltes d'elles foren pagades per l'obra del Segell Pro-Infància, recapte popular patrocinat per la Generalitat i regides per l'Ajuntament i la Generalitat.

El 21 de desembre de 1933 s'inaugurà una guarderia al districte cinquè; l'abril del 1934 una a Sant Andreu; el mes de juny del mateix any, una al districte sisè, i una altra s'instal·là el febrer de 1935 a l'edifici de la Tinència d'Alcaldia del districte cinquè.

L'Ajuntament va continuar en aquesta etapa sostenint el moviment pedagògic montessorità.

El mes de maig de 1932 l'escola Montessori del carrer Aribau fou traslladada a la casa Txinxet (carrer Corsega, 268) on després d'adaptar l'edifici podia ampliar-se la matrícula de 100 a 350 nens.

El 15 de novembre de 1932 s'inaugurà el nou estatge de l'escola amb l'assistència de les autoritats, la directora, senyora Canals, i la doctora Montessori.

Pel març de 1933, davant el divuitè curs Internacional Montessori l'ajuntament organitzà els actes inaugurals. Els cursillistes podien concòrrer a les pràctiques necessàries, a les escoles del carrer Ataulf i de la casa dels Nens. Dos professors de cadascuna de les institucions municipals d'ensenyament assistien al curs.

Amb motiu de la inauguració (11-III-1933) es publicà el fascicle "L'escola pública de Barcelona i el mètode Montessori" en el que la mestressa italiana i les seves deixebles barcelonines, Celestina Vigneux i Dolora Canals, enaltien els resultats pedagògics obtinguts a les escoles de la ciutat.

00347

B.2 Les biblioteques

El servei de Biblioteques escolars estava organitzat des de 1921. Calia ara coordinar els esforços amb la Generalitat.

El mes de març de 1931 l'Ajuntament cedí a la Diputació part de l'edifici de l'antic hospital de la Santa Creu per instal·lar-hi la Biblioteca de Catalunya, a canvi que la Generalitat es fes càrrec de dotar a la ciutat amb 10 biblioteques escolars. La primera inaugurada fou la del Grup Escolar Pere Vila (16-III-1934). L'Ajuntament hi cedí el pavelló ja pensat per Goday per ubicar-hi la biblioteca, mentre la Generalitat aportava el mobiliari, la decoració, els llibres, el personal tècnic i es feia càrrec de la seva conservació i creixement. La Biblioteca capaç per a un centenar de lectors va dotar-se amb una col·lecció de 4.000 volums.

La segona en projectar-se fou l'anomenada "Ignasi Iglesias" situada al segon pis de l'edifici de la tinencia d'alcaldia del ~~districte~~ novè. L'abril de 1934 (sessió municipal del 30- IV - 1934) l'Ajuntament n'aprovà el press upost i el projecte fet per la Generalitat.

B.3. Les institucions para-escolars.

B.3.1. Les colònies i semi-colònies.

Seguiren sent nombrosos els infants de la ciutat amb predisposició a les malalties i el nou Ajuntament Republicà no dubtà en encoratjar l'obra de colònies, que comptava ja amb una ampla trajectòria, sense deixar de donar-li una empenta que accelerés la concienciació cívica dels infants:

"... Es un problema paorós per Barcelona el dels nens anèmics i pre-tuberculosos; a causa de l'alimentació deficient i de les llars inhospitalàries privades de llum i aire. Remeiem aquesta nafra social en molt petita escala les colònies escolars que permeten enviar els nens que ho necessiten, un mes a fruit de bon clima i de bona alimentació a les millors localitats de Catalunya..." (14)

"... la Comissió de Cultura ... volgué que les colònies de l'any 1931, al costat d'institucions per al millorament físic dels infants tinguessin un concepte educatiu i social molt acurat ... la xifra esferidora d'infants que es troben afectats d'una infecció manifesta que pot ser fatal per a llur existència, ha constituït un motiu constant de preocupació per a la Comissió de Cultura ... crear colònies escolars permanents en les quals els infants puguin fer una temporada llarga per a llur complet enrobustiment i que ensens que envigoreixen llur cos van creant llur esperit i llur intel·ligència per a esdevenir aptes per al destí que la vida els reservi..." (15)

Les colònies estaven plantejades no sola per aprofitar les condicions higièniques de la vida a l'aire lliure, sinó també per aprofitar l'alt valor educatiu que comporta el canvi d'ambient i el contacte directe amb la naturalesa.

Els nois ocupaven les seves jornades en l'exercici físic, el gimnàs i els banys de sol i de mar, i l'observació de la naturalesa, d'on extreïen coneixements i exemples.

La seva estada es complementava amb activitats culturals, representacions teatrals, lectures de poemes o audicions musicals.

Amb l'exemple de Vilamar moltes colònies, estimulades per l'ambient polític i pedagògic s'organitzaren com petites repúbliques on cada noi tenia una responsabilitat pròpia i elegia els seus representants en els organismes de la petita comunitat. (16)

Els mestres que volien participar-hi havien de fer una sol·licitud i eren seleccionats per les oficines municipals de Colònies.

Les colònies de 1931 a 1936.

El 13 de maig de 1931 Lluhí (ERC) demanava que quedés damunt la mesa un dictamen de la Comissió de Cultura referent a l'organització de les colònies per aquell estiu, i insistia en la necessitat de tenir abans clars els comptes de les realitzades l'any anterior. La proposta anava clarament en contra de la majoria esquerrana, que predominava a la Comissió, i provocà una discussió al Consistori. Fou una de les poques ocasions en les quals els regionalistes sostingueren un dictamen presentat per les esquerres, recal·caven que "la causa de la cultura està per damunt de tots els partits. És l'obra de tot un poble." (17)

La proposició de Lluhí també reforçada per Aragay, no prosperà i el dictamen fou finalment aprovat per unanimitat, després de la concessió de 10.000 pesse-

tes per l'organització de les colònies.

El fet, provocat per dissensions entre els funcionaris d'Intervenció Municipal i els de Cultura, causà un advertiment consistorial a M. Ainaud.

El mes de juny s'obriren els serveis d'inscripció i revisió mèdiques.

Les places augmentaren fins a 2500 (SM 3-VI-1931), i les despeses es cobriren amb la transferència de 73.000 pessetes destinades en el Pressupost vigent a sostenir el Palau de Pedralbes. (18)

L'estiu de 1931 hi havien colònies municipals a:

Arbúcies, Besalú, Caldes Montbui, Can Puig, Bagur, Esplugues de Francolí, Garraf, La Pobla de Lillet, Llaveneres, Monistrol, Monclar, Pineda, Prats de Llusanés, Ripoll, Sampedor, Sant Boi de Llobregat, Sant Cugat, Sant Feliu de Guixols, Sant Pere de Premià, Tona, "Turisaa" (Tossa de Mar), "Vilamar" (Cala-fell) i Vilajoana.

La colònia de Caldes s'instal·là a un local de la Generalitat on hi havia una granja experimental.

No sols els infants més petits gaudiren de l'estiu a les colònies, sinó que també a manera d'assign s'amplià la participació als aprenents i aprenentes.

Interessa remarcar, tant o més que l'ampliació del nombre de colònies, la tendència a millorar la seva administració per a convertir-les en veritables escoles socials i treure'n més rentabilitat.

Després de molts anys d'enviar les clàssiques colònies de 25 nois, a base de contracte amb una entitat aliena a elles, l'any 1922 a la platja de Calafell, s'instal·la una colònia de 300 infants (nois i noies) amb vida i administració pròpia. Fou la República d'Infants de Vilamar. Fins l'any 1930 no es pogué instal·lar-ne una de semblant a Tossa. A l'any 1931

s'instal·laren dues colònies més per administració: les de Bagur i Garraf. És evident que l'Ajuntament havia comprès la necessitat d'intervenir directament en la vida material de la colònia i donar-li més vitalitat i estímul, cosa que difícilment podia aconseguir-se amb els minsos grups de 25 nens.

"A més de fer salut es tracta de crear un ambient i és inútil voler crear amb aquest grupat d'infants, una atmosfera de ciutadania i de vida... Manca la vitalitat i l'estímul que dona una petita ciutat de 100 infants. És llavors que tot pren un ritme i una organització, és llavors que hi ha una distribució de càrrecs, que hi ha la vibració de 100 nois que aplaudeixen l'execució d'un concert o els resultats d'uns concursos." (19)

Una semicolònia destinada a mantenir en règim de semi-internat els nois que per la seva feblesa física no podien adaptar-se a una escola habitual, fou inaugurada a la finca Can Puig l'abril de 1931, just abans de proclamar-se la República.

Cap a finals d'any (26-X-1931) l'Ajuntament acceptà l'ofertament del municipi de Berga per instal·lar en la seva demarcació una colònia escolar que aprofités el Pavelló de Suècia de la passada Exposició, cedit a la ciutat per a fins de cultura. Es destinaren 42.131 pessetes (23-I-1933) per a obres de millora i adaptació que havien començat l'agost de 1932, i que finalment ascendiren a 617.473 pessetes.

La colònia disposava de vuit aules, sala biblioteca, de treballs manuals, etc. A la part central havia quedat disposada una gran sala per a conjunts, sessions de música o projeccions, conferències, etc.

A la planta baixa de l'edifici contigu al pavelló hi havia un menjador per a 340 places, cuines, rebostes, magatzem, serveis d'higiene, departament de calderes de calefacció, etcètera.

Els dormitoris estaven situats als pisos. Cadascun constava de dues grans naus laterals, separades per un cos central en el qual hi quedaven concentrats els corredors de comunicació i els serveis higiènics.

Anex a l'edifici existia el local de la Direcció i les habitacions del servei. També hi havia un pavelló aïllat dedicat a infermeria i dispensari.

Disposava la Colònia d'una gran extensió de terreny destinat a camps d'experimentació i d'esports. I a més es disposà igualment d'una gran piscina. (20)

Fou inaugurada solemnement el 18-VI-1933 amb l'assistència del President de la Generalitat i representants de gran nombre d'entitats culturals i polítiques de la comarca. Per aquesta ocasió la Comissió de Cultura va editar un fullet il·lustrat sobre l'institució.

Al Tibidabo començà a funcionar el mes de juliol de 1932 una colònia permanent per a nenes a l'edifici on estava instal·lat el Gabinet de Física de la Mentora Alsina, traslladada a un pavelló del Grup Escorbar de Sarrià, capaç per a 50 nenes.

L'any 1932 pogué augmentar el nombre de places de colònies gràcies a l'ajut d'algunes famílies: els Ribes i Pradell cediren l'ús de la seva finca a Les Franqueses on s'instal·laren 50 nens; i Josep M. Despujol cedí el castell de Montclar (Lleida) per a utilitzar-lo durant vint anys.

A més de les citades colònies de l'estiu de 1931, el següent n'hi havien per nens a Rubí, Sant Pere Pescador, T^là i Vilassar de Dalt.

Per nenes n'hi havien a : L'Espluga de Francolí, Les Franqueses del Vallès, Mura, Perafita, Pineda, Pobla de Clarament, Premià de Dalt, Ripoll, Sant Hilari Sacalm, Santa Coloma de Farnés, Tona, Tibidabo, Valfogona de Ripoll, Vilajoana, Vilamar (Calafell), Sⁿrdanyola. (22)

En total hi assistien uns 5000 infants (23). Fou el primer any que les pràctiques religioses foren de caràcter voluntari, segons la decisió dels pares dels escolars.

Malgrat l'establiment de les colònies permanents de B^lrga, Martorelles, Can Puig, Tibidabo, que en part havien de substituir a les colònies d'estiu, per la

seva amplitud i estabilitat, l'Ajuntament es veia obligat a organitzar colònies de vacances per a 4350 infants, que junt amb els 550 que quedaven a les colònies permanents fins el mes de desembre i les que hi hagueren durant tot l'any a Can Puig, fan un total de 6.300 infants que assistiren l'any 1933 a colònies organitzades i administrades per la Comissió de Cultura (29)

A Vilamar es feren millores, es substituïren els antics pavellons de l'Exposició per edificacions de ciment armat que permeten ampliar la capacitat fins a 300 places. S'hi esmerçaren 174.371,24 pessetes. A Sant Hilari gràcies a l'ajut del seu Ajuntament que en cedí els terrenys s'aixecaren pavellons per a 100 infants, amb un cost de 107.831,81 pessetes.

L'any 1933 hi hagué Colònies d'administració per a nois a Tossa, Begur, Martorelles, can Puig, Vallvidrera, Santa Fè del Montsenys i Sant Hilari. I Co-

Colònies d'administració per a noies a Les Franqueses,
Vil.la joana, Mura i Tibidabo.

Colònies de contracte per a noie a Pobla de Lillet,
Arbúcies, Besalú, Vallfogona de Ripoll, Santa Coloma
de Farnés, Vilassar, Tona i Pobla de Claramunt (sords-
muts). I colònies de contracte per a noies a Ripoll,
Perafita, Espluga de Francolí, Prats de Llusanés,
Tona i Pobla de Claramunt (sords-muts). (25)

Als aprenents i aprenentes se'ls reservaven estades
a Les Franqueses, Mura i Arbúcies.

Les colònies permanents l'any 1934 eren la de Can Puig,
Berga, El Tibidabo (50 nenes) i Martorelles (100 noie)
(26). A l'estiu se n'organitzaren a Tossa, Bagur, Sant
Hilari, Vallvidrera, Santa Fe del Montsenys, Can Puig,
Calafell, Vil.lajoana, Les Franqueses, Tibidabo, Olesa,
Vilassar, Poble de Lillet, Arbúcies, Besalú, Santa
Coloma de Farnés i Tona.

D'elles se'n beneficiaven 2807 nens més els 1865 que anaven a colònies (27).

L'any 1935 (28) la xifra d'infants arribava a 6850, dels quals 3256 gaudiren del servei de colònies i 3610 del de semicolònies.

Els llocs on estaven instal·lades eren, a part dels ja citats l'any anterior, Vallensana (Montcada) i Vallclara.

L'any 1936 (29) les colònies municipals cobrien 3250 places. Se n'instal·là una nova a La Pobla de Lillet per absorbir els 60 nens de l'Orfelinat Ribas que havien sol·licitat ser admesos.

A part de les colònies organitzades per l'Ajuntament uns 2000 nens assistien a les organitzades per entitats privades.

L'APEC continuà mantenint les seves pròpies colònies, destinades als nens de les escoles catalanes a les localitats de Canet, Ripoll, Pineda, Sant Hilari, Vil.lafortuny i La Garriga, que aplegaven a 129 nois i noies.

Altres entitats n'organitzaven: la Caixa de Pensions en mantenia una a Tiana per a 100 nens de família modesta; el Comitè Diocesà de l'Escola Catòlica i la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya per a fills d'obriers en atur forçós.

L'any 1936, el 27 d'abril, l'Ajuntament denegà a la cooperativa d'escoles privades una subvenció per a crear colònies escolars.

Les despeses esmerçades en colònies foren:

1931	:	538.970,	33	pessetes
1932	:	948.863,	05	"
1933	:	980.112,	25	"
1934	:	524.426,	87	"

(30)

Les semicolònies estaven dirigides al millorament físic dels nens que a l'estiu no tenien manera de gaudir de temporades llargues a la muntanya e a la mar. Els infants eren repartits entre l'Escola del Mar, l'Escola del Bosc, la del Guinardó, la de Sarrià, la Baldiri Reixach. Gairebé totes elles funcionaven en dos torns.

D'un miler de nens que anaven a les semicolònies l'any 1931 es passà a 3762 l'any 1932 i a 3450 l'any 1933.

La selecció dels infants.

L'any 1932 (32) solament un 32°/o dels nens anaven a Colònies seguint el procediment de selecció del reglament. El 68°/o hi anaven per influències de components del Consistori (33).

Per informació de l'Oficina de Colònies se s'ha que 2.000 nens, realment necessitats, s'havien quedat sense colònies.

El reglament establia la justificació de la posició econòmica dels pares o encarregats dels infants mitjançant la còdula personal; moltes vegades, però, s'admeté, en lloc de tal document, un certificat de l'alcalde de barri que en moltes ocasions era un botiguer que donava certificats per no fer-se mal veure i perdre clients.

Així es podrien citar casos de fills de regidors i propietaris que havien anat a Colònies.

La llista de places no arribava sencera a les escoles (sembla que només un 59/o de la matrícula), i es produïen avalots entre les mares que veïen, que calgut la seva sol.licitud, els seus fills no havien estat ni tan sols cridats per a la revisió mèdica. L'any 33 per evitar problemes les escoles només repartiren les sol.licituds per a les places disponibles i així els nois quedaven refusats abans d'entrar.

Domenec (FR) demanà en un ple consistorial com s'havien repartit les 3.000 fulles per anar a colònies en aquella ocasió (34), qüestió que escindí l'aliança entre esquerrans, radicals i regionalistes. Serra Hunter exposà com s'havien repartit entre els regidors de la majoria. Octavi Saltor es queixà que els esquerrans convertissin en arma política la cultura.

Un mes després (35) Saltor insistia en què es repartissin també fulles de colònies als regidors de les minories, la qual cosa era ja impossible segons Serra Hunter ja que estaven donades a la majoria i a més aquell

any les places s'havien reduït. El nou Conseller regidor de Cultura, Doctor Cortes, afirmà que el proper estiu les places serien repartides amb criteris mèdics, tenint en compte en primer lloc la salut dels infants i les necessitats de la seva família.

A finals d'aquest any, l'Ajuntament intentà frenar aquesta qüestió, dictaminant que l'admissió d'escolars a les colònies es fes, previ informe de les juntes Municipals d'Assistència als districtes, respecte a la situació econòmica de la família de l'escolar.

B.3.2. Els banys de mar

Continuaren funcionant els banys de mar a la platja de l'Escola del Mar, a la Barceloneta. Aquest servei gratuït, per a alumnes d'ambdós sexes, durava els mesos de juliol i agost, tots els dies de 8 a 10 del matí.

A partir de 1934 els banys de mar s'organitzaren a les platges de Castelldefels, ja que les platges de la Barceloneta no gaudien de condicions higièniques ni d'espai suficient. El servei es contractà amb la societat Anònima de Banys de Castelldefels que, mitjançant el pagament de l'Ajuntament, permetia la utilització dels serveis sanitaris, dutxes..., i l'oportació de personal de l'empresa (mariners, dones de neteja...). El transport es realitzà en un tren especial de la Cia de ferrocarrils M.B.A.; els escolars es concentraren a les estacions de Barcelona -terme, Aragó, -Sants...

Els nois que desitjaven incorporar-se al servei havien de passar una revisió mèdica a càrrec del Dr. Tusó per veu-

re si l'infant tenia obstacles per prendre banys de mar.

L'organització (l'any 35) estava feta per Josep Barbat, Sr. Aragó i el professor d'educació física Sr. Millan.

Els nois, agrupats per traslladar-se en el tron especial, arribaven a la platja i tenien primerament una estona de jocs lliures, en la que els nois jugaven a pilota i les nenes a fer figuretes de corra. Més tard es desenvolupaven els exercicis ginnàstics i després el bany que es feia en grups de 100, i que durava cinc escassos minuts, controlat pels mestres i per quatre mariners i un metge. Després de la remullada se'ls donava esmorzar (120 grms. de pa, 20 grms. de mantada i fruita) i se'ls tornava cap a Barcelona (31).

Des de 1931 que en gaudiren 6.148 infants, la xifra no pogué augmentar gaire més per limitacions pròpies de l'organització; es situà al màxim l'any 33, en què hi anaren 7.531 nens i nenes. A més dels infants hi assistiren els alumnes de les escoles d'adults i de les complementàries.

8.3.3. Les cantines

L'any 1932 funcionaven cantines a les escoles de la Ferrigola, Baldiri Reixach, i el Parvulari Foresties. Més tard s'amplià el servei del qual en gaudien, l'any 34, uns 6.000 infants.

El seu plantejament era ara més pedagògic que en l'etapa anterior i l'augment d'assignació municipal millorà francament els "menús" (36).

A l'hotel nº 1 de la Plaça d'Espanya, per exemple, els nens s'aplojavien en taules de 6 o 8, presidides per una parella dels més grans que feien de caps de taula.

Cada setmana per ordre de llista, 14 nenes de les classes més grans feien pràctiques domèstiques: veien cuinar, paraven i desparaven taula, servien el dinar i arreglaven menjadors, a les ordres d'una mestressa.

Es procurava que tots els companys d'escola passessin

algun dia pel menjador en caràcter de convidats i així es convertia la cantina en un lloc de convivència (37).

La superació de caire benèfic dels menjadors escolars pel seu valor pedagògic i social era una de les fites dels homes d'esquerra de la CC.

"Amb les cantines els infants dels obrers poden restar a l'escola del matí fins el vespre, cosa que permet als pares dedicar-se al treball sense preocupacions i és també un mitjà d'anar estenent l'escola única a tots els estaments socials, puix que admetem a les cantines als nens de famílies més acomodades, mitjançant el pagament d'un petit cànon i aconseguint així que alternin amb els nens de les famílies treballadores..." (38)

Malgrat aquesta visió, les deficiències econòmiques de l'Ajuntament varen impedir la seva multiplicació i extensió. El mes de maig de 1935 (39) un dictamen proposà la limitació d'admissions de nens a les cantines; suspeditava-la a l'informe dels directors del Centre i

al de les Juntes Municipals d'Assistència als districtes, els quals assessorarien sobre la situació econòmica de la família de l'escolar.

La manca de diners reduïa de nou a un menjador per a nens necessitats el que podia ésser un servei als pares i una experiència pels alumnes.

B.4. Escoles especials

B.4.1. Escoles de deficients.

Continuaren en funcionament segons la reorganització efectuada per la CC. i les úniques modificacions foren l'organització de l'internat (40) a Vilajoana i l'ampliació dels locals de l'escola de sorde-muds (41).

3.4.2. Ensenyament d'adults

Els responsables de la política educativa dels governs republicans tendiren en tot moment a la divulgació de l'ensenyament a tots els nivells. Seguint aquestes directrius es reorganitzaren les classes d'adults que ja venien funcionant des de 1913.

Els grups es feren en funció del sexe, i les classes es donaren a les aules de les escoles en acabar la jornada escolar, tant per part dels mestres nacionals com dels del Patronat. Els cursos duraven 8 mesos i s'ensenyava a més, tall i confecció, contabilitat, francès, mecanografia, taquigrafia i cultura general. S'implantaren a les escoles:

"Baixeras", Laietana, 11; "Baldiri Reixac", Parc Güell; "S.C. Aribau", carrer Sant Adrià (S.R.); "Gasp", Claris, 13; Diputació, 112; "F. Macià", números 1, 2, 3 i 4, Plaça d'Espanya; "Pi i Margall", Pont nou, Santa Coloma; "H. Giner de los Rios", turó de la Peira (Horta); "J. Verdaquer", Lleida, 2; "La Farigola", Riera de Vallcarca; "Les Corts", Plaça Comas, 10; "Lluís Vives", carrer Canalejas (Sans); "Milà i Fontanals", carrers an-

gels i Carne; "Normal de la Generalitat", Urgell, 137;
"Fau Iglésies", carrer Manso-Casanoves (Guinardó);
"Pere Vila", Saló F. Galan; "Ramon Llull", Can Tunis;
Rosselló, 223; "Sarrià", Campmany.

Astúries, 16; Ballester, 72; Mantalegre, 5 (Casa
de Caritat); Casanova, 72; Castanys, 5; Còdols, 29; Con-
ca de Tremp, 14; Dolça, 19; E. Granados, 47; E. Granados,
39; Escoles, 19 (S.M.); Font de Sant Miquel, 10; Marià
Cubí, 176; Martí Vilanova, 13; Miquel Bleach, 24; Pas-
seig de la República, 170; Pere IV, 74; Piuer, 35;
Plaça del Sol, 5; Providència, 22; Rambla Volant, 31;
Sagrera, 179; Santa Teresa, 6; Unió, 15; València, 267;
Bascònia, 17; Xuclà, 13.

Escoles Graduades, Salboa, L. (Barceloneta); car-
rer Nou, 57; Bruc, 102; Escudellers Blancs, 4; Passeig
de Circumvelació (Parc). " (42).

La reorganització paralitzà la matrícula de l'any 32,
i l'inici del curs de 1933 fou encara molt irregular.
La pregunta que es feien els mes res era si necessària-

ment havien de donar-se en el local-escola i pel mateix mestre que havia tingut a càrrec la classe diurna. Generalment aquestes classes constituïen una perturbació per la bona marxa de l'escola i els alumnes adults no n'obtenien els resultats esperats degut a l'falta d'un lloc i un material adequat. D'altra banda, el mestre era la persona més indicada per les classes d'adults, si aquestes no tenien un sentit d'especialització; però no el mateix mestre que se sentia fatigat per l'esforç diari i que ni tan sols tenia la satisfacció que produeix el saber que l'esforç que hom realitza ha d'ésser degudament recompensat. Una hora i mitja de feina feixuga i delicada, en hores extraordinàries, es veia pagada amb una quantitat irrisòria (unes 40 pessetes al mes), que acabà amb tots els entusiasmes per desinteressats que fossin.

El mes de juliol de 1933 quan la R.C.C. remeté un qüestionari als directors dels G.E. sobre la conveniència de suprimir aquestes classes, la tendència general fou d'eliminar-les.

Fins i tot el Deganat de "estres Nacionals de Barcelona amenaçà amb un dia de suspensió de les classes nocturnes (25 de gener o febrer del 34) perquè no rebia del ministeri les gratificacions que els corresponien.

L'any 1935 passaven a dependre del Patronat Escolar, amb la qual cosa s'assolia una nova orientació i organització; almenys en les dependents dels G.E. l'any 1935 els alumnes dels cursos d'adults de les escoles barcelonines tiraren endavant una associació: "La Federació d'Alumnes i Ex-alumnes dels G.E.", que editava un Butlletí: FAEGE que permet veure el nivell assolit.

Segons el Magisteri Català, "gràcies al Patronat escolar...les classes d'adults...són alguna cosa més que un assaig. Ja són un resultat... És una universitat popular incipient" (43).

8.5. Les subvencions

Del període republicà ens manquen informacions sobre les entitats que varen ser ajudades econòmicament per l'Ajuntament. Sabem que deixen de constar en el Pressupost (44) però que augmenten les partides globals per a subvencions de cultura. Sabem també que en el pressupost de l'any 33 es suprimiren els ajuts a una sèrie d'institucions que es consideraven ara més incloses en l'àrea d'acció de la Generalitat, com l'IEC, la DC, el Patronat del Museu Arqueològic, la Junta Municipal d'Exposicions d'Art i el Seminari de Pedagogia (45). Incloïm una llista d'entitats, a les quals fou otorgada o denegada una subvenció municipal, tot i que és una llista incongruent i només aproximativa.

1931

- La Violeta de Clavé	100-
- Lliga Sardanista de Catalunya	100-
- Club Femení d'Esport	300-
- Congrés Ext. de la Unió Federal d'Estu- dients Hispànics per a la reforma de l'ensenyament	1.000-

1932

- Stadium Moto Club	175-
- Campionats de Rugby	150-
- Campionats de Basket-Ball	150-
- Associació d'Auxiliars de Farmàcia de Barcelona	250-
- Seminari de Pedagogia	3.750-

1933

- Lluís Roca Ros (aparell per a la lectura de cecs)	5.000-
- Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya	100-

00380

- Associació Professional d'Estu-	
diants de Dret de Múrcia	100-
- Sindicat Musical de Catalunya	500-
- Escola Maternal d'Acció Femenina	500-
- Círcol Artístic	1.000-
- El Fogar- Escola d'orfes de Correus	1.000-
- Agrupació d'Alumnes i Ex-alumnes de	
l'Escola Abat Oliva	500-
- Associació d'Arquitectes	100-
- Escola Massana	5.000-
- Cambra Oficial del llibre de Barcelona	1.000-

1934

- Cambra Oficial del Llibre de Barcelona	1.000-
- Ateneu Obrer St. Andreu	4.625-
- Cambra Oficial del llibre de Barcelona	1.000-
- Coral de Catalunya a Madrid	5.000-
- Comitè Olímpic Espanyol	10.000-
- Unió Sportiva de Sants	7.500-
- Associació d'alumnes de la Facultat de	
Medicina de Barcelona	Negada
- Comissió pro-viatge d'estudis de l'As-	
sociació d'alumnes de Dret	Negada

00381

- Regata Int. per a vaixells de vela	Hegada
- Federació catalana d'atletisme	250-
- Biblioteca catalana de la Municipa- litat de Perpinyà	1.000-
- Congrès Int. del Pen-Club	1.000-
- Lluís Roca Ros (aparell lectura cecs)	5.000-
- Amics dels jardins de Catalunya (president G. M. Rubió)	3.000-
- Agrupació del Poble Nou (obra escolar)	1.000-
- Federació Catalana de Societats de Teatre Amateur	1.000-
- Revista d'Occ	1.000-
- Ateneu Obrer c. Provença, 136	2.000-
- Centre Excursionista Minerva	1.000-
- Centre Deportivo Silenciós	300-

1935

- Ass. Alumnes Facultat de Dret (viatge estudis)	750-
- Ass. Arquitectes de Catalunya	400-

- Caixa de la Vellesa de l'As. del Magisteri Peninsular de Cat. i Balears	1.000-
- Josep M. Xiró (pintor impossibilitat)	2.000-
- Escola del Treball (vintge estudis)	1.000-
- Federació Cat. de Societats de teatre amateur	2.000-
- Temporada de teatre líric català	10.000-
- Homenatge Apel.les Mestres	2.000-
- Orquestrat de Carda de Barcelona	2.000-
- Orfeó Martinenc	500-
- Patronat Obrer St. Miquel del Port	1.000-

1936

- Patronat d'Obrers de Sarrià	500-
- Biblioteca Col.legi d'Advocats	4.000-
- Orfeó d'Hostafrancs	500-
- Ateneu Obrer Barcelona	3.000-
- Cercle Barceloní Obrers St. Josep	500-
- Rat Penat	500-
- Congrés Int. de Musicologia	34.300-

- Companyia de teatre Vila-Davi	5.000-
- Escola Arquitectura (vint-i-nou estudis)	1.000-
- Cambra Oficial del llibre de Barcelona	2.000-
- APEC	3.000-
- Campionats Unió d'atletisme	500-
- Residència Int. de senyoretes estudiants	5.000-
- Ateneu Obrer Martinenc	1.000-
- Ateneu Obrer St. Andreu	1.500-
- Cooperativa popular de consum Pau i Justícia	1.000-
- Foment Autonomista català	1.000-
- Comitè Catalanització	1.000-
- Biblioteca del Funcionari	500-
- Edició de l'"Historial del Gremi de Basteixos de Capçana i Facips de Ri- bera de la Duana de Barcelona	500-
- Associació Obrera de Concerts	1.000-
- Ateneu Obrer c. Provença, 136	2.000-
- Acadèmia i laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya	2.500-

- Societat Astronòmica d'España i America	5.000-
- Associació d'Arquitectes de Catalunya	400-
- Seminari de Pedagogia de la Universitat de Barcelona	5.000-
- Jocs Florals de Barcelona	500-
- Lyceum Club	500-

C. EL PATRONAT ESCOLAR

La represa de les activitats del Patronat Escolar l'any 1930 va permetre que aquesta institució prengués una forta embranzida a partir de les inauguracions dels grups escolars, el mes de març del 1931, que plantejaven problemes organitzatius i administratius.

Ampliada l'acció del Patronat als nous grups, calgué amb rapidesa cubrir les places de mestres titulats i auxiliars, per mitjà de concurs obert, i s'iniciaren cursos de perfeccionament per als seus futurs ensenyants, en col.laboració amb el Seminari de Pedagogia de la Universitat, on es tractaren els temes següents:

- Coneixement de l'infant:

Salvat Espasa

A. Galí

Alzina i Melis

F. Doreste

C. Costal

J. Xirau

00386

- Bases dels mètodes pròpis per a l'ensenyament dels
pàrvuls:

R. Sensat

D. Canals

A. Rubies

- Activitats educatives diverses:

T. Trigo

R. Jori

D. Palau

E. Gibert

A. Campmany

- Coneixements complementaris:

A. Martorell

R. Jori

Dirigides als mestres dels grups escolars:

- Pedagogia. Psicologia:

J. Xirau

00387

Serra Hunter
A. Pi Sunyer
E. Mira
Folch i Torres
J. Trigo

- Geografia i Història de Barcelona:

M. San Miguel
J. Font Quer
P. Vila
A. Duran Sempere
C. Pi Sunyer (46).

L'estímul econòmic i la conscienciació de les facilitats docents que atorgava el règim de Patronat convenceren al Magisteri Oficial de la seva eficàcia. L'assemblea celebrada l'any 1931 per la FMNC a Reus acordava admetre el règim de Patronats Escolars sempre i quan, per a establir-los, s'exigissin un mínim de condicions que garantitzessin que l'organització respondria al desig de millorar l'ensenyament primari a la

localitat.

Malgrat aquest acord, no hi hagué unanimitat en el si del Magisteri. Les limitacions de l'Estatut en qüestions educatives i la manca de recursos de la Generalitat, convertiren el panorama escolar de Barcelona en una prolongació del que havia estat abans de la República. L'Estat negligí les subvencions i la Generalitat no feu front a les necessitats ciutadanes fins a l'articulació del CENU, ja en plena guerra civil. Subsistien, doncs, a Barcelona les rònegues escoles nacionals, de pisos, dirigides per mestres dependents de l'Estat, amb els seus organismes de control pròpis (inspecció, juntes), i es multiplicaren les escoles municipals, en edificis pròpis o bé en edificis adaptats, molt més ben dotats materialment per a l'ensenyança i amb l'esperó d'un sobresou (de 3.000 pessetes anuals pels caps de secció i 5.000 pels directors) per als mestres que hi exercien.

L'escisió era manifesta. Els mestres nacionals es consideraven vexats ja que havien de treballar en pitjors

condicions i cobrar menys sou.

Les pressions a través del seu Decanat foren freqüentment dirigides a la CC.; demanaven l'extensió de la qualificació que rebien els mestres del Patronat a tots els demés d'altres escoles, graduades o unitàries. En una de les entrevistes que els hi concedí el Sr. Pere Comes, president de la CC., els manifestà que aquesta proposta havia estat acceptada per la Comissió i com a tal inclosa en el pressupost municipal, però la manca de mitjans econòmics ~~la~~ feu fracassar.

La política menada per la CC. d'ampliació de places escolars en edificis (encara que no fossin els més idonis per a escola), va obligar a ampliar el nombre de mestres del Patronat.

El setembre de 1934 es convocà un nou concurs, les bases del qual insistien en la necessitat de ser mestre nacional integrat en l'escalfó per a participar-hi, i establien els elements que el Patronat valorava per a la selecció. Bàsicament el concurs es fonamentava en la com-

paració dels mèrits acadèmics i professionals dels sol·licitants i de la seva trajectòria i opinió en-torn a l'obra dels grups escolars (reproduïm les bases del Concurs en l'Anex 11) (47).

D'arreu de l'Estat Espanyol acudiren a la crida del Patronat; molts d'ells potser estaven motivats per l'estímul de la gratificació econòmica oferta per l'Ajustament. (Inclòim un parell de fitxes de concursants per veure més clarament com podia funcionar el procediment de selecció al mateix Anex nº 11)

Els concursos convocats pel PE, per al proveïment de mestres, no sempre foren ben rebuts. En alguns casos, per motius econòmics (48) i en altres per qüestions d'ido-neïtat.

De totes maneres, el concurs com a procediment de selecció entrava com una cosa normal dins la legislació de l'ensenyament i ningú se n'escandalitzava. Aquest criteri era aplicat també per a la provisió de les Es-

coles Normals, Inspecció, Institut i totes les escoles del Patronat.

El perill que aquest sistema podia comportar per la possibilitat de jugar-hi interessos aliens als professionals, i per influències particulars, en el resultat obtingut, almenys en el cas de Barcelona, deu jutjar-se per l'obra realitzada en els grups escolars. La dignitat professional es veié garantitzada per la composició dels membres del Patronat, que es mostraren generalment poc influenciables i amb uns interessos dirigits cap a l'enlairament de l'escola pública. Els mestres, sentititzats de l'envergadura de la seva tasca, es manifestaren com els primers interessats en salvar a tots els mecanismes de selecció d'aquells perills que, a part de posar en difícil lloc a l'escola, servissin per a desacreditar la seva funció. El Magisteri català en una editorial reafirmava com:

"la provisió d'escoles per un concurs de selecció...sembla, ara, convenient. No es segurament l'únic procediment convenient i eficaç, "deixant oberta la pos-

sibilitat de cobrir places per concursos de trasllat i interinitats que permetessin no anar amb massa precipitació a l'hora de cobrir les necessitats barcelonines" (49)

Un altre dels problemes que plantejaven els concursos per mèrits, convocats pel Patronat, era el drenatge dels millors mestres d'arreu de Catalunya vers Barcelona, estimulats per l'ambient cultural i pedagògic de la gran ciutat, el caliu de l'obra municipal i els avantatges econòmics, deixant així una mica de banda la tasca de l'escola rural, tant necessària. (50).

No solament la Dictadura deturà la tasca del Patronat, també el govern republicà arran dels fets d'octubre, paralitzà les seves activitats el 1-XI-34, com les de totes les altres institucions catalanes.

Quedava molt clar el caràcter de la supressió amb les declaracions que el comissari Sr. Rodriguez Villamil feu a un periodista des de Madrid, quan ni tan sols ha-

via posat els peus a Barcelona:

"...De este Patronato forman parte una porción considerable de los maestros de Barcelona, que entienden que la designación de maestros debe convertirse en una acción política y procuran infiltrar en la actividad escolar intereses puramente regionales..." (51).

A més de la por a la propaganda regionalista, el Comissari acuéava al Patronat d'escindir l'escola pública barcelonina en dos sectors un dels quals considerava privilegiat per la categoria de la instal·lació i manteniment dels seus centres:

"La medida más urgente en este orden, con Patronato o sin él, es lograr la supresión de estas escuelas mal instaladas y su traslado a edificios que reúnan mejores condiciones pedagógicas e higiénicas. Yo creo que el Patronato se reorganizará, pero en forma y en proporción distintas a como estaba formada anteriormente" (52).

La visita a Barcelona del Comissari General de l'Ensenyament a Catalunya, Sr. Prieto Bances, motivà una expo-

00394

sició pública dels Mestres Nacionals en pro de la reactivació del Patronat. El Deganat de Barcelona creia un deure professional exposar els aventatges que per l'escola pública suposava el règim de Patronat i demanava el seu restabliment; insistia en què sempre s'actuà dins la més estricta legalitat; mai fou obra d'un partit sinó que hi convergiren republicans i regionalistes; mai es menyspreà l'escola nacional ni el mestre estatal sinó que va dignificar-los; i acabava sol·licitant no solament la seva reorganització, sinó fins i tot l'ampliació de la seva actuació a totes les escoles públiques de Barcelona.

Entre els aventatges esmentats pel Deganat, resultants de l'activitat del Patronat, es citaven la dignificació de l'escola pública, mitjançant la contrucció d'edificis, i la rehabilitació social de la professió del mestre, la disponibilitat de material i la presència de professorat especialitzat. A més es considerava fonamental per a la valoració del Patronat l'obra social que transcendia a la tasca dels grups escolars i

que es contrava en la gratuïtat escolar, la popularitat que permetia la convivència d'infants de diverses procedències socials, el servei de cantines, la potenciació de les Associacions de Pares, i la creació de les d'Ex-alumnes, així com la creació dels cursos per adults (53).

L'informe degué ser favorable ja que el Patronat va quedar facultat per a seguir en funcionament; va quedar, però, impedit per nomenar mestres; més endavant (octubre 1935) es restablí aquesta facultat de gestió.

El gir dretà del ministeri, arran de les eleccions de la tardor de 1933 havia portat ja a malentesos, que s'agreujaren amb aquesta inestable situació.

L'any 1933, l'aleshores ministre, Villalobos, va convocar un concurs per als mestres que havien cursat estudis segons el Pla de 1914. Aquests no podien accedir directament al magisteri oficial amb un any de pràctiques com ho feien les promocions sortides del Pla pro-

fessional de 1931, sinó que realitzaven uns cursos de selecció (per això se'ls anomenà cursetistes) que substituïen les oposicions i dels quals n'obtenien una plaça.

Malgrat estar reconegut que les places de les ciutats grans estaven reservades als mestres amb més anys d'exercici (s'ascendia en l'escalafó per antigüetat), el nou ministeri atorgà als cursetistes del 1933 totes les places vacants arreu de l'Estat Espanyol, adhoc tres places de les escoles nacionals de Barcelona.

Quan els fets d'octubre motivaren la suspensió del concurs convocat pel Patronat per a la provisió de 50 places, els cursetistes les demanaren i els foren otorgades ignorant la disposició de l'organisme barceloní que reclamava l'exercici professional previ durant tres cursos abans d'entrar a escoles municipals.

S'arribà, doncs, a la situació de trobar-se en els GE. de Patronat mestres sense cap experiència docent en detriment d'alguns professionals excel.lents que havien

sol·licitat el seu trasllat a les escoles municipals.

Amb l'ampliació de l'acció municipal a nous grups l'any 35 (Collaso, Casal del Marí, Duran i Bas), malgrat la suspensió del Patronat, el ministeri autoritzà telegràficament a l'Ajuntament per a distribuir provisionalment el personal docent.

La CC. intentà aleshores la redistribució dels mestres, plaçant als arribats més darrerament als GE., a les escoles d'extraeradi, la qual cosa provocà la protesta dels cursatistes que consideraven la seva plaça a les escoles de Patronat en propietat (54).

Davant l'ambient de confusió i crítica al Patronat que podia crear aquesta actitud, un grup de cursatistes manifestava a la premsa la seva total adhesió a l'organisme municipal, i que desitjava el seu normal funcionament, aprovava la mesura del seu trasllat, tot insistint en què el seu treball a les escoles municipals, integrat en el seu funcionament anterior, tampoc estava degudament reconegut ja que el seu augment de dedicació a l'es-

cola no estava recompensat per la gratificació municipal que rebien els seus companys, seleccionats per concurs (55).

Altres motius de recel i desigualtat provenien de la reduïda en la gratificació municipal otorgada als mestres del Patronat, aprovada per l'Ajuntament l'agost de 1933, que la reduïa a la meitat pels nous nomenats, mentre es mantenia íntegra pels que s'havien incorporat primer.

La FNMC es queixà de l'acord municipal així com d'un altre acord pres a l'estiu de 1935, pel qual l'Ajuntament barceloní rebaixava la gratificació corresponent a un mestre consort pertanyent al Patronat pel concepte de casa-habitació.

Es temia que amb les dretes al poder, el consistori anés oblidant poc a poc les seves obligacions vers el magisteri oficial:

"Quan una nova generació s'anava oblidant d'aquell tracte de vergonya que els Ajuntaments donaven als mestres, aquests incidents rasquen la llaga viva del record

i despertem recels. No és d'estranyar que quan un Ajuntament, potser amb bons propòsits, reclama autonomia i intervenció en l'ensenyament, s'aixequin els mestres, amb horror del passat, i clamïn:... (borrat per la censura)" (56).

Recuperada la normalitat autonòmica, després de les eleccions de 1936, un decret presentat pel director de l^{er} ensenyament, Coll, creava 120 places de mestres pel Patronat Escolar de Barcelona.

Era la reempresa definitiva del ritme aturat. Amb aquesta provisió de places, Barcelona tenia ja gairebé tan volum com el de tot Catalunya, raó per la qual els mestres s'hi sentien interessats i continuaven llurs demandes d'integració o assimilació. Els mestres de totes les escoles graduades i unitàries de Barcelona van enviar una proposta a J. Coll i Mas en aquest sentit. La normalitat posava més clarament damunt la taula la necessitat d'acotar els límits d'actuació del Patronat, a fi de no deixar oberta la possibilitat de què una confiança il·limitada en

00400

els seus membres, permetés actuacions arbitràries.

Els propis mestres demanaven:

- un mínim de 2 anys d'exercici en una escola nacional per accedir a ocupar una plaça de Patronat,
- que no es pogués ingressar al Patronat en la condició d'excedent,
- que la memòria exigida deixés de ser formulària i respongués a l'actuació professional del mestre,
- que es realitzés un exercici que almenys servís de contacte i coneixement directe.

Coincidia també en això J. Coll i Mas, Director General de primera ensenyança:

"La política més alta que ha de seguir el Patronat Escolar és la de donar les seves places als millors mestres, i, en aquest sentit, crec que seria convenient que destaqués comissions als pobles de Catalunya, i adhoc d'Espanya, per a posar al costat del full del mestre, la realitat de l'obra portada a terme. Hi ha també el problema dels directors dels grups; en aquest sentit cal

pronunciar-se en què cap Mestre no ha d'arribar a aquest càrrec sense haver passat un cert nombre d'anys a les seccions de l'Escola..." (57).

Amb l'impetuositat que el Patronat prengué a partir de 1936, s'aconseguí donar un tomb a l'opinió. Es crearen el Consell de Cultura de Madrid, el Patronat de la Diputació de Madrid i el de l'Orfelinat de Miners d'Astúries.

Molts Ajuntaments catalans demanaren la concessió de Patronats per regir les pròpies escoles. No era, però, aquesta la millor solució.

Malgrat les millores que els Patronats oferien restava intacte el problema fonamental de la Unificació de l'escola pública a Catalunya.

L'obra escolar del Patronat

A. Els edificis

El dia 29 de març de 1931 s'inauguraven el grup que ampliaven les places disponibles de l'escola pública barcelonina a 15.000. D'aquests edificis, alguns havien triat prop de 10 anys en acabar-se (com és el cas del Lluïsa Cura, Ramon Llull i Lluís Vives) i eren fruit de la planificació de la CC. en començar el seu funcionament; d'altres havien estat plantejats i iniciats en temps de la Dictadura pel Patronat Municipal de l'Habitació, que construï també els barris de cases barates, on s'instal·laren el S.C Aribau, Pi i Margall...; El Dolors Monserdà, Baldiri Reixach i Les Corts eren edificis adaptats a la funció escolar i ampliats. El GE Mossen Cinto, c. Lleida, est^ova situat a les oficines de l'Exposició, cedides a la CC. per pressió de les entitats, com l'AEF, que demanaven una nova escola pel barri (58).

En el curs 1931-32, però, no varen poder encara utilitzar-se, puix calia amoblar-los, posar-hi calefacció, material..., feines que es prolongaren fins l'estiu de 1931, i per a les que la CC. destinà substancials quantitats.

Segons el President de la CC., Sr. Pere Comes (59), el Patronat començà la seva tasca el juny del 31, dedicant-se a acabar els GE., Ignasi Iglesias, Siner de los Rios, Lluís Vives, Milà i Fontanals, Ramon Llull i d'altres que encara no tenien ni vidres a les finestres. Tot això ens demostra l'oportunitat de la seva inauguració pocs dies abans de les jornades electorals.

L'escola D. Miquel funcionava des del temps de la Dictadura com a Institut femení de segon ensenyament. L'Institut es traslladà i el mes de maig de 1932 l'edifici començà a funcionar com a escola primària i d'ensenyament domèstic amb la cantina corresponent.

Mentre s'enllestien els nous grups, es feren obres de millora a diverses escoles i s'adaptà l'antic pavelló de la Cia. de Tabacs de Filipines a l'Exposició com a par-

vulari anexe al GE. Mossen Cinto (l'edifici fou cedit per l'Ajuntament el 12-III-31), que prengué el nom de Forastier, en homenatge al jardiner francès artífex de molts parcs barcelonins. Fou inaugurat l'abril de 1932.

El 23-II-32 s'inaugurà el GE. Giner de los Rios emplaçat en el nucli de cases barates del Turó de la Peira (fitxa CBACB). Tenia una capacitat per 900 alumnes amb secció de primària, nens i nenes, i parvulari.

S'aprofità la seva inauguració per a retre homenajes a Giner, pioner de la tasca municipal en l'obra de cultura, promotor de les escoles del Jose i de les primeres colònies municipals. La CC. edità per aquest motiu, un fullot recordatori, on es parla de la seva figura. L'obertura comptà amb la participació de les autoritats municipals i de Bernardo Giner de los Rios i A. Lerroux.

Tot i les inauguracions, restaven 14.000 infants que no podien ser admesos a les escoles municipals per manca de lloc. La dificultat de trobar solars disponibles en el

nucli urbà feu decantar la balança vers l'habilitació d'edificis vells. Els quatre hotels de la Plaça d'Espanya, que acolliren als forasters durant l'Exposició del 1929, foren reivindicats per la CC. Els tràmits burocràtics (la construcció havia estat finançada amb els Pressupostos de l'Exposició, encara pendents d'acabar) retardaren la donació. El lliurament definitiu es va fer el juny de 1932. Es preveia que els locals serien capaçs per a 6.000 alumnes però mai van arribar a funcionar plenament. Les antigues cuines dels hotels s'aprofitaren pels serveis de cantines (fitxa CCACB). El 14 de novembre de 1932 s'inauguraven part de les instal·lacions capaces per a 1.370 nens. El 2 de desembre s'imposava al nou SE. el nom de F. Pacià, que va ser canviat pel de A. Lerroux i Alcalà Zamora durant el bienni negre, passant part dels hotels a ser ocupats per la Guàrdia d'Assalt.

Dos dies després del 6 d'octubre el tinent coronel que ocupà l'alcaldia feia sortir els nens del grup escolar (hotel nº 2) de la Plaça d'Espanya i cedia l'edifici a

00408

MONUMENTOS

FICHA DE BASE

ARCHIVO HISTORICO DE URBANISMO, ARQUITECTURA Y DISEÑO

COLEGIO OFICIAL DE ARQUITECTOS DE CATALUÑA Y BALEARES

DENOMINACION INSTITUCIONES DE CULTURA "FRANCESC MACIA"

LOCALIZACION PLAZA ESPAÑA

MUNICIPIO BARCELONA

AUTOR EDIFICIOS : N. RUBIÓ I TUDURI.

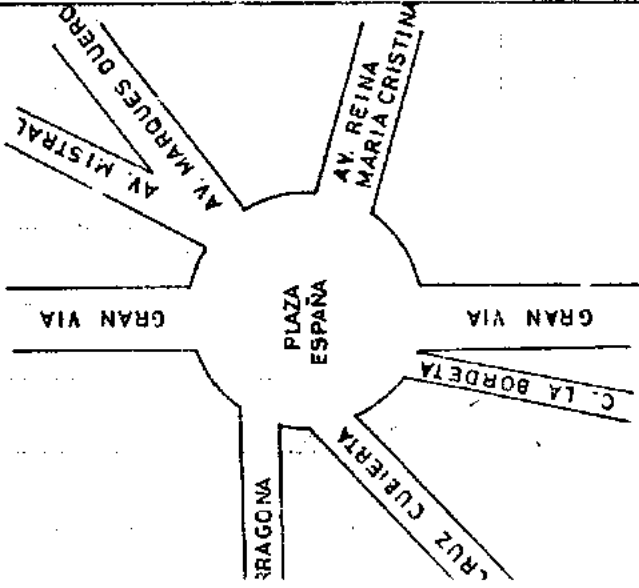
EPOCA PROYECTO ADAPTACION : 1931. INAUGURACION : 1932-1937

DESCRIPCION Se sitúan en los hoteles nº 1, 2, 3 y 4, con ruidos por el Ayuntamiento. Se la empesaron de 1929. Se aprovecharon los terrenos y se adaptaron las habitaciones extensas para aulas. En algunos se utilizaron las terrazas como aulas.

CONTEXTO Los edificios no solo ocupan unos de los, sino también de otros barrios de barrios - unos utilizaban como lugar de recreo los terrenos de la Municipalidad con nombre de Pontquich, desde los fondos subterráneos.

CROQUIS EMPLAZAMIENTO

ELEMENTOS DE IDENTIFICACION GRAFICA Y FOTOGRAFICA

- Plano planta nro ex Hotel nº 1.

- Vista general ex hoteles nº 1 y 2 (fotografías) (Gaceta Municipal de Barcelona. 1933 nº 1)

Capacidad: Se prevé en los 4 edificios una afluencia de 750 alumnos en realidad hasta 1939 sólo afluencia 3000 niños.

Financiación = Municipal (Ver Anexo nº 1).

Instalaciones = Agua y luz.

PROTECCION EXISTENTE

00409

PROTECCION PROPUESTA

Autor

Fecha

Revisión

Fecha

la Guardia d'Assalt. Els motius al·legats foren estratègics: la facilitat d'omplir la carretera de Sants amb metralletes des de les seves finestres (60).

Suposem que per motius polítics i no estratègics fou també ocupat per la Guardia d'Assalt l'edifici del Parlament Català al Parc de la Ciutadella.

A finals de l'any 35 el governador general de Catalunya desllotjà l'edifici del Parlament, però la Guardia d'Assalt es mantingué en l'edifici escolar municipal fins i tot després de les eleccions del 16 de febrer del 36 (61).

Les barriades perifèriques sofrien més fortament la penúria escolar i no podien esperar més per a l'habilitació de nous grups. A verdún, Somorrostro i Roquetes, l'any 1932 començaren a emplaçar-s'hi pavellons prefabricats de fusta, que s'havien fet servir en la passada Exposició

El 13 de novembre s'inaugurava el CE del Governador amb una festa amb berenar, titelles, cançons i focs d'artifici, on es convidaren als nens de l'Escola del Mar i del CE. Pere Vila. El dia següent era inaugurat el pavelló de les "Roquetes".

El mes de novembre de 1931 es destinava a escola al Pavelló del Governador del Parc de la Ciutadella, i s'autoritzava l'organització de l'Institut Escola:

" Per tal que, d'ara en avant, l'ensenyament secundari es trobi perfectament enllaçat amb la preparació que es doni a les escoles primàries oficials de la nostra ciutat, de manera que es faci el pas a la formació superior sense solució de continuïtat ni retard de cap mena. (32).

L'Institut Escola depenia de l'Ajuntament i de la Generalitat. El municipi hi destinà diverses partides per la seva habilitació (29-III-31, 14.996 ptes / 31-XII-32, 15.000 / 27-II-33, 15.000 / 26-III-33, 15.000). La CC. hi col·laborà ajudant al funcionament d'un grup escolar

del Patronat que acollia als nens dels 7 fins als 14 anys que passaven al Batxillerat, organitzat pel Consell de Cultura de la Generalitat.

També l'any 1931 s'acordà la construcció d'una escola anexas a la Normal de la Generalitat, instal·lada a l'Escola Industrial, capaç per a 400 infants i pensada com a assaig i pràctica pels alumnes normalistes. L'edifici que s'aprofità fou un pavelló aixecat als jardins de Montjuïc pel RIP i que havia estat cedit a l'Ajuntament.

Una nova escola s'instal·lava, el mes de novembre, als vells locals de l'Aveng a la barriada de St. Andreu c. Sant Andreu, 52.

Durant l'any 1933 s'iniciaren les obres d'adaptació de l'hotel Casanovas arrendat a la seva propietària per habilitar-hi una escola que descongestionés el problema escolar de la barriada de St. Pau. Inaugurat el 23 d'abril de 1934 amb el nom de Pau Iglésias, tenia una capacitat de 500 alumnes repartits en 20 aules.

L'únic GE. de nova planta, començat i inaugurat en el període republicà, fou el Collaso i Gil, construït amb el llegat de 1.000.000 de pessetes deixat per l'antic alcalde de la ciutat, i inaugurat el 22-X-1935. Es trià pel seu emplaçament l'indret pròxim a l'església de St. Pau on hi havia una caserna, i es procurà situar l'edifici escolar de manera que fes part en el conjunt arquitectònic romànic. L'any 32 començaren les obres d'enderrocament del quarter i l'edifici s'enllestí l'any 34 amb un notable augment del Pressupost. Fou l'últim grup escolar monumental plantejat per Goday, l'arquitecte col·laborador de l'CC., el qual moria de ràpida malaltia el maig de 1936.

El nou Grup Escolar fou dirigit per Lluís Alavert anterior director del GE. Pi i Margall. Tenia una matrícula de 1100 nens, distribuïts en 6 graus de nens i nenes i un grau completari, i parvulari.

Les classes es dividien segons la llengua materna dels alumnes, Hi havia, l'any 36, només una classe de parla

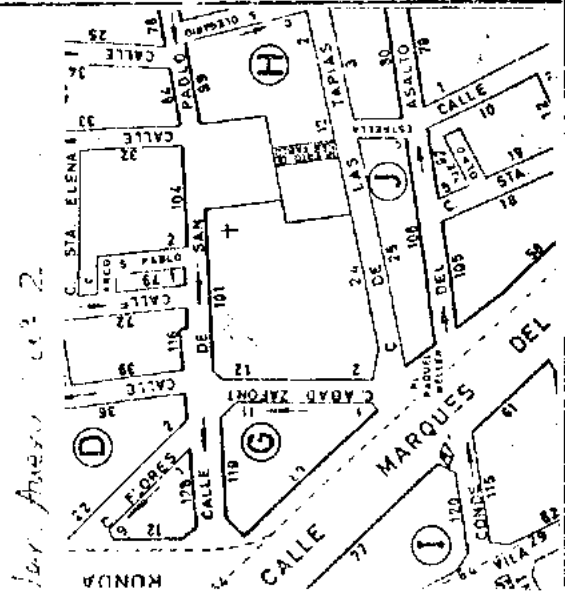
MONUMENTOS

ARCHIVO HISTORICO DE URBANISMO, ARQUITECTURA Y DISEÑO
 COLEGIO OFICIAL DE ARQUITECTOS DE CATALUÑA Y BALEARES
 DENOMINACION ESCUELA COLLASO I GIL
 LOCALIZACION CALLE SAN PABLO 109
 MUNICIPIO BARCELONA
 AUTOR JOSE GODAY I CASALS

EPOCA FECHA PROYECTO: 1931. OBRAS: 1932-1935. INAUGURACION: 1935
 DESCRIPCION: Disposición del grupo escolar en forma de U, abierta a un patio interior. La sala de actos ocupa uno de los lados del edificio, con una superficie particular en su parte inferior. Acceso a escuela por un jardín. Desarrollo en horizontal y en altura. Sensistens, planta baja y tres pisos. maniviera horizontal mediante patillos y vertical mediante escalera en los ángulos.
 CONTEXTO: Barriada obrera con gran densidad de población... (caso análogo: calles estrechas y de gran tráfico).

CROQUIS EMPLAZAMIENTO

Resumen de su emplazamiento:

PROTECCION EXISTENTE
00415
 PROTECCION PROPUESTA

FIGURA DE BASE

Capacidad: 24 aulas de 50 alumnos = 1200.
 Financiación: Municipal (V. Anexo nº 1)
 Características construcciones:
 Instalaciones = Agua y luz

ELEMENTOS DE IDENTIFICACION GRAFICA Y FOTOGRAFICA

- Perspectiva (fotografía de "Colocación de la 1ª piedra del grupo escolar (collas)
- Plantas sensitivas, baja, pisos y cubiertas. (Copias plenas)
- Alzado fachada principal y alzado fachada interior (copias plenas)
- Secciones sala de actos (copias plenas)
- Fachada interior y detalle (fotografía)
- Sala de actos (fotografía)

Autor _____ Fecha _____

Revisión _____ Fecha _____

castellana (63). Els mestres treballaven en grup: 6s reunien un cop al dia per posar-se en comunicació i un cop a la setmana per intercanviar experiències. L'Associació Infantil Collaso i Gil es cuidà de l'organització de les activitats complementàries com biblioteca, excursions, cinema, festes, etc. (54)

Les Escoles Cases de Formació Domèstica, varen poder realitzar-se gràcies a la deixa del Sr. Lluís Guarro. Veleren, però, retardada la seva adaptació i posada en marxa degut a la clausura de la donació que estableia que l'ensenyament fos en llengua catalana durant la Dictadura. Amb la república comencaren a funcionar com a escola de formació domèstica per a noies (Fitxa 6086).

El dia 3 de novembre s'inaugurà un nou grup al local del Casal del Marí (c. Varador) a la Barceloneta. L'edifici s'havia habilitat per pressions del primer Ajuntament republicà i l'estiu del 34 els veïns ja hi celebraren la festa de presa de possessió. Per compensar la seva poca capacitat funcionà amb un doble torn d'alumnes, aju-

dats per un doble equip de professorat. Fou dirigit pel Sr. Joan Simon.

C'aa Gasparó era una finca de les Corts que estava en el perill d'ésser embargada per deutes a l'Ajuntament. El seu propietari oferí la solució de que el municipi li comprés la propietat i malgrat la resistència de les minories (Lliga, PRR) s'acceptà el seu oferiment. L'any 34 s'adquiria la finca per valor de 798.014,30 pessetes i el desembre de 1935 s'habilitava la torre Cuyàs per a escola amb el nom de GE. Duran i Bas (65). Fou dirigit per Joan Vila.

A més d'aquestes realitzacions la CC. esperonà projectes que per una o altre circumstància no varen arribar a realitzar-se. L'Ajuntament sol·licità al Ministeri de Guerra la cessió de locals que s'havien deshabilitat com el quarter del c. Pau Iglésies, o l'edifici d'intendència, o la caserna de la Plça Bonsuccés. També es preveia la conversió en escoles dels Museus del Parc, de Catalunya i Martorell en passar les seves col·leccions a Montjuïc,

i fins i tot s'havia arribat a aprovar el projecte d'adaptació de l'edifici del Passatge del Tiomf al Pla de Nou (febrer 1935) per a escoles, sense que arribés a realitzar-se.

El Consorci del Port Franc cedí al Municipi una finca, que s'utilitzava com a catxera de tramvies, per destinar-la a escoles. El projecte també fou realitzat per J. Goday (57), però ignorem si arribà a concretar-se.

Obres d'adaptació es portaren a terme en diversos escoles com ara les instal·lades al carrer de Cirac, valetió del carrer que duplicaren (64) la seva capacitat (17).

Aquest tipus de construcció i adaptació no tenia paral·lelament un paral·lel en la conservació dels edificis. L'Es-tat destinava només unes cent pessetes anuals d'ajut als municipis per a sostenir l'escola, i aquests se'n desentenien. Barcelona no era una excepció i, en alguns casos, edificis nous i amb bells exteriors estaven amb la de cala-

facció o de personal no docent.

La conveniència de millorar les escoles velles era compartida també pels mestres aliens al Patronat, que eren potser els que n'estaven més necessitats, i assumida per tots els ensenyants com a punt bàsic per a la dignificació de l'escola pública:

"...mentre aquesta florida d'Escoles noves no sigui realitat, seria necessari conservar, millorar i transformar les antigues, graduant les que ocupen locals espaiosos i acondicionats, netejant les que siguin brutes, substituint els locals antihigiènic per altres que tinguin un mínim acceptable d'aire, de sol, de llum, limitant a quaranta el nombre d'alumnes de cadascun dels mestres d'aquestes Escoles i equipant-los en condicions de treball, hores i dies de classe, gratificacions i possibilitats de perfeccionament amb llurs companys dels Grups ..." (68).

00422

Les crítiques a la política constructiva de l'Ajuntament.

Tot i l'esforç realitzat pel municipi per a la construcció escolar, els resultats eren pobres davant les grans necessitats; i en algunes ocasions predominava més l'afany de propaganda política que el veritable interès pel millorament de l'escola pública de la ciutat.

Les escoles, tan les de nova planta com les rehabilitacions, s'ubicaren allà on costava pocs diners al municipi, sense tenir en compte ni la planificació urbana ni la idoneïtat del lloc per a la tasca docent.

L'urbanista M. de Montoliu es queixava de Guèrdol, com altres ciutats, tingué aquest defecte:

"(les ciutats)...han estat totes planejades, construïdes i reformades,...sense atendre les necessitats d'una categoria de ciutadans,...els ciutadans que encara no ho són. perquè són els ciutadans futurs, els infants..." (69).

J.L. Sert (membre del GATPAC), en una conferència l'any 36, considerava inadequades les localitzacions dels GE. que no tenien en compte les necessitats reals dels barris. Considerava com a defectes del seu emplaçament la manca de sol i espais lliures, i criticava sobretot la construcció d'edificis de grans dimensions per considerar-los difícils de funcionament i alhora ja superats en quan a les corrents europees de l'arquitectura escolar (70). (71).

El GATPAC organitzà amb la protecció de la Generalitat, una exposició d'arquitectura escolar, on es preconitzaven les escoles senzilles, funcionals, allunyades de la retòrica de l'arquitectura tradicional. (* veure projecte -COACB fitxa) (72).

Lluís Bello, des dels periòdics madrilenys emprongué també una campanya en contra dels GE. monumentals, als quals considerava excessivament costosos i inadequats i s'inclinava per a la construcció de petites escoles barates i més eficaces pedagògicament.

MONUMENTOS

ARCHIVO HISTORICO DE URBANISMO, ARQUITECTURA Y DISEÑO

CONSEJO OFICIAL DE ARQUITECTOS DE CATALUÑA Y BALEARSS

DENOMINACION PROYECTO DE ESCUELA EN AVENIDA BOGATELL

LOCALIZACION AVENIDA BOGATELL

MUNICIPIO BARCELONA

AUTOR JOSE LUIS SERT

EPOCA FECHA PROYECTO: 1933.

DESCRIPCION Dejarlo en superficie y en altura (3 pisos). Planta articulada a ángulo, cuyo lado mayor son las aulas. Los locales accesorios son perpendiculares a ellas. Salto con piscina y jardín en el interior de la manzana, donde prevé un pabellón para torrelano. Acero para vehículos desde el exterior hacia el patio. Comunicaciones verticales mediante rampas.

CONTEXTO Barriada del Pueblo Nuevo, con muchas industrias y con pocos serios edificios. Edificio situado en un muy lejor de la playa.

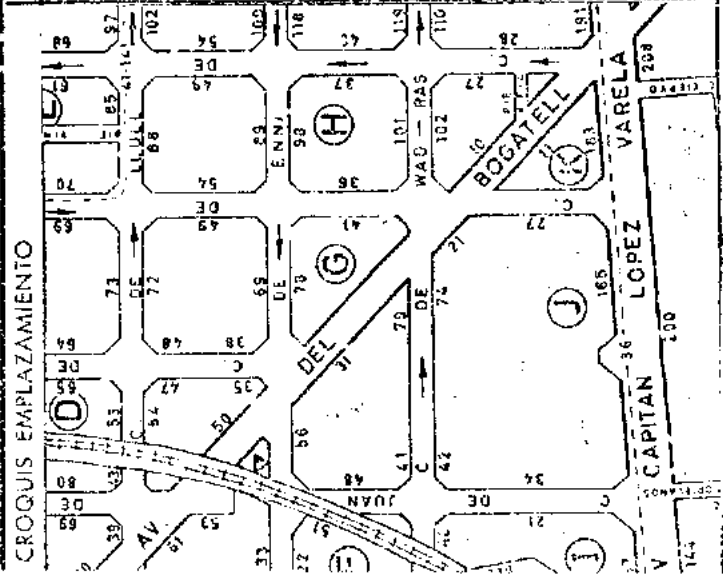
Capacidad: 6 aulas por / con 40 alumnos cada una.
 Financiación: Municipal.

Características constructivas:

- estructura metálica con estructura eléctrica.
- tabiques de fibrocemento marco metálico.
- barandillas de las terrazas.
- tela metálica y hilo.
- Paramentos de vidrio.

Instalaciones: Agua y luz.

ELEMENTOS DE IDENTIFICACION GRAFICA Y FOTOGRAFICA

- Planta bajo, planta piso, sección longitudinal, perspectiva, emplazamiento y perspectiva axonométrica (verista A.C. nº 10).

PROTECCION EXISTENTE

0042

PROTECCION PROPUESTA

Autor

Fecha

Revisión

Fecha

Els mestres eren conscients de què no podien supeditar l'escola a les possibilitats polítiques i es queixaven de la situació:

"...l'escola popular ha de tenir un estatge definitiu. Ni barracons de fusta, ni envans de roba enquixada, ni teulades d'uralita...Les construccions escolars poden ésser austeres, senzilles i ser sòlides i definitives..." (73).

"Cal acabar amb els edificis baluernes que necessàriament imposen un règim casernari... però cal també assolir la classe clara, ventilada, assolellada i silenciosa, allunyada el més possible del tràüt pròpi dels carrers i de la vida ciutadana" (74)

Malgrat les tendències de l'avantguarda arquitectònica i les demandes dels mestres, que tendien a aplicar nous mètodes pedagògics més adients en grups reduïts, subsistien certs sectors per als quals la monumentalitat i les dimensions dels GE. barcelonins eren el fonament de la seva grandesa.

Fèlix Martí Alpera en unes declaracions (75) considerava que els grups esans tenien com a ventatge la possibilitat d'instal·lacions costoses com gimnàs, piscines, safermeries, sales d'actes... i la possibilitat de cobrir els mestres en grups més amplis. Factors que potencien al màxim l'obra del Patronat.

Aquesta visió de l'obra constructiva del municipi ens podria ensenyar respecte al problema quantitatiu dels infants sense escola que subsistí al llarg de tota l'etapa republicana.

Ja a començaments de l'any 33 la CC, disposà de 23.000 pessetes per a realitzar els projectes necessaris per subsanar el dèficit escolar. Segons el President de la, Sr. Pere Cones, calien 92 grups escolars per a resoldre dignament la qüestió.

De totes maneres, el municipi era totalment incapaç d'afrontar aquesta necessitat constructiva que quedava totalment supeditada a l'ajut econòmic que poguessin oferir-li

l'Estat Central o la Generalitat.

L'Ajut del MIP no arribà en els anys de la República, com arribà en altres ciutats com Vitòria, Madrid, València...

L'ajut de la Generalitat difícilment podia traduir-se en diners, donada la seva limitada capacitat pressupostària.

A començaments de 1936 s'havien planejat 21 EE. cap dels quals estava començat, en espera de l'ajut econòmic estatal. Un nou projecte presentat a Madrid ampliava a 45 les noves escoles necessàries, 30 de les quals serien de nova planta.

L'horitzó de possibilitats d'actuació s'amplià en concedir el MIP una subvenció de 5.300.000 pessetes a l'Ajuntament per aquest pla de construccions.

La guerra no truncà aquesta trajectòria, ans l'accelerà mitjançant l'actuació del CERU que potencià l'expropiació d'edificis religiosos o torretes residencials per a convertir-les en escola.

A.1. L'Ajuntament de Barcelona i la incautació dels
bens dels Jesuïtes

La primera manifestació de l'activitat municipal en contra de la Companyia de Jesús arrencà d'una proposta de Lluhí (ERC-PNRE) d'adherir-se a una comunicació feta per l'alcalde de Gijon als de la resta d'Espanya sol·licitant al govern l'expulsió dels Jesuïtes (3-V-31)

Els radicals secundaren la proposta fent-la extensiva a tots els ordes religiosos.

Malgrat l'oposició dels regionalistes la proposició es discutí i aprovà per 30 vots contra 12 (77).

Uns mesos més tard (SM. 27-I-32) els regidors,

Casanoves (ERC)
Santamaria (PRR)
Duran
Giralt (PRR)
Grissó

Velilla (P. Federal)

Jové (USC)

feren la proposta de sol·licitar al govern el lliurament a la ciutat dels edificis que pertanyien als Jesuïtes per a destinar-los a institucions docents. La iniciativa era ben vista per tots els regidors republicans, però provocà la forta oposició dels catòlics com

Solà Cabizares (DLR)

Sagarra (Ll.R.)

Brassó (Ll.R.)

Pelliscena (Ll.R.) (78).

L'aprovació, per part del govern, de la proposició va facilitar l'acció del consistori. El 3-II-30 (79) el governador civil Joan Moles incautà, malgrat la resistència de l'orde, que insistia en els drets de propietat sobre ells, i de l'Anònima "La Educación", qui legalment reclamà l'apropiació dels immobles.

En fer-se càrrec el municipi dels edificis docents incautats (30) i donar-ne compte al governador, molt del

material escolar n'havia desaparegut (31).

En intentar reanudar-hi les classes, es xocà amb la incomprensió de les famílies dels antics escolars que refusaven les mides governamentals amb la qual cosa, a finals del mateix mes, el President de la CC. anuncià la reorganització dels edificis i l'apertura de matrícula de noves places escolars.

S'hi pensaven organitzar estudis d'ensenyament secundari, comercial i d'adults. D'és endavant s'hi instal·laren 2 filials de l'Institut Escola: el Pi Margall, al c. Rosselló, i l'Audàs March, c. Sarrià. A la part dedicada a capítol dels religiosos s'hi pensava instal·lar l'Escola d'Anormals, descongestionant així l'edifici de Vilajoana.

El 26-II-32 el Ministeri concedia la creació de 25 places de mestres i 25 de mestresses per als nous grups, i durant el mes de març, es procedí a formalitzar l'ingrés dels alumnes, triant d'entre els sol·licitants que

esperaven torn a l'Oficina Municipal de Matricules, aquells que llurs domicilis fossin més pròxima a les escoles.

La transformació més radical de l'alumnat s'esdevingué en ampliar-se les places i prebr-se a disposició dels infants que habitaven barris densos i poc higiènics, com el Districte V, i dels que llurs pares disposaven de pocs ingressos (quota inferior a 7 pessetes), les escoles de Barrià.

Es transformaven com a aules la part de l'edifici que ocupaven les col·les dels seus antics habitants en la qual hi toceva el coytot el dia, a fi de no utilitzar les aules situades al soterrani i a la part nord de l'edifici que, segons els tècnics de la D., no reunien cap condició higiènica ni pedagògica.

La Companyia de Tramvies de Barcelona, a través de les gestions de l'Ajuntament, concedí el dret de vi tjar gratuïtament als alumnes que portaven un braçal color blau fosc, amb un escut de Barcelona, gravat amb estall. S'extremà la propaganda dirigida al guàrdies urbans i ciutadans

dans perquè atenguessin als infants que ostentessin l'esmentat distintiu.

Quedaren col·lectides les obres d'adaptació a les darreries del mes de maig, i el mes de juny de 1932 començaren a assistir-hi els 1.500 infants.

La direcció de l'escola quedà encomanada al Sr. Martí Serra.

En total les finques incautades a Barcelona foren:

- L'Institut Comercial de la Immaculada, c. Roselló
- Les cases nº 22 del c. Claris, nº 21 del c. Llúria, nº 25 del c. Casp, que constitueixen el grup escolar del c. Casp.
- La finca del c. Anglès que incloïa els 3 edificis coneguts com a Col·legi Màxim de Sarrià.
- Una finca a Sarrià, façana al c. St. Pere.
- Les cases c. Palau nº 3, c. Ataulf nº 4, c. Templaris nº 12...

- Una masia a St. Cugat.
- Un solar al c. Torrent de les Flors.
- Un solar al c. 2 de Maig-Mallorca.
- Una finca a Roquetes.
- Una casa a Gràcia.
- Una casa al c. Milà-Siracusa.
- Una casa-torre a Sarrià al c. Gironella nº 7-3. (32).

D'altres expropiacions que es feren a Catalunya dels bens dels Jesuïtes per a fins culturals foren:

- A Manresa, on s'hi establí una colònia de repòs per a obrers, en la qual hi podien concòrrer els obrers procedents dels Estudis Universitaris Populats de la Universitat Autònoma.
- La finca "Can Jerba" de St. Cugat, on els Jesuïtes hi tenien una casa de convalsència i repòs, "Villa de San Joaquín".

D'aquesta darrera en prengué possessió el president del Patronat Nacional per a la inmutació de bens de la Cie.

de Jesús, Sr. Demòfil de Buen, qui l'entrecà a la CC. de l'Ajuntament barcelonès amb el propòsit de crear-hi una colònia escolar permanent.

La CC. es cuidà d'organitzar actes de propagaanda com conferències, pel.lícules... on es lloava el traspàs dels edificis que foren privilegi exclusiu de les classes benestants, per a ús del poble:

"Aquests locals... on l'aire la llue i la vida entra a dolls; en les aules espaioses i alegres dels quals, els mestres, afectuosos companys i germans del deixeble, infiltren a aquest, hora darrera hora, sanes ensenyances, he estat on s'ha portat el nois del miserable districte cinquè que bul.lulaven pels carrers insans..." (93).

Com a mostra de la reacció dels sectors més conservadors de la ciutat davant la iniciativa de la CC., reproduïm un article aparegut a la premsa catòlica:

"El mestre, un eixelobrat, després de riure's davant dels nois, d'un crucifix, invita als alumnes a que el trepitquin, i així es convenceran que allò és una falòrnia

i que tot és un mite. I els alumnes van passant i donant puntades de peu a la imatge de Crist..." (84).

No totes les crítiques foren tan matusseres com l'exemple adduït. El Bisbe de Barcelona, Dr. Irurita, amenaçà a b excomunicar als funcionaris que portessin a terme les lleis laïcitzants (85) i els polítics regionalistes defensaren obertament la causa de la Companyia de Jesús.(86).

Altres entitats que varen ^{fer} escriure al govern la seva incomformitat foren la Junta Diocesana d'Acció Catòlica, els Pares d'alumnes de les escoles religioses, els alumnes del IQS, la Federació de Joves Cristians de Catalunya i la Lliga de la Mare de Déu de Montserrat, així com l'Acadèmia de Ciències que demanava que es mantingués en el seu funcionament l'IQS i l'observatori de l'Ebre (87).

Totes aquestes pressions acabaren amb el procés d'apropiació dels bens dels Jesuïtes, en acabar el bienni negre. Una disposició ministerial reconeixia la propietat dels edificis del c. Casp, c. Roselló i Sarrià de la Societat "La Educación" i instava a l'Ajuntament a que li fossin

retornats (88).

Les Associacions de Pares de les Escoles Oficials, així com les d'Alumnes i Ex-alumnes dels grups escolars, vintaren a entrevistar-se amb el Conseller-regidor de Cultura per a evitar que es trobessin al carrer els nens que assistien a l'escola en els edificis incautats. Malgrat les promeses rebudes, va ser necessari esperar la normalització després de les eleccions del Front Popular, per regularitzar la situació.

En conjunt, els edificis religiosos varen assolir una matrícula d'uns 3.500 infants:

1935	nens	nenes	total
Camp	901	752	1.653
Roselló	362	371	733
Sarrià	1.076	37	1.113
			(89).

3. Els mestres

L'obra dels grups escolars quedà, en molts dels casos, estretament lligada a la personalitat del seu director, el qual imposà, a l'equip de mestres, les seves concepcions pedagògiques i sabé imprimir al conjunt de l'escola un esperit d'unitat i coherència. Malgrat les directrius que les Associacions donaven als mestres de Patronat, cada grup escolar es distingí dels altres, en cert, per aquesta empremta decisiva de la manera de ser del seu director. És per aquesta raó que recollim els noms d'aquests mestres, autèntics constructors de la nova escola pública de Barcelona.

El GE. Baixeras fou dirigit per F. Martí Algora (I-VII-32) fins a la inauguració del GE. Pere Vila que li fou confiat. El Baixeras va ser aleshores encorrenat a

Dirigí la Farigola la Bra. Baldó que s'havia distingit per la seva activitat en la Societat Barcelonina d'Amics de la Instrucció.

Josep Barceló i Mates dirigí el GE. Lluís Vives (26-V-32) fins a la inauguració de l'hotel nº 1 de la Plaça d'Espanya, que li fou confiat. Barceló ostentava la presidència de la FMNC. El substituïren en el GE. de Sant Pere Blasi i Dolors Batlle (22-VI-33).

Rosa Senest passà de l'Escola del Bosc al GE. Milà i Fontanals, ajudada en la secció masculina per Josep Jose i Cusi, procedent de les escoles del Patronat Nibas.

El GE. Ramon Llull fou dirigit pel mestre canari castellano parlant, Federico Dorreste qui s'esmerçà en aplicar el mètode Decoly, secundat en la secció femenina per la parvulista Anna Rubies.

Josep Casanoves (6-V-32) dirigí el GE. Baldiri Reixac (26-V-32) i més tard el substituï Hilari Garcia (14-V-36)

Josep Montua dirigí el grup Jacint Verdaguer al c. Lleida.

Dels GE. de barriades:

Josep Albaiges (14-V-36) dirigí el Pí Margall (segons A. Galí abans fou dirigit el grup per Alabart qui passà més tard al Collaso).

Llorenç Jou, el S. Carles Ribau, juntament amb la Sr. Tudó que després passà a l'hotel nº 4 de la Plaça d'Espanya.

Joan Delclòs i Jacinta Morell, el Giner de los Rios.

Llorenç Castos i la castellanoparlant Concepción Sainz Amor dirigiren el grup Sant Raimon de Penyaafort.

Dels grups que podriem calificar com més experimentals:

L'Institut Escola fou dirigit per Josep Estelella i Angeleta Ferrer.

L'Anex a l'Escola Normal de la Generalitat per Ramon Torroja.

Joan Vila dirigí el GE. Duran i Bas.

Joan Simon, el Casal del Marí.

Damià Ricart el GE. de la Rambla Volant.

Pau Romeva (assessor de la Protectora) el GE. de la Plaça Comas.

Lluís Alavart, el Collaso i Gil.

Miquel Espectante, els hotels 2-3 de la Placa d'Espanya.

Els edificis incautats als Jesuïtes foren encomenats a:

Sebastià Fla (GE. Casp).

Martí Serra (GE. Sarrià)

Josep Coll i Mas (GE. Roselló), més tard Director General de l'ensenyança amb el Front Popular. (90).

C. L'admissió d'alumnes

Els pares podien demanar l'ingrés de llurs fills als Grups Escolars Municipals, adreçant-se directament a l'Escola o bé al servei de l'Oficina de Matricules, (A Montjuïc), personalment o per correspondència. L'Oficina cridava als alumnes per torn rigorós de presentació de la instància i els comunicava el seu ingrés. De totes maneres, la manca de llocs era tant manifesta que algunes famílies cercaven algun ajut entre els seus coneguts per fer prosperar la seva sol·licitud.

L'Ajuntament insistia en la seva propananda sobre la inutilitat de buscar recomenacions:

"com a ciutadà que sou, teniu el dret d'obtenir el lloc que sol·liciteu a les escoles de l'Ajuntament. Però l'aconsequireu únicament esperant el torn que us correspongui".

El procediment, era just però lent i així moltes famílies desesperaren de veure ingressar llurs fills a l'escola pú-

blica municipal.

Les escoles del Patronat eren absolutament gratuïtes pels nois procedents de famílies humils (es consideraven així, aquelles que el cap tenia una cèdula inferior a 30 pessetes); es concedia una bonificació del 50° de les quotes als fills dels funcionaris municipals, i també obtenien rebaixes els pares de més de 4 o 6 fills i les vidues.

Els demás nois devien satisfer una quota en concepte de material, proporcional a la cèdula familiar, que anava des de les 10 a les 300 pessetes anuals.

Els alumnes havien de satisfer un plus de 5 pessetes mensuals per fer servir les cantines.

(Un àpat en elles costava 0,30 pessetes)

Els mestres acceptaven aquesta organització econòmica que repercutia en millors materials a l'aula.

"Em sembla bé perquè l'ensenyament gratuït, vol dir que tot s'ha de fer amb la gola del mestre. Pel contrari, l'escola, amb tots els seus mitjans és cara: cal que els més directament interessats contribuïssin a les despeses de l'ensenyament segons llur posició..." (31).

L'any 1932 una disposició municipal concedí al Patronat la facultat de disposar de les quantitats destinades per l'Estat per a material escolar, que significaven unes 150.000 pessetes anuals. Els diners es destinaren a proporcionar, als escolars més senzills, els estris de treball que els calien per les seves tasques docents (92).

Era un pas més en la fita de la gratuïtat, que permetia que el desenvolupament del treball escolar no quedés deturat per la manca de material adequat per part dels alumnes més necessitats, i alhora donava una empremta comuna a totes les realitzacions pedagògiques de les escoles del Patronat.

00445

L'Obra pedagògica del Patronat

L'obra més arrodonida d'entre les realitzacions de la CC. fou la tasca pedagògica efectuada en els grups escolars del Patronat. Aquesta venia a significar l'esforç d'un equip de mestres amb ganes de dignificar l'escola pública catalana, recolzats per l'ajut material del municipi, que es traduïa en l'utillatge, el mobiliari adquat, els ensenyaments complementaris, els cursos de perfeccionament, les gratificacions...

L'obra dels GE. es complementava amb els serveis extraordinaris i para-escolars, dels quals ja hem parlat; oferien així a l'infant una completa obra educativa.

Un aspecte bàsic fou el del respecte a la llengua de l'infant. Als GE. s'establiren, a cada nivell acadèmic, grups de nens segons la seva llengua d'origen i el desig dels pares. Aquells que volien pels seus fills un ensenyament en castellà veien respectats els seus desitjos, mentre l'obra general de l'escola donava una empremta de català-

nitat a totes les seves realitzacions, recolzada per l'ús general del català a les escoles.

El mateix criteri se seguia a les escoles especials. Concretament a l'Escola de Sord-Boïts s'ensenyava en castellà als que tenien adquirida una gran part de la seva formació en aquesta llengua i que els seus familiars desitjaven que així continuessin, i igualment per als procedents d'altres regions de parla castellana. La resta d'alumnes rebia les ensenyances en català per considerar-ho més pedagògic i beneficiós pels que havien de continuar vivint en terra catalana.

V. Gasol i J. Kirau, en les discussions en torn a l'article segon de l'Estatut al Parlament, menaren les acusacions que es feien al Patronat de carèncer als alumnes de parla castellana. En les seves intervencions veran remarcar el carè voluntari de l'aprenentatge en una o altra llengua i el fet de que rebé la majoria dels mestres del Patronat fossin de parla no catalana en el seu origen (93).

El respecte a la neutralitat escolar en matèria religiosa i política, establert per la Constitució i l'Estatut, fou també característic de les escoles del Patronat. Només es donaven fonaments religiosos als infants que llurs famílies desitjaven, sense cap lliçam directe a l'activitat escolar.

La CC. envià una circular als mestres recordant als deures que havien contret en haver estat vocals de les lleis baixes de la República (24).

Les estretes concepcions partidistes eren en grades amb l'imbuïent als infants d'un ample esperit de ciutadania.

Els nois de les escoles municipals anaven errent coneixença de la realitat política i social de la ciutat, amb l'ajut de les ensenyances de tipus cívic, un exemple de les quals el constitueix el llibre d'Educació Cívica, patrocinat per l'Ajuntament i realitzat per S. Salu i Vera (acabat després de la seva mort per F. Martorell,

Duran i Sanpere, Ll.N. d'Ulmer, E. Ainaud).

El nou règim republicà potencià aquesta consciència a través de la implantació d'ensenyances de cooperativisme i mutualisme a les escoles municipals (94).

En l'àmbit merament escolar transcendia l'obra municipal en l'experimentació pedagògica feta en els diferents grups, potenciada per la possibilitat de selecció dels mestres.

No solament les escoles a l'aire lliure eren les que oferien novetats pedagògiques, altres grups, com el Pere Vila, assajaren i aplicaren mètodes nous (PROJECT MEFBOO, DALTON PLAN); els cursos internacionals continuen celebrant-se i a les Escoles d'Estiu i a l'Escola Normal es rebien les visites d'importants pedagogs europeus (R. Cousinet, Fœinet).

L'ajuntament edità un fullet, on es recollia l'obra portada a terme (96), en motiu del Congrés Internacional d'E-

ducció celebrat a Niça (1932), on Catalunya va ser representada per:

M. Comas
Josefa Herrera
Rosa Sensat
Anna Rubies
Josep Estalella
A. Galí
F. Martí Alpera,

en nom de les institucions municipals, de la Generalitat...

Un aspecte que permetia ennobrir l'ensenyament superant els continguts establerts pel Ministeri fou la intensificació de les classes complementàries.

Els festivals musicals a les escoles foren freqüents...

El Sr. Boixeras homenatjà Haydn l'abril de 1932... s'asajaren audicions poetico-musicals (preparades pel mestre Joan Sibert i el poeta Àngel Ponç) que consistien en ajudar a desxifrar el sentit d'una obra musical mitjançant la poesia... així els infants assolien el compliment dels

clàssics juntament amb els contemporanis catalans (Llopou, Lanote de Grignon...).

Els concerts per a infants de obres el Jaltou feren també fra üents, encara que molt sovint es discutia la seva validesa per part dels mestres, que criticaven el seu elitisme que els allunyava de les autèntiques necessitats dels escolars.

El mes de novembre de 1935, per a regular l'ensenyament musical es designà a un músic tècnic especialitzat.

La col.laboració entre l'Institut del Teatre de la Generalitat i la CC. va permetre organitzar vetllales teatrals i literàries, a les quals contribuïen, de vegades, companyies privades...El F.C. Barcelona convidava sovint a veure partits als infants dels grups escolars...

La ràdio fou emprada habitualment...L'emissora EIB-15 (Rambla Estudis, 8, 1er) oferia emissions pedagògiques

dedicades a les escoles primàries...El cinema era al mateix temps motiu de diversió i de reflexió...els films, projectats a les mateixes escoles o en locals públics, reflectien l'obra cultural municipal, ensenyaven la història de Catalunya, o educaven als nois per a una convivència pacífica (com el film "Remordiment" contra la guerra)...

Cada any per Sant Jordi es celebrava la Diada del Llibre, durant la qual es repartien als escolars llibres o fullets editats per la CC.

Els aniversaris dels artistes i escriptors motivaven també l'organització d'homenajes que ajudaven a enriquir la cultura dels infants.

L'any 1938 es celebrà la Festa de la Diada de la Zona Voluntat, celebració escolar en motiu de la signatura de la 12 Conferència de la Pau de La Haya (13-V-1909) de caire antibel·lic; per aquesta celebració els escolars catalans contestaren al missatge de pau adreçat a tots el països,

pels nens del País de Gal·les.

Prengué especial interès la celebració anual del 14 d'abril, en la què uns 20.000 escolars assistiren als actes commemoratius amb projecció de films, circ teatre i partits d'esport...

En totes aquestes diades era corrent la impressió d'un fullet, bellament il·lustrat que recordés als infants la festa i la seva motivació. La CC. publicà també altres fullets on es comentaven fets de la història passada o recent de Catalunya.

En motiu del primer aniversari de la proclamació del nou règim republicà es repartí als infants de les escoles un fullet sobre l'història de la Plaça de Sant Jaume, on es gloseven les paraules de F. Macià en la proclamació, l'abril del 31, de la República Catalana (97).

La necessitat de lligar els avantatges de la moderna pedagogia amb el desenvolupament integral del cos, feia de l'ensenyança de la cultura física i de la pràctica de l'esport, puntals de l'escola.

"La Rambla" -setmanari d'esport i ciutadania, realitzat per homes afins a ERC- reclamava des de feia temps la implantació efectiva de l'educació esportiva a les escoles (1931). Més tard la CC organitzà un cursat d'educació física (17-XI-32) per als professors dels GE, i escoles municipals. Els serveis de cultura física estaven coordinats per una Comissió Assessorat des del 4 d'abril del 1934. El gener de 1936 es creava la "Comissió Municipal de Cultura Física", composta per 10 membres:

- L'Alcalde de Barcelona com a president nat.
- Cinc consellers designats per l'Ajuntament.
- Quatre consellers, a proposta de la CC.
- Un conseller, a proposta de la Comissió de Turisme i Festes.
- Un representant de l'Acadèmia d'Educació Física de Catalunya.

- Tres representants de la Unió Catalana de Federacions Esportives, d'acord amb la Federació d'Atletisme, la de Natació i Tennis i la de Futbol, com les més interessades en les instal·lacions esportives de Montjuïc.

Les funcions de la Comissió es concretaven en:

- La popularització i metodització de l'ensenyament de cultura física i natació a les escoles municipals.
- La utilització i manteniment de les instal·lacions esportives de Montjuïc.
- La informació sobre totes les peticions de subvencions de caràcter esportiu que es formulin a l'Ajuntament.
- L'Impulsar construccions de piscines i pistes d'atletisme.
- El facilitar pràctiques esportives d'entitats particulars.

En formaren part els regidors:

- J. Cardona
- G. Basté
- P. Dorènech

F. Guarner

Ll. Catutano.

Una mostra de la ductilitat en l'aplicació dels nous conceptes pedagògics, la pot constituir l'experiència dels GE. situats en els edificis dels Jesuïtes, que per dirigir-los hom proposà mestres amb provada disponibilitat, els quals describien així el procés:

Sebastià Pla deia com al c. Casp disposaven de:

"sales per a cinema i projeccions; altres per a concerts i conferències; tallers de realitzacions i estudis per a dibuix; sales per a cant i rítmica; sala-baller per a labors i confecció; cuina per a pràctiques d'economia domèstica, laboratori per a fotografia, sala per a jocs col·lectius dels pèrvuls, sala d'exposicions...

"A més tenia professorat especialitzat per a les classes de dibuix i realitzacions, d'educació física i de cant i rítmica...

"Escola la nostra situada al cor de la ciutat, els nostres alumnes són de diferents procedències i estats.

A més de l'estructuració de les nostres tasques a base d'una àmplia i fonamentada cultura general, a part als mètodes que tenen per objecte desvetllar la personalitat de l'infant, tenim dos eixos adients a la situació referida. Per un costat, barri, el nostre, essencialment comercial, deriven la tasca dels últims graus a l'estudi formal i complet de les Matèries de Latèrbriques, Contabilitat i Francès. Barri, també, on tenen lloc la quasi totalitat de les diverses modalitats artístiques, fent sentir als nostres infants, la dignitat de l'ofici i la bellesa de tota activitat manual. En el nostre taller de dibuix i realitzacions, els nostres alumnes practiquen totes una gamma de veritables tècniques professionals." (14).

J. Coll i Cas, aleshores director del GÉ. del c. Roselló, resumia així la tasca de la seva escola, dos cursos després del seu funcionament:

"Avui té la nostra Escola un grau preparatori i cinc graus paral·lels de nens i de nenes: tenim professors municipals d'educació física, d'educació musical i de dibuix i realitzacions. La gran preocupació del professorat és

fer una Escola activa fugint de còpies servils i d'exhibicions infecundes i produir una obra d'eficàcia que aduqui i que preveri per a la futura vida dels infants.

"- Podria parlar-vos llargament d'una agrupació infantil que ha aconseguit una importantíssima biblioteca escolar, ha editat pel·lícules de les excursions, ha aduït jocs adequats, ha socorregut infants desvalents sense cap mena d'humiliació... D'una societat de pares que ha volgut complementar l'ajut magnífic que el nostre municipi ens presta, disposada a tots els sacrificis perquè els seus infants no quedin desposseïts del que representa el seu benveïre... festes, excursions, certàmens, visites, conferències... en fi, l'Escola convertida en lloc on l'infant pot observar i aprendre. Infants, mestres, pares i autoritats fent una unitat tan estreta que ningú ni cap motiu ens podrà deslligar" (99).

Martí Serra, a Sarrià, esperonat pels problemes que derivaven de la inadaptació escolar dels infants del Districte V, que foren matriculats a l'escola, feu interessants

experiències:

"La idea central, la idea mare, fou la de convertir aquesta Escola en una Escola activa i de treball, l'"Ecole de travail" dels francesos, l'"Arbeitschule" de Kerschensteiner, en la qual els ensenyaments serien la resultant, la consenüència i l'aplicació de les activitats dels alumnes.

"Anàvem a emprendre serfament un treball d'experimentació per veure quin sistema de graduada donaria millors resultats, el clàssic, el de rotació de mestres, i el d'especialització d'assignatures, convertit enquany en un sistema mixt. A fi de curs cada mestre entrega a la Direcció una memòria de la vida total del brau i les suggerències pel curs vinent. S'ha procurat que les classes siguin el refugi dels nois en dies de fred o de mal temps, convertint aquesta Escola en una gran Escola a ple aire. A tal fi s'han construït ja el taller, més de 400 seients plegables per fer les classes a ple aire, seients construïts pels mateixos nois i la construcció dels quals donà lloc a una interessant experiència, puix que mentre uns eren construïts en sèrie, els altres els construïa un noi,

constatant així algun dels principis bàsics de l'Economia Política.

"- La modalitat d'aquesta nova Escola era de treball, i a tal fi, s'han instal·lat tallers, un de fusteria, i un de canyeria. Posseïm bancs i eines de fuster, ferral, encluses, màquina de foradar i eines de canyà. En el taller de realitzacions, varietat i quantitat d'eines perquè pugui treballar una secció nombrosa de nois. Aquests, arreglen cadires, construeixen seients, aparolls, arreglen les avaries de la llum, de l'aigua, treballen el fang, relliquen llibres, tot sots la direcció de dos mestres especialitzats en aquestes tasques. I, el que ^{és} més essencial, realitzen i donen vida a les lliçons. En aquests tallers es construeix també material per a l'Escola, es projecta, es discuteix, s'estudia, es treballa, és un lloc d'animació i d'aleoria, lloc preferit pels infants. Un gran element d'ensenyament és la Granja. L'ensenyament agrícola metoditzat, del qual en té cura un Mestre de l'Escola especialitzat en aquesta ram, proporciona llocons fructíferes. Els nois planten i sembren, estudien el cicle de desenvolupament de les plantes, pesen, valoren, venen. Ai-

xò proporciona un material viu per a l'Àritmètica, Geometria, Ciències. Hi ha unes sis mojjades de terreny sembrat, galliners amb 400 gallines, uns 300 conills, 14 porcs, vedelles, coloms, ànecs, tot el qual, ultra el readfient, ens proporciona un material inesgotable per llicons viscudes. A remarcar que els últims graus porten comptabilitats parcials dels diferents productes de la Granja. Aquests productes es venen i els guanys s'apliquen a l'adquisició de material per l'Escola. Durant aquesta any el moviment de caixa acusa una quantitat que depassa les 30,000 pessetes."

Malgrat aquestes importants realitzacions, l'escola pública barcelonina quedava limitada, en el seu abast quantitatiu, per les deficiències de locals i quedava aturada, en el seu intent renovador, per les fites de la democràtització burgesa republicana.

La denúncia del caràcter de classe d'aquesta escola pública, no es constata en l'època. les publicacions més esquerristes com les afins al POUK o a la CNT, advocades a les preocupacions de la lluita social, intenten pronunciar-se

per un altre tipus d'escola, però deixen de banda, sense crítiques, les realitzacions municipals.

CAPITOL VIII

EL PROBLEMA DELS INFANTS
SENSE ESCOLA

0 0 4 6 3

ANALISI QUANTITATIU

Els esforços del govern provisional i dels primers governs republicans per impulsar l'ensenyament primari i dignificar l'escola pública i el mestre varen topar amb els alts-i-baixos polítics i la insuficiència pressupostària. Tot i això es produïren resultats encoratjadors, com pot demostrar-ho l'augment de mestres nacionals que exercien a la província de Barcelona, que significà passar de 1443 mestres l'any 31 a 1965 l'any 35.

Amb tot i això, com indica M. Perez Galan (1) el problema fonamental de donar a cada infant un lloc a l'escola no va arribar a resoldre's.

La situació a Barcelona, com a altres ciutats grans, estava agreujada per l'irregular creixement de la població infantil a causa del fenomen de la immigració.

Si segons dades de la Comissió de Cultura l'any 1922 hi havien a Barcelona 100.000 nens en edat escolar, aquesta xifra s'enlairava a 129.212 l'any 1936 segons càlculs de la Generalitat. (2) Dels quals 32.700 anaven a escoles públiques, 61.688 a escoles privades i 46.900 estaven sense escola.

Segons l'Institut Municipal d'Estadística (3) la població escolar comprenia a :

185. 550 nens de 3 a 14 anys, dels quals molts anaven a escola a partir dels 4 o 5 anys i en sortien abans dels 14.

Anaven a escoles nacionals...	11.644 nens
Anaven a grups escolars.....	16.529 "
" a escoles municipals.....	2.109 "
	<hr/>
	30.282
Anaven a escoles particulars.	59.806 "
" a escoles religioses.....	35.354 "
	<hr/>
	95.442

Quedaven sense escola uns 28.092 infants, sense considerar els menors de 4 anys o de 14 anys que havien abandonat l'escola, sumaven 32.026.

Idèntica situació es reproduïa fora de Barcelona capital, segons l'estadística publicada pels Consell Provincial de Barcelona (4). A la província 477 edificis donaven instrucció a 105.693 infants. D'aquests 53.502 nois i 40.208 noies anaven a escoles particulars.

Tot i la gran incidència de l'escola privada quedaven nens sense plaça escolar, en algunes campanyes s'arribava a parlar de 50.000 nens sense escola a la ciutat de Barcelona.

Mesurar l'acció municipal enfront d'aquest problema numèric pot resultar incòmode en observar com malgrat els esforços dels Ajuntaments republicans subsisteix quasi bé íntegre el dèficit d'escolarització. També cal tenir compte en la fiabilitat de les informacions quantitatives aparegudes a la premsa política, doncs en moltes ocasions la propaganda és el principal esperó de la informació.

Segons Joaquim Ventalló a l'adveniment de la República hi havia solament 1380 infants que anaven a les escoles municipals. Xifra que augmentà a 25.000 l'any 32 i a 26.000 l'any 34. (5)

Segons Pere Comes eren 16.000 els nens que anaven als 17 grups escolars municipals abans de la inauguració dels Hotels de la Plaça d'Espanya.(6)

La Veu de Catalunya amb motiu de les eleccions de l'any 1932 criticà la propaganda d'Esquerra i intentà aclarir les xifres d'alumnes matriculats a les escoles municipals (7), que per ella ascendia a 13578.

Amb aquesta quantitat comprenien:

Les escoles especials:

Vilajoana	720
Sord-muts.....	90
Ignasi Iglesias	361-400
Guinardó	130-175
Labors i Oficis	156
Escola del Mar	229-250
Escola del Bosc	249-250
Montessori, c. Ataulf	102
Montessori, c. Corsega	100
Can Puig	50

00467

(569 alumnes de les escoles a l'aire lliure; 202 dels parvularis, i 50 de la Colònia Permanent).

i els grups escolars:

Baixeras	592	-	600
B. Reixac	442	-	500
B.C. Aribau	990	-	800
C. Claris	1219	-	
D. Monserdà	154	-	400
Lluís Vives	1032	-	1000
Milà i Fontanals	1919	-	2000
J. Verdaguer	817	-	800
Pere Vila	1728	-	1500
R. Llull	1120	-	1200
R. de Penyafort	496	-	600
Rosselló	809	-	
Pi Margall	587	-	700
Giner de los Rios	910	-	800
La Farigola	201	-	300
Les Corts	240	-	350
P. Forestier	220	-	200
Casp		-	1000
Rosselló		-	700
Sarrià		-	1500
P. Espanya		-	4000
Collaso i Gil		-	600

00468

Les xifres donades pel diari regionalista coincideixen amb la valoració de la capacitat dels Grups Escolars feta per la Generalitat l'any 1932 (8), i que figuren al costat. Calia afegir-hi ^{als} 10.750 alumnes quantificats amb unanimitat, els 3200 previstos als edificis incautats als jesuïtes i els 4000 dels hotels de la Plaça d'Espanya, i els 1600 del nou grup escolar Collaso i Gil, en total donen una xifra aproximada de 20.000 alumnes assistents a escoles primàries municipals amb edificis adients (a l'aire lliure o GE) quantitat que significava només un 16 % de la població infantil en edat escolar (aproximadament d'uns 125.000 nens).

En una conferència del president de la Comissió de Cultura a l'AEP (9), es parlava de 31000 infants ostatjats a les escoles oficials barcelonines (xifra que resulta d'afegir a la matrícula dels GE i escoles especials, els alumnes de les escoles nacionals, moltes d'elles encara unitàries), i s'ajuntava a la xifra de 37.590 matriculats que esperaven torn per ingressar a l'escola oficial. Segons J. Ventalló (10) d'aquests infants que esperaven torna 4000 pertanyien als districtes 5^è i 10.000 a les barriades de Sants.

Un recull estadístic que també pot ser-nos indicatiu és l'article publicat a La Veu de Catalunya dins la campanya emesa per la Lliga per a l'augment de places escolars a la ciutat. Les dades provenien de l'Oficina de Matricules escolars del Municipi dirigida per la senyora Esther Antic, i indicaven:

Escoles primàries a	Alumnes
Barcelona	
Municipals ... 12	2.109
Nacionals 147	11.644
GE 26	16.529
Total <u> </u>	<u> </u>
185	30. 282

Alumnes que van a
escoles oficials

Alumnes que esperen
torn per a entrar

D. I.	3516	1824
D. II	2513	3648
D. III	2399	514
D. IV	4015	2671
D. V	2175	6050
D. VI	2389	2327
D. VII	3726	7352
D. VIII	1991	1581
D. IX	3785	2882
D. X	2308	3986
Extraradi	1365	37
	<hr/>	<hr/>
	30282	32672

(11)

Aquest aiguabarreig de xifres caldria que ens servis per constatar com gràcies a la tasca empresa per la Comissió de Cultura augmentà considerablement la valoració de l'escola pública, però al mateix temps es

mantingué quasi intacta la problemàtica de la deficiència
escolarització, i més encara perquè molts dels nens
que ingressaven a les escoles municipals no venien
del carrer, sinó d'escoles privades.

Potser només un esforç revolucionari com el del CENU
era el que podia solucionar un problema de tanta en-
vergadura, però va caldre que fos la guerra la que po-
tenciés aquesta política més radical i més efectiva.

LA BATALLA DE L'ESCOLA

Podem mesurar l'esforç del primer ajuntament republicà si considerem com el pressupost de Cultura va passar de 4.500.000 durant la dictadura a 11.500.000 en el primer bienni.

Aquest esforç econòmic anà a parar tot ell en benefici de l'escola pública municipal, acció que es veié a més recolzada per l'activitat municipal en contra de l'ensenyament privat religiós, manifestada molt clarament amb les incautacions.

Aquestes directius d'ERC topaven amb la manca de recursos del municipi que evidentment no podia suplir l'acció de l'Estat, però que a la pràctica ho feia (12). Aquesta contradicció esclatà en arribar a presidir la CC. el senyor Cortés, el qual a mitjans de 1934 elaborà un pla per incrementar la matrícula a les escoles públiques de la ciutat sense augments presupostaris.

La preocupació per l'escolarització passava per davant de la qualitat de l'ensenyament.

El pla Cortés proposava augmentar de manera prudential el nombre d'alumnes per aula als Grups Escolars, que ja funcionaven, i dedicar tots els mestres contractats a funcions docents de manera exclusiva, accelerar la construcció dels 5 nous grups projectats (Can Tunis, Rambla Triomf, Posit Marítim, Can Gasparó, L'Avenç) i elaborar un pla de construccions escolars realista i ràpid; revisar les escoles nacionals per treure'n més benefici. (13) Per la seva significació el reproduïm textualment a l'Anex 13.

El pla fet per Cortés fou, naturalment, molt mal rebut pels mestres que comentaren així l'informe:

"L'escola és massa cara i cal abaratir-la en tot allò que pot significar millora pedagògica i consideració al mestre... no interessa essencialment la funció pedagògica, sinó la despesa que suposa cada escolar... No cal tampoc, que el professorat estigui degudament dignificat per una renumeració justa ...

L'escola nacional popular ha estat sempre considerada com una escola que senyia l'almoïna de la cultura als infants desheredats... El Patronat Escolar havia emprès un camí ben diferent; era tota una esperança. A mitja jornada, s'inicia una reculada; s'ha espantat de la seva obra... Es dolorós que aquest concepte es transparenti en un informe de tècnics pedagògics i en ple domini d'una democràcia popular"

(14)

El projecte de Certés no progressà sobretot gràcies a la suspensió de l'Ajuntament arran dels fets del 6 d'octubre.

Col·locada la plana major de la Lliga en la reinstaurada Generalitat (Duran i Ventosa n'ocupà la Conselleria de cultura) el maig de 1935 passà a dirigir la CC de l'Ajuntament el senyor Codolà i Gualdo, el qual llençà a la palestra política la "batalla de l'escola"

És evident que la Lliga, que arribava al poder municipal per un procediment bastant estrany, no podia fer altra cosa sinó guanyar-se les simpaties d'amples sectors de la població. També és evident que un cop assegurada en el govern municipal la Lliga havia de desfer l'obra anterior de les esquerres de caire laic i anticonfessional. Un intent d'ampliar les places escolars junt amb el recolzament de l'escola religiosa fou en resum la Batalla de l'escola portada per Codolà.

El conseller Codolà declarava (15) les seves intencions per a ampliar les places escolars en 6.000, gràcies a l'increment de matrícules en els GE, l'ampliació d'edificis que ja funcionaven i la conversió d'escoles unitàries en graduades.

Se seguia una mica en la mateixa línia proposada per Cotás, -augment d'alumnes sense augment de pressupost- però la novetat residia en la possibilitat d'acceptar "el concurs de les escoles privades que podrien absorbir un important nombre d'alumnes." (16)

A més la nova situació política facilitava la coordinació dels serveis culturals de l'Ajuntament amb els de la Generalitat, ara en mans de la Lliga.

Pocs dies després Codolà lliurava una nota a la premsa on exposava les noves escoles i ampliacions previstes per la CC. així que quedés normalitzat el funcionament del Patronat Escolar. (17)

El dictamen presentat per Codolà que concretava com arribar a l'ampliació de places escolars a la ciutat, sol·licitant del pla una consignació de 344.846,20 ptes. i acceptant l'ofertament de cooperació amb el municipi de l'escola privada fou aprovat en la SM del 27-VI-1935.

Un tercer punt del dictamen que oferia el concurs del municipi en la canalització d'alumnes vers les escoles confessionals fou retirat per a un posterior estudi a proposta del radical Ullé. De tota manera l'ajut a l'escola privada era ja un fet.

Manuel Brunet comentava des de La Veu de Catalunya el pla Codolà i insistia que la Constitució republicana era injusta en no reconèixer el principi de la protecció estatal a tots els ensenyaments de tipus confessional com ho establien els principis de Dret Internacional Modern. (18)

El magisteri estatal veia de nou com s'atemptava contra l'escola pública:

"Veurem com a les escoles amb edificis adients i fins belles, els vestibule són migpartite per tal d'encabir-hi noves classes i les sales d'actes son convertides en sales de classe i les golfes aprofitades i allà on normalment hi caben 40 alumnes se n'hi encabiran 80. El cas és encabir, encabir.

Quan ja començavem a respirar i ensenyavem amb goig les nostres escoles i gairebé els estrangers quedaven esbalaits del nostre avenç escolar, aquesta ditxosa política de l'encabir ens tornarà a fer caure la cara de vergonya." (19)

Els mestres criticaven les mesures adduint que el pressupost dedicat a subvencionar l'escola privada podia destinar-se a la creació de places a l'escola oficial, abans d'afavorir l'allament d'uns infants recollits "carítativament" en escoles de luxe:

"... Aquests infants que ocupen un aula especial dels col·legis de luxe, on han d'entrar-hi per una porta excusada, com si fossin uns contaminats, i on han de rebre la visita de les persones que inspeccionen la seva caritat al servei de l'educació del pobre, i encara suportar la presència de l'alumne de privilegi, exhibit allí, en la sala de ladesgràcia, en puniment a una mala conducta, portaran tota la vida una tara a l'ànima que difícilment els induirà a ésser agraïts amb llurs benefactors..." (20)

El mes d'agost (21) Codolà lliurava a la premsa una nota on matisava el seu pla d'acció:

Primerament, per a la construcció de cinc nous grups escolars que acollirien els infants que

fins aleshores assistien a les escoles nacionals es demanava una subvenció a l'Estat a l'empara de la llei d'actiu forçós de 25-III-1935.

I en segon lloc es proposava plantejar en un dictamen l'ajut Municipal a l'escola privada, i subvencionar amb 1000 ptes. per grau les escoles privades en les quals la matrícula no fos superior a 12 ptes. mensuals per alumnes, i ajudà a la construcció d'edificis escolars privats amb una subvenció de 25.000 ptes. Per a obtenir l'ajut municipal l'escola havia de regir-se per una Associació Mútua de pares de família.

La trampa estava ja feta. Com comentava M. Brunet (22) "aquests pares de família, naturalment, podran donar un ensenyament catòlic, si així els plau, perquè no és pas aquesta l'escola confessional a la qual, segons la Constitució, ni l'estat ni els Ajuntaments no poden prestar ajut,"

L'escola privada acceptà amb gust l'ofertament. Constituí el Comitè Permanent del Magisteri Seglar de Barcelona (integrat pel:Gremi de Professors Particulars de Catalunya, Col·legi de Mestres Titulars, Associació de Directors del Poble Nou, Associació Nacional de Professors, Defensa de Professors Particulars, Associació de Directors de Gràcia, Unió de Professors Particulars del districte universitari de Barcelona, Treballadors de l'Ensenyança, Associació del Magisteri Particular de Catalunya i Balears) (23) aquest oferia a l'Ajuntament 3500 places destinades a nens sense escola amb l'intent de coordinar l'acció oficial amb la privada. (24)

Per al magisteri oficial "aquesta batalla de l'escola no és altra cosa que la concordància d'esforços de l'Ajuntament de la ciutat amb l'escola privada... tota la política cultural gira entorn de l'encabir matrícula i l'estalvi en el Pressupost... els mitjans amb que es va a resoldre aquest afer ... poden ésser adients per a una capçalera de cartells en un inici de campanya electoral, però als Mestres... no és

això els que ens interessa ... L'Ajuntament té organitzats uns Grups Escolars en les condicions pedagògiques necessàries i amb un control sobre l'ensenyament... tot el que no sigui prosseguir en aquest camí a nosaltres ens fa l'efecte que és equivocar-ho." (25)

" En el fons d'aquest enrenou no hi veiem més que una "batalla d'escoles". Una pugna declarada i oberta entre l'escola oficial/laica i l'escola privada més o menys confessional. I si els encarregats de vetllar pel prestigi de l'Escola pública prenen partit a favor d'un dels contendents i no precisament pel que per qüestió de càrrec haurien de defensar, ¿ no fa pensar que la "batalla de l'escola" pot acabar convertint-se - si no ho és ja - en batalla contra l'escola oficial." (26)

La votació a favor del dictamen (27) fou de 27 vots per ll en contra. Regionalistes, la CEDA i els tradicionalistes s'anregleraren en la defensa de l'escola confessional (encoberta sota la privada "seglar") amb l'única oposició del radicals singularment Frigola, Bastida i Ullod, que insistien en l'obligatorietat de l'Estat en la responsabilitat educativa i en el respecte al laïcisme constitucional. (28)

El pla Codolà no era una proposta individual. Era una autèntica alternativa de partit que la Lliga ofería en el moment en que les circumstàncies polítiques l'havien situada en el poder municipal i local. Enric Maynes, teòric de més pes en el si del regionalisme que no pas Codolà, explicava en un article la significació de la "Batalla escolar":

"El projecte Codolà implica un rectificació de principis i prejudicis que han informat durant molts anys l'actuació del municipi barceloní ... Fa molts anys que tot el món ... tendeix a estendre l'acció de l'Estat a una sèrie de funcions abans acomplertes, mes o menys deficientment per la iniciativa privada ... L'Ajuntament ha patit el mateix mal durant molts anys ... (s'oblidà) que l'ensenyament primari no és funció municipal i alguns partits polítics feren bandera de propaganda electoral, la creació de nous grups escolars fins absorbir tots els infants ... Calia aturar-se en eñ camí emprès, sense abandonar, però, les altes finalitats de la cultura... Calia, en fi, posar en evidència, que es pot donar ensenyament als infants ... sense necessitat d'invertir previament dotzenes de milions en grans Grups Escolars ...

Finalment, ... es començarà a portar a la pràctica aquell principi que proclamà el primer Congrés Universitari Català ... segons el qual "l'ensenyament és una funció social" que l'Estat i en aquest cas el Municipi ha de regular i controlar, però només suplir quan la iniciativa privada, degudament estimulada sigui insuficient per a satisfer les necessitats col·lectives. " (29)

EL MITING PRO - ESCOLA

L'ofensiva manifesta de la Lliga contra l'escola pública no era un fet aïllat. Després de les eleccions del 33 l'aliança de radicals i CEDA havia provocat arreu de l'Estat espanyol una situació similar que produí un autèntic retrocés en la política educativa: es deturaren les noves edificacions, es suspengueren les incautacions, s'estimulà l'ajut a la privada, àdhuc a la confessional encobert ...

L'escola pública no podia subsistir dignament i acomplir la seva funció cívica si li mancava el suport oficial. Firms en aquesta creença les entitats ciutadanes organitzaren un míting Pro Escola al cinema Kursaal el 4 de març de 1934.

L'acte impulsat per la Federació d'Agrupacions de Pares d'alumnes de les escoles oficials de Barcelona i l'Associació de Mestres Nacionals de Catalunya era una forma d'intentar pressionar perquè l'Estat concedís els medis indispensables per al funcionament escolar correcte.

La crida a l'acte deia:

"Que el moviment pedagògic actual, requereix que pares i mestres (parlem) de l'Escola i assenyalen el que cal fer per tal que compti a bastament amb mitjans per desenvolupar tots els aspectes de l'educació nova i perquè el Mestre, col·locat en un pla de vida econòmica, de vida assegurada, pugui rendir el màxim esforç en el seu treball professional.

...

Acudir-hi vol dir:

Adhesió a la vida tota dels nostres infants.

Interés per la cultura popular.

Cooperació a una Catalunya fonamentada en idealitats pedagògiques.

Germanor entre homes que aspiren a superar-se per l'educació.

.... Confiam... que seràs amb nosaltres per a emprendre conjuntament una creuada de cultura."

(30)

00486

Presidien l'acte Joan Delclos, M. Domingo i P. Blasi. Miquel Arimon, representant de l'Associació de pares dels alumnes de l'escola oficial de Barcelona, explicà la seva participació en nom de "la gent treballadora, menestrals, que té un gran interès per l'escola popular perquè en ella s'eduquen els seus fills". (31) Joan Forment, en nom de la FETE posà de manifest els problemes dels mestres amb els governants, i afirmà que la sort dels ensenyants anava unida a la dels treballadors.

Josep Figuerola, degà dels Mestres Nacionals de Barcelona, després de celebrar la iniciativa de l'acte passà revista a l'acció escolar dels governs republicans i constatà que després de les esperances que va fer concebre Marcel·lí Domingo "La incuria per les qüestions educatives havia sigut cosa tradicional." (32)

P. Blasi parlà en nom dels mestres diputats al Parlament català i resaltà com "l'escola és el suport de la democràcia", intervingueren també Joan Delcloà i Coll i Mas, clogué l'acte l'ex-ministre Marcel·lí Domingo dient:

"... El poble exigeix que se l'ensenyi i els mestres aspiren a una millora professional i econòmica per poder complir millor les exigències del poble. L'Estat té el deure d'atendre les aspiracions conjuntes puix que en règim de democràcia no poden desatendre's els problemes culturals...

...

L'escola única forma part integrant de l'esperit de la República

Cal crear escoles, però cal no oblidar que s'han d'instalar decorosament ... S'han de crear escoles de quantitat i qualitat ..." (33)

Pocs dies després d'aquest míting començaren a vessar-se crítiques contra l'escola nacional. Les autoritats polítiques i els inspectors d'ensenyament semblaven

desentendre's de la defensa de l'escola pública, desprestigiada des de la trona, la premsa conservadors... Era el fruit de la nova orientació política del govern. El magisteri i les associacions afins a l'escola pública es veieren obligats a sostenir la defensa que havia d'haver correspost als responsables ministerials. Ja s'havia consumat l'abismal separació entre l'administració i el magisteri tan característica durant el bienni negre.

" Quan en un poble fa vint i més anys que l'Escola nacional està abandonada, que no està tancaada però no hi van alumnes i al seu costat creix i viu una Escola d'iniciativa particular i caire confessional, si les autoritats i aquests elements amparen al Mestre i es diuen defensors de l'Escola del poble, s'ha d'estar escamat d'aquestes amietats. Al Mestre potser li convingui, a l'Escola nacional no ... "

(34)

La deixadesa de les autoritats permetia i tolerava els atacs més grollers contra l'escola oficial a la qual acusaven de les pitjors: gosadies:

"Camises roges, punys enlaire i closos, doctrines disolvents, immoralitat del Magisteri, tots els mals i les més pèrfides intencions són agitades i flamejades per tal de comprometre els Mestres i l'Escola ... " (35)

"Mentre el Mestre i l'Escola han estat sota el jou del primer cacic analfabet i han viscut en un estat de misèria que desvetllava la riotada , no pas la commiseració, ha estat tolerada com un pobre ca inofensiu sota la taula del senyor. Ara que s'ha fet més independent i el Mestre fa més de Mestre que de servidor, i l'Escola és més l'Escola d'educació que guarderia, mereix altra vegada els penjaments dels que sempre han volgut servir-se'n impossibilitant-la de fer res ..." (36)

Les tensions arribaren al màxim pocs dies abans de les eleccions del Front Popular, quan arrel d'una denúncia s'escorcollaren els grups escolars del Patronat en recerca d'armes, municions i explosius, els resultats foren, per descomptat, totalment negatius.

"Cal desprestigiar l'escola nacional. Aquesta és la consigna. Per a aconseguir-ho qualsevol procediment sembla bé ... L'acte del dissabte és una manifestació més de la posició que prenen determinades persones davant el prestigi cada dia en augment de l'Escola Oficial ... L'escola popular no ha estat mai un catiu de malfactors. Els mestres no som pistolers ni dinamiters. Això ho saben prou els qui ordenen els atacs contra nosaltres." (37)

A les eleccions de febrer de 1936 hi jugà, evidentment, un paper la "batalla de l'escola". Enfront de les propostes del Front Popular de retornar a la política educativa del primer bienni republicà, el

Front Català d'ordre (integrat per la Lliga, CEDA...) exhibia la seva política portada des de l'Ajuntament barceloní d'ajut a l'escola privada que havia permès lluitar contra el dèficit escolar.

Els cartells electorals parlaven de 42.775 nens que assistien a les escoles oficials o subvencionades endront dels 30.282 de l'any anterior, encara en ple domini esquerrà. La coordinadora del Magisteri particular Seglar de Barcelona publicà notes a la premsa on recordava l'actuació de Codolà en la CC. d'ajut a l'escola privada. (38)

En contraposició els mestres denunciaven l'actuació de la Lliga en el municipi i li atribuïen la rebaixa de 1000 pessetes al sou dels mestres consorts, el tancament de la Colònia de Berga, el trencar el torn per a l'ànglès als GE i la subvenció de 600.000 pessetes a les escoles privades religioses.(39)

" L'orientació general de la seva política cultural ha anat sempre contra l'escola oficial, contra l'escola del poble, contra els mestres nacionals i a favor de l'escola particular especialment la confessional" (Entrevista a Enric Arder. Secretari General de la FETE).

La victòria del Front Popular significà el restabliment de les institucions autonòmiques.

El mes de març de 1936, després de 16 mesos de suspensió es reunia el Patronat (amb la presència dels senyors Hurtado, Rosell, Muntaner, Junyent, S^hltor, Bosch Gimpera, Rueda i L. Serrano, M. Alpara i Rosa Sensat) i acordava anul·lar totes les subvencions concedides a les escoles confessionals i seglars, per ésser il·legals.

La contraofensiva d'esquerra acabà definitivament amb l'ajut municipal a l'escola privada. Un dictamen aprovat en la sessió plenària municipal del 30-III-1936 deixava sense efecte els acords anteriors,

recollia les indicacions del restablert Patronat i insistia que " no és convenient de desviar (l'orientació del Municipi) sinó que cal seguir per la via començada; atés que les possibilitats econòmiques del Municipi són totes necessàries per a enfortir l'obra de les institucions per ell creades i sostingudes." Per no interrompre l'escolaritat dels nois que assistien a les privades amb ajut municipal, es mantenia una subvenció fins a la fi de curs com indemnització. (40) El dictament fou presentat per Cortes i rebut per Codolà i Saltor. (41)

A partir de juliol de 1936 la Batalla de l'Escola perdia força i interès davant l'aixecament militar. La lluita per l'escolarització s'empenia a partir d'una situació revolucionària a partir del CENU.

ANEXES

00495

ANEXES.

1. Articles 26 i 48 de la Constitució de la República Espanyola. 1931.
2. Decret de la Llengua (29-4-1931).
3. Tasca de laïcització durant la república.
4. Articles 2on . i 7é, de l'estatut de 1932.
5. Articles 49 i 50 de la Constitució de la República Espanyola. 1931.
6. Projecte d'Organització i Metodologia general, Institucions circum i post-escolar, elaborat pel Consell Regional de Primer ensenyament de Catalunya.
7. Conclusions de la Ponència "Problemes que danteja l'ensenyament del llenguatge a Catalunya " a la conversa pedagògica de l'escola d'estiu de 1932.
8. Conclusions de la Ponència "L'educació moral i cívica a les escoles de la República " a la conversa pedagògica de l'escola d'estiu de 1933.
9. Programa municipal del BOC .1934.

10. Sessió Constituent del primer ajuntament republicà.
abril 1931.

11. Bases del Concurs per procedir a la provisió de pla-
ces de mestre als Grups Escolars de Barcelona .1934.

Historial de dos dels sol.licitants.

12. Pla Cortés d'augment de places escolars a Barcelona.
1934.

Art. 26. Todas las confesiones religiosas serán consideradas como Asociaciones sometidas a una ley especial.

El Estado, las Regiones, las Provincias y los Municipios no mantendrán, favorecerán ni auxiliarán económicamente a las Iglesias, Asociaciones e instituciones religiosas.

Una ley especial regulará la total extinción, en un plazo máximo de dos años, del presupuesto del Clero.

Quedan disueltas aquellas Órdenes religiosas que estatutariamente admitan, además de los tres votos canónicos, otro especial de obediencia a autoridad distinta de la legítima del Estado. Sus bienes serán nacionalizados y afectados a fines benéficos y docentes.

Las demás Órdenes religiosas se someterán a una ley especial votada por estas Cortes constituyentes y ajustada a las siguientes bases:

1.º Disolución de las que por sus actividades constituyan un peligro para la seguridad del Estado.

2.º Inscripción de las que deban subsistir en un registro especial dependiente del ministerio de Justicia.

3.º Incapacidad de adquirir y conservar, por sí o por persona interpuesta, más bienes que los que, previa justificación, se destinen a su vivienda o al cumplimiento directo de sus fines privativos.

4.º Prohibición de ejercer la industria, el comercio o la enseñanza.

5.º Sumisión a todas las leyes tributarias del país.

6.º Obligación de rendir anualmente cuentas al Estado de la inversión de sus bienes en relación con los fines de la Asociación.

Los bienes de las Órdenes religiosas podrán ser nacionalizados.

CONSTITUCIÓ DE LA REPÚBLICA ESPANYOLA

9 de desembre del 1931

TÍTOL III

Drets i deures dels espanyols

...
Capítol segon: *Família, Economia i Cultura*
...

ART. 48. El servei de la cultura és atribució essencial de l'Estat, el qual el prestarà mitjançant institucions educatives enllaçades pel sistema de l'escola unificada.

L'ensenyament primari serà gratuït i obligatori.

Els mestres, professors i catedràtics de l'ensenyament oficial són funcionaris públics. La llibertat de càtedra es reconeguda i garantida.

La República legislarà en el sentit de facilitar als espanyols econòmicament necessitats l'accés a tots els graus de l'ensenyament, a fi que no es trobi condicionat per cap altra cosa que per l'aptitud i la vocació.

L'ensenyament serà laic, farà del treball l'eix de la seva activitat metodològica i s'inspirarà en ideals de solidaritat humana.

És reconegut a les esglésies el dret, subjecte a la inspecció de l'Estat, d'ensenyar les seves respectives doctrines en els seus propis establiments.

ART. 49. L'expedició de títols acadèmics i professionals correspon exclusivament a l'Estat, el qual establirà les proves i requisits necessaris per obtenir-los, fins i tot en els casos en què els certificats d'estudis procedeixin de centres d'ensenyament de les regions autònomes. Una llei d'Instrucció pública determinarà l'edat escolar per a cada grau, la duració dels períodes d'escolaritat, el contingut dels plans pedagògics i les condicions en què es podrà autoritzar l'ensenyament en els establiments privats.

ART. 50. Les regions autònomes podran organitzar l'ensenyament en les seves llengües respectives d'acord amb les facultats que es concedeixen en els seus Estatuts. És obligatori l'estudi de la llengua castellana, la qual s'utilitzarà també com a instrument d'ensenyament en tots els centres d'instrucció primària i secundària de les regions autònomes. L'Estat hi podrà mantenir o crear institucions docents de tots els graus en l'idioma oficial de la República.

L'Estat exercirà la suprema inspecció en tot el territori nacional per tal d'assegurar el compliment de les disposicions contingudes en aquest article i en els dos anteriors.

L'Estat vetllarà per l'expansió cultural d'Espanya establint delegacions i centres d'estudi i ensenyament a l'estranger i preferentment als països hispanoamericans.

amor i desinterès. Caldria llavors esbrinar com es podria donar aquesta alta i noble posició filosòfica. Quina dialèctica seria millor? la dialèctica de l'aula, o la dialèctica de la realització i de la vida? Quin mestre de mestres seria millor? el que sap presentar i dissenyar problemes o el que crea i realitza?

La qüestió com hem apuntat damunt, és

difícil. Nosaltres, teòricament ens veuríem empallegats per solucionar-la del tot; però potser en termes estrictes no caldria aquesta solució teòrica. Més valdria trobar una resposta d'acord amb cada realitat concreta. Si aquesta realitat fos la nostra, la catalana, potser la resposta no tardaria gaire a ésser-nos donada.

ALEXANDRE GALÍ

DECRET IMPORTANT

És un principi universal de pedagogia que l'ensenyament primari, per a ésser eficaç, ha de produir-se en la llengua materna. L'exemple més categòric de l'aplicació d'aquest principi el presenta Bèlgica. Dins d'un mateix Estat estretament unit existeixen dues zones geogràfiques i lingüístiques definides: la zona flamenca i la zona francesa. La llengua materna s'ha enlairat en elles a la categoria de llengua vehicular, sense abandonar ni oblidar l'altra llengua que s'ha conreat i ensenyat amb tota intensitat.

A les Corts Constituents ha de revertir plenament la responsabilitat d'estructurar el nou Estat espanyol i precisar l'amplitud i les característiques de la cultura pública. A les Corts Constituents haurà de confiar Catalunya el reconeixement de la seva personalitat jurídica i les funcions que dins l'Estat haurà de complir. Però s'iniligreren per la Dictadura tal nombre d'ofenses i vexaments als més íntims i sagrats sentiments de Catalunya; varen determinar, per altra part, aquests atacs una reacció espiritual tan viva, que el Govern provisional no sobreix els seus Poders acudint amb rapidesa a reparar la injustícia i a servir aquelles aspiracions que disputa d'acord amb les necessitats de l'ensenyament i les pròpies conveniències d'Espanya, a la que, dins ja de la democràcia republicana, interessa que l'home asoleixi la seva més alta valoració espiritual.

La llengua catalana, proscribida i combatuda per la Dictadura, era ja abans de dit règim i és avui, amb més intensitat i major extensió, la llengua amb què un dels pobles més emotius i creadors del territori hispà descobreix les intimitats de la seva consciència i expressa els seus pensaments. Possibilitar que la llengua materna sigui un instrument de cultura és possibilitar que la cultura rendeixi la seva màxima eficàcia. eticaç a aquest Decret, evitant perturbació al dret dels Professors ja nomenats.

Article addicional. En atenció als motius determinants d'aquest Decret, justificant-se en altre territori de l'Estat la mateixa necessitat que a Catalunya i formulada la petició, el Govern resoldrà aplicant l'esperit dels articles anteriors, en harmonia amb la

Això vol dir que, per bé que fixada l'atenció a Catalunya, perquè el problema en ella és més evident i el greuge ha estat més ostensible, no es circumscriu la solució al respecte al català com llengua materna, sinó que s'extén a les altres llengües peninsulars que es judiquin i se les judiqui amb idèntic dret. Dins de la nova estructuració de l'Estat que s'ha iniciat amb el canvi de règim, una de les punyes en que ha de concentrar totes les seves energies la República és aquesta: enlairar l'Escola a la categoria d'autoritat i eficàcia que ocupa en els Estats de més alta jerarquia. Respectar la llengua materna, sigui ella la que sigui, és respectar l'ànima del deixeble i afavorir l'acció del Mestre permetent-li que ella es compleixi amb tota plenitud.

Per l'exposat, el Govern de la República decreta:

Article primer. Resten derogades totes les disposicions dictades d'ençà del 13 de setembre de 1923 contra l'ús del català en les escoles primàries.

Article segon. En les Escoles maternals i de pàrvuls de Catalunya l'ensenyança es donarà exclusivament en llengua materna, catalana o castellana.

Article tercer. En les Escoles primàries es donarà també l'ensenyança en llengua materna, sigui castellana o catalana, i s'ensenyarà als deixebles catalans, a partir dels vuit anys, el coneixement i pràctica de la llengua espanyola, a fi d'aconseguir que la parlin i escriguin amb tota correcció.

Article quart. Es faculta a la Universitat de Barcelona per a què per mitjà del seu Seminari de Pedagogia, juntament amb els organismes que menin l'obra de cultura a la Generalitat de Catalunya, el Consell d'Inspecció primària i el Patronat escolar de Barcelona organitzi cursos de perfeccionament per tal de donar unitat a l'obra de l'Escola primària i aplicació articulada i difusió i circumstàncies de l'idioma respectivament.

Donat en Madrid a vint-i-nou d'abril de mil noucents trenta u.

El President del Govern provisional de la República, *Nicet Alcalá Zamora i Torres*.

El Ministre d'Instrucció pública i Belles Arts, *Marcel·lí Domingo i Saljuan*.

ANEX 3

CRONOLOGIA.

D.14-4-1931. Llibertat de creences i cultes.

D.20-8-1931. Prohibició de la venda dels bens que fins aleshores haguessin estat propietat de l'església.

28-8-1931. En el Consell de Ministres s'acorda negociar amb el Vaticà. S'accepta, en principi, la llibertat de culte i la separació Església-Estat a canvi de reconèixer la personalitat jurídica de l'església i les escoles confessionals.

14-10-1931. Es vota l'article 26 de la Constitució.

D.19-1-1932. Secularització dels cementiris.

D. 23-1-1932. Dissolució dels jesuïtes.

26-2-1932. Llei de divorci.

11-3-1932. Supressió de l'assignatura de religió i de l'imatge del Sant Crist a l'escola.

00501

D. 1-7-1932. Expropiació dels bens dels jesuïtes per part de l'Estat.

D. 7-7-1932

D. 5-7-1933

Sobre els bens dels jesuïtes.

D. 12-9-1932. Regula els bens incautats.

7-10-1932. Es comença a discutir la Llei de Congregacions.

1-10-1933. Dia fixat per a la substitució dels ordes religiosos d'ensenyament .

D. 27-7-1933. Es reglamenta la Llei de Congregacions.

1934 . Legislació antileicista. Devolució dels grups escolars incautats a Barcelona i València. Subvencions a escoles privades religioses.

1-7-1935 . Dissolució del Patronat d'Incautació.

12-3-1936. Constitució de la Junta d'Incautació.

27-7-1936. L'Estat incauta els edificis religiosos per Llei.

00502

ESTATUT DE CATALUNYA

9 de setembre del 1932

Títol I

Disposicions generals

...
ART. 2. L'idioma català és, com el castellà, llengua oficial a Catalunya. Per a les relacions oficials de Catalunya amb la resta d'Espanya, així com per a la comunicació de les autoritats de l'Estat amb les de Catalunya, la llengua oficial serà el castellà.

Tota disposició o resolució oficial dictada dins de Catalunya, haurà d'ésser publicada en els dos idiomes. La notificació es farà també en la mateixa forma, cas de sol·licitar-ho part interessada.

Dins del territori català, els ciutadans, qualsevol que sigui llur llengua materna, tindran dret a elegir l'idioma oficial que prefereixin en les seves relacions amb els Tribunals, autoritats i funcionaris de totes classes, tm de la Generalitat com de la República.

A tot escrit o document judicial que es presenti davant dels Tribunals de Justícia, redactat en llengua catalana, haurà d'adjuntar-se la seva corresponent traducció castellana, si així ho sol·licita alguna de les parts.

Els documents públics autoritzats pels fedataris a Catalunya, podran redactar-se indistintament en castellà o en català i obligadament en una o altra llengua a petició de part interessada. En tots els casos, els respectius fedataris públics expediran en castellà les còpies que hagin de tenir efecte fora del territori català.

Títol II

Atribucions de la Generalitat de Catalunya

...
ART. 7. La Generalitat de Catalunya podrà crear i sostenir els centres d'ensenyament, en tots els graus i ordres que cregui oportuns, sempre d'acord amb el que es disposa en l'article 50 de la constitució, amb independència de les institucions docents i culturals de l'Estat i amb els recursos de la Hisenda de la Generalitat, dotada per aquest Estatut.

La Generalitat s'encarregarà dels serveis de Belles Arts, Museus, Biblioteques, conservació de Monuments i Arxius, menys el de la Corona d'Aragó.

Si la Generalitat ho proposa, el Govern de la República podrà otorgar a la Universitat de Barcelona un règim d'autonomia; en tal cas, aquesta s'organitzarà com Universitat única, regida per un Patronat que ofereixi a les llengües i a les cultures castellana i catalana les garanties recíproques de convivència; en igualtat de drets per a professors i alumnes.

Les proves i requisits que d'acord amb l'article 49 de la Constitució estableix l'Estat per a l'expedició de títols, regiran amb caràcter general per a tots els alumnes procedents dels establiments docents de l'Estat i de la Generalitat.

Art. 49. La expedición de títulos académicos y profesionales corresponde exclusivamente al Estado, que establecerá las pruebas y requisitos necesarios para obtenerlos, aun en los casos en que los certificados de estudios procedan de centros de enseñanza de las regiones autónomas. Una ley de Instrucción pública determinará la edad escolar para cada grado, la duración de los periodos de escolaridad, el contenido de los planes pedagógicos y las condiciones en que se podrá autorizar la enseñanza en los establecimientos privados.

Art. 50. Las regiones autónomas podrán organizar la enseñanza en sus lenguas respectivas de acuerdo con las facultades que se conceden en sus Estatutos. Es obligatorio el estudio de la lengua castellana, y ésta se usará también como instrumento de enseñanza en todos los centros de instrucción primaria y secundaria de las regiones autónomas. El Estado podrá mantener o crear en ellas instituciones docentes de todos los grados en el idioma oficial de la República.

El Estado ejercerá la suprema inspección en todo el territorio nacional para asegurar el cumplimiento de las disposiciones contenidas en este artículo y en los dos anteriores.

El Estado atenderá a la expansión cultural de España estableciendo delegaciones y centros de estudio y enseñanza en el extranjero y preferentemente en los países hispanoamericanos.

Consell Regional

Una indiscreció nostra — els periodistes som indiscrets per deure — ens permet de donar un projecte d'Organització i Metodologia general, Institucions circum i post-escolar, elaborat pel Consell Regional de Primer Ensenyament de Catalunya. Encara que el ple hi ha introduït algunes modificacions, algunes de les quals hem pogut recollir, no alteren en res la seva essència.

Creiem que els nostres lectors el llegiran amb interès.

I

Organización y Metodología generales

La organización general de la enseñanza primaria en Cataluña debe basarse en los siguientes principios:

1.º En cada población habrá tantos Maestros nacionales como indique el cociente de dividir el censo escolar (párvulos inclusive), por 50.

De acuerdo con este artículo se formará el arreglo escolar.

2.º Todas las Escuelas o clases de una población formarán una unidad: la «Escuela nacional». Aquellas se denominarán, genéricamente, secciones de la Escuela nacional.

3.º Siendo la graduación de los alumnos una ventaja de que se puede beneficiar el trabajo escolar, y considerando que el principio de la coeducación de los sexos favorece los fines de la educación, se procederá a la distribución graduada de grupos de alumnos en las secciones de una misma localidad, procurando establecer, de una manera progresiva, la coeducación en todas las Escuelas de Cataluña.

4.º Se procurará que varias secciones escolares de una misma localidad se agrupen en una sola **sección graduada** y en el mismo edificio para unificar más su actuación. Las secciones de estas Escuelas graduadas se denominarán grados.

5.º Se evitará, siempre que las circunstancias no aconsejen lo contrario, que las secciones graduadas consten de más de seis grados, a las que podrá añadirse dos o más grados de párvulos y otros de enseñanzas complementarias y se organizarán también en régimen de educación.

6.º Cuando el número de grados de una sección sea superior a cinco, habrá un director sin grado.

7.º Estas secciones graduadas se regirán por un reglamento formulado por la Inspección regional y aprobado por el Consejo en pleno. Mientras

tanto, se registrarán por el Decreto de 19 de septiembre del 1918.

8.º La proporción de Maestros y Maestras de cada población será fijada por el Consejo Regional, previo informe de la Inspección.

9.º La distribución entre Maestros y Maestras de las distintas secciones escolares de una localidad, se hará a propuesta de los Maestros y Maestras de la misma, de acuerdo con la Inspección y con la aprobación del Consejo Regional por medio del Consejero delegado correspondiente.

10. En las comarcas rurales donde las circunstancias lo aconsejen, se procederá a la concentración de Escuelas.

11. La enseñanza en las Escuelas públicas de la región catalana es gratuita, obligatoria y laica.

12. La edad escolar comenzará a los tres años en las secciones de párvulos y a los seis en las demás. Podrá rebajarse una y otra en casos justificados y de acuerdo con la Inspección. El período escolar primario terminará a la edad de 14 años. Podrá ampliarse esta edad en casos justificados y de acuerdo con la Inspección.

13. Terminado el período escolar, los alumnos que reúnan, a juicio del Maestro las necesarias condiciones de educación e instrucción, obtendrán el «Certificado de cultura primaria», documento que les habilitará para ser admitidos en fábricas, talleres y oficinas para continuar sus estudios en cualquier centro oficial de enseñanza, sin perjuicio de los respectivos reglamentos. El Consejo Regional establecerá en un reglamento complementario, las normas necesarias para la obtención de dicho certificado.

14. El plan general de educación y de trabajo de las Escuelas catalanas, será, en principio, como mínimo, el de las demás Escuelas nacionales, con las variaciones y adaptaciones propias de las características de la región y de cada localidad, y con la variación que impliquen las disposiciones sobre bilingüismo.

15. Los días laborables en las Escuelas de Cataluña serán por lo menos, 230 al año. Los días festivos se fijarán de acuerdo con las disposiciones dadas a este respecto por el Gobierno de la República y el de la Generalidad, y se establecerán, en principio, tres épocas de vacación durante el año:

una en invierno, otra en primavera y otra en verano que no será inferior a dos meses.

16. Cuando el beneficio de la enseñanza aconseje, en alguna localidad o comarca, variar notablemente las normas generales que se establezcan para la confección del almanaque escolar, el Consejo Regional acordará lo procedente a propuesta de los organismos correspondientes y con el informe de la Inspección. A este fin el Consejo Regional dará normas para formar y establecer los almanaques escolares.

17. Las horas diarias de trabajo en las Escuelas de la región catalana serán cinco: tres en la sesión de la mañana y dos en la de la tarde, excepción hecha de un día a la semana en que se suprimirá el trabajo de la tarde.

18. En las localidades donde las circunstancias lo aconsejen, en beneficio de la enseñanza, se podrá establecer, en todo o en parte el curso, la sesión única, previa la propuesta de los organismos delegados del Consejo, informe de la Inspección y autorización del Consejo Regional.

19. El que sea el Estado el llamado a atender a la realización de la educación pública, no excluye la colaboración de la enseñanza privada pues en ella suelen surgir iniciativas e instituciones docentes que aportan valiosas experiencias escolares. Se estima, pues, como necesaria, la enseñanza privada, pero en cuanto venga a auxiliar y completar la obra docente del Estado, por lo cual no deberá ser autorizado el funcionamiento de ninguna Escuela privada que no ofrezca las necesarias garantías de colaboración a la obra de la Escuela oficial. La autorización de las Escuelas no oficiales de la región catalana corresponde al Consejo Regional de primera enseñanza de Cataluña.

II

Es necesario llevar a las Escuelas de Cataluña una honda transformación en la organización y en el espíritu del trabajo. Frente a la inconveniente uniformidad de la labor en todas las Escuelas se sienta el principio de que el trabajo en cada una de ellas ha de estar condicionado por las exigencias del medio en que radique. Cada pueblo necesita su Escuela; la Escuela que responda a

las características y circunstancias del medio natural y social donde desarrolla su función.

No se pueden dictar normas detalladas que sirvan por igual para las Escuelas rurales o del litoral y para las de medios industriales y urbanos, pues ello sería tanto como atentar contra la esencia misma de la Escuela.

Cabe, sin embargo, apuntar, en una declaración de contenido amplio, el carácter y el espíritu a que habrá de aspirar la Escuela catalana en su renovación.

La Escuela de Cataluña desarrollará su labor inspirada en los principios de la Escuela activa.

La expresión espontánea, la actividad libre y creadora, el estudio de la realidad inmediata, la enseñanza global, el trabajo motivado por intereses no impuestos en horarios y programas detallados y rígidos, el desarrollo armónico del niño, tenderán a sustituir al estudio memorista, al uso de los libros como textos, a la teorización desmedida, al verbalismo, a la disciplina autoritaria, a las deformadoras actividades de la Escuela tradicional.

20. Queda anulado para las Escuelas de Cataluña el carácter obligatorio de los exámenes y exposiciones escolares de final de curso.

21. Para que las Escuelas públicas de Cataluña consigan adoptar las técnicas y procedimientos renovadores se crearán, donde las circunstancias aconsejen, Escuelas públicas de ensayo y de reforma, dotadas de los medios materiales necesarios y de Maestros dispuestos a realizar una Escuela que pueda servir de modelo a las demás de la región.

22. Estas Escuelas de ensayo, «Escuelas nuevas públicas», dotadas de una amplia autonomía, habrán de orientar su organización teniendo como norma los principales postulados de las llamadas «Escuelas nuevas».

23. El control de la labor que se realice en estas «Escuelas nuevas públicas» será de la incumbencia de los Inspectores que el Consejo designará a propuesta de todos los de la Región.

24. Como complemento de la obra de influencia y extensión renovadoras de las Escuelas nuevas públicas, el Consejo Regional publicará un boletín de educación que llegará a todas las Escuelas de Cataluña, y en cada una de ellas quedará colec-

cionado como parte de la biblioteca de consulta del Maestro.

En este boletín se desarrollarán minuciosamente normas didácticas, planes de trabajo para los distintos tipos de Escuela, conquistas de las nuevas técnicas de labor escolar, experiencias, resultados, etc., etc., con tendencia a constituir el órgano informador y orientador de la múltiple actividad escolar primaria de la región. El Consejo Regional, aparte el boletín, publicará unas instrucciones o guías didácticas, como orientación general y aclaración a planes de trabajo, cuestionarios mínimos, etc.

Instituciones circum y post-escolares

25. Declarada la orientación a que ha de tender la obra escolar en Cataluña, dicho se está que muchas de las instituciones que se han venido considerando como complementarias de la Escuela, quedan dentro de la labor propiamente escolar, como elementos primordiales de la misma, así las bibliotecas escolares y populares, los talleres o clases de realización, las cooperativas escolares, la utilización del cinema y la radio en la enseñanza, los museos escolares, etc., etc.

26. El Consejo Regional de Primera enseñanza de Cataluña fomentará dichas instituciones para que la Escuela pueda realizar la amplia función que se le asigna e intervendrá asimismo en la organización de cantinas, colonias escolares de vacaciones, campos de juego, etc.

27. El Consejo Regional de Primera enseñanza de Cataluña constituirá además un organismo asesor en lo que se refiera a la organización e implantación de las instituciones complementarias de la Escuela y servirá de enlace entre los esfuerzos que para ello realicen los municipios y la ayuda económica del Estado y de la Generalidad de Cataluña.

28. Las cantidades que el Estado, en una distribución proporcional destinara a la región catalana, como subvención para cantinas y roperos, colonias de vacaciones, material de enseñanza, etc., serán administradas por el Consejo Regional, el cual atenderá con ellas a las necesidades más justas de las Escuelas de la región.

29. Asimismo el Consejo Regional recabará del Estado los medios necesarios para organizar misiones pedagógicas en Cataluña.

30. El Consejo Regional fomentará las enseñanzas complementarias y de adultos, procurando que estén dotadas de recursos abundantes y con tendencia a que estén dirigidas por Maestros especiales.

El Magisteri Català.
31-5-1934

00508

P E D A G O G I A

ESCOLA D'ESTIU DE 1932. CONVERSA PEDAGÒGICA

"PROBLEMES QUE PLANTEJA L'ENSENYAMENT DEL LLENGUATGE A CATALUNYA"

I

CONCLUSIONS DE LA PONÈNCIA

El programa de l'Escola d'Estiu d'enguany va anunciar una "Conversa pedagògica" sobre els "Problemes que planteja l'ensenyament del llenguatge a Catalunya". Aquesta conversa tingué lloc durant la Setmana Final de l'esmentada Escola d'Estiu.

Tingué, com a base, una Ponència presentada pels senyors Vicenç Gardenyas, mestre de Son del Pi (Lleida); Josep Mascort, mestre de Vilanna (Girona); Carles Salvador, mestre de Benassal (Castelló de la Plana); Ramon Torroja, mestre del Grup Milà i Fontanals (Barcelona); Josep Barceló, director del Grup Lluís Vives (Barcelona), i Alexandre Galí, assessor tècnic de les escoles Blanquerna de Barcelona, i professor a l'Escola Normal de la Generalitat.

Heus ací, ara, el text d'aquelles conclusions:

PROBLEMES QUE PLANTEJA L'ENSENYAMENT DEL LLENGUATGE A CATALUNYA

PRIMER PUNT: Qüestions de principi sobre la diversitat de llengües en l'ensenyament

Primera. L'ensenyament a l'escola primària, per tal de no pertorbar el desenvolupament de l'infant, ha d'ésser monolingüe i a base de la llengua materna.

Segona. La introducció d'altres llengües en l'ensenyament, no ha de fer-se fins que l'infant hagi acabat la seva formació primària i estigui en possessió de la llengua materna. Els elements que poden determinar aquesta possessió són principalment tres: Primer: Un límit d'edat que ve determinat pels cicles normals d'adquisició de llenguatge. Segon: L'aptitud a expressar-se en el llenguatge parlat i escrit que es considera propi en els adults. Tercer: El coneixement fonamental de la gramàtica a base de la llengua materna.

Butlletí dels mestres 1-10-1932

00509

Segon punt: Criteri d'adaptació en el règim d'ensenyament del català i del castellà a Catalunya

Éssent impossible, per raons d'ordre extrapedagògic, resoldre un ensenyament enterament monolingüe a base de la llengua materna, i prenent com a punt de partida l'actual Decret sobre l'ús de llengua a les escoles de Catalunya, data 29 d'abril de 1931, l'adaptació de l'ensenyament de llengües es farà segons les normes que segueixen.

Primera. Segons el que preceptuen els articles segon i tercer de l'esmentat Decret, es tindrà molt de compte en diferenciar els escolars amb tota la rigorositat que permetin el tipus d'escola i els mitjans de què es disposi.

Segona. L'edat de vuit anys que l'esmentat Decret posa com a límit inicial per a introduir els nois catalans al coneixement de la llengua espanyola, s'entendrà sempre edat escolar o pedagògica. Perquè l'infant es pugui considerar de vuit anys d'edat pedagògica als efectes de l'aplicació de l'esmentat Decret ha de saber llegir en català amb una rapidesa de 100 mots per minut d'un llibre de lectura corrent; ha de comprendre el significat d'allò que llegeix contestant bé, almenys, el 60 per 100 de les preguntes que se li facin sobre el text llegit a base del lèxic mateix del text; ha d'escriure al dictat català amb un màxim de 35 per 100 d'errades.

Tercera. Dels vuit als nou anys pedagògics, es destinaran a l'ensenyament del castellà tres hores setmanals repartides degudament. Aquest ensenyament comportarà la lectura, l'escriptura i la conversa. Es farà a base del castellà i per mitjà d'un material de treball compost, àdhuc, per tal d'introduir d'una manera sistemàtica i sense pèrdua d'esforç, el coneixement d'aquesta llengua.

Quarta. Dels nou als dotze anys pedagògics, es destinarà a l'ensenyament del castellà una hora diària de lliçó, seguint les mateixes pràctiques i mètodes assenyalats per als vuit anys.

Cinquena. En arribar als dotze anys pedagògics, si l'infant sap manejar la seva llengua materna i coneix el mecanisme gramatical d'aquesta llengua, l'ensenyament del castellà es farà intensiu repartint la vida escolar entre el castellà i el català i desti-

nant la meitat del temps a cadascuna de les dues llengües. En l'horari, i dintre el temps destinat al castellà, es fixarà l'ensenyament específic de la llengua i la gramàtica castellanes, destinant a aquest ensenyament el mínim de tres hores setmanals. A l'escola rural, tenint en compte que l'ambient no és tan propici a l'aprenentatge del castellà com a ciutat, durant el darrer any podrà intensificar-se més l'ensenyament del castellà.

Sisena. Per tal d'assegurar el bon funcionament d'aquest règim, és condició indispensable que els mestres de les escoles de Catalunya coneguin amb la més gran perfecció les llengües catalana i castellana.

Reserva del ponent senyor Ramon Torroja. — El ponent Ramon Torroja fa una reserva sobre la manera de repartir el temps destinat a l'ensenyament del castellà a partir dels vuit anys pedagògics. Creu el senyor Torroja que el repartiment d'aquest temps s'ha de fer per sessions enteres des dels primers inicis i a través de totes les disciplines escolars, i no per hores alternatives o diàries com un ensenyament concret.

TERCER PUNT: Normes generals per a orientar l'ensenyament del llenguatge a base de la llengua materna

Primera. Per a limitar el tema, en aquesta ponència no es tindran en compte, dins el concepte d'ensenyament del llenguatge, l'adquisició dels mecanismes bàsics de la lectura, l'escriptura i l'ortografia que comporten unes pràctiques pedagògiques molt concretes i poden ésser objecte d'estudis especials a part dels que es refereixen pròpiament a la llengua.

Segona. L'ensenyament del llenguatge pròpiament dit, comporta totes aquelles pràctiques i elements d'estímul que conduixin l'infant al domini de l'expressió a base de la paraula parlada i escrita, i en el tipus de llenguatge que es considera propi dels adults.

Tercera. L'ensenyament del llenguatge serà enterament pràctic i girarà a l'entorn d'una penetració constant i renovada del sentit dels mots i les expressions i d'una pràctica viva en la construcció de la frase per tal d'assolir la valor de les estructures verbals. Aquest ensenyament es produirà sempre a base de fets vius d'expressió que

es copsaran en el llenguatge de cada dia o en el de les obres literàries de reconeguda autoritat que estiguin dins dels interessos dels infants. Tota lliçó de llenguatge tindrà com a base l'expressió parlada i es traduirà sempre que sigui possible en forma escrita. Tot l'ensenyament del llenguatge serà dirigit a preparar la composició, però es tindrà molt de compte a no donar mai temes de composició, la complexitat dels quals pugui excedir de la capacitat psíquica de l'infant en les diverses fases del seu desenvolupament.

Quarta. L'ensenyament del llenguatge, tal com s'exposa en la conclusió precedent, comença així que l'infant ingressa a l'escola, per tal com aquesta forma d'ensenyament ve a ésser una continuació del mateix aprenentatge espontani de la llengua. És precís, però, determinar dins un pla de conjunt, el tipus d'exercicis o d'estímul que siguin indicats per cada edat o per cada fase evolutiva de l'adquisició del llenguatge.

Cinquena. Fins als deu anys d'edat, la gramàtica no s'ensenyarà a l'infant d'una manera sistematitzada. Es procurarà, però, que conegui la terminologia més general de la gramàtica, per tal de poder-la aplicar a les coses del llenguatge. Així es procurarà que l'infant sàpiga què volen dir els mots nom, adjectiu, singular, plural, etcètera. La morfologia que constitueix un element importantíssim de la gramàtica i del llenguatge, l'infant l'aprendrà d'una manera viva i espontània per mitjà de les pràctiques d'expressió, en les quals es procurarà corregir els defectes morfològics i donar les formes correctes. Fins que l'infant no aprengui gramàtica formal, no se li parlarà de sintaxi, però se l'ensenyarà a construir la frase i a percebre els matisos d'expressió segons la construcció, per tal que pugui aplicar pràcticament les formes constructives al seu propi llenguatge, d'acord amb les fases del seu desenvolupament.

Sisena. En l'ensenyament de la gramàtica que s'assenyala per a després dels deu anys, es procurarà seguir un mètode d'estudi objectiu que permeti a l'infant el descobriment dels fets de llengua en la seva realitat, fugint dels apriorismes i prejudicis en què s'ha anat fonamentant fins a la data aquest ensenyament.

Setena. En la fase actual de l'ensenyament del llenguatge a Catalunya, s'imposa

la determinació d'uns tipus d'exercicis que els mestres puguin aplicar immediatament segons les edats dels infants i la sistematització de la major quantitat de material possible que faciliti la tasca del mestre. Aquesta preparació de temes i material hauria d'ésser realitzada per tècnics autoritzats en vistes a una aplicació general a les escoles de Catalunya

II

CONCLUSIONS APROVADES

Les conclusions aprovades a les reunions de la conversa pedagògica són les següents:

PRIMER PUNT: *Qüestions de principi sobre la diversitat de llengües en l'ensenyament*

Primera. L'ensenyament a l'Escola primària per a no pertorbar el desenvolupament de l'infant ha d'ésser monolingüe i a base de la llengua materna.

Segona. La introducció d'altres llengües en l'ensenyament no ha de fer-se fins que l'infant hagi acabat la seva formació primària i estigui en possessió de la llengua materna. Els elements que poden determinar aquesta possessió són principalment tres: Primer: Un límit d'edat que ve determinat pels cicles normals d'adquisició de llenguatge. Segon: L'aptitud a expressar-se en el llenguatge parlat i escrit que es considera propi en els adults. Tercer: El coneixement fonamental de la gramàtica a base de la llengua materna.

SEGON PUNT: *Criteri d'adaptació en el règim d'ensenyament del català i del castellà a Catalunya*

Essent impossible per raons d'ordre extrapedagògic resoldre un ensenyament enterament monolingüe a base de la llengua materna, i prenent com a punt de partida l'actual Decret sobre l'ús de llengua a les escoles de Catalunya de data 29 d'abril de 1931, l'adaptació de l'ensenyament de llengües es farà segons les normes que segueixen.

Primera. Segons el que preceptuen els articles Segon i Tercer de l'esmentat Decret que es citen al final d'aquestes conclusions és tindrà molta cura de diferenciar els escolars segons llur llengua amb tota la rigorositat que permetin els tipus d'escola

i els mitjans de què és disposi. Per a millor complir el que preceptua el Decret de la llengua cal realitzar una estadística lingüística dels infants de la nostra terra.

Segona. Acceptada la llengua materna com a verb vehicular de l'Escola, l'idioma castellà als nens de parla catalana i el català als de parla castellana, hauran d'ensenyar-se d'una manera paulatina i progressiva per tal que els infants arribin a posseir-los amb el màxim de perfecció.

(Acord de la Federació de Mestres Nacionals acceptat per la Ponència).

Tercera. L'edat de vuit anys que l'esmentat Decret posa com a límit inicial per a introduir els nens catalans al coneixement de la llengua espanyola, s'entendrà sempre edat escolar o pedagògica. Perquè l'infant es pugui considerar de vuit anys d'edat pedagògica als efectes de l'aplicació de l'esmentat Decret, ha de saber llegir en català amb una rapidesa de 100 mots per minut d'un llibre de lectura corrent; ha de comprendre el significat d'allò que llegeix contestant bé almenys el 60 per cent de les preguntes que se li facin sobre el text llegit a base del lèxic mateix del text; ha d'escriure el dictat català amb un màxim de 35 per cent d'errades.

Quarta. Dels vuit als nou anys pedagògics es destinaran a l'ensenyament del castellà tres hores setmanals repartides degudament. Aquest ensenyament comportarà la lectura, l'escriptura i la conversa. Es farà a base del castellà i per mitjà d'un material de treball compost *ad hoc* per introduir d'una manera sistemàtica i sense pèrdua d'esforç el coneixement d'aquesta llengua.

Cinquena. Dels nou als dotze anys pedagògics es destinarà a l'ensenyament del castellà una hora diària de lliçó seguint les mateixes pràctiques i mètodes assenyalats per als vuit anys.

Sisena. En arribar els dotze anys pedagògics, si l'infant sap manejar la seva llengua materna i coneix el mecanisme gramatical d'aquesta llengua, l'ensenyament del castellà es farà intensiu repartint la vida escolar entre el castellà i el català i destinant la meitat del temps a cada una de les dues llengües. En l'horari, i dintre el temps destinat al castellà, es fixarà l'ensenyament específic de la llengua i la gramàtica castellana destinant a aquest ensenyament el mínim de tres hores setmanals. En l'Es-

cola rural, tenint en compte que l'ambient no és tan propici a l'aprenentatge del castellà com a ciutat, durant l'últim any podrà intensificar-se més l'ensenyament d'aquesta llengua.

Setena. Per a assegurar el bon funcionament d'aquest règim, és condició indispensable que els mestres de les Escoles de Catalunya coneguin amb la més gran perfecció les llengües catalana i castellana, i assolir l'obligatorietat de l'assistència dels infants a l'Escola. Caldria, per tant, estudiar de quina manera es poden auxiliar els pares mancats de recursos que necessiten els seus fills abans d'hora per a subvenir a les seves necessitats més perceptibles.

Vuitena. A part de les normes generals que vénen assenyalades i per a contribuir a l'esclarament del problema de la multiplicitat de llengües a l'Escola assegurant a Catalunya el coneixement del català i del castellà, es considera indispensable la realització d'assaigs diversos científicament controlats en els quals l'ús i l'ensenyament del català i del castellà siguin proposats a edats diferents i seguint normes i procediments de diversa mena.

TERCER PUNT: Normes generals per a orientar l'ensenyament del llenguatge a base de la llengua materna

Primera. Per a limitar el tema, en aquesta ponència no es tindran en compte, dins el concepte d'ensenyament del llenguatge, l'adquisició dels mecanismes bàsics de la lectura, l'escriptura i l'ortografia que comporten unes pràctiques pedagògiques molt concretes i poden ésser objecte d'estudis especials a part dels que es refereixen pròpiament a la llengua.

Segona. L'ensenyament del llenguatge pròpiament dit, comporta totes aquelles pràctiques i elements d'estímul que condueixin l'infant al domini de l'expressió a base de la paraula parlada i escrita, i en el tipus de llenguatge que es considera propi dels adults.

Tercera. L'ensenyament del llenguatge serà enterament pràctic i girarà a l'entorn d'una penetració constant i renovada del sentit dels mots i les expressions i d'una pràctica viva en la construcció de la frase per a assolir el valor de les estructures verbals. Aquest ensenyament es produirà sempre a base de fets vius d'expressió que e-

copsaran en el llenguatge de cada dia o en el de les obres literàries de reconeguda autoritat que estiguin dins dels interessos dels infants. Tota lliçó de llenguatge tindrà com a base l'expressió parlada i es traduirà sempre que sigui possible en forma escrita. Tot l'ensenyament del llenguatge serà dirigit a preparar la composició i es procurarà per tots els mitjans que els temes de la composició, tant parlada com escrita, neixin d'una necessitat d'expressar-se sentida per l'infant en forma que els temes mai no puguin excedir de la seva capacitat psicològica en les diverses fases del seu desenvolupament.

Quarta. L'ensenyament del llenguatge tal com s'exposà en la conclusió precedent, comença així que l'infant ingressa a l'Escola per tal com aquesta forma d'ensenyament ve a ésser una continuació del mateix aprenentatge espontani de la llengua. És precís, però, determinar dins un pla de conjunt el tipus d'exercicis o d'estímul que siguin indicats per cada edat o per cada fase evolutiva de l'adquisició del llenguatge.

Cinquena. Fins als deu anys d'edat la gramàtica no s'ensenyarà a l'infant d'una manera sistematitzada. Es procurarà, però, que conegui la terminologia més general de la gramàtica per a poder-la aplicar a les coses del llenguatge. Així es procurarà que l'infant sàpiga què volen dir els mots nom. adjectiu, singular, plural, etc. La morfologia, que constitueix un element importantíssim de la gramàtica i del llenguatge, l'infant l'aprendrà d'una manera viva i espontània per mitjà de les pràctiques d'expressió en les quals es procurarà corregir els defectes morfològics i donar les formes correctes. Fins que l'infant no aprengui gramàtica formal, no se li parlarà de sintaxi, però se l'ensenyarà a construir la frase i a percebre els matisos d'expressió segons la construcció, per tal que pugui aplicar pràcticament les formes constructives al seu propi llenguatge, d'acord amb les fases del seu desenvolupament.

Sisena. En l'ensenyament de la gramàtica que s'assenyala per a després dels deu anys, es procurarà seguir un mètode d'estudi objectiu que permeti a l'infant el descobriment dels fets de la llengua en la seva realitat fugint dels apriorismes i prejudicis en què s'ha anat fonamentant fins a la data aquest ensenyament.

Setena. En la fase actual de l'ensenyament del llenguatge a Catalunya, s'imposa la determinació d'un tipus d'exercicis que els mestres puguin aplicar immediatament segons les edats dels infants i la sistematització de la major quantitat de material possible que faciliti la tasca del mestre. Aquesta preparació de temes i material hauria d'ésser realitzada per tècnics autoritzats en vistes a una aplicació general a les Escoles de Catalunya.

CONCLUSIÓ ADDICIONAL

"L'Escola d'Estiu del 1932, creient remeiar un tort encara existent, demana als Poders de la República l'aplicació del Decret sobre l'ús i ensenyament de llengües a l'escola primària als països de parla catalana, això és, a les Illes Balears i a tot l'antic regne de València."

ARTICLES DEL DECRET DE LA LLENGUA QUE S'ESMENTEN EN LA CONCLUSIÓ PRIMERA DEL PUNT SEGON

Article segon. — A les Escoles maternals i de pàrvuls de Catalunya l'ensenyança es donarà exclusivament en llengua materna, catalana o castellana.

Article tercer. — A les Escoles primàries es donarà, també, l'ensenyament en llengua materna, sigui castellana o catalana, i s'ensenyarà als deixebles catalans, a partir dels vuit anys, el coneixement i la pràctica de la llengua espanyola a fi d'aconseguir que la parlin i l'escriguin amb tota correcció.

més important, ha estat la formació moral i cívica dels nens, d'acord amb les noves normes constitucionals de la República.

Jo m'atreveixo a afirmar que en aquests moments és quan l'Escola d'Estiu ha demostrat la seva obra en la preparació i en la capacitat que s'observava en aquelles assemblees de mestres. Era un interès viu i era una emoció prou profunda. Es discutia tot amb serenitat i amb serietat. Podríem dir que tots allí teníem una mateixa preocupació, des dels d'un extrem als de l'altre: capacitar-nos per poder realitzar, com més aviat millor i de la fàcil més adient, la funció que l'Estat amb les noves normes ens confiava.

Era un espectacle encoratjador i patriòtic, en el sentit més alt de la paraula. El cos magisterial que sent la responsabilitat dels moments de transformació i col·labora en l'obra que depèn, en gran part, d'ell. ¿Voleu una gesta més interessant i digna?

Les converses sobre bilingüisme i sobre formació moral proven la voluntat i la capacitat del nostre magisteri, i mostren, de passada, els fruits de la nostra Escola d'Estiu.

Per això se m'ha acudit fer avui un elogi d'ella.

Barcelona, 26 de novembre de 1933.

RAMON TORROJA I VALS

L'EDUCACIÓ MORAL I CÍVICA A LES ESCOLES DE LA REPÚBLICA

A continuació trobarà el lector el text definitiu de les conclusions aprovades a l'Escola d'Estiu de 1933 (segona quinzena de juliol) durant la Conversa pedagògica.

I. — LA LLETRA I L'ESPERIT DELS TEXTOS LEGALS VICENTS SOBRE AQUESTA QÜESTIÓ

Article 48 de la Constitució de la República Espanyola, 1931: "L'ensenyança serà laica, farà del treball el centre de la seva activitat metodològica i s'inspirarà en ideals de solidaritat humana."

De la circular de la Direcció General de Primera Ensenyança, data 12 gener 1932: "L'escola ha d'ésser laica. L'escola sobretot ha de respectar la consciència del nen. L'escola no pot ésser dogmàtica ni pot ésser sectària. Qualsevol propaganda política, social, filosòfica i religiosa queda terminantment prohibida a l'escola. L'escola no pot coaccionar les consciències. Al contrari, ha de respectar-les. Ha d'alliberar-les. Ha d'ésser el lloc neutral on el nen visqui, creixi i es desenvolupi sense pressions d'aquesta naturalesa.

"L'escola, per imperatiu de l'article 48 de la Constitució, ha d'ésser laica. Així, doncs, no ostentarà cap signe que suposi

confessionalitat, i així mateix seran suprimits de l'horari i del programa escolar l'ensenyament i les pràctiques confessionals. D'ara endavant, l'escola s'inhibirà dels problemes religiosos. L'escola és de tots i aspira a ésser per a tots."

De l'article 11 de l'Estatut Interior de Catalunya: "L'ensenyament primari serà obligatori, gratuït i català per la llengua i pel seu esperit. S'inspirarà en els ideals de treball, llibertat, justícia social i solidaritat humana i es desenvoluparà mitjançant institucions educatives relacionades entre elles pel sistema de l'escola unificada. En tots els seus graus serà laic."

II. — ORIENTACIÓ TEÒRICA

Conclusió 1.ª — L'educació moral i cívica a les escoles de la República Espanyola, té una base legal taxativa i clara en els fragments transcrits, els quals li donen, d'altra banda, una orientació doctrinal completa i situen el problema entre les grans preocupacions dels nostres dies.

Conclusió 2.ª — El respecte que devem a la personalitat de l'infant, la significació específica de la infància en l'evolució individual de sentit i transcendència funcionals

no copsats encara pels educadors, el possible paralelisme que hi pugui haver entre aquesta evolució individual i la de la raça, amb les abreviacions i modificacions establertes i necessàries, i la necessitat categòrica que l'escola sigui de tots i per a tots, obliguen el mestre a una actuació empírica, de fina discreció, davant la formació moral i cívica dels infants en el clos de l'escola.

Conclusió 3.ª — Les idees i les pràctiques morals són relatives i evolucionen en el curs de la història sota l'acció conjugada de diversos factors. D'altra banda, l'evolució individual humana en els punts d'observació esbossats en el primer paràgraf de la conclusió precedent i el mecanisme de la conducta, evolució progressiva que va des del reflex més simple fins als processos complicadíssims de la volició, ens mostren també les pràctiques i les idees morals en profunda i continuada transformació.

Li cal, doncs, a l'educador, una visió àmplia de tot això, generosa i comprensiva. Li cal saber veure en totes les manifestacions de la infància els antecedents necessaris, per imperfectes o reprovables que ens semblin, que ens permeten d'arribar, en virtut d'un llarg procés evolutiu, a les formes i resultats que ofereix l'edat adulta.

Conclusió 4.ª — L'escola presenta al mestre una obligació ineludible: la de deixar fora del clos escolar totes aquelles idees, conviccions, sentiments o pràctiques que siguin propis d'una filiació doctrinal, religiosa, social o filosòfica, és a dir, de tot allò que divideix els homes.

El mestre que, en entrar a l'escola, no sigui capaç de prescindir d'aquests valors íntims, àdhuc de llurs signes exteriors, ni capir ni copsar objectivament les idees d'ordre universal que són el patrimoni i l'aglutinant de tots els homes i de tots els pobles cultes, està incapacitat per a ésser el mestre d'una escola.

Conclusió 5.^{ena} — Tota l'obra de la formació moral i cívica a les escoles de la República ha de tendir a una alta realització: dotar el nen dels darrers graus escolars d'una noció objectiva i sistemàtica dels conceptes morals i cívics de la nostra època, és a dir, del deure auster i rígid com a imperatiu categòric, el qual ens fa més lliures i exalta les valors de la personalitat i fa possible l'autonomia personal i la convivència humana.

Cal, a aquest fi, aconseguir una relació

íntima i eficaç, una relació de subordinació i dependència recíproques, entre la consciència moral de l'infant noblement excitada i il·lustrada, la conducta i una cultura intel·lectual de caire informatiu.

III. — METODOLOGIA GENERAL

Conclusió 6.na — L'educació moral i cívica dels nostres deixebles requereix dues condicions fonamentals:

a) Que visquin en la major plenitud fisiològica possible, sense misèria orgànica ni funcional, sense fam ni fred, ni terror, sense aquests dolors que neutralitzen la seva potència vital, ja que a partir d'ells no podrem esperar cap perfecció moral o cívica col·lectiva i fecunda; cal acostumar l'infant a un ordre higiènic que el prepari a entendre i seguir l'ordre moral.

b) Que trobi a l'escola, a tothora, un ambient social i humà, ric en suggestions ètiques, suau i sever, culte i distingit.

c) Que trobi a l'escola un ambient social lliure de prejudicis.

Tot això ens donarà una base àmplia i sòlida de positiva transcendència en la formació ètica dels nostres deixebles.

Conclusió 7.ª — Només pot assegurar als infants una plenitud orgànica i un ambient lliure de prejudicis una organització social basada en uns principis d'equitat.

L'organització actual de tipus individualista, basada en el privilegi i en la lluita de l'home contra l'home, no pot satisfer els drets essencials dels educands, avui reconeguts per tots els veritables educadors.

Conclusió 8.ª — Sobre la base que s'indica a la conclusió precedent, ocasionalment i a mesura que ho permeti la capacitat dels nens, s'aprofitaran totes les circumstàncies favorables per a invitar a la reflexió moral.

Sols en els darrers anys de l'escolaritat, en els graus superiors, és possible recollir totes les reflexions i experiències dels nens per a fer un ensenyament moral i cívic, sistemàtic i complet.

Conclusió 9.ª — La lliçó moral en els diversos graus de l'escola presentarà les característiques següents:

Per a pàrvuls, senzilla, viva, breu, intuïtiva: excitant la imitació, invitant dolçament a l'acció moral; o desenvolupant, per pressió externa, per l'exemple o per invitacions a la reflexió, els processos in-

hibitius. Poques paraules, pocs preceptes. res de formulismes.

Per als graus elementals i mitjans, un xic més reflexiva; fer que els nens discorrin, que posin exemples.

Per als graus superiors, més objectiva i sistemàtica. Transcendència de l'acte moral. Necessitat del sistema moral. Principis i lleis ètiques. Llor relació amb els moments de l'evolució humana. La moral primitiva i la dels actuals pobles cuites. Fer que els nens es plantegin racionalment el fet moral. Associar moltes lliçons d'aquests graus amb altres d'història general, d'història de la filosofia, d'història de les religions, dels costums, etc.

IV. — TEMÀTICA

Conclusió 10.^{ena} — Una característica indispensable de tota lliçó moral és el realisme estricte. La lliçó moral o cívica ha d'ésser en tot moment cosa viscuda.

Conclusió 11.^{ena} — De la conclusió 3.ª se'n desprenen normes pràctiques de gran interès. Per exemple:

Davant del sentiment i idees en estadis primitius (crueltat, rudesia, grup, pàtria, cabdillatge, servilisme, rebellia, etc.) cal procedir amb comprensió i tacte per endegar aquestes valors positives, les quals arriben a esdevenir, en el curs de l'evolució, els més enlairats sentiments de solidaritat humana.

El mestre, en aquests casos i en tots els casos semblants, pot endegar profitosament o pot malmetre d'una fàisó llastimosa les energies infantils.

Conclusió 12.^{ena} — L'escola ha de viure d'acord amb les normes elaborades i continuament renovades en virtut dels interessos i de la voluntat col·lectiva dels nens. Normes que s'estableixen de fàisó inconscient entre els més petits i que arriben, entre els més grans, a la categoria de preceptes imperatius lliurement i democràticament acordats.

El nen s'ha de sentir membre actiu i responsable de la col·lectivitat escolar; i mai al marge o en oposició a aquesta agrupació social d'una fàisó continuada o persistent.

Conclusió 13.^{ena} — No és possible ni convenient d'establir una separació entre la formació moral i la cívica. En el fons són una mateixa cosa.

En els graus superiors, però, és indicat

fer observar una diferenciació externa en relacionar molt directament amb les nocions de dret els preceptes d'ètica ciutadana i aconseguir que els nens sentin dintre l'imperatiu categòric del compliment del deure, en general, el del deure cívic i el sentiment de la solidaritat social.

Conclusió 14.ª — Cada estadi de cultura presenta uns premis i càstigs característics. Podríem també establir una gradació entre els que afecten la infantesa. Els que són adequats a un infant de dos anys no són propis, en general, d'un adolescent de catorze.

Cal, però, arribar a suprimir de l'escola els premis i els càstigs. En el profund plaer biològic que dona el compliment del deure hi ha de trobar el nen tot preni; i en la reprovació i divorci amb l'ambient còsmic i social, tot càstig.

Es una superació continuada del mestre i de l'escola la que es registra per una disminució progressiva dels premis i dels càstigs.

Conclusió 15.^{ena} — Els infants manifesten una accentuada tendència a formar agrupacions sociatàries de tipus diversos i a governar-se lliurement.

En tot això el mestre actuarà discretament, excitant i afavorint l'expansió d'aquests sentiments socials; però cal que estigui sempre amatent per tal d'evitar tota desviació, precocitat o amanerament que puguin convertir aquestes societats i governs en organitzacions buides de sentit infantil.

Conclusió 16.^{ena} — Cal que els infants d'ambdós sexes es tractin a l'escola amb la major naturalitat. No s'ha d'exercir sobre d'ells cap pressió per tal que alternin o estiguin separats. La relació lliure entre ells no constitueix ni ha de constituir problema.

Totes les informacions sobre diverses qüestions sexuals, ocasionals o sistemàtiques segons l'estat dels nens, són sempre indicades a l'escola, mentre es facin amb discreció, esperit científic i naturalitat. Contribueixen a enobrir la sexualitat i a donar-li un caràcter especulatiu, que tan necessari és per a controlar els poderosos moviments afectius que provoca.

La major part de les activitats escolars poden acomplir-les junts; algunes, les més pròpies de cada sexe, separadament.

La coeducació a l'escola no s'ha de proposar mai reduir o llinar les característi-

ques diferencials biològiques d'ambdós sexes. Pot, al contrari, fomentar-les dintre d'un to general profundament humà.

Conclusió 17.^{ena} — Del que s'indica en la conclusió 6.ª, apartat a), se'n desprèn la importància que l'escola ha de donar sempre a l'educació física, al joc i als esports. Considerarà tot això com a cosa fonamental i indispensable per a la formació moral i cívica dels nens, digne del mateix interès i cura que hi mereixen les altres activitats escolars.

Conclusió 18.^{ena} — El nen ha de treure de les nostres escoles hàbits arrelats de treball. Ha de sentir la dignitat del treball i la de qualsevol ofici o professió.

La distinció entre professions servils i nobles no l'han de conèixer els nostres deixebles; però sí han de tenir noció clara del que representa l'exercir servilment o noblement cada una d'elles.

Conclusió 19.^{ena} — És un compromís indispensable de l'escola inclinar el nen a la més perfecta tolerància.

Conclusió 20.ª — El nen té dret a l'afecte incondicional i al respecte profund del seu mestre. Afecte i respecte que el mestre ha de mostrar de faiso seriosa i persistent, sense demostracions excessives ni extemporànies.

Conclusió 21.^{ena} — La lliçó moral i cívica és quelcom viu que neix ple d'emoció i que no s'ha de constrènyer, ni contenir, ni complicar.

La lliçó moral i cívica s'ha de distingir sempre per la senzillesa elegant, per l'oportunitat i per l'eficàcia.

Cal manejar amb extremada discreció i bon gust les moralitats, les faules, els contes i els exemples.

Conclusió 22.^{ena} — És cosa també indispensable en tot mestre la puntualitat i el compliment estricte del deure.

Cal també que vegi per la seva dignitat professional. Les recomanacions, els regals i les preferències entre els alumnes són incompatibles amb aquesta dignitat i rigidesa.

La personalitat moral i cívica i professional del mestre, hont del tipus normal de la seva època, és un centre d'irradiació que omple la classe i l'escola d'altres i suggestives tonalitats.

Conclusió 23.^{ena} — Tots els nens de les escoles de la República hauran reflexionat força vegades sobre punts relacionats amb

religió, l'escola deixa automàticament d'ésser escola, és a dir, creació i col·laboració lliure, i adopta formes de característiques inferiors.

"Així, els mestres reunits en assemblea amb motiu d'aquesta Escola d'Estiu, aspi-

questes qüestions: Conviccions religioses, filosòfiques, socials o polítiques dels homes. Homes diferents. Homes de conviccions i homes sense conviccions fermes. Els fanàtics i els sectaris. La intimitat que suposen les conviccions filosòfiques o religioses. Orientació suprema que cadascun, lliurement, dona a la seva vida. Els grans ideals col·lectius humans, expressió dels punts de major coincidència de tots els ideals individuals. Aquestes reflexions els portaran al conreu de la pròpia personalitat i a la tolerància.

Conclusió 24.^{ena} — L'obra de la formació ètica dels nostres petits escolars necessita un precedent, un complement i una continuació: la col·laboració familiar i social, sense les quals aquella obra s'esvaniria i esdevindria estèril.

Aquestes col·laboracions depenen de diversos factors socials que des de l'escola estant s'han de considerar i tenir en compte. L'escola en tot moment ha de viure a to amb la cultura social de la seva època; i ha d'irradiar, encara, la seva obra com a model de superació continuada.

Conclusió final. — El congrés o els components de l'Escola d'Estiu acorden que, perquè en un termini relativament breu els principis de l'escola laica tinguin efectivitat a Catalunya, l'Estat, d'acord amb la Generalitat o l'organisme que els pugui substituir, creï un Comitè de laïcisme, la missió del qual fóra de propagar i orientar els principis d'aquesta conversa i exercir la revisió prèvia de textos escolars.

L'assemblea proposa que, mentre formalitza el nomenament d'aquest Comitè pro laïcisme, exerceixi les seves funcions la ponència.

Declaració. — La ponència en majoria sobre el tema "Educció moral i cívica a les escoles de la República" de l'Escola d'Estiu d'enguany, atén les aclaracions demanades per un grup d'assembleistes sobre la supressió de l'adjectiu "laica" a les conclusions 4.ª i 18.ª, i formula la següent declaració tot demanant a l'assemblea que la subscrigui i la faci passar a formar part del text que s'aprovi:

"La primera condició de tota escola és el respecte a la personalitat lliure i creadora de l'alumne. Quan aquesta personalitat en plena formació es veu sotmesa a pressions de tipus dogmàtic per part del mestre, d'altres alumnes o de l'ambient político-social-

rem que l'escola laica de la República arribi senzillament a ésser això. D'aquesta manera l'escola es fa, cada dia més, el patrimoni espiritual de tots els homes, a impuls del qual el progrés general de la humanitat es realitza."

PROGRAMA MUNICIPAL DEL PLOI OBRER I CAMPESÍ. 1934.

13. Programa municipal del partit de classe

1. Grups escolars a cada barri obrer. Cinc mil mestres, com a mínim, a Barcelona, per a atendre la població escolar. Ensenyament totalment gratuït, així com el material escolar. Construcció de parcs escolars, banys. Organització de cantines on els fills dels obrers rebran un àpat diari. Amplia creació de cases maternals on les obreres podran confiar llurs fills durant les hores de treball. Obligació escolar fins als catorze anys. Els fills dels obrers han de tenir escoles agradables i lliures de tot pagament.

2. Augment i millorament de les escoles de perfeccionament tècnic.

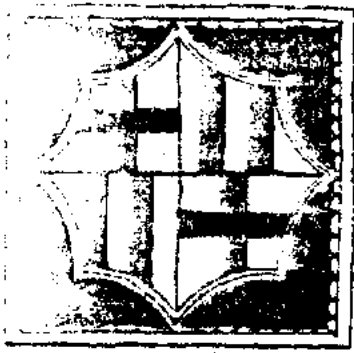
3. El seixanta per cent de matrícules de la Universitat i Escoles Superiors seran per a fills d'obrers, que es beneficiaran de beques pagades per l'Ajuntament.

4. Construcció d'hospitals, dispensaris d'urgència, cases de maternitat i sanatoris per a obrers, en la proporció necessària i segons les necessitats de la ciutat.

5. Construcció de deu mil cases confortables per a obrers.

6. Seran limitats els treballs de reforma en els barris rics, i l'activitat municipal es concentrarà en els barris obrers.

7. Construcció de teatres populars.

G A S E T A M U N I C I P A L D E B A R C E L O N A

Any XVIII

15 d'abril de 1931

Núm. 1

SESSIÓ DE CONSTITUCIÓ DE L'AJUNTAMENT REPUBLICÀ

A les Cases Consistorials de la ciutat de Barcelona, als catorze dies del mes d'abril de l'any mil nou cents trenta u, es reuní l'Ajuntament en sessió pública de constitució, amb assistència dels ciutadans Regidors senyors Felip de Solà Cañizares, Joan Domènech Buscà, Cassimir Giralt Bullich, Josep Jové Sarroca, Abel Velilla Sarazola, Mateu Ruiz Porlan, Jesús Ulled Altemir, Pere Huguet Puigderrajols, Antoni Vilalta Vidal, Josep Bertrand de Quintana, Enric Sánchez Selva, Josep Escofet Andreu, Francesc Costa Martí, Jaume Vachier, Joaquim Ventalló Vergós, Amadeu Aragay Daví, Pere Comas Calvet, Domènec Pla Blanch, Rafael Campalans Puig, Joaquim Xirau Palau, Josep Armengol de Llano, Jaume Aguadé Miró, Josep Duran Guàrdia, Salvador Vallverdú Parxachs, Ernest Ventós Casadevall, Lluís Companys Jover, Joan Lluhi Vallescà, Jaume Vinyals Carrich, Joan Casanovas Maristany, Miquel Ollé Jové, Ramon Marlés Farres, Lluís Puig Monné, Joan Casanellas Ibarz i Manuel A. Santamaria.

Actuà de Secretari el que ho és interí de l'Ajuntament, senyor Josep M.^a Pi Suñer.

Hi assistí l'interventor senyor Victor Valls.

S'obre la sessió a les 19 hores 45 minuts, sota la presidència del ciutadà Regidor senyor Aguadé.

Seguidament la Presidència va donar la paraula al senyor Comas, qui s'expressà així:

«Ciutadans de Barcelona: Ha quedat constituït l'Ajuntament de la ciutat, que ha nomenat Alcalde, per aclamació, el nostre estimat doctor Aguadé, perquè el nostre igualment estimat amic Companys ha estat

nomenat Ministre de la República del Govern Provisional de la República de Catalunya. Us prego un xic de silenci, un xic d'atenció, perquè aquests homes tots estan afònics per haver dirigit tant al poble la paraula.»

Queda el senyor Aguadé proclamat Alcalde de Barcelona.

El senyor Alcalde digué:

«Companys de Consistori i poble de Barcelona que ens escolta: Ens escolteu en aquesta hora solemne. Nosaltres venim aquí a constituir el primer Consistori republicà revolucionari, després de cinquanta anys. Nosaltres complirem amb el nostre deure de ciutadans, d'homes i de catalans. Nosaltres esperem que el poble de Barcelona, en aquesta hora de fràsals i d'angúnia, sabrà complir amb el seu deure cívic i sabrà portar-se amb aquella disciplina i correcció que es demana en aquestes grans solemnitats.

»Nosaltres estem aquí per a defensar la llibertat de Catalunya i la llibertat dels ciutadans en la República espanyola i catalana, però, vosaltres, ciutadans, haveu de respectar i defensar l'ordre al carrer, perquè hi ha agents provocadors que es confabulen perquè aquesta gran obra que avui ha fet Barcelona, una de les obres més grandioses que s'han pogut donar a la Història, pugui malaurar-se. Nosaltres, ja us diem, complirem amb el nostre deure. Vosaltres compliu amb el vostre deure, també. Ara el vostre deure és: ordre, disciplina i respecte, aquí, a la ciutat; allà, a la Presidència de la República Catalana, on està el venerable Francesc Macià.»

005 11

Tot seguit el senyor Companys s'expressà així:

«Com a representant, en aquest moment, del Govern Provisional de la República, jo saludo a Barcelona, Cap i Casal de la nostra estimada Catalunya. Jo jemanó a tots els ciutadans de Barcelona que procurin fer tot l'esforç, posant tota la cura, per a estructurar la República d'una manera que sigui garantia de totes les classes socials; portant el nostre pensament progressiu endavant, de manera que no es pertorbi l'ordre. Hem de donar mostres d'una extraordinària capacitat. Ens ofega la grossa responsabilitat que tenim. No n'hi ha prou amb portar la República. No estàvem acostumats a tenir la més petita llibertat. Procurem assegurar-la i els nostres actes ens faran dignes d'ella.»

El senyor Giralt parlà tot seguit en els següents termes:

«Senyor Alcalde, poble de Barcelona: Tota una joventut, tota una vida de treball i d'anhel a favor de la República, té avui la compensació d'aquesta jornada gloriosa, i la té doblement perquè ve aquí per manament del poble, com a representant genuïnament escollit per la voluntat del poble.

«Jo haig de saludar el poble en nom del Partit Republicà Radical. Aquest partit, la història del qual, des de la seva creació a Barcelona, ha estat sempre aquest amor a la República, que es comparteix solament en un ample amor a la Llibertat.

«Nosaltres acceptem amb goig, per la persona, per la representació, pels alts mèrits de la persona i de la representació, la Presidència de l'Ajuntament de Barcelona posada en tan bones mans com són les del company i amic Aguadé.

Nosaltres, aquí, respondrem sempre els anhelos del Partit Radical, procurant representar a fora, a Espanya, l'amor de Catalunya, però procurant també, a dins de Catalunya, representar-li l'amor a Espanya. Ben catalans, de neta nissaga catalana, patriotes com el qui més, però ben amants també de totes les terres d'Espanya que, com nosaltres, avui s'han aixecat com un sol home a favor de la República. Altres pobles que jo vull recordar-vos en aquests moments han donat alguna cosa més que nosaltres per la República, alguna cosa que nosaltres no hem tingut l'alta honra que se'ns exigís en aquest sacrifici. Han donat homes que exposaren el seu pit per a la República a les bales asasinades de la Monarquia.

Davant la continuació, com sempre, política i patriòtica del Partit Radical, no haig d'afegir ni una paraula, sinó que saludar-vos amb l'emoció ben encesa d'amor. Volem una República, i aquesta República estàvem disposats a defensar-la i a obtenir-la amb les nostres pròpies vides, si hagués estat precis. Aquesta República ens la trobem, i ara tot ha d'ésser poc per

a servir-la i defensar-la contra la reacció, que no dubtem que en aquests moments treballa ja en l'ombra volent pertorbar l'obra patriòtica de Catalunya i Espanya. Haveu d'estar previnguts. Haveu d'esmerçar-ho tot per a la República, dient al poble que a cops de puny i a mossegades ha de fer-se contra qui, i en nom de qui sigui, intenti pertorbar l'ordre. Que no s'enteli la paraula de la República; que la defensem i sapiguem demostrar la capacitat nostra, no sols per a governar l'Ajuntament, sinó per a regir els alts destins d'Espanya.»

El senyor Xirau digué:

«Us dirigeixo la paraula per a llegir l'acord que ha pres, per unanimitat, aquest Consistori, de nomenar els deu Tinents d'Alcalde, en la següent forma:

- 1.ª Tinència, Sr. Joan Casanovas.
- 2.ª Tinència, Sr. Pere Confas.
- 3.ª Tinència, Sr. Amadeu Aragay.
- 4.ª Tinència, Sr. Rafael Campalans.
- 5.ª Tinència, Sr. Joan Lluhi.
- 6.ª Tinència, Sr. E. Ventós.
- 7.ª Tinència, s'ha atorgat, provisionalment, per a la minoria de la Lliga, avui no present, perquè pugui fiscalitzar la nostra obra, i, interinament, designem per ella el senyor Joan Casanellas.
- 8.ª Tinència, Sr. Cassimir Giralt.
- 9.ª Tinència, Sr. Jesús Ullé.
- 10.ª Tinència, Sr. Josep Jové.

El senyor Jové s'expressà de la següent manera:

«Ciutadans de Barcelona: Molt poques paraules en aquest moment, perquè, com us deia durant tota la propaganda electoral, no són ja moments de parlar, sinó que, ara més que mai, són moments d'accionar.

«Aquí, per primera vegada, entra en aquesta casa una representació genuïnament obrera. La Unió General de Treballadors entra en aquesta casa. Jo sé bé que entre els amics de l'Esquerra Republicana hi ha obrers també. Jo no puc oblidar els companys Durau, Guàrdia, Oller i Aragay, però no porten una representació netament obrera que, per primera vegada, després de cinquanta anys, ha entrat en aquesta lluita en forma exclusiva i desinteressada. Treballadors, a vosaltres, jo us dic, que en el Consistori de Barcelona, ajudat pels consells de vosaltres, hi ressonarà sempre la veu del descamisat, la veu del proletari, sense distinció. Jo crec, espero i desitjo que acabi ja, d'una vegada, amb la implantació en el nostre país de la República, la repressió marcada gairebé sempre contra la classe treballadora. Els he dit que, per acabar amb aquesta repressió, els obrers, primer que tot, i tots els

ciutadans, en interès de tots nosaltres, han de posar, han d'esmerçar tots els esforços per a consolidar aquesta República, evitant des d'ara que es promogui qualsevol aldarull, tot el que sigui pretext de perturbació, que no s'ha d'organitzar. Els primers interessats són els treballadors. Hem de dir als companys que l'ordre s'ha de mantenir «a trance», el treball ha de funcionar com abans, més bé encara. Visca la República!»

El senyor Solà dirigí la paraula en els següents termes :

«En nom de la Dreta Liberal Republicana de Catalunya em complasc a saludar l'il·lustre senyor Alcalde doctor Aguadé, els companys de Consistori i el poble de Barcelona, i, en fer-ho, ho faig amb la satisfacció de l'home que, per primera vegada, veu la ciutadania dins la Corporació pública, acostumats com estàvem, fins encara aquest matí, a que la ciutadania sols estigués al carrer.

«La Dreta Liberal Republicana no és, no ha estat ni serà mai un partit revolucionari. La Dreta Liberal Republicana és un partit d'ordre, un partit governamental, un partit que vol mantenir inexorablement el principi d'autoritat, però d'una autoritat veritable, justa i legítima. Es per això que els homes de la Dreta Liberal Republicana hem de treballar en un moviment revolucionari i no hem mai acceptat llocs d'honor. La nostra tasca revolucionària acaba avui.

«La Dreta Liberal Republicana procurarà que, en tot moment, es mantingui l'ordre i el principi d'autoritat; procurarà que no sigui veritat tot el que diuen els nostres enemics parlant de la República; procurarà que la República no sigui el que ha estat fins ara la Monarquia; i jo també declaro, en nom de la Dreta Liberal Republicana, que si algun dia les defensives reaccionàries de la Monarquia que avui se'n va, volguessin pertorbar el magnífic ordre que avui s'ha constituït a tota Espanya, jo, home governamental, jo, home de dreta i d'ordre, si sortia d'aquest Ajuntament, seria exclusivament per a tornar a la presó altra vegada, perquè una altra cosa no la podria fer si això succeïa.»

El senyor Velilla, digué :

«En nom del Partit Republicà Federal, saludo al poble republicà de Barcelona i a vós, il·lustre Alcalde, Cap nostre, no precisament perquè ocupeu l'Alcaldia; no precisament per la vostra intel·ligència, ben reconeguda; no precisament per tots els mèrits i virtuts que ostenteu, i que han fet el vostre nom i han aconseguit el vostre vot; res de tot això; us saludo com a representant del revolucionarisme català, per aquesta energia, per aquest delit, per aquest radicalisme, per aquest heroïsmes que heu demostrat en tot moment per

a lluitar contra la Monarquia, perquè crec que aquestes virtuts continuaran, que sereu fort i valent des d'aquesta nit per a impedir que la contrarevolució i la Monarquia puguin tornar a apoderar-se de Barcelona. Us saludo en aquest sentit, i us diré que el Partit Republicà Federal Social ve amb la representació més radical al Consistori, perquè entenem que en aquests moments han de prevaler els homes que s'havien distingit pel seu radicalisme.

«El Partit Federal ve al Consistori a mantenir, en absolut, el seu concepte republicà federal, a mantenir també el caire obrerista que té, del qual hem donat prova, car quan l'última Tinència d'Alcaldia es discutia, nosaltres ens hem aixecat per a decidir-ho, i hem dit: «No ho discutim, entenem que aquesta Tinència s'ha de donar a la representació obrera», i vosaltres, amb els vostres aplaudiments, heu donat un caire d'honor al Partit Federal, quan el Partit Federal ha donat aquesta Tinència al representant dels obrers, en Josep Jové.

«En nom, doncs, d'aquest, i per a lluitar sempre, saludo l'Ajuntament de Barcelona i el Poble català.»

El senyor Campalans s'expressà així :

«Companys de Consistori, poble de Barcelona: No és ara el moment de fer discursos, ni jo podria fer-ne. Sols us diré dues paraules per a saludar-vos en nom de la Unió Socialista de Catalunya, i també voldria que us percatessiu d'una cosa: la República l'hem guanyat avui amb la nostra serenitat, com també amb la nostra serenitat vàrem guanyar el diumenge. Si tenim serenitat, la portarem endavant; però això no ho ha de fer el poble, sinó nosaltres. El poble ha de mantenir l'ordre. Si hi ha acció revolucionària, no la fa la multitud; si hi ha acció revolucionària, la fan els cinquanta homes que la dirigeixen, i no tres mil. I us diré: «No us desuniu, sinó uniu-vos, perquè no hem d'anar d'un a un, sinó de quatre en quatre.» Avui no hem d'anar a cap lloc. És una cosa sabuda que hi ha entre nosaltres una colla enorme de gent pertorbadora. No hi haurà contrarevolució. No pot néixer. La revolució falla si hi ha desordre. El poble que guanya la República, la salva mantenint l'ordre, i jo vull dir al poble: «Tingueu confiança en aquests homes, que aniran on calgui anar. Hi ha homes apoderats per a fer el que calgui. Us dic solament: no tingueu por. El poble el que ha de fer és tenir serenitat. Tenim avui la República, consolidem-la.»

«I, després, saludo especialment l'il·lustre company Jové com a representant dels treballadors, perquè aquesta minoria socialista ve amb obrers.

«Voldria acabar aconsellant el poble, insistir en això. La multitud, sobretot, ha d'evitar accions pertor-

badores. Contrarevolució no n'hi haurà. I que demà tothom vagi a treballar.»

El senyor Casanovas digué :

«Tan sols unes paraules per a dirigir-me al poble congregat al Consistori, en aquest Saló de Cent.

«Després de l'acte de diumenge, la unió revolucionària era el farsant que encara aquest matí ocupava el Poder. El poble havia manifestat, i havia donat com a manament imperatiu als partits d'esquerra, que vinguessin i redimíssin la sobirania de la ciutat. Aquests, entenent que corresponia acatar aquest manament, i que no havien de desertar en aquestes hores, han ocupat la ciutat de Barcelona, i encara que hi ha hagut qui ha dit que érem uns bàrbars en assaltar-la, vosaltres heu vist en la forma com s'ha constituït un Ajuntament; heu vist el sentit d'alta responsabilitat que prenen els homes dirigents, i si han vingut aquests bàrbars, no han vingut a altra cosa que a acabar amb les concupiscències que eren tan propalades en aquesta Casa, concupiscències que venien també per l'environament que feia la Monarquia de la sobirania, d'aquella sobirania que corresponia al poble. S'ha disposat, doncs, la ciutat de Barcelona, a recobrar la plenitud de la seva sobirania.

«Es l'hora de consolidar la República. L'Ajuntament hi aportarà tot el seu esforç, però necessita també la col·laboració de tots els ciutadans; presteu-vos, doncs, a tenir confiança en els homes que ocupen aquests llocs. No compliquen els problemes, que no n'oblidem ni un. Tampoc oblidem el d'alliberar els presos que encara tenim, residu de les dictadures del borbó. Però tot això no ho ha de fer una multitud pel seu compte, perquè aquesta obra, de vegades, és apretada per elements estranys. Ha de fer-ho l'Alcalde i els homes representatius de l'Ajuntament de Barcelona. Aquest Ajuntament, doncs, no oblida cap dels problemes immediats, i així com recollí de les urnes el manament imperatiu de reivindicar la sobirania, sabrà encara consolidar la República, que eus ha de garantir col·lectivament i individualment tots els drets.»

El senyor Aragay digué :

«Regidors, poble de Barcelona : No vull fer un discurs, perquè jo no sóc cap de majoria ; però l'Alcalde em prega que us comuniqui una nova que espero recollireu amb la major atenció.

«Quan hem vingut aquest matí a l'Ajuntament de Barcelona a invitar l'Alcalde que es retirés (el qual oposà, dins la major correcció, la resistència pròpia del cas), quan l'hem invitat que abandonés l'Alcaldia, entregant-nos-la, no sabem encara quines conseqüències en sortirien del nostre acte. Ha estat una audàcia revolucionària que, tenint la convicció que el poble ens havia de seguir, ens hem atrevit a realitzar. Ara, aquesta audàcia revolucionària, efectuada en compliment de compromisos solemnes contrets en les tribunes públiques (perquè quan parlàvem al públic en els mítings electorals, contrèiem responsabilitats solemnes que hem volgut complir), ara, això s'ha pronunciat en l'esclat d'entusiasme, i hi ha la confirmació que a tota Espanya s'ha fet el mateix : s'ha proclamat la República.

«Per això us demano que ens ajudeu a consolidar-la. Per a aconseguir-ho, es fixaran per les cantonades bàndols de l'Alcalde, amb la seva signatura i segell, donant instruccions al poble de Barcelona, i jo us prego, en nom de tots els companys i de l'illustre senyor Alcalde, que us en feu ressò del que diguin els bàndols, del seu contingut, i que procureu estendre'ls per la ciutat, cercant col·laboradors, i fent que l'autoritat legítima reïxi en la seva tasca de consolidació, contribuint essencialment dins d'Espanya al nou règim que avui s'ha implantat.»

El senyor Alcalde es dirigí al públic en els següents termes :

«Abans d'aixecar la sessió he de comunicar al poble de Barcelona que, en sortir jo de la Diputació, s'estava escrivint l'ordre de lliberació, en nom del President de la República Catalana, dels presos polítics i socials.»

Foren proclamats Tinents d'Alcalde els senyors que es consiguen en el seu corresponent lloc, amb el mateix ordre que es deixa expressat, quedant el senyor Casanellas proclamat amb caràcter provisional, tal com es fa constar.

* * *

Seguidament, i no havent més assumptes de què tractar, el senyor President aixecà la sessió, a les 20 hores 10 minuts.

BASES DEL CONCURS PER PROCEDIR A LA PROVISIO D PLACES DE
MESTRE ALS GRUPS ESCOLARS DE BARCELONA . 1934.

PATRONAT ESCOLAR DE BARCELONA

En virtut d'haver estat creades 25 places de Mestre i altres tantes de
Mestressa, per Ordre Ministerial del 21 de març del 1933, destinades als
Grups Escolars d'aquesta Ciutat, i d'acord amb les facultats concedides al
Patronat Escolar de Barcelona, per disposició ministerial de 17 de febrer
de l'any 1922, es convoca Concurs per procedir a la provisió d'aquestes
places, de conformitat amb les següents:

B A S E S

1ª.- Podran prendre part en aquest Concurs els Mestres i Mestresses Na-
cionals que intógren l'Escalafó del Magisteri Primari, ingressats per opo-
sició directa i, per consegüent, en queden exclosos els ingressats al segon
escalafó i que després hagin passat al primer, sigui pel procediment que si-
gui. Així mateix no podran prendre part al Concurs els Mestres excedents,
qualsevol que sigui la classe d'excedència de què gaudeixin.

2ª.- Els Mestres i Mestresses compresos a la Base anterior, formularan
la seva petició per mitjà d'instància documental adreçada al

NATURALESSA. - Barcelona

EDAT. - 34 anys.

ADREÇA. - Els Monjos (Barcelona)

PLAÇAT. - Els Monjos.

FULL DE SERVEIS . - Del 15 setembre 1927 al 9 Octubre 1934 en propietat.

CARRECS QUE HA SERVIT. - Boix -- Trago de Noguera per oposició - Villarrodonà per trasllat i 2 ascensos - Sta. Margarida i Monjos per trasllat.

TITOLS QUE POSSEIX. - Mestre de 1ª Ensenyança.

REFERENCIES. - Inspectors Angols Sempere de Valencia, Hermini Almondors de Barcelona i Felix Jover i Josep Galisteo de Tarragona, Pau Romera ; R. Torroja. i J. Serra Directores al Grups Revista on ha col.laborat Ateneu Enciclopedia Popular, Consells Locals de Vila-Rodon - Boix - Trago de Noguera - Sta Margarida i Monjos. Secretaria Escola Normal Generalitat.

TREBALLS ORIGINALS QUE PRESENTA. - Memoria - Tres articles inscrits al Butlletí dels mestres amb els títols : L'autonomia Escolar, Vida Escolar - La lectura silenciosa i oral a l'escola. Una aplicació d'psicoanàlisi a l'escola Un follet de 16 pàgines titolat "El Lenguaje en nuestra Escuela" Treball seleccionat al Concurs de la Revista de Pedagogia. El 1r numero d'una publicació infantil.

DOCUMENTES QUE ADJUNTA. - Comprovant d'haver obtingut el nº 2 a les oposicions del 1925 - Còpia d'un vot de gràcies ó de tres notes favorables de la inspecció altres tant visites. Oficis del Consell Local i del Sindicat Agrícola de Vilarrodonà

ALVAREDO CALVO, BONAVENTURA

NATURALES A.- Toro (Zamora).

EDAT.- 39 anys.

ADREÇA.- Avinyó (Barcelona).

PLAÇAT.- a Avinyó.

FULL DE SERVEIS.- Del 15 octubre 1920 al 31 octubre 1934; en propietat del 16 d'abril 1935.

CARRERS QUE HA SERVIT.- Lanaja, substitut, - Tamarite de Litera, interí, - Montroig, oposició; Director de la mateixa escola. - Avinyó, trasllat; la mateixa escola per ascens.

TÍTOLS QUE POSSEIX.- Mestre de 1r. Ensenyament.

REFERÈNCIES.- Inspectors de 1r. Ensenyament de les províncies on ha actuat.- Director de la "Fundación González Allende" de Toro (Zamora).

TREBALLS ORIGINALS QUE PRESENTA.- Memòria.

DOCUMENTS QUE ADJUNTA.- Còpia de l'ofici nomenant-lo professor suplent de la "Fundación de González Allende" de Toro.- Full d'exercici d'una lliçó de gramàtica catalana.

CERI CATALA

cisa, perquè fins a la data no ha estat possible establir l'estadística exacta dels alumnes que concorren a les Escoles privades, hom ha arribat a fixar provisòriament que la matrícula de les Escoles privades arriba a 95.000 infants. Sumant la matrícula de les Escoles públiques i de les privades, resulta que els infants que reben ensenyament a la nostra ciutat són uns 125.500. La diferència fins a la totalitat del cens escolar, dona un nombre de més de 28,000 infants que pràcticament no tenen Escola.

Aquesta enorme quantitat d'infants desatesos reclama una atenció particularíssima per a resoldre llur problema, que, si bé no és un problema exclusivament municipal, pel fet d'afectar a una quantitat tan nombrosa d'infants barcelonins, interessa la ciutat, la qual ha d'impulsar la seva ràpida solució. Les reformes han estat fetes dins les possibilitats del pressupost actual i amb un criteri de restricció i austeritat quant a les construccions, abandonant el sistema monumental i substituint-lo per un concepte de simplicitat.

Pel que fa referència a les possibilitats del Patronat Escolar, per alleugerir ràpidament aquests problemes, col·locant a les seves Escoles un total de 4,500 infants dels que estan esperant torn, es proposa:

Primer. Augment prudencial de matrícula a tots els graus dels Grups Escolars. Actualment els graus dels Grups Escolars estan amoblats i funcionen amb un tipus mitjà de quaranta alumnes per classe. Es reconeix la necessitat del nombre limitat d'alumnes per Mestre, i si no fossin les circumstàncies actuals no s'atreviria a proposar un augment per petit que fos en el nombre d'escolars per classe. Però, donades les circumstàncies alludides, i tenint en compte que l'assistència regular dels escolars dona un percentatge mitjà de 80% per cent, la qual cosa vol dir que en moltes classes hi ha diàriament unes poques faltes d'assistència que permetrien establir per grau un augment mínim obligatori de dos alumnes per classe i màxim de sis, segons la capacitat de les aules, facilitant el material i amoblatge necessaris. Aquest augment, en la pràctica no perjudicarà la tasca docent; perquè, comptant les vacants naturals per malaltia o altres raons, el nombre d'assistents generalment no depassaria efectivament el límit nominal que tenien fixat.

Per un estudi provisional de l'augment que podria fer-se a les classes de cada un dels Grups, sempre condicionat a les realitats que la pràctica pogués oferir, la Ponència creu que podria obtenir-se en els Grups i graus ja en funcionament un increment de matrícula de 1,708 alumnes, només amb la despesa del mobiliari corresponent atenent-se en el que sigui possible a la proposta d'augment següent:

Baixeres	45
Baldri Reixach	42
B. Carles Atibau	126
Casp	76
Diputació	100

Documental

Heus ací la proposta per tal d'incrementar la matrícula d'escolars de Primer Ensenyament a les Escoles públiques de la ciutat, que el doctor Cortés, conseller regidor de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona ha redactat. Diu:

«Segons la darrera estadística municipal (abril del 1934), la població de fet de Barcelona, és d'1.023.625 habitants. Traient d'aquesta quantitat el 15 per cent, que és el tipus de càlcul establert per les disposicions tècnico-pedagògiques per a la construcció de Grups Escolars, publicades a la «Gaceta Oficial» del dia 1 d'agost darrer, s'obté la quantitat de 153.543, que és el cens escolar aproximat a la nostra ciutat.

30,518 infants assisteixen a les Escoles públiques (del Patronat, Nacionals i Municipals). Pel càlcul aproximat que s'ha pogut fer a base de les dades obtingudes per distintes procedències, cap d'elles pron pre-

Dolors Monserdà	16
Francesc Macià, núm. 1.	52
Francesc Macià, núms. 2 i 3.	40
Francesc Macià, núm. 4.	40
H. Pi i Margall.	95
H. Giner de los Ríos.	100
Institut Escola	10
La Farigola	24
Les Corts	35
Lluís Vives	33
Milà i Fontanals.	120
Mn. Jacint Verdaguier.	94
Normal Generalitat.	20
Pau Iglesias	54
Pere Vila	192
Ramon Llull	142
Ramon de Penyaforat.	38
Roselló	24
Sarrià.	135

Total: 1,708 alumnes.]

Segon. Aprofitament real de tots els Mestres del Patronat per a la funció docent, o sigui que cada Mestre tingui al seu càrrec una secció d'un Grup Escolar.

Pins a la fi del curs 1933-34 hi ha hagut, distribuïts en els diversos Grups, 51 Professors que no tenien grau i que estaven dedicats a activitats diverses, tals com classes de realitzacions, de dibuix, de castellà, tasques d'administració, de Secretaria, d'estadística; i 12 Mestres en classes reduïdes de castellans, o de rerassagats amb un màxim de 20 alumnes (alguns d'ells en classes de vuit, deu i dotze alumnes). Realment les tasques encarregades a aquests Professors, són totes elles molt necessàries i gairebé totes ineludibles per a portar degudament la marxa dels Grups i atendre totes les disciplines, però en les circumstàncies actuals, seria molt millor aprofitar aquests Professors encarregant-los la cura directa d'una secció, i substituint-los en llurs tasques actuals, per Mestres agregats, amb la qual cosa es conseguiria atendre un gran nombre d'infants amb una despesa relativament molt reduïda. D'aquesta manera es podrien atendre en els nous Grups i Seccions que a continuació es detallen, sense nomenament de nou personal, 3,465 escolars:

Grup «Pau Iglesias», classes a completar, 6 Professors, 270 alumnes.

Grup «Giner de los Ríos», classes a completar, 1 Professor, 45 alumnes.

Grup «Avenç St. Andreu», classes a completar, 4 Professors, 180 alumnes.

Grup «Can Tunis», (cotxeres), classes a completar, 9 Professors, 405 alumnes.

Grup «Collaso i Gil», classes a completar, 26 Professors, 1,170 alumnes.

Grup «Can Gasparó», classes a completar, 9 Professors, 405 alumnes.

Grup «Pòsit Marítim», en dues sessions, 8 Professors, 720 alumnes.

Grup «Passeig Triomf», classes a completar, 6 Professors, 270 alumnes.

Total: 69 Professors; 3,465 alumnes.

Per a l'efectivitat d'aquest pla, caldria, però, augmentar proporcionalment en els pressupostos dels anys següents la Partida dels Mestres agregats.

Així, doncs, si es posaven en pràctica aquests dos procediments es podria incrementar la quantitat d'alumnes que assisteixen a les Escoles públiques en 1,709 escolars, augmentant la matrícula de cada grau, 3,465 escolars, donant grau als Mestres de Patronat que no en tenen,

total: 5,173 escolars.

La construcció o habilitació dels edificis per als quatre Grups de Can Tunis, de la Rambla del Triomf, del Pòsit Marítim i de Can Gasparó, on podran rebre educació 2,350 infants dins un termini curtíssim, representaran per a Barcelona un gran avenç amb una notable economia.]

Els edificis tipus dels Grups Escolars existents, donen un terme mitjà de despeses de primera instal·lació d'unes 872'64 pessetes per alumne. Els quatre Grups Escolars esmentats costaran, acabats i amb el mobiliari corresponent 387,985 pessetes que distribuïdes entre els 2,350 alumnes que hi concorran, representen per alumne una despesa de 65'12 pessetes de primera instal·lació, o siguin 707'52 pessetes menys per alumne.

Si ultra el que fa referència als edificis i moblatge es té en compte el millor aprofitament del personal docent que depèn del Patronat Escolar, hom podrà constatar encara una major economia, o potser millor un rendiment primari. Amb el pla proposat pel Patronat hom podrà posar en funcionament tots aquests Grups que en total acolliran 3,465 infants sense necessitat de crear noves places de Mestres de Patronat, les quals, àdhuc amb la reducció de gratificació votada darrerament per l'Ajuntament, representarien un total de 220,500 pessetes, o sigui a raó de 69 pessetes per alumne. Caldria sí, crear unes noves places de Mestre agregat per a suplències i tasques complementàries segons les necessitats de la distribució que es proposarà, però aquests Mestres representaran només una despesa de 64,000 pessetes, o sigui 20 pessetes per alumne, 49 menys de les que costarien si es portava personal docent nou.

El Grup de «Can Tunis» solucionaria d'una manera totalitària el problema escolar de la barriada. Serà emplaçat al local de les antigues cotxeres del tramvia, degudament habilitades, i constituirà un Grup format per dos cossos d'edifici, un per a les classes elementals repartides en vuit graus i un altre per a dos graus de parvulari, dins un esplèndid solar on quedarà una gran extensió per a jocs, esports i jardí. A més, la situació d'aquest Grup permetrà — així que desaparegui un rengle de barraques que s'interposa entre ell

i la platja, i que ocupa un espai de terreny que podrà ésser anexionat al Grup —, organitzant-lo com una veritable Escola de mar, on sigui practicat el règim de ple aire, a semblança del que està establert a l'Escola Municipal d'aquest tipus.

El Grup que s'installarà a l'edifici del «Pòsit Marítim» enclavat dins la mateixa àrea del Port, pot prendre característiques particulars i pot treure un rendiment molt notable centrant les seves activitats a l'entorn de les múltiples suggerències i observacions que la vida del Port amb la seva variadíssima activitat li proporcionarà. En aquest Grup que serà capaç per a 360 alumnes, el Patronat ha acordat d'assajar-hi l'establiment de la «sessió doble» amb treball intensiu de cinc hores al matí i cinc hores a la tarda, a càrrec de Mestres distints a cada sessió.

El Grup Escolar de «Can Gasparó» a la finca Cuyàs, adquirida recentment per l'Ajuntament, acollirà la població escolar de la part alta de Sans, i la de Les Corts, avui insuficientment atesa pel Grup de la Plaça Comes. La proximitat d'aquests dos edificis permetrà anexas el petit local darrer, al de Can Gasparó, per mantenir millor la graduació dels escolars i donar una major unitat a la seva tasca.

Amb el petit Grup de Sant Andreu emplaçat a l'antig local de l'«Avenç», que podrà acollir en les seves quatre aules 180 alumnes, hom comença a endegar el problema escolar d'aquella barriada tan vasta, que serà objecte d'ulteriors atencions.

Així mateix, la realització del Grup Escolar del Poble Nou, a la «Rambla del Triomf», serà una gran millora.

Fins avui l'Escola pública no té quasi representació en aquella densa barriada i la poca que hi té encara ha d'ésser traslladada degut a les males condicions d'emplaçament. El Grup del Poble Nou, que tindrà vuit aules i serà capaç per a 360 alumnes, és també l'inici de la millora escolar.

Amés, però, d'aquestes mesures immediates es procedirà a l'estudi d'una nova distribució de zones escolars i a l'estructuració d'un pla de conjunt pel que fa referència a noves construccions escolars, prestablert d'acord amb les necessitats escolars de cada districte, donada la seva població infantil i les exigències d'una distribució normal d'Escoles.

A més aquesta quantitat encara podria créixer si es es podien incorporar diversos Mestres nacionals de Barcelona al règim del Patronat i d'acord amb la Inspecció de Primera Ensenyança es procedia a una revisió de la distribució de les Escoles Nacionals, a la conversió en petits Grups Escolars de diversos locals molt aprofitables i fàcilment adaptables a aquest ús, tals, per exemple, com l'Escola Graduada i el Parvulari del Parc, l'edifici de les tres Escoles unitàries del carrer de Calàbria, etc., i es feien desaparèixer traslladant-hi Escoles Nacionals — que mal emplaçades o de poc rendiment les Escoles unitàries que ara sosté el Patronat Escolar.»

BIBLIOGRAFIA

00529

- AJUNTAMENT DE BARCELONA. Delegació de Cultura.
L'obra de les colònies escolars i banys de mar . 1930.
- ID. Inauguració de les obres de les Escoles Casas. 1930.
- ID. Exposició de treballs i manifestacions de l'activitat dels infants de les Colònies escolars . 1930.
- ID. Exposició d'assaigs pedagògics ,treballs escolars i obres complementaries de l'escola. 1931.
- ID. Institutions scolaires en plein air. 1931.
- ID. Els grups escolars de Barcelona. Record de la inauguració oficial. 1931.
- ID. Los grupos escolares de Barcelona. Recuerdo de la inauguración oficial. 1931.
- ID. Reglamento de los amigos del Grupo Escolar Baixeras. 1931.
- ID. L'obra de Colònies escolars, banys de mar i semicolònies per als alumnes de les escoles de Barcelona. 1906-1931 . 1932.

00530

- AJUNTAMENT DE BARCELONA. Secció dedicada a Goethe .
Grup escolar Milà i Fontanals (25-4-1932) .1932.
- Id. Comissió de Cultura . L'oeuvre d'enseignement de la mu-
nicipalité . 1932.
- ID. Butlletí del Grup Escolar La Farigola. 1932.
- ID. Escola Municipal del Carmel . L'infant. 1932-33.
- ID. XVI Festa del Sol. 1932.
- Id. En recordança de l'acte de donar el nom de Institucions
Municipals de Cultura Francesc Macià 1932.
- ID. Breu Història de la Plaça de la República que la
Comissió de Cultura ofereix als alumnes de les escoles de
la ciutat. 1932.
- ID. Grup escolar Pi i Margall . 1932.
- ID . Inauguració del parvulri Forestier, anex al Grup Es-
colar Mossén Jacint Verdaguer . 1932.

- ID. Record de la festa inaugural de les tasques del Grup Escolar M.Giner de los Rios. 1932.
- ID. Inauguració de les obres del Grup Escolar Dollado i Gil. 1932.
- ID. Les Corts Catalanes . 1932.
- Id. Instruccions al professorat de colònies. 1932.
- ID. Instruccions al professorat de colònies . 1933.
- ID. L'escola pública de Barcelona i el mètode Montessori. 1933.
- ID. Visita a les noves colònies escolars .1932.
- ID.Festa de la Diada de Bon voluntat . 1933.
- ID. Reglament de l'Associació escolar Pere Vila.1933.
- ID. Grup escolar del Carrer Gasp.Les cançons dels neixos.
- ID. Primera Exposició de dibuix i realitzacions . 1934.

00532

- Ajuntament de Barcelona .Reclament dels amics del Grup Escolar de Vila. 1934.
- ID. Grup Escolar Pi i Margall.Invitació a l'exposició dels assaigs del mètode de Projectes . 1934-35.
- ID. Grup Escolar Ramon Llull.Carnet escolar de relació amb els pares. 1935-36.
- ID.Acarnades. Assaigs amb nois de les colònies.1935.
- ID. La vida social a l'escola del Mar . 1935.
- ID. Patronat Escolar de Barcelona . Quart Concurs entre mestres ... per a places de mestres en els grups escolars. 1936.
- ID. Recull de gravats al linoleum. Grau IV. Grup Escolar Lluís Vives. 1936.
- ID. Reglament normes de civilitat de l'Associació Infantil Lluís Vives .
- ID. La biblioteca dels nens a l'escola del Mar. 1936.

00511

- AJUNTAMENT DE BARCELONA . Republica infantil de Martorelles.
1937.
- ID. Constitución de la República infantil de Martorelles.
1937.
- Id. Reglament de l'Associació escolar Pere Vila. 1938.
- ID. Escola del Mar . 1938.
- ID. Pensant amb l'escola .1955.
- AGUADE MIRO, J. La LLeialtat a l'òpoca. Col. La Mageta.
1929.
- AGUADE I MIRO, J. Elogi de Barcelona . 1933.
- AGUADE I MIRO, J. Catalunya i la revolució. P. Arnau de Vilanova . 1931.
- DE ALBORNOZ , A. La política religiosa de la República.
Madrid . Agües. 1935.
- ALCALA ZAKORA, N. Los defectos de la Constitución. Madrid.
1936.

00534

- Al servicio de la República. Madrid. Im.Torrent .1933.
- ALZINA, J. L'economia de la Catalunya autònoma. Dip.Emporium. 1933.
- ARANZADI.Repertorio cronològic de legislació.
- ARRARAS, J. Historia de la segunda República Española. Madrid. S.Nacional. 1956-58.
- AZAÑA, M. Una política. Espasa -calpe.1932.
- AZAÑA, M. Obras completas . ed.Oasis.Mexico .1966-68.
- Falcells, A. Ideari de Rafael Carralans . A.Pòrtic.1973.
- BEGARUD, J. La segunda República española.Madrid.Taurus. 1967.
- BERNABES, V. Perspectives econòmiques .El moment social a la República i a Catalunya . I.Catalònia.1935.
- BONAMUSA, F. El Bloc Obrer i Camperol. Curial . 1974.

30535

- BOSCH-GIMPERA, P. La Universitat i Catalunya. Ed. 62. 1971.
- CARBONELL, J. / M. NES, J. Escola Única -unificada. Laic. 1978.
- CARBONELL, J. L'Escola Normal de la Generalitat. Ed. 62. 1977.
- CARDONA, E. La democràcia cristiana. Ed. Bruñera.
- CARRASCO I FOIGUERA, M. El pacte de Sant Sebastià. Ed. L'arc de Borà. 1931.
- CASTELLS, M. Las asociaciones religiosas en la España Contemporánea. Taurus . 1973.
- CIRERA I SOLER, J. La lògica i els fets davant l'escola única i laica. Barcelona. 1933.
- CORDERO, M. Los socialistas y la revolución. Madrid. Im. Torrente. 1932.
- DOMINGO, M. On va Catalunya ? .Ll. Catalònia. 1929.

00035

- ESCOLA TÈCNIC SUPERIOR D'ENGINYERS DE BARCELONA. Departament d'activitats culturals.
A l'avantguarda de l'educació. Barna . 1972.
- Estatut interior de Catalunya . Barcelona 1933.
- FABREGAS, J. Les possibilitats econòmiques d'una Catalunya independent. Barcelona . Atenas .A.G. 1932.
- GARCIA VENERO, M. Historia del nacionalismo catalán.
E.Nacional.Madrid . 1967.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. L'Estatut de Catalunya a les Constituents de la República.D. de Governació. 1932.
- GENERALITAT DE CATALUNYA.Raport de Govern . 1932.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. L'oeuvre culturelle des gouvernements de gauche a la Generalité .Comisariat de Propaganda. Empresa collectivitzada.
- GUIXE, J.Le vrai visage de la republicues espagnole. Coop. L'étoile . Paris .1938.

00531

- MARICHAL, J. La vocación de M. Azaña. Edicusa. Madrid .1968.
- MASPONS I ANGLASELL, F. La Generalitat i la República espanyola. Tip. Occitania. Barcelona . 1932.
- MASIP, j.Mª República, Sr. Cambó ! (L'Estatut al Parlament i al carrer). Barna. Ed. La Rambla . 1933.
- MOLAS, I. Lliga Catalana. Ed. 62. Barcelona . 1972.
- MOLAS, I. El sistema de partits polítics a Catalunya .1931-1936. Ed. 62. Barcelona 1972.
- MONES, J. El pensament escolar i la renovació pedagògica. (1833-1938). La Magrana . Barcelona . 1977.
- NOGUER, N. La escuela única. Madrid .1931.
- PATRONAT ESCOLAR DE BARCELONA . Dossier del concurs entre mestres nacionals per a la provisió de places de mestresses dels nous grups escolars . Barcelona . 1930.
- PEERS, A. The spanish tragedy.1930-1936. Londres. 1936.

00535

- PEREZ GALAN , M. La enseñanza en la segunda república española Edicusa. Madrid. 1975.
- PICARD-MOCH . L'Espagne républicaine . Ed. Rieder, Paris. 1933.
- PITARCH, I. L'estructura del Parlament de Catalunya i les seves funcions. 1932-1939. Anual. Barcelona . 1977.
- POBLET, J.Mª . Història d'Esquerra Republicana de Catalunya. DOPESA. 1976.
- POBLET, J.Mª. Jaume Aiguader. Ed. Teide. Barcelona .1977.
- POSADA, A. La nouvelle constitution espagnole. Le régime constitutionnel en Espagne . Paris. 1932.
- RAMA , C.Mª. La crisis española del siglo XX. Paris . 1962.
- RIBAS, A. La Universitat Autònoma de Barcelona . 1933-1939. Ed. 62. Barcelona .1976.
- ARPAL, F/ ROCA, F/Masana , C/ el pensament econòmic català durant la República i la guerra civil. Ed. 62. 1978.

00533

- ROSSELL, N. La Generalitat de Catalunya. La política cultural. Underius. 1977.
- ROVIRA I VIRGILI, A. Catalunya i la República. MAGSA. Barce .
1931.
- ROVIRA I VIRGILI, A. La Constitución Interior de Cataluña.
Ed. Barcino. 1932.
- ROVIRA I VIRGILI, A. Catalunya i la República. MAGSA. 1931.
- RUIZ AKADO, P. La leyenda del estado enseñante.
- SALES, A. Esquerres Republicanes de Catalunya. Documenta n.5.
La Gaia Ciència. Ed. 62.
- SARAÑANA JEDO, J. La obra cultural del Ayuntamiento de Bar-
CELONA. El Noticiero Universal . 3-10-1930.
- SOLA, P. Las escuelas racionalistas en Cataluña. Tusquets
1976.

00540

PRENSA I REVISTES.

Gaceta Municipal de Barcelona.

Butlletí dels mestres.

La Ciutat.

El Dia Grafico.

El Sindicatari Català.

L'Hora

La Humanitat

El notí

Mirador

La Nau

Noves Ibèria

El Progreso

La Publicitat

L'opinió

La Rambla

La Rambla de Catalunya

La Veu de Catalunya

00541

NOTES

I

- (1) MAURIN. Hacia la segunda revolución. Citat per F.ROCA
El pensament econòmic ...
- (2) AZAÑA. Obras Completas.
- (3) J.MARICHAL, prólogo a las Obras Completas de M.Azaña.
- (4) idem.
- (5) EMC. 6-10-32 .pg. 3-4-
- (6) M.AZANA. Hacia una República mejor.Madrid .11-2-34.
Obras Completas .
- (7) M.DOMINGO, conferència al Gran Price , organitzada per
Izquierda Nacional a Catalunya. IRB . 11-3-1935 .
- (8) J.GUIXE. Le vrai visage de la République espagnole.
- (9) M.AZANA. Obras Completas . pg. 441 .1933.
- (10) Fernando de los Rios va ser ministre d'Instrucció
Pública els anys 1932 , 1933.
- (11) M.CORDERO. Los socialistas y la revolución.

00342

- (12) M. PEREZ GALAN. La enseñanza en la segunda República.
pg. 61.
- (13) EMC. 23-4-1936 . pg. 1-2.
- (14) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 41-42.
- (15) EMC. 3-10-1935 . pg.1-2.
- (16) EMC. 13-9-1934.
- (17) M. PEREZ GALAN. p.c. pg. 330.
- (18) EMC. 14-6-1934.
- (19) EMC. 17-10-1935. pg. 1.
- (20) LRBC. 14-10-1935
- (21) EMC. 23-1-1936.
- (22) EMC. 14-3-1935 .pg. 1.
- (23) Circular de M. DOMINGO als Inspectors i mestres .
28-3-1936 .

005 4.1

(24) EMC. 27-2-1936 .pg. 1.

(25) J.COLL I MAS. EMC. 5-3-1936 . pg. 1-2.

(26) Per les característiques del nostre treball ens centrem en la tasca legislativa que es refer eix a l'ensenyament primari, deixant de banda la qüestió de les millores de la situació laboral del magisteri, tot i que creiem que aquest aspecte fou fonamental per aconseguir l'adhesió dels mestres públics al nou règim republicà.

(27)

<u>Pres.Gob.</u>	<u>MIP.</u>	<u>Subsecretario</u>	<u>D.G. La Enseñanza</u>
1931			
14 abril A. Zamora	M. Domingo	D. Barnés	R. Llopis
15 octubre Azaña			
15 diciembre	F. de los Rios/D. Barnés		R. Llopis
1932			
	F. de los Rios/D. Barnés		R. Llopis
1933			
	F. de los Rios/D. Barnés		R. Llopis
d. 12 junio	d. 17 junio		d. 28 abril
F. Barnés	S. Pi Suñer		F. Jandrove
n. 12 junio	n. 17 junio		n. 9 mayo
d. 12 sepbre.	d. 12 octubre		d. 3 agosto

00544

1933

12 septiembre

A.Lerroux	D.Barnés	J.Bolivar	J.Martinez Linares
	n.12 sepbre.	n.12 octubre	n.7 agosto
	d. 16 dicbre.	d.22 dicbre.	d. 19 septbre.

8 octubre

Martinez Barrio	R.Gonzalez
	n. 19 septbre.
	d. 22 dicbre.

16 diciembre

A.Lerroux	Pareja Yebenes/P.Armanza	F.A.Rodriguez	
	n.16 dicbre.	n.22 dicbre.	n. 22 dicbre.
	d. 3 marzo .	d. 17 marzo.	d. 25 mayo

1934

S.de MAdariaga/R.Prieto Bances	
n.3 marzo	n. 17 marzo
d.28 abril	d. 3 enero-35

26 abril

Samper	F.Villalobos
	n. 28 abril
	d. 29 dicbre.

4 octubre

Lerroux	V.Lucas de la Cruz
	n.29 mayo
	d. 3 enero 35

1935

Dualde	M.Cuber	R.Gonzalez
n.29 dicbre.	n. 3 enero	n. 3 enero
d.3 abril	d. 6 abril	d. 6 abril
R.Prieto	R.Riaza	A.Gil Mufiz
n.3 abril	n.6 abril	n. 6 abril
d. 6 mayo	d. 10 mayo	d. 10 mayo

00545

1935

Dualde M. Guber R. Gonzalez Cobos
n.6 mayo n.10 mayo n. 10 mayo
d.25 sepbre. d.27 sepbre. d. 4 octubre

25 septiembre

Chapaprieta/j.J.Rocha J.Villanueva/J.F. Sanz
n.25 sepbre. n.27 sepbre. n. 4 octubre
d.29 octubre. d.31 octubre. d. 31 octubre
L.Bardajf T.pascual Lopez Varela
n.29 octubre/n.31 octubre/ n. 31 octubre
d.14 dicbre./d.1 enero d. 1 enero 1936

14 diciembre

Portela Valladares

M.Becerra
n.14 dicbre.
d.30 dicbre.

1936

F.Villalobos/ G.Fraile V.Lucas de la Cruz
n.30 dicbre. n.4. enero n. 4 enero
d.12 febrero. d.24 febrero. d. 28 febrero

19 febrero

Azaña M.Domingo D.Barnés J.Coll i Más
n.19 febrero. n.24 febrero. n.28 febrero
d.10 mayo . d.13 mayo d.9 mayo d. 18 mayo

12 mayo

Casares Quiroga

F.Barnés E.Baeza J.Ballester
n.13 mayo n.18 mayo n. 18 mayo

Citat per PEREZ GALAN. La enseñanza en la segunda República.
pgs. 98, 205, 308.

00340

- (28) M. PEREZ GALAN. La enseñanza en la segunda República.
pg. 36.
- (29) idem . pg. 36.
- (30) ARANZADI. Repertorio cronológico de Legislación .
- (31) ARANZADI. idem.
- (32) ARANZADI . Idem.
- (33) ARANZADI. idem.
- (34) ARANZADI. idem.
- (35) ARANZADI. idem.
- (36) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 102
- (37) ARANZADI. o.c.
- (38) ARANZADI. idem.
- (39) ARANZADI. idem.
- (40) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 102.

00341

- (41) ARANZADI. Repertorio cronológico de Legislación.
- (42) ARANZADI. idem.
- (43) ARANZADI. idem.
- (44) ARANZADI. idem.
- (45) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 103
- (46) J. JARBONELL. L'escola Normal de la Generalitat .pg.80-91.
- (47) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 61
- (48) ARANZADI. idem.
- (49) M. PEREZ GALAN . pg. 100-101 .o.c.
- (50) ARANZADI. idem.
- (51) ARANZADI. idem.
- (52) ARANZADI. idem.
- (53) ARANZADI. idem.

00548

- (54) EMC. 22-9-1932 . ARANZADI. idem.
- (55) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 104.
- (56) EMC. 15-12-1932.
- (57) EMC. nº 28. 1932.
- (58) M. PEREZ GALAN . o.c. pg. 104.
- (59) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 120.
EMC. marzo 1933.
- (60) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 60.
- (61) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 105-114
- (62) ARANZADI. idem.
- (63) ARANZADI. idem.
- (64) ARANZADI. idem.
- (65) ARANZADI. idem.
- (66) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 312.

00542

- (67) M. Perez GALAN. o.c. pg. 324.
- (68) BMC. 13-9-1934.
- (69) ARANZADI. idem.
- (70) BMC. 3-1-1935.
- (71) ARANZADI .idem.
- (72) BMC. 7-3-1935.
- (73) ARANZADI. idem.
- (74) ARANZADI. idem.
- (75) ARANZADI. idem.
- (76) ARANZADI. idem.
- (77) M. PEREZ GALAN . o.c. pg. 218.
- (78) ARANZADI . idem.
- (79) ARANZADI. idem.
- (80) ARANZADI. idem.

00350

- (81) M. PEREZ GALAN . o.c. pg. 309.
- (82) ARANZADI. idem.
- (83) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 310.
- (84) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 313.
- (85) ARANZADI. idem.
- (86) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 314
- (87) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 309.
- (88) EMC. 12-3-1936.
- (89) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 310.
- (90) ARANZADI. idem.
- (91) ARANZADI. idem.
- (92) ARANZADI. idem.
- (93) M. PEREZ GALAN .o.c.pg. 312.

00551

- (94) E.C. 9-4-1936)
- (95) ARANZADI. *idem.*
- (96) M. PEREZ GALAN . pg. 312. o.c.
- (97) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 324.
- (98) M. PEREZ GALAN . o.c. pg . 312.
- (99) ARANZADI. *idem.*
- (100) ARANZADI. *idem.*
- (101) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 313.
- (102) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 311.
- (103) M. PEREZ GALAN. o.c. pg. 315.

00552

II

(1) M. PEREZ GALAN. o. c. pg. 69:

(2) Segons CASTELLS . Las asociaciones religiosas en la España contemporanea. l'anticlericalisme d'aquests dos partits anava sobretot a atreure's els vots dels anarquistes.

(3) El Sol. 14-10-1931. Citat per M. PEREZ GALAN. o. c. pg. 78.

(4) M. PEREZ GALAN. o. c. pg. 64-67.

(5) Tractarem independentment els fets que fan referència a la incautació dels bens dels jesuïtes per la seva incidència a la ciutat de Barcelona i per la relació que tenen amb l'actuació de la CC. i el Patronat Escolar Municipal.

(6) CL. SANCHEZ ALBORNOZ. La politica religiosa de la República. 1935.

(7) Segons EMC. 28-9-1933 calia substituir :

Barcelona (capital), 190 de nens i 316 de nenes; Arenys de Mar, 2 i 9; Canet de Mar , 4 i 3 ; Calella, 5 i 8 ; Malgrat , 4 de nenes; Pineda, 3 de nenes ; Sant Celoni, 5 i 4; Sant Esteve de Palautordera , 1 de nenes; Sant Pol, 1

00553

de nenes; Barga , 5 i 7; Borredà, 1 i 1 ; Cardona, 2 de nenes; Caserres , 2 i 1 ; Gironella, 3 i 2; Poble de Lillet 1 de nenes ; Frats de Lluçanès , 1 de mixta; Puigreig , 3 de nenes; Caldes de Montbui , 5 i 3; Cardedeu, 3 de nenes; Castellterçol, 2 de nenes; La Garriga, 3 i 3; Granollers, 5 i 5; Mollet, 2 de nenes; Sant Feliu de Codines, 1 i 1; Truc 1 de nenes; Salaf, 2 i 2; Capellades, 1 de nenes; Igualada, 13 i 4; La Llacuna, 1 de nenes; Piera , 1 de nens i 2 de nenes; Artès, 1 de nenes; Balsareny, 1 de nenes; Monistrol de Calders , 1 de nenes; Navàs, 1 de nenes, Estany, 1 de nenes; Avinyó, 1 de nenes; Manresa, 7 i 22; Monistrol de Montserrat, 3 i 2; Moià, 3 i 2 ; Navarres, 1 de nenes; Sallent , 5 de nenes, Samedor, 3 i 2; Sant Feliu Saserra, 1 de nenes; Sant Fructuós del Bages, 2 de nenes; Sant Vicens de Castellet, 1 de nenes; Súria, 4 de nenes; Alella, 1 i 1 ; Argentona , 2 de nenes; Sabrera de Noya, 1 de nenes; Sabrials , 1 de nenes; Caldes d'Estrac, 1 de nenes; Masnou, 3 de nenes; Mataró, 17 de nens i 13 de nenes; Premià de Mar, 3 de nens; Sant Genís de Vilassar, 3 de nens, Sant Andreu de Llavaneras, 1 de nenes; Sant Joan de Vilassar, 2 de nenes; Teià , 2 i 2; Tiana , 1 mixta; Castellar del Vallés, 1 i 3 ; Montcada , 5 i 2; Ripolllet, 1 i 1 ; Sabadell, 12 i 22; Sardanyola, 2 de nenes; Santa Perpetua de la Moguda , 1 i 1 ; Sentmenat , 1 de nens; Begues, 1 de nenes; Cervelló, 1 de nenes; Cornellà , 1 de nenes; Esparraguera, 2 de nenes; Esplugues, 2 de nenes.

00554

Gavà, 2 de nenes; Gelida, 1 de nenes; Hospitalet, 2 de nenes; Martorell, 2 de nenes; Molins de Rei, 3 de nenes; Prat de Llobregat, 2 de nenes; Papiol, 1 de nenes; Sant Andreu de la Barca, 2 de nenes; Sant Baldiri de Llobregat, 2 de nenes; Sant Feliu de Llobregat, 3 de nenes; Sant Vicens dels Horts, 1 de nenes,; Viladecans, 3 i 1; Vallirana, 1 de nenes; Olesa de Montserrat, 3 de nenes; Sant Cugat del Vallés, 2 de nenes; Sant Llorens Savall, 1 i 1; Terrassa, 15 i 13; Centelles, 3 i 2; Manlleu, 9 i 5; Masies de Roda 1 i 1; Masies de Voltregà, 2 de nenes; Roda, 1 i 2; Sant Baldiri de Lluçanès, 1 de nenes.

Sant Hipolit de Voltregà, 3 i 2; Sant Joan de Fabregues, 1 de nenes; Sant Pere de Torelló, 1 de nenes; Sant Quirzede Besora, 3 de nenes; Sant Vicens de Torelló, 1 de nenes; Seva, 1 de nenes; TARADELL, 2 de nenes; Tona, 1 de nenes; Torelló, 4 i 2; Pich, 5 i 9; Sant Pere de Riudevittles, 1 de nenes; Sant Quintí de Mediona, 1 de nenes; Sant Sadurní d'Anoia, 5 i 2; Vilafranca del Penedès, 5 i 2; Sant Pere de Ribes, 1 de nenes; Sitges, 1 de nenes; Vilanova i Geltrú, 3 i 5; Badalona, 7 i 9; Sant Adrià, 3 i 1; Santa Coloma de Gramanet, 3 de nenes.

(8) EMC. 8-10-1932; EMC. 13-10-1932.

(9) CASTELLS. o.c.

00555

(10) Discurs de F.de Los Rios. EMC. 18-5-1933.

(11) EMC. 22-6-1933.

(12) EMC. 22-6-1933.

(13) D.GUANSE. "Els jesuïtes sempre son jesuïtes".
LEI. 5-2-1932.

(14) M.PEREZ GALAN. o.c. pg. .

(15) EMC. 28-9-1933.

(16) EMC. 10-9-1933.

(17) EM. 15-9-1933.

No sabem ni la composició del Consell de Primer ensenyament, ni si tan sols va arribar a constituir-se.

(18) Mirador 29-10-1931.

(19) EMC. 5-3-1936.

(20) Emc. 25-6-1936. Parlament de M.Domingo en l'homenatge que li dedicà l'Associació de mestres nacionals del Baix Ebre.

00556

III

(1) I.MOLAS. El sistema de partits . pg.21.

(2) I.MOLAS. Lliga Catalana.Vol.1. pg. 232-233.

(3) Puig i Cadafalch contraposà a la política esquerrana de la "caseta i l'hortet" les directrius que ja s'havien materialitzat en l'etapa de la Mancomunitat i que ell resumeix amb "la carretera i l'escola" com a eines de redreçament de Catalunya .

LVC. 24-1-1934.La cultura contra la guerra civil.

LVC. 30-1-1934.La carretera i l'escola.

(4) Carta de F.Cambó a J.Hotelrich 9-12-1930 , publicada a LVC. 1-4-1931.

(5) LVC. 7-4-1931.

(6) LVC. 7-1-1932.

(7) Vid. PAU MUÑOZ. "Contra el monopoli de l'ensenyament".
LVC. 11-2-1933.

(8) J.Codolà en el Plé municipal on s'aprovà l'ajut a l'escola privada. LVC. 15-11-1933.

00557

- (9) LVC. 8-1-1932.
- (10) F.VALLS I TABERNER. LVC. 31-5-1932.
- (11) LVC. 3, 4 -2-1933. Citat per I.MOLAS. Lliga Catalana. vol.II. pg. 358.
- (12) E.HOMS. "La pedagogia científica inclou l'educació religiosa ". LVC . 4-3-1933.
- (13) J.PELLICENA. "L'ensenyament religiós".LVC. 15-3-1936.
- (14) M.BRUNET."Altre vegada l'escola laica " .LVC.3-3-36.
- (15) LVC. 31-3-1936.
- (16) C .GARDO."L'Estat, mestre d'estudi".LVC. 1-4-1936.
- (17) M.RosELL.La política cultural de la Generalitat.pg.217 a 222.
- (18) LVC. 23-9-1933.
- (19) LVC. 23-9-1933.
- (20)LVC.28-10-1933.

00559

- (21) LVC. 28-10-1933 .
- (22) A.GALI. Llibre II. Cap. V. pg.10.
- (23) M.ROSSELL. o.c.
- (24) LHMN. 21-4-1932.
- (25) LHMN. 21-4-1932.
- (26) LRB. 9-3-1936.
- (27) Parlament de Macià en l'inauguració de les obres del G.E.Collaso i Gil. BM. 1, 15-3-1932.pg.90.
- (28) BM. 1,15-3-1932.
- (29) BM. 1,15-3-1932.
- (30) J.AIGUADE I MIRO. La Lleialtat a l'epoca.pg. 133.
- (31) Entrevista de F.Macià, publicat a un periodiu madrileny el 29 de maig i reproduït a BM. 1-6-1931.
- (32) Paraules de F.Macià en el Parlament català , el 14-12-1932.BM. 1-1-1933.

00559

- (33) A. BALCELLS. Ideari de R. Sampaolans. pg. 36.
- (34) XIRAU PALAU al miting de la Delegació del Port .
LOP. 13-1-1934.
- (35) J. SERRA HUNTER en el Coliseu Pompeia .LOP.12-1-1934.
- (36) Miting al Cinema Walkiria .LOP.10-1-1934.
- (37) P. SOLA. Las escuelas racionalistas en Cataluña.
- (38) M. CARRASCO I FORMIGUERA. El pacte de Sant Sebastià.
1931.
- (39) LVS. 15-4-1931.
- (40) J. A. GONZALEZ CASANOVA. Federalisme i autonomia a Catalunya.
- (41) M. AZANA. Una politica. 1930-1932.
- (42) Citat per C. RAMA. La crisis española del 3. XX.
- (43) LPB. 10-9-1932. Citat per C. RAMA. o.c.

00260

(44) LPB. 11-6-1932 , 24-6-1932, 25-6-1932, 7-7-1932,
26-7-1932.

(45) LVC. 24-6-1932.

(46) LOP. 26-6-1932 , 29-6-1932.

(47) LVC . 23-10-1932.

(48) LVC. 23-10-1931.

(49) Mirador 29-9-1932; Mirador 14-11-1935 .
EMC. 14-11-1935.

(50) M.ROSELL. La política cultural de la generalitat . pg.
100-115.

(51) EMC. 2-6-1932.

(52) EMC. 9-6-1932.

(53) EMC. 28-7-1932.

(54) EMC. 26-5-1932.

(55) EMC. 9-6-1932.

00561

(56) ENC. 11-8-1932.

(57) ENC. 4-1-1934.

(58) ENC. 22-9-1932.

00562

IV

(1) BM. 15-6-1931. Decret 9-6-1931.

(2) Diari de sessions del Parlament català.nº 107 .
pg. 16-17.

(3) Entrevista . 1977.

(4) Segons J.Mre Ainaud, Ventura i Gassol l'any 1936
procurà salvar esglésies, obres d'art de caire religiós.
El Monestir de Montserrat va ser respectat in egrament
en enviar-s'hi a l'escriptor Puig i Ferrater a deturar
als "revolucionaris" de la comarca.Les seves amistats
a causa de l'estada al seminari el portaren a ajudar a
fugir a bisbes, monjos, capellans...Aquesta actitud li
costà un parell d'atampats i finalment aconsellat per
Companys marxà a França on residí fins 1977 quan tornà
a Catalunya .

(5) VENTURA I GASSOL.BM. 1-7-1931.

(6) BM. 1-7-1931.

(7) BM.1-4-1-34.

00563

(8) EMC. 21-6-1934.

(9) EMC. 6-6-1935.

(10) E. C. 19-3-1936.

(11) EMC. 2-4-1936.

(12) Homenatge a M. Domingo a l'Hotel Orient de Barcelona.
EMC. 2-4-1936.

(13) GENERALITAT DE CATALUNYA. Raport de Govern .1931.

(14) No pretenem descriure ni analitzar l'obra cultural de la Generalitat. La manca d'estudis monogràfics sobre les diferents realitzacions en dificultaria l'empresa. Tampoc ens interessa donar-ne una visió crítica. Podriem esboçar-la a partir de les contradiccions ideològiques d'ERC, de les limitacions de l'Estatut, de la manca de recursos de la Generalitat i de la seva dependència dels alt-i-baixos polítics del govern central; però això sols ja mereix ser objecte d'un altre seriós estudi.

(15) L'AEP rebia des de l'any 1931 una subvenció de 3000 ptes. de la Generalitat per organitzar classes gratuïtes

00364

de català, l'Ateneum Polythechnicum en rebia 3500 .
L'Ajuntament ajudava ambdues entitats amb 5000 Pesetes
anuals. IRB. 23-9-1935.

(16) Un dels pocs actes dels gestors de la CC. que no va
satisfer massa l'opinió de la ciutat va èsser l'adquisi-
ció de la col.lecció d'obres d'art antic i modern del
sr.Flandiura, col.leccionista que la posava en venda per
7 milions.L'ajuntament abans de veure marxar de Catalun-
ya una representació d'obres dels seus artistes va pre-
ferir adquirir la col.lecció segons la proposta de la
CC., en la qual estranyament hi havia unanimitat entre
la Lliga , ERC i els radicals.Sols votaren en contra
Solá Cañizares (DLR) i Duran (USC) .La premsa d'esquerres
Justicia Social, Solidaridad Obrera)i L'Esquella de la
Torratxa denunciaren l'operació , acusant a Cambó d'ins-
tigador de l'afer per satisfer els interessos particulars
dels seu amic Flandiura i d'un banc barceloní.
LET. 15-7-1932. LVC. 21-7-1932.

(17)BM. 15-12-1933.

(18) Del 7 al 14 de novembre s'organitzà un itinerari
per terres de l'Ebre:Tortosa, Aerta, Pals , Godall, Eivenys,

00563

Freginals, Mas de Barberans, Alfara ,Reguès. De retorn
es dedicà una sessió especial a l'escola del Treball de
Valls. BM. 15-10-1934.

(19) BM. 1-10-1933.

(20) BM. 1-1-1934.

(21) BMC. 10-8-1933.

(22) BMC. 1-2-1934.

(23) BMC. 5-4-1934.

(24) BMC. 5-4-1934.

(25) BMC. 31-5-1934.

(26) BMC. 9-4-1936.

(27) BMC. 15-11-1934.

(28) BMC. 3-1-1935.

00565

(29) EMC. 2-5-1935.

(30) EMC. 26-3-1936.

(31) EMC. 23-4-1936.

(32) El Consell de segon ensenyament nomenat ara de grau mitg conservava la mateixa composició. EMC. 23-4-1936.

(33) A.GALI.Llibre II. Cap. V.pg.2, 5, 76-82.

00567

V

(1) EHC. 15-9-1932.

(2) BM: 15-9-1932.

(3) EHC. 1-12-1932.

(4) Segons I. Pitarch. L'estructura del parlament català.

(5) EHC. 1-12-1932.

(6) EHC. 19-12-1935.

(7) EHC. 6-2-1936.

(8) Deien els homes del PCR en vigílies de les eleccions de 1931 : "Dels tres candidats que presenta el partit d'esquerrans socialistes , cap d'ells es soci de l'Associació Protectora de l'Ensenyança catalana. En canvi ho son els tres que presenta ACR ". LRB. 12-4-1931.

(9) BM. 1-4-1936.

00568

- (10) LVC. 12-4-1936.
- (11) BM. 15-2-1932.
- (12) BM.15-2-1932.
- (13) BM. 15-4-1934 , BM.15-3-1936.
- (14) BM. 30-4-1934.
- (15) BM. 15-6-1934.
- (16) BM. 15-9-1932.
- (17) LRB. 9-3-1936.
- (18) LRB. 13-3-1936.
- (19) BM. 1-5-1931.
- (20) BM.15-5-1931.
- (21) Pol."Al dia" .LVC. 1-5-1931.

00569

- (22) A.ROVIRA I VIRGILI. Catalunya i la Republica.pg.21,68.
- (23) F.MADRID. "El cas M.Domingo ".LET. 15-5 -1931.
- (24) LVC. 1-6-1931.
- (25) BM. 1-7-1931.
- (26) BM. "Insistent sobre l'ensenyament de la llengua a Catalunya" Setembre a desembre de 1933.
- (27) BM. 25-1-1933.
- (28) Sota el patrocini del Consell de Pedagogia de la Mancomunitat, menat per E.Homs i A.Galf, l'any 1914 obria les seves portes la 1ª Escola d'Estiu, que es repetí anualment fins 1923. Un nombre de mestres i mestreses que oscil·la entre els 60 i els 200 s'avenia a participar en una institució interesada en introduir aires nous a un ensenyament anacrònic i a oferir i rebre experiències que ajudessin a la pràctica educativa, i a la renovació escolar.
- (29)BM. 15-9-1931.
- (30)BM.1-7-1932.
- (31) BM. 1-7-1934.

00570

VI

(1) LVC. 11-4-1931.

(2) El.PR. 2-4-1931.

(3)LVC. 1-4-1931.

(4)LVC. 10-4-1931.

(5) Paraules de S.CAMBO a l'Ateneu Regionalista Verdaguera .
LVC. 6-4-1931.

(6) Al·locució als electors . LVC= 4-4-1931.

(7)LVC. 4-4-1931.

(8) LVC. 11-4-1931.

(9) LVC. 8-4-1931.

(10) E.WAYNES. a la Lliga Regionalista del D. IV. LVC.
3-4-1931.

(11) LVC. 4-4-1931.

00578

(12) La nau. 1-4-1931.

(13) A. ROVIRA. La catalunya universal. LPB. 9-4-1931.

(14) LPB. 5-4-1931.

(15) A. ROVIRA .Les eleccions a Barcelona . La nau. 3-4-1931.

(16) Citem uns quants d'aquests articles :

LPB. 3-3-1931 ; LPB. 5-4-1931; LPB. 7-4-1931 ; LPB. 9-4-1931.
La nau 6-4-1931; LVC. 4-4-1931 ; LVC. 8-4-1931 ; EPR. 10-4-1931 ;
EPR. 11-4-1931.

(17) Per l'anàlisi de la propaganda electoral només ens basem en els textos del diari El Progreso.

(18) EPR. 14-4-1931.

(19) L. BENJO. EPR= 2-4-1931.

(20) PUIG D'ASPERER. Miting de la Bohemia. EPR. 9-4-1931.

(21) M. JORDENO participà en un miting a Barcelona on digué :
"hablar de una lengua de unos nacionalismos , es hablar de cosas muertas ..." la qual cosa provocà un desgavell en la mesa electoral i en la coalició .

00572

(22) Els mateixos comenten com han tret gaire bé els mateixos vots que la Lliga. RFR. 14-4-1931.

(23) LVC.

(24) J. Me POBLET. Historia de l'Esquerra Republicana de Catalunya. pg. 33.

(25) F. M. CIA. Miting al teatre Espanyol. LOP. 27-3-1931.

(26) LOP. 13-3-1931.

(27) Manifest d'Estat català . LOP. 13-3-1931.

(28) LOP. 13-3-1931.

(29) J. AIGUADER i MIRO . Els obrers al municipi. LOP. 27-3-1931.

(30) A l'AHMB comença la seva col·lecció el mes de juny. No hem pogut doncs llegir la propaganda electoral d'ERC en les seves fonts. L'Humanitat , el diari que dirigirà Companys , apareix l'estiu del 1931.

(31) J. Me POBLET. o.c. pg. 41.

00573

- (32) F.BONALHUSA. El BOC. Curial . pg. 303-304,
- (33) F.BONALHUSA. o.c. pg. 316.
- (34) L'Acció Catòlica i les eleccions . El matí. 3-4-1931.
- (35) El matí. 10-4-1931.
- (36) "La República ha d'ésser naturalment de tots . Però ,
per tant, també nostre ". El matí. 15-4-1931.
- (37) E.CARDONA. La democràcia cristiana .pg. 100.
- (38) I.MOLAS. Lliga Catalana. vol.I.pg.270.
- (39) LVC. 15-4-1931.
- (40) GMB. 15-4-1931. pg.2.
- (41) Un bon de l'álcalde. La Nau. 15-4-1931.
- (42) J.Mre POBLET. o.c. pg. 47.
- (43) LET. 4-9-1931.

00574

(44) LET. 28-8-1931.

(45) LET. 5-2-1932.

(46) LVC. 5-2-1932.

(47) Municipalesca. LET. 14-8-1931.

(48) Aquests temes es discutiren en les sessions municipals dels dies 27-8-1931 , 27-11-1931, 9-12-1931 , 25-5-1932, 4-6-1932, 8-4-1932.

(49) Els canvis de nom dels carrers va portar a la creació d'una ponència especial per al seu estudi , el 24-4-1931 .El tema continua debatent-se l'abril, juny, agost octubre i desembre de 1931.

(50) Una proposició considerava la necessitat d'investigar les fortunes personals de les autoritats de l'etapa dictatorial per comprobar el possible enriquiment fraudulent. (SM. 25-5-1931).

(51) Com és el cas dels serveis de neteja contractats amb el FOC., als quals s'oposava la Lliga en les SM. 2-12-1931, 16-12-1931, 5-2-1932, 10-4-1932.

00575

(52) LVC. 30-6-1931 , LPB. 2-7-1931.

(53) Lluhí denuncià obertament en el Consistori l'actitud de Prieto : "es la seva actitud i no la del govern la que es contraria a Catalunya " .LVC. 9-7-1931 .

(54) LVC. 31-12-1932.

(55) GNE. 10-2-1933.

(56) SM. 30-12-1931.

(57) La Comissió de Finances presidida per Masenovas , explicava la seva proposició de reducció de personal a LVC. 17-3-1932. La resposta de la Lliga not llegir-se a LVC. 17-3-1932.

(58) LVC. 18-3-1932.

(59) El manifest apareix a LVC. 18-3-1932 ; i a El matí 19-3-1932.

(60) LVC. 4-6-1932.

(61) Prova de la precipitació de la convocatòria n'és la nota adreçada a l'alcalde per Kirau , on exposava la seva estranyesa. Les seves obligacions professionals l'obliga-

00576

ven a marxar a Madrid i demanava l'ajornament de la discussió per poder estudiar millor el pressupost i assistir a la polèmica. LVC. 11-3-1933.

(62) LVC. 7-3-1933.

(63) E. Maynés parlava a la Sala Mozart .LVC. 15-3-1933.
A. Bausili parlava en la mateixa sala . LVC. 17-3-1933.

(64) Reproduït a LVC. 17-8-1932.

(65) LVC. 27-8-1932.

(66) LVC. 30-8-1932 , LVC. 1-9-1932.

(67) LVC. 15-10-1932.

(68) LVC. 27-8-1932.

(69) LVC. 1-9-1932.

(70) LVC. 14-9-1932.

(71) LVC. 2-10-1932.

(72) LPB. Reproduït a LVC. 2-10-1932.

00577

(73) LVC. 20-10-1932.

(74) LVC. 27-10-1932.

(75) LVC. 14-1-1933.

(76) LVC. 27-10-1932.

(77) SM. 2-10-1932; 9-12-1932; 4-1-1933; 13-1-1933.

(78) SM. 4-11-1932.

(79) LVC. 17-11-1932.

(80) LVC. 26-11-1932.

(81) LVC. 31-1-1933.

(82) LVC. 2-2-1933.

(83) LVC. 12-1-1933.

(84) LVC. 23-2-1933.

00578

(85) LVC. 23-3-1933.

(86) SM. 8-9-1933.

(87) LVC. 26-5-1933.

(88) GMB. 12-6-1933.

(89) GMB. 12 -6-1933.

(90)GMB. 12-6-1933.

(91) LVC. 16-9-1933.

(92) Carta oberta publicada a LVC. 28-9-1933.

(93) SM. 29-9-1933:

(94) LVC. 29-9-1933.

(95) Un exemple de la disbeuzada situació és l'afer de concessió d'una línia de microautobusos a l'empresa Torner. La proposta feta per Vachier (ERC) va provocar la dimissió de J. Masnovas (ERC) (SM. 21-4-1933).

Mesos després Sagarra (LIR.) afirmava posseir copia d'una

00579

carta on s'ofereix 70.000 pesetes a un determinat individu, si sortia aprovat el dictamen de la concessió (SM. 22-9-1933) Dies més tard Puig Monné, afirmava també que li varen oferir 50.000 Ptes. per votar a favor de l'esmentada concessió.

Aiguader (193) va suspendre l'aprovació del dictamen (SM. 29-9-1933) i va obrir-se expedient contra el funcionari E. Diaz Gassol - que era l'individu citat en el document exhibit pels regionalistes -alhora que es convocava una informació oberta sobre la concessió dels autobusos.

L'alcalde acabà cedint (SM. 10-11-1933) i la seva decisió va provocar l'oposició de la Lliga i el PNRÉ , que varen portar l'assumpte al Parlament català.

L'inhibició dels diputats sobre el tema, per considerar-lo de responsabilitat municipal , va permetre la seva definitiva aprovació el 8-12-1933 (LVC. 9-12-1933).

(96) SM. 12-5-1933.

(97) JM. 4-8-1933.

(98) GMB. 5-2-1934 ; GMB. 28-8-1933.

(99) EMC. 3-2-1932.

(100) EMC . 4-10-1934.

00580

- (101) Els radicals proposaven l'ampliació del deute municipal a 12.000.000 de pesetes per satisfer deutes amb la companyia de ferrocarrils MZA, en la SW. 19-1-1934, proposició que fou deturada per l'oposició de Vilalta (PNRE).
- (102) LL.Nicolau d'Olwer. Per què s'ha fet la unió de les esquerres catalanes ? LOP. 13-1-1934)
- (103) Segons EDG. 5-1-1934, sols s'afegí a la llista feta per Macià, els candidats Duran i Albesa .
- (104) LOP. 13-1-1934.
- (105) El matí.6-1-1934 ; LVC. 9-12-1933.
- (106) LOP. 9-1-1934 ; El matí 9-1-1934,
- (107) Mítting de Ventosa i Calvell al Casal Català Prat de la Riba .Mítting al Teatre del Bosc amb J.Carcera ,F.Ponnet-maison, F.de Sagarra, Ll.Duran i Ventosa, i J.Ventosa i Calvell. LVC. 9-1-1934.
- (108) El matí. 12-1-1934.

00001

(109) El matí . 6-1-1934.

Les Junes Diocesanes d'Acció Catòlica varen redactar un comunicat on s'insistia en el deure de votar. El matí. 12-1-1934.

(110) LOP. 14 -1-1934.

(111) LOP. 14-1-1934.

(112) LOP. 14-1-1934.

(113) LOP. 14-1-1934. Declaracions de Pi i Sunyer.

(114) Lliga Catalana als electors de Barcelona .LVC. 8-12-1933.

(115) LVC. 8-12-1933.

(116) LOP. 14-1-1934.

(117) Així ho manifesten els seus components J. Alsina, J. Me Xammar, Ll. Llobet... en el míting de LA Bohemia Modernista .El Matí. 12-1-1934.

(118) EDG. 5-1-1934.

00332

- (119) EDG. 19-1-1934.
- (120) Comentaris de premsa a EDG. 17-1-1934.
- (121) EDG. 17-1-1934.
- (122) LOP. 18-1-1934.
- (123) "a l'entorn de les eleccions " .LVC. 17, 18-1-34.
- (124) LVC. 19-1-1934.
- (125) Varen votar a Pi Sunyer, 2 regidors del PNRE ,
9 de la Lliga, 17 d'ERC , 4 d'ACR, 4 del PRR , 3 de la
MSC , i un tradicionalista.Segons GMB. 5-2-1934.
- (126) LVC. 8-2-1934.
- (127) LVC. 28-2-1934.
- (128) EDG. 21, 23-3-1934.
- (129) Va ésser motiu de discussió el sou dels regidors i
les seves atribucions.La Lliga va publicar una nota a la
premsa (EDG. 14-3-1934) on exposava la poca eficàcia del
funcionament actual del consistori.

00593

- (130) EDG. 9-10-1934.
- (131) LVC. 24-10-1934.
- (132) LPB. 24-2-1935.
- (133) LPB. 7-1-1935)
- (134) LPB. 27-2-1935.
- (135)LPB. 7-1-1935.
- (136) LVC. 1-5-1935.
- (137) LVC. 10-5-1935.
- (138) LVC. 7-5-1935.
- (139) GMB. 13-5-1935.
- (140) LVC. 30-10- 1935.
- (141) LVC. 20, 21-11-1935.

00534

(142) Xavier Calderò ha proposà. LVC. 17-11-1935.

(143) "Que donà 134.000 vots als consellers municipals que ahir constituïren el govern de la ciutat ".
LVC. 25-12-1935.

(144) J.Moles signà el 17 de febrer un decret de la Generalitat pel qual tornava en els seus càrrecs als regidors i batlles d'elecció popular . LVC. 18-2-1936.

(145) LVC. 18-3-1936.

(146) GMS. 24-2-1936 a 16-3-1936.

00585

VII

(1) GMB. 20-4-1931.

(2) A.RIBAS. La Universitat Autònoma de Barcelona.
P.BOSCH-GIMPERA. La Universitat i Catalunya.

(3) EMC. 3-5-1934.

(4) GMB. 20-4-1931.

(5) LVC. 15-10-1932.

(6) SM. 10-2-1933.

(7) LVC. 8-2-1934.

(8) GMB. 13-5-1935 , LVC. 10-5-1935.

(9) LVC. 28-6-1935.

(10) LVC. 31-12-1935.

00030

(11) GMB. 27-2-1933.

(12) LVC. 28-12-1932.

(13) Se li concedí una pensió vitalícia de 15.000 pessetes anuals, doncs la seva inestable situació administrativa li impedia cobrar una pensió de viduïtat.

(14) Entrevista a Pere Comas . LHMN. 24-4-1932.

(15) Entrevista a J.Ventalló . LOP. 30-1-1934.

(16) AJUNTAMENT DE BARCELONA. Instruccions als professors de les colònies escolars . 1933.

(17) Intervenció de Pellicena a la SM. 27-5-1931 , segons LVC. 28-5-1931.

(18) Segons J.Ventalló hi assistiren 3.283 nens .LOP. 30-1-1934.

(19) M.SEDO . BM. 1-7-1931.

(20) BM. 1-7-1933.

(21) La colònia de Berga restà tancada l'estiu de 1935 per

00587

uns casos de xarampió. VA reobrir-se a primers de setembre amb una nova selecció de nens segons les necessitats econòmiques dels seus pares. LRB. 22-7-1935.

(22) BM . 1-15-6-1932.

(23) Segons J.Ventalló , hi assistiren 4.915 infants.
LOP. 30-1-1934.

(24) Segons J.Ventalló, hi assistiren 4.965 nens .
LOP. 30-1-1934.

(25) BM 1-7-1933.

(26) LOP. 30-1-1934.

(27) Mirador 9-8-1934.

(28) LVC. 26-7-1935.

(29) BMC. 21-5-1936.

(30) LVC. 26-7-1935

00508

(31) LVC. 2-8-1935.

(32) Mirador 21-9-1933.

(33) La distribució havia afectat a :

Influència de	Hens	nenes
regidors	1579	1296
escoles	746	721
Personal ajuntament	467	276
Finances alcaldia	39	184
Comissió Beneficència	9	11

Mirador 21-9-1933.

(34) SM. 29-5-1934, LVC .30-5-1934.

(35) SM. 25-6-1934, LVC. 26-5-1934.

(36) El menjar constava de 3 plats, un dels quals amb carn o peix a diari . LRB. 7-2-1936.

(37)LRBC. 7-2-1936.

(38) Entrevista a P.Comes. LHMN. 24-4-1932.

(39) GMB. 20-5-1935.

00583

(40) GMB. 19-12-1932.

(41) GMB. 1-12-1932.

(42) BM. 15-10-1934.

(43) BMC. 7-11-1935.

(44) GMB 1-5-1933.

(45) LVC. 6-3-1933.

(46) Més tard , l'any 1933 , el Patronat en col.laboració amb el Seminari de Pedagogia organitzà també un cicle de conferències pels mestres de la darrera promoció .

(47) EDG. 2-10-1934.

(48) EN el concurs de l'estiu de 1932 s'assignava un sou de 1200 pessetes anuals pels mestres agregats. "Pretendre pagar amb 100 pessetes de mesada la feina d'un mestre es tenir un petit concepte de la seva funció " BMC. 25-8-1932.

(49) BMC. 6-4-1933.

00530

- (50) EMC. 15- 6-1933.
- (51) EMC. 27-3-1935
- (52) EMC. 27-3-1935.
- (53) EMC. 15-11-1934.
- (54) LVC. 7 , 8 -12-1935.
- (55) LVC. 15-12-1935.
- (56) EMC. 4-7-1935.
- (57) EMC. 11-6-1936.
- (58) Maynés -LLR.-es negà en principi a l'adaptació per la falta de consignació en els pressupostos. Més tard , Massot -AGR- presionava per aprovar la consignació . La ciutat 17, 20 i 22-1-1931 . LOP. 6-2-1931.
- (59) LHMN. 24-4-1932.
- (60) LRB. 30-3-1936.

00591

(61) LRB. 30-3-1936.

(62) GMB. 16-2-1931.

(63) LRB. 16-3-1936.

(64) LVC. 18 , 22-10-1935 .LVC. 7-11-1935.

(65) LRB. 11-11-1935.

(66) LVC. 6-12-1935.

(67) LVC. 20-7-1935.

(68) BMC. 26-5-1932.

(69) BMC. 2-11-1933.

(70) J.L.SERT. "Els 50.000 nens sense escola". xerrada a l'AEP.

(71) El Congrés d'Arquitectes de Llengua Catalana es va definir també entorn la qüestió escolar. Insistia en la necessitat de que tot poble de Catalunya comptés amb escola pròpia. Mirador 15-9-1932.

00592

(72) BMC. 2-2-1933.

(73) BMC. 1934.

(74) BMC. 31-10-1935,

(75) LRE. 5-6-1936.

(76) LVC. 6-5-1936.

(77) SM. 20-6-1931.

(78) Pellicenc va dimitir del su càrrec de tresorer del Patronat . LVC. 5-2-1932.

(79) LVC. 4-2-1932.

(80) LVC. 5-2-1932.

(81) "Els laboratoris , museus i biblioteques " segons LRE. 15-2-1932.

(82) LRE. 31-5-1935.

(83) Conferència de Casanellos. 13-11-1932. RM. 15-12-1932,

00508

(84) El matí

(85) LBT.18-81933.

(86) R. d'Abadal va pronunciar un discurs parlamentari sobre els dubtes jurídics entorn el decret de dissolució LVC. 6-2-1932.

el regidor regionalista Sagarna, va negar-se en el Consistori a aprovar la incautació i defensa als jesuïtes en raó del seu respecte a la catalanitat i les seves aportacions a la ciència catalana. LVC. 21-5-1931.

La Veu de Catalunya va desenvolupar en dos articles la seua defensa de l'actuació cultural dels jesuïtes a Catalunya. LVC. 16, 17-10-1931 i 23 -10 -1931.

(87) LVC. 27-1-1932.

(88) LVC. 9-12-1935.

(89) LRB. 17-6-1935.

(90) A.Galí .

(91) EMC. 15-9-1932.

(92) BM. 1-15-1932.

00594

- (93) M. ROSSILL. La politica cultural de la Generalitat.
pg. 114.
- (94) LVB. 15-8-1933.
- (95) GMB. 23-11-1931.
- (96) AJUNTAMENT DE BARCELONA. L'oeuvre d'enseignement de la
municipalité. 1932.
- (97) Breu historial de la Plaça de la República . AJUNTAM-
ENT DE BARCELONA . 1932.
- (98) EMB. 19-12 -1935.
- (99) EMB. 9-1-1936.
- (100) EMB. 26-12-1935.

00333

VIII

- (1) M. PEREZ GAIAR. La ensañanza en la Segunda República.
pg. 338.
- (2) GENERALITAT DE CATALUNYA. L'ensenyament popular a Cata-
lunya. 1937.
- (3) Citat pel President de la CC., sr. Codolà a LVC. 4-6-35,
"L'obra de la Comissió Municipal de Cultura".
- (4) BM. 1-1-1930.
- (5) LOP. 30-1-1934.
- (6) LHMN. 24-4-1932.
- (7) LVC. 18-11-1932.
- (8) AJUNTAMENT DE BARCELONA. "L'oeuvre de enseignement de
la municipalité ".
- (9) ENC 8-6-1933.
- (10) LOP. 30-1-1934.

00596

(11) LVC. 4-7-1935. "La Batalla de l'Escola".

(12) L'Estat contribuïa amb 3.496.155 pesetes a l'ensenyament primari barceloní enfront les despeses de 8.049.300 pesetes fetes pel municipi. Segons declarà Godolà a LVC. 28-6-1935.

(13) EMB. 4-10-1934.

(14) EMB. 4-10-1934.

(15) Declaracions de Godolà a La Vanguardia, reproduïdes a LVC. 4-6-1935.

(16) M. BRUNET. LVC. 4-6-1935.

(17) Les noves escoles previstes eren:

Escola nova. - San Gasparó .11 graus. 500 alumnes.

D.V. Escola nova . GE. Collaso i Gil. 28 graus. 1.170 alumnes.

Ampliació escola graduada del S. Fortuny. 6 graus. 218 alumnes.

Sant Andreu. Escola nova . L'Avenç . 4 graus. 184 alumnes.

La Barceloneta. Casa del marí . Ampliació. 9 graus.

Ampliació de la graduada de la Barceloneta, amb 4 graus més . 260 alumnes.

Ribera. Ampliació de la graduada del Parc. 7 graus més. 355 al.

00597

Via Laietana. Ampliació GE, Baixeras. 5 graus mes , 200 al.

Hostafrancs. GE.F.Macià .Ampliació a 33 graus, 320 al.

Si desallotgen els guardiesun dels edificis , hi podrà un guany de 400 alumnes.

D.VII.Ampliació escola del C.Gayarre amb 6 graus.185 al.

Can Tunis.Ampliació GE.Raión de Penyafort amb 1 grau més, 40 alumnes.

D.VII . GE.Diputació 112.Ampliació a 11 graus amb un guany de 184 alumnes.

Gràcia.Ampliació de l'escola unitària del Parcig de la República, 170 amb 5 graus, 95 alumnes.

Sant Martí. Ampliació de l'escola del C.Ausias March .3 graus amb un guany de 75 alumnes.

Augment d'alumnes : 4.443

A més a més, a tots els Grups escolars...serà incrementada la matrícula de cada grau a raó de 2 o 6 alumnes per grau... també podria incrementar-se la matrícula , augmentant el cos de mestres agregats, que auxiliarien la tasca de les Escoles unitàries, la qual cosa produiria un guany de 1.000 alumnes.

DVC. 6-6-1935 .

EMJ. 13-6-1935.

60598

- (18) LVC. 30-6-1935.
- (19) EMC. 11-7-1935.
- (20) EMC. 20-6-1935.
- (21) LVC. 23-8-1935.
- (22) LVC. 25-8-1935.
- (23) LVC. 6-9-1935.
- (24) Varen fixar-se arreu la ciutat uns cartells de propa-
ganda on s'informava de la relació d'escoles on quedaven
places disponibles gratuïtes, fos in nacionals, municipals,
del Magisteri Seglar Privat , de l'Obra d'Instrucció Po-
pular.LVC. 24-9-1935.
- (25) "La batalla de l'escola ".EMC. 26-9-1935.
- (26) R.BOIXADOS. "Batalla d'escoles ".EMC. 10-10-1935.
- (27) SM. 14-11-1935 , LVC. 16-11-1935.
- (28) LVC. 4-10-1935 , LVC. 15 , 16-11-1935.

003 4 2

- (29) E.MAYNES. "La funció municipal en el problema de l'escola" .LVC. 27-9-1935.
- (30) "L'acte del diumenge " GMD. 1-3-1934.
- (31) EMC. 8-3-1934.
- (32) EMC. 8-3-1934.
- (33) EMC. 8-3-1934.
- (34) "Sistemes de defensa " EMC. 26-4-1934.
- (35) "La consigna" EMC. 29-11-1934.
- (36) "Etrizades" EMC. 9-1-1936.
- (37) "Intolerable" .EMC. 20-2-1936.
- (38) LVC. 9-2-1936.
- (39) LRB. 7-3-1936.
- (40) GMD. 4-5-1936.
- (41) LVC. 31-3-1936, LVC. 1-4-1936.

SIGLES

00501

AC	Acció Catalana
ACR	Acció Catalana Republicana
ATEP	Ateneu Enciclopèdic Popular
AHEMB	Arxiv Històric Municipal de Barcelona
APEC	Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana
BK	Butlletí dels Mestres
BOC	Bloc Obrer i Camarero
CC	Comissió de Cultura
CEDA	Confederación Española de Derechas Autónomas
CNT	Confederació Nacional del Treball
COACE	Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i Balears
D	Diputat
DLR	Derecha Liberal Republicana
EDG	El Día Gráfico
EMC	El Magisteri Català
EPR	El Progreso
ERS	Esquerra Republicana de Catalunya
EPSAB	Escola Técnica Superior d'Arquitectura de Barcelona
FCGR	Federació Comunista Catalano-Balear
FEPE	Federació de Treballadors de l'Ensenyança

00602

FEFC Federació de mestres nacionals de Catalunya
 FOC Foment d'Obres i Construccions
 FP Front Popular
 GATCPAC Grup d'Artistes i Tècnics Catalans per al Pro-
 grés de l'Arquitectura Contemporània.
 GE Grups Escolars
 ILE Institución Libre de Enseñanza
 IP Instrucció Pública
 IQS Institut Químic de Sarrià
 LET L'Esquetlla de la Farratxa
 LHMN La Humanitat
 LRB La Cambra
 LRBC La Cambra de Catalunya
 LVC La Veu de Catalunya
 LIC Lliga Catalana
 LLR Lliga Regionalista
 MIP Ministeri d'Instrucció Pública
 ORGA Organización Republicana Gallega Autonomista
 PCC Partit Comunista Català
 PE Patronat Escolar
 PNRE Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra
 PSOE Partido Socialista Obrero Español
 PRR Partido Republicano Radical
 PRRS Partido Republicano Radical Socialista

00603

PSUC Partit Socialista Unificat de Catalunya
SM Sessió Municipal
UGT Unió General de Treballadors
USC Unió Socialista de Catalunya

00004

INDEX

INTRODUCCIÓ	PG.	1
Agraïments		6
CAP. I. LA REPÚBLICA I LA GUERRA		
Introducció		7
Marcel·lí Domingo i l'impuls del primer bienni		14
Reacció i contrareacció: bienni negre i Front Popular		23
L'obra legislativa		36
CAP. II. LA REPÚBLICA I LA TRANSICIÓ DE L'ESCOLA		
Laïcisme i anticlericalisme en els partits republicans		59
L'Estat enfront dels privilegis de l'església		60
La laïcització de l'escola		63
La dissolució dels Jesuïtes i la substitució dels ordes religiosos a Catalunya		66
CAP. III. LA NOVA REALITAT DE CATALUNYA. EL FEU AUTÒNOMIC		
Introducció		86
		87

00606

Les forces polítiques	Pàg.	99
La Lliga		97
Esquerra Republicana de Catalunya		104
Els socialistes i els comunistes		115
Els anarcuistes		118
La proclamació de la República a Catalunya . . .		121
L'Estatut de Núria		123
La discussió de l'Estatut a les Corts		126
De l'aprovació de l'Estatut a la Guerra		
Civil		130
L'Estatut de 1932 i les seves limitacions . . .		134
CAP. IV. ELS ORGANISMES RECEPTIUS EN MATÈRIA		
EDUCATIVA A LA CATALUNYA REPUBLICANA		
		147
Introducció		148
El Consell de Cultura de la Generalitat		150
L'obra cultural de la Generalitat		161
Els Consells Regionals		171
CAP. V. L'AMBEU EDUCATIU: LA REPRESENTACIÓ		
I LA RENOVACIÓ PEDAGÒGICA		
		187
Els mestres davant la nova situació política . . .		188
La labor de l'Associació Protectora de l'En-		
senyança Catalana i del'Ateneu. Enciclopedic		
Popular		196

00607

La catalanització	PG.	200
Les escoles d'estiu		210
CAP. VI. LA VIDA POLITICA MUNICIPAL		
Introducció		214
Les eleccions de l'abril de 1931		215
La campanya electoral		216
La Lliga Regionalista		219
El Partit Catalanista republicà		223
La coalició de republicans i socialistes		228
Les candidatures d'Esquerra Republicana de Catalunya i la Unió Socialista de Cata- lunya		232
Els grups minoritaris		237
Els catòlics		239
Els resultats electorals		241
Vida política en la primera etapa republi- cana		242
Constitució del primer Ajuntament republicà		242
Funcionament del Consistori		253
La correlació de forces en el consistori i les crisis municipals		259
Trencament del grup republicà		271

00608

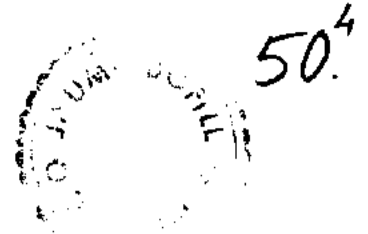
L'ajornament de les eleccions municipals . PG.	275
La Llei municipal de Catalunya	280
Les eleccions de gener de 1934	286
Els resultats electorals	297
La constitució del nou ajuntament	302
Del 6 d'octubre de 1934 al 18 de juliol de 1936	306
CAP. VII LA COMISSIO DE CULTURA	317
Atribucions i funcionament	318
La composició de la CC.	323
L'Assessoria Tècnica	329
La tasca de la CC	333
Cronologia	333
Text -resum dels tipus de dictatens de la CC.	344
Camps d'activitat	345
Les escoles Bressol i elsparvularis	345
Les biblioteques	348
Les institucionspara-escolars	350
Les colònies i semicolònies	350
Els banys de mar	369
Les cantines	371
Escoles especials	374

00609

Escoles de deficients	PG. 374
Ensenyament d'adults	375
Les subvencions	379
El Patronat Escolar	386
L'obra escolar del Patronat	403
Els edificis	403
Les crítiques a la política constructiva de l'Ajuntament	423
L'Ajuntament de Barcelona i la incautació dels bens dels Jesuïtes	439
Els mestres	439
L'admissió d'alumnes	443
L'obra pedagògica del Patronat	446
CAP. VIII. EL PROBLEMA D'Els PAIS SENSE ESCOLA	
Anàlisi quantitativ	464
La batalla de l'escola	473
El miting Pro- escola	485
ANEXES	495
BIBLIOGRAFIA	529
NOTES	542
SIGLES	601
INDEX	605

006 10

EPILEG

Anex 1.

"Balanz municipal.L' ensenyança i l' Ajuntament lerrou-
xista ". La VC. 11-11-15.

"La obra del Partido Radical en el Ayuntamiento. Acción
social y cultural ". El PR. 7-2-20.

"L'obra cultural de l' Ajuntament de Barcelona". "Tasca
realitzada pels regidors regionalistes ". La VC. 5-2-20.

"La obra decultura del Ayuntamiento". La PB. 4-2-22.

"La obra de cul tura del Ayuntamiento". La PB. 5-2-22.

"L'obra del Ajuntament. Comissió de Cultura". La VC.
1-2-22.

"L'obra de l' Ajuntament de Barcelona. Les construccions
escolars " . La VC. 2-2-22.

EPILEG

Anex I.

La obra del Partido Radical en el Ayuntamiento

Acción social y cultural

Uno de los tópicos que nuestros adversarios los nacionalistas de la Lliga, usan contra el Partido Radical, es el de acabar con un supuesto predominio de nuestros amigos en el Concejo barcelonés.

Acostumbrados como estamos a ver que el enemigo usa contra nosotros las armas más innobles, no nos extraña que usen aquel tópico, tan absurdo y falso que sólo puede convencer a gente estulta, sin noción alguna de la realidad.

En los dos últimos bienios, constantemente los nacionalistas de la Lliga han sido los árbitros de los destinos del Consistorio.

La constitución del Ayuntamiento en primero de Enero de 1916, no puede ser fácilmente olvidada. Los regionalistas con los votos de cuatro concejales monárquicos, con los cuales andan hasta cierto punto a la greña, consiguieron una mayoría absoluta y detentaron el ejercicio del gobierno de la ciudad de una manera absoluta, casi despótica, por espacio de dos años, durante los cuales la opinión barcelonesa

no supo qué admirar más si la incapacidad de sus hombres o su desaprensión para despallarrar de la manera más desecocada.

La acción fiscalizadora de nuestros enemigos auxiliados por la Alcaldía, evitó que el desenfreno de los regionalistas dueños de las presidencias de las comisiones, de las tenencias de alcaldía y de todos los resortes de gobierno, llegará a extremos más lamentables aún. Podríamos citar ejemplos de esa la-

La hoja electorera de Marcellino titulaba ayer su información parlamentaria: «Lerroux se acerca a la Monarquía.»

Y en el extracto del discurso de Lerroux, se lee: «Nosotros «en nuestro campo republicano», esperamos, poniendo nuestro pensamiento en la Patria.»

A pesar de esta afirmación concreta de Lerroux, los marcellinos dicen lo que les da la gana. Estas son armas innobles, dignas de quienes las emplean.

ber más que negativa inmoral, que contrastan con la obra constructiva que realizó la minoría radical traducida en positivas mejoras, combatidas con la mayor saña por los Figueras, que evitaron el total des-
credito de la administración muni-

«Luis Vives», para la Escuela Graduada «Ramón Llull» y para el Grupo Escolar «Baixeras», en la Gran-
vía, que también se está terminan-
do. Desde la Comisión de Hacien-
da se ha constituido en el más firme propulsor de la obra cultural de la Comisión correspondiente Emi-
liano Iglesias, de quien los encar-
gados de ejecutar el formidable
plan de enseñanza, dicen que sólo
por el esfuerzo de su mentalidad
selecta pudo adelantarse tan rápi-
damente su difícil y constructivo
programa.

En materia social por iniciativa
de los radicales del Ayuntamiento
en el bienio que termina se ha con-
seguido el establecimiento de la se-
mana inglesa y el reconocimiento
de la sociedad de obreros y emplea-
dos municipales que Emiliano Igle-
sias decretó desde la Alcaldía. Des-
pués en el Consistorio, nuestros
amigos consiguieron el aumento del
jornal mínimo para los obreros mu-
nicipales de 4'50 pesetas a 5'50 y el
trabajo intensivo en todas las ofi-
cinas y dependencias municipales.

La acción social de la minoría ra-
dical, adquirió el máximo de inten-
sidad con motivo de la declaración
del lock-out. Dos proposiciones
presentaron nuestros amigos que de
aprobarse hubieran deshecho por

L'obra cultural de l'Ajuntament de Barcelona

Tasca realitzada pels regidors regidors regidors

Edificis escolars de l'Ajuntament

ESCOLA GRADUADA DE NENES MILA I FONTANALS I ESCOLA GRADUADA DE NENES LLUISA CURA

Précis recordar, abans de començar els orígens de la Comissió municipal de Cultura i la seva complexa actuació en el poc temps que porta d'existència, que en els Ajuntaments de temps passats el mateix en aquells consells i manegats pels elements caciquistes com en aquells altres, més ja del nostre record, en que dominaren per complet les majories republicanes, no foren ni tan sols plantejades, entre altres, les qüestions cabdals d'urbanització, de senyal, de beneficència i de cultura que reparen una ràpida i ben entesa solució en aquesta nostra ciutat de Barcelona.

Amb tot, d'entre les tasques que està obligat a complir moral i materialment l'Ajuntament de Barcelona, cal remarcar per la seva singular importància tot quant està relacionat amb l'educació dels infants, i malgrat tractar-se precisament d'un tema que els capdavanters republicans havien fet servir per a moure les multituds amb l'objecte que els concessions del govern de la ciutat, el cert és que a Barcelona no queda ni una obra ni tan sols una iniciativa a favor de l'educació popular del nostre país, nascuda d'aquells ajuntaments barcelonins d'absoluta hegemonia republicana.

Era necessari, per a donar la pla-

ca important que les obres de Cultura tenen en l'obra a realitzar per la Corporació municipal, que l'Ajuntament rebés l'orientació que els nostres amics nacionalistes li donaren en constituir-se l'any 1915.

Tou aleshores que, constituït l'Ajuntament amb l'ajud d'elements afins del Consistori, a base d'una preponderància dels nostres amics regionalistes, es cercà la Comissió de Cultura a l'objecte d'entendre exclusivament en les coses del seu ram.

El cap de la manera regionalista a l'Ajuntament, don Lluís Duran i Ventosa, considerà atribuïda l'obra que les institucions d'ensenyament i tota l'obra pedagògica de l'Ajuntament deixessin de tenir com a orientació les conveniències personals dels amics regidors, per a convertir-se solament en institucions fides dignes benedictes a favor dels barcelonins, que eren els únics que tenen dret a rebre'n els seus avantatges. Una cosa com aquesta, tan evident, però tan difícil d'obtenir en aquella casa, motivava la creació de la Comissió de Cultura, organisme prestigiós que havia d'assegurar una època fecunda en l'obra cultural encomanada a la nostra Corporació municipal.

I així ha estat. D'aleshores ençà, guilada pels homes de la Lliga que

la crearen, malgrat la forta oposició que en els seus començos tingueren dels regidors radicals i de la que ha trobat després algunes altres vigades, ha fet la seva via.

En aquestes planes de LA VEU ha quedat ressenyada tota l'obra de política pedagògica portada a cap per la Comissió de Cultura, basada tota ella en una acurada tècnica i un fort esperit de catalanitat, però amb tot, per a divulgar més ampliament el que ha estat fet, en dies successius anirem mostrant i comentant els diversos calces de la tasca realitzada per la dita Comissió.

Avui publiquem els projectes dels grups escolars que van a construir-se promptament, i els que estan a punt d'acabar-se llurs obres de construcció, la transcendència de la qual obra, no assolida per cap altre dels Ajuntaments anteriors, palesa completament l'èxit de la Comissió de Cultura i fa esperar que si aquesta Comissió, malgrat haver lluitat sempre contra tant regidors dels altres partits, poc servidors dels seus interessos de la ciutat, ha realitzat una transcendent obra de Cultura, molt més gran serà en l'esdevenidor quan la direcció del govern de la ciutat s'afegui per complet en mans dels homes de la Lliga.

ment, dels escolars que s'instal·laran en cada curs a amb cabuda màxima per classe de 45 alumnes. L'edifici en pis està destinat en la major part a sales de dibuix, taller, labori de les nenes, gabinet de física i química, etc., demés de les habitacions dels consarjes.

En els semi-soterranis s'hi instal·larien els menjadors de les cantines, les corresponents cuines i el corral de dutxes.

Tots aquests Grups Escolars, untron calefacció central.

Els Grups Escolars que es proposa construir l'Ajuntament reuniran les condicions higièniques i pedagògiques que s'exceïren en els nostres temps i tenen un aspecte de bellesa que és imprescindible en tot centre educatiu, com són aquestes institucions d'ensenyament.

Qualsevol dels edificis escolars que ressenyem més endavant i els quals projectes reproduïm, porten el nom d'il·lustres catalans, l'obra dels quals es troba en bona part relacionada amb les idees de l'educació, i els de patriots que han deixat cabals destinats a obres de cultura.

ESCOLES GRADUADES MILA I FONTANALS I LLUISA CURA.

El Grup Escolar que s'empendrà aquestes dues Escoles, capaç per a mil alumnes, s'edificarà en el solar ocupat actualment per l'antic convent de Monges Mínimes, situat en el carrer del Carme i limitat també pels carrers dels Angels (Gran via B. de la Reforma), i Pou de la Creu.

L'Escola graduada de nenes portarà el nom del gran peligrat català Mila i Fontanals, i l'Escola de nenes el de Lluïsa Cura, en homenatge a la generosa dama barcelonina, la qual en l'any 1917 deixà una important quantitat a la ciutat de Barcelona, perquè fos empenuda en obres d'ensenyament.

L'edifici es compondrà de semi-soterranis, planta baixa i tres pisos.

En els semi-soterranis es troben instal·lats els menjadors de la cantina escolar, la cuina corresponent i els corralers per a la calefacció de l'edifici.

El corral de dutxes també es troba en els semi-soterranis i així mateix habitacions per a guardar material escolar i grans sales auxiliars per a treballs manuals.

En la planta baixa es troben la sala de la direcció de l'Escola, les oficines anexas a la direcció, les sales per a professors, biblioteca i una gran galeria coberta junt amb els vestuaris dels alumnes. En aquesta planta hi ha quatre grans sales en l'Escola de nenes i tres en la de les nenes, que serviràn, una part d'elles, per sales dels parvuls, per les facilitats d'accés al pati de l'Escola que tenen els classes instal·lades en aquesta planta baixa.

En els primers i segons pisos de les Escoles hi haurà, en cada d'elles, sales per a professors, biblioteques escolars, habitacions material escolar, i, al mateix la planta baixa, quatre sales d'Escola de nenes i tres en la de nenes.

Ocupant el centre de l'edifici cada dels dos pisos que resten s'hi troba una gran sala per les i auditories, classes de col·lectiu, reunions amb els dels alumnes, exposicions, etc. cetera.

En el tercer pis s'hi han d'instal·lar sales per a treballs manuals, sales especials en poder amoniar-se amb els alumnes en cas de professores a què requereixi tant el Grup Escolar com la majoria dels escolars, que a aquestes Escoles populars.

El solar on s'edificaran aquestes dues Escoles té una superfície de 10.677 metres quadrats. La part del solar ocupada per l'edificació és de 10.677 metres quadrats, quedant, en conseqüència, 1.687 metres quadrats per a parterre dels alumnes.

L'import d'aquest solar és mil 200 pessetes i la construcció de les Escoles Mila i Fontanals i la Cura està pressupostada per un quantitat de 837.936 pessetes.

ESCOLES GRADUADES LLUISA CURA

En el barri de Sant, prop de la Blanca, en el lloc conegut com Rin, s'edificaran les escoles graduades per a parvuls, nenes i donenades Lluïsa Vives. El solar s'edificaran aquestes Escoles té una superfície total de 120.000 metres quadrats, una part del qual ja antiga propietat de l'Ajuntament a la qual recentment s'hi han uns terrenys limitants de propietat particular, amb l'objecte d'instal·lar-hi un edifici de les que a donar major amplitud al d'edifici.

L'edifici escolar es compondrà de semi-soterranis, planta baixa i tres pisos.

En els semi-soterranis s'hi instal·larien els menjadors de la cantina escolar, la cuina corresponent, els corralers i de calefacció, i també sales-tallers per a treballs manuals.

A la planta baixa, demés de sales de la direcció i del professorat, s'hi troben quatre grans sales parvuls i un porxo per a recollir-se els nenes en dies rufols.

En el primer i segon pis s'hi troben en cada una de les ales de fet destinades una Escola de nenes i l'altra a la de nenes, un gran amb les entrades de tres sales hi ha per Escola en cada pis, i una gran sala auxiliar per a buix i labors de les nenes i les corresponents sales de professors.

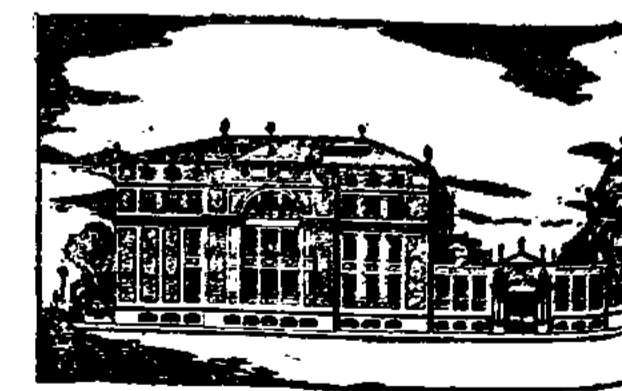
ESCOLA DE NENES DE VALLCARGA, SITUADA AL TORRENT DE LA FARRIGOLA. S'edificà durant les darreres

Durant el passat mes de desembre, l'Ajuntament de Barcelona, a proposta de la Comissió de Cultura, ha acordat la construcció de quatre Grups escolars, proseguint l'obra començada l'any 1917 amb l'edificació de l'Escola Baixera i la Via Layetana i l'escola de nenes de Vallcarga, les obres de construcció de les quals estan preparades a terminar-se.

El pla d'aquests Grups Escolars ha estat confeccionat per l'Assessoria Tècnica de la Comissió de Cultura i els projectes d'edificis realitzats pel director de la Secció de construccions escolars de l'Inspecció d'Escoles, l'arquitecte don Jaume Goday.

Tots els Grups Escolars, que aquí s'assenyala construïr de dos cases, destinats un a Escola graduada de nenes i l'altre a Escola graduada de nenes.

En la planta baixa d'aquests edificis s'hi troba les classes per a parvuls, en comunicació directa amb els patis d'edifici, i en els pisos posteriors, segons les aules necessàries per a graduar l'ensenyament segons els detalls de l'arquitectura i construcció.

ESCOLES GRADUADES NENES

ntament de Barcelona

alistes en la Comissió de Cultura

ntament de Barcelona

da a guardar material esco-
m na esta recusat per a q-
a unjar als escolars en les
ens que més tard hauran de
par, habilitacions dels congres-
ens de material escolar, et

ala per a classes col·lectives,
reunions amb els pares, expo-
etc., es troba situada en un
d-1 1914 i s'era comu a les
coles.

El destinat a l'edificació d'a-
escoles es de 20.000 pansos
el que quedava per a pans-
o c. d. 90.000 pansos quadrats,
en de cost de la construcció
les Escoles, està presuposat
157 pèrtes.

u concórrer a aquesta Escola
lives, un total de 750 alumnes
construcció de les Escoles gra-
Lluís Vives fou sol·licitada
primavera de 1918 pels veïns
barriada de Sans que adquirí
estatificació a l'Ajuntament, de-
la creació d'una Escola mo-
aquella barriada.

ES GRADUDES RAMON LLULL

solar situat en la Granvia Dia-
mitat pels carrers de Consell
Sardenya i Marina, d'una su-
total de 124.888 pansos qua-
construiran les Escoles gra-
Ramon Lull, compostes de dos
edificis, amb entrada comu,
s un a Escola de nois i l'al-
de noies, amb cabuda en con-
1.200 alumnes.

en els altres edificis escolars:
hi ha en els semi-circulars
ajudador de la càrrega escolar,
aportent cuina, els serveis de
l'atecció i uns salons ann-
treballs manuals.

ales de les direccions d'una i
escoles a altres taules per als
on, es troben a la planta bai-
unil marix tres aules per a
en cada cos d'edifici,
en pisos primer i segon hi hau-
aules per Escola i aales per a
a, gabinet antropomètric, ma-
col·lar, etc.

l'edifici ja hi troben les sales
de treballs manuals, gabinet
de química, labora de les
etc., etc.

de joc, d'una superfície de
de 200 quadrats, podrà, en un
la gran sala d'exposicions,
classes col·lectives, conferèn-
reunions amb els pares dels
n, audicions, etc., etc.

ES GRADUDES PERE VILA

escola tècnica de la Coma-
Cultura està confeccionat ac-
el projecte d'aquestes Es-

coles, que l'Ajuntament se acordat
construir en el solar del Saló de Sant
Joan, situat al costat del Palau de
Justícia i limitat pels carrers d'Al-
mogavets i Roger de Flor, que té una
superfície de 150.000 pansos quadrats.
Aquestes Escoles acolliran 1.300
alumnes i es construiran amb l'im-
port del quantiu llegat que, per a
fins de cultura, feu el patriarca
don Pere Vila Codina, mort a Ros-
rio de Santa Fe (República Argenti-
na) l'any 1916.

Festa de Cultura Catalana al Liceu

Ant passada, com estava anun-
ciat, amb una concurrència extraor-
dinària i selectíssima, tingue lloc al
nostre gran teatre la Festa de Cultura,
organitzada per l'Associació Pro-
fessora de l'Ensenyança Catalana, Re-
comiem, entre els concurrents, l'il-
lustre President de Catalunya, En Jo-
sep Puig i Cadafalch; el president
de la Diputació, senyor Valles i Pu-
jals; un cap de l'exèrcit, en repre-
sentació del capít general; un dele-
gat del senyor governador civil,
l'ex ministre En Joan Ventosa i Cal-
vell, els parlamentaris senyors mar-
ques de Camps i Bertran i Musitu,
diputats de la Mancomunitat, regi-
dors, etc.

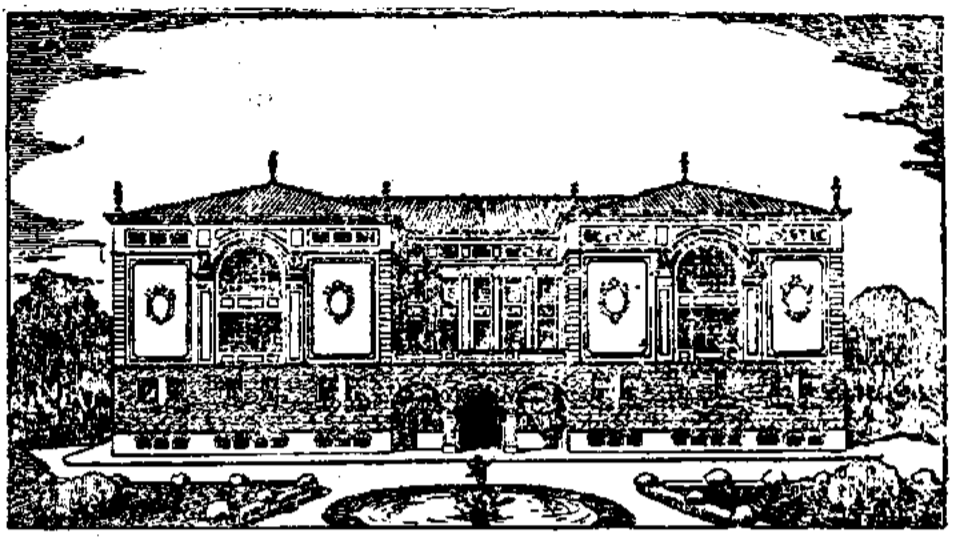
amb gran cura, la Banda Municipal
dirigida per son eminent mestre En
Llançot de Grignon, omplí la primera
part essent aplaudida xardorosament
en les obres que executà de Thomas,
Casademont, Nicolau i Saint-Saëns.
L'Orfeo Català decabellà la se-
gona part, donant gran relleu a la
sessió amb son treball, sempre aflu-
grant, aconseguint un gran èxit en
les obres cantades de Millet, Pérez,
Vives, Sancho Marraco, Gibert, Kuri,
i Morera. D'aquest últim hagueren de
penjar-se «La sardana de les monges»
entre delirant ovació a ell i al mestre
Guinard, els quals es presentaren a
les taules, renovats després de
l'estarana de «Empordà i Rosselló»,
una altra forma i nervuda compo-
sició d'En Morera, que podríem dir-
nos heroica per ses enèrgiques i dobles
frases. També fou repetida entre en-
tusiastic aplaudiments.

Les senyores Aga Lahowska, i
Andreu Fornells, interpretaren can-
çons dels millors mestres amb aque-
lla propa delicadesa en que tan
scredidades són, fent-se aplaudir
fortament, igual que el tenor Ven-
drell en idéntica especialitat. El viu-
linista Francesc Costa seguí un bell
partícul en la acció de cant, cor-
recte en l'execució, i els pianistes
acompanyants Gibert, Garganta i
Obrador, tingueren llur part en l'xi.

Fou molt estimada l'espectativa col-
laboració dels artistes de ball Villa-
neuva i Orens Wodoc.

Acabat el concert de l'Orfeo, s'al-
caren veus de tots els indrets de la
cala demanant «Els Segadors», a la
qual cosa no pogué accedir el mestre
Millet per vedar-li l'acord de la Co-
missió de que no s'executessin com-
posicions fora de programa. I aleshores
el públic, encès d'entusiasme,
els canta en massa i a peu dret, fi-
nalitzant la cantada amb visques a
Catalunya i a l'Autonomia. Fou un
moment solemniat, difícil de descriu-
re; la nostra catalanitat barreja de
tal manera, que ja és un incendi im-
possible de contenir.

En resum una bella festa i de resul-
tats ben satisfactoris per als fins cul-
turals de l'any que l'organiza.

ESCOLES GRADUDES LLUIS VIVES

Maria Montessori a Manchester

Seguint a Liverpool, Manchester la
industrial va honorar al seu torn la
doctora Montessori, quan aquesta
cientista pedagògica es va dignar vi-
sitat-la ja primera dona de gener.
Segons el «Daily Dispatch», algu-
nes de les coses revelades per un
estudi minucios del nen foren esmen-
tades per la Doctora Maria Montes-
sori a la recepció del Manchester
College of Technology, donada per
Sir Edward i Lady Donner, sota la
presidència del Lord Battle, a les So-
cietats Educatives Associades de
Manchester a el seu district.

La doctora Montessori digué que
havia havet ara descobert que el nen
és un ésser desobedienciat i desor-
denat, que necessita estricta disci-
plina per fer-se esdevenir com nos-
altres. El nen se'ns ha revelat millor
que nosaltres.

«El nen se'ns ha mostrat un ésser
superior, que estima els subjectes
profunds, i que és capaç d'una con-
centració de pensament que ens re-
corda l'home de geni, sense interès
en coses materials, com és ara pro-
prie i maltractat.

«El nen està resolent el problema
del treball d'una ben simple fàcil.
Del nen podem aprendre la necessitat
d'un treball continu, no com a mitjà
de guanyar-nos la vida, sinó com a
necessitat de la vida. Quan aquesta
lligó haura estat a presa, aleshores
tota la humanitat gaudirà per treu-
llar, així com ara tots els homes ga-
udeixen per respirar bon aire.»

La conferència important tingué lloc,
una nit, a la Llotja del Comarc Llí-
ure de Manchester, davant d'una gran
audiència. Va ser seguida extensa-
ment al «The Manchester Guardian»,
el qual periódic publica també una
fotografia de la visita feta per l'ho-
ste il·lustre al Dispensari i Gota de
Llet de Greengate per infans es-
guerrats. Projectem-ne aquí un re-
flex.

La paraula llibertat, digué la do-
ctora, sona en el nostre temps amb
més vigoria que mai. Afer que em
dormia a tots. Hom podria anome-
naria la possibilitat de cada vida,
d'assolir la seva meta; representa el
taconí de la vida, la victòria de-
munt tot els obstacles i en la vida
humana significa, per sobre de tot,
un triomf espiritual. En aquest sen-
tit hom pot dir que la llibertat porta

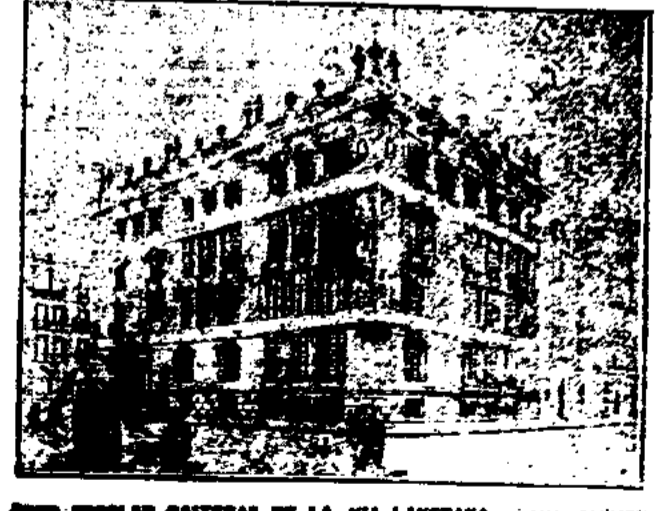
la salut de l'anima; i com sigui que
en fisiologia la manera d'ésser dels
coscos més complexos ha estat aclu-
rada per la manera d'ésser dels cos-
cos més senzills, paral·lelament és
molt probable que en aquest altre
camp el nen ens alligoni. Digué que
si les seves observacions del nen eren
d'alguna vàlua, ho eren com a de-
tall que llançaven llum damunt la
cruentia psíquica de la humanitat.

A continuació, amb aquella clare-
dat i amb aquella íntima convicció
que en ella constituïen caracterís-
tiques genials, la doctora Montes-
sori exposà la seva bella i fructosa do-
ctrina de la natural concentració spi-
ritual del nen en les activitats sen-
suals i motrius com a camí de la
interior organització.

Calascó, per tal de fer-se fort, s'ha
de formar. Amb aquesta sola ob-
servació tant ja una nova manera
d'educació. El problema és fer l'es-
perit del nen frans per desenvolupar-
se ell mateix. El mestre esdevé un
servent que ha de servir l'anima di-
vina que s'està desenvolupant. «Si el fo-
ramental d'aquest desenvolupament
rau en la concentració, preparem els
mitjans per tal que aquesta concen-
tració pugui tenir lloc. La primera
cosa que ens cal fer és preparar
aquest ambient que ha d'ajudar la se-
va creixença i desenvolupament. Així

trobem que l'ambient ample, ordenat
i bell és el que és útil i ajudador a
l'infant — simple, per tal com el nen
facilment pot comprendre, ordenat,
perquè res de constructiu i bo no pot
eixer del caos; i bell, per tal com
aireu el nen. El nen pot ésser ajudat
a assolir aquest estat de concentra-
ció amb alguns exercicis que deuen
ésser portats a l'atenció dels educa-
dors, i els quals, bé exigit un es-
forç mental ben ric, endeguen les
energies i menen a la concentració.

«Els anomeno exercicis de vida
pràctica perquè són aquells que tri-
ren que facin per nosaltres els
criats (filles). L'exercici de tenir cu-
ra de les nostres coses, de mantenir
la casa neta, de desampolcar, d'es-
combrar, de parar la taula, de nete-
jar els plats, est són de costura. Si
volguéssim esdevenir tan gelosos de
la nostra salut psíquica, com ho so-
de la física, en comptes de fer gim-
nàstica física de bon matí probab-
ment començaríem per fer neteja de
la nostra cambra.» (filles). La do-
ctora Montessori parlà d'alguns dels
mitjans que ella suggerí per atreu-
re l'atenció del nen — familiariza-
ció amb objectes que representen una
sintesi de les coses que el nen veu a
l'entorn, colors, formes, dimensions,
sons, etc. — i de llurs efectes en la
ment que creix.

ESCOLES GRADUDES LLUIS VIVES

ENT DE BARCELONA

E CULTURA

ESFERA DE L'AJUNTAMENT EN L'ORGANITZACIÓ DE L'ENSENYA MENT TÈCNIC

A proposta de la Comissió de Cultura, l'Ajuntament aprèn a un pla de organització de les Escoles d'Arts i Oficis, basat en les consideracions que transcrivim.

En l'organització sobre la qual s'ha de basar la cursa de forma, cal concedir atenció a la formació tècnica dels qui han de laborar a la seva producció.

Son del més gran interès educacional d'importància lluita econòmica, i la formació industrial i comercial dels ciutadans de Barcelona cal que siguin objectes de la major cura de part dels qui manen els destins de la nostra ciutat per tal que aquesta reïxi els fruits d'aquelles lluites.

Així ho entenguem de temps fetes, les nostres corporacions públiques, i d'elles han nascut importants institucions que dirigeixen la nostra atenció envers les disciplines que arriben a la nostra indústria i comerç, però cal anar més enllà i cercar una més acurada formació tècnica, una d'aquelles que exercint funcions directives actuen al front de les nostres empreses i indústries, com és tota aquella que els segueixen, fins als encàrrecs de les activitats d'execució manual, com són els obrers, els soldats de l'exèrcit que ha de exercir la competència d'altres oficis.

Però en la complexitat de les diverses branques de la Tècnica i els diversos graus de formació que comporta l'organització d'aquell sector, cal una coordinació en els esforços de les nostres corporacions públiques per tal que, en el conjunt que s'obté de l'acció d'unes i altres, no s'hagi repetició d'esforços ni d'orçament i puguin tendir de manera més adequada a la satisfacció de les necessitats sentides en el sector i beneficiades de la ciutat i la nació. En l'obra que el nostre Ajuntament està caputgant de la urgència del problema de la formació tècnica, però una inseparable del de la formació general dels seus ciutadans, la Diputació i la Mancomunitat han creat ja una sèrie d'institucions encaminades a la formació tècnica dels seus grans mestres, i en el futur, per als obrers, fins als més simples, en centres d'altres estudis, tota de l'èxit dels seus ensenyaments tècnics, solament dirigits als grans mestres, i en alguns institucions als grans mestres.

En aquestes circumstàncies ve al nostre Ajuntament a engrandir l'esfera de la seva funció d'ensenyament, havent reorganitzat les seves escoles d'Arts i Oficis i aportant una gran contribució al problema de la formació tècnica de les classes obreres, les que més mancades n'estan i que han d'obtenir en el nivell cultural de la ciutat.

El camí és prou ample i desinhabitat perquè puguem moure'n l'acció, i caldrà que en el nostre Ajuntament s'adopti una política d'acció, i caldrà que en el nostre Ajuntament s'adopti una política d'acció, i caldrà que en el nostre Ajuntament s'adopti una política d'acció.

Així en el pla d'ensenyament tècnic que puguem moure'n l'acció, i caldrà que en el nostre Ajuntament s'adopti una política d'acció, i caldrà que en el nostre Ajuntament s'adopti una política d'acció.

El nostre Ajuntament té el pla d'ensenyament tècnic que puguem moure'n l'acció, i caldrà que en el nostre Ajuntament s'adopti una política d'acció, i caldrà que en el nostre Ajuntament s'adopti una política d'acció.

gran elemental, la seva acció pot considerar-se dividida en tres esferes:

I. — La preparació del transit de l'escola primària als tallers de la indústria, on acoran a parlar els seus encaminats als oficis manuals, mitjançant la instauració de preaprenentatge en el qual es procuraran crear i fomentar, des d'un punt de vista principalment educatiu, les aptituds manuals com intel·lectuals i de caràcter que han de trobar aplicació en l'exercici dels oficis. En aquest període podran adquirir-se les aptituds que puguin decidir en l'elecció d'ofici.

Donat el fet que els nois que freqüenten les escoles públiques de la ciutat són en llur majoria encaminats als oficis manuals, pertoca a l'Ajuntament dirigir l'escola primària vers les professions manuals, completant la seva acció encaminadora amb el preaprenentatge, i això de més a més que les modernes metodologies aconsellen aquella direcció en l'escola primària adue per aquells que han d'exercir després professions comercials o liberals. Caldrà, doncs, urgentment estudiar i assajar la soledat del preaprenentatge que s'estima més convenient per al dia que, estent el règim de les escoles primàries sota l'acció de l'Ajuntament, pugui ésser implantat un guiatge ininterromput dels nois fins a centrar-los convenientment en llur professió.

II. — Després d'aquest primer pas, una vegada situat el noi en un obrador de la indústria, cal suplir les deficiències que en la formació tècnica deixa la pràctica rutinària del taller, donant-li aquelles nocions que li han de permetre entendre el fons científic de l'ofici i la raó de les seves pràctiques amb la manera d'assegurar-se l'edificació, així com donar-li les aptituds auxiliars que són la del dibuix, per exemple, pugui exigir la seva completa formació professional. Per arribar a aquest extrem, cal prosseguir la institució general de l'escola primària, tot orientant-se les nocions vers la tècnica de l'ofici, per tal que puguin ésser ben compreses les nocions tècniques específicament referides a aquell que just amb la formació general de l'alumne són l'objecte d'aquest ensenyament. Aquesta és la tasca de les escoles complementàries que han de dur a terme el guiatge dels alumnes fins que aquests siguin ja fentins passats en llurs diferents professions. Aquestes escoles avui en dia sols poden funcionar en les hores de la vetlla que el treball deixa lliures, és a dir, les mateixes hores en que avui funcionen les escoles d'Arts i Oficis de l'Ajuntament, les quals han d'ésser orientades vers les finalitats concretes apuntades més amunt.

Aquestes hores sols poden ésser aprofitades en tant que no se'n obtenen de millors dels patrons segons les diverses fórmules d'avenença assajades o proposades en altres ocasions. Altres escoles d'identica finalitat es referiran a l'altre sector de la tècnica que troben en front de la indústria o sigui el comerç.

Aquestes escoles, d'estructura com més sencilla millor, haurien d'ésser distribuïdes en cada agrupació urbana que pugui donar-les vida de manera que, continguin les escoles, caldrà que en el nostre Ajuntament s'adopti una política d'acció, i caldrà que en el nostre Ajuntament s'adopti una política d'acció.

En les circumstàncies actuals, i sense de procedir a la implantació del conjunt d'aquestes escoles, caldrà reorganitzar les antigues d'Arts i Oficis, transformant-les fins on sigui possible, la possibilitat d'adaptació i creant-ne altres tres: una complementària per a oficis mecànics i de construcció, una altra complementària per a oficis d'Art, una altra complementària comercial, en les quals podrà assistir una organització i metodologia que una vegada sancionada per l'aparició permetria la solució integral del problema de la formació complementària dels nois que després de l'escola primària per a la preparació de la formació superior. En l'organització d'aquestes

les escoles caldrà deixar un ample marge d'elasticitat per a millorar el futur.

III. — Una d'aquestes institucions encaminades a una solució general de l'ensenyament popular, prosseguint l'obra de l'escola primària, altres necessitats en la via de la ciutat poden exigir escoles especials d'aprenentatge complet obertes a tipus diversos segons aquelles necessitats concretes.

Així, com a mitja de cultura popular, tenen gran transcendència les arts de reproducció, i ornament del llibre: una institució que procurés als nostres editors gent formada a base d'una acurada formació artística amb pla domini dels mitjans tècnics, inherents a les diverses especialitats de les arts gràfiques podria contribuir a augmentar el valor educatiu del llibre, tot fent-lo bell. Aquesta escola podria servir una tradició artística de la nostra ciutat i contribuir també al valor d'exportació del llibre, alhora que a donar-li una nova valor entre nosaltres.

La importància de les indústries mecàniques fa avui necessària una quantitat d'obres de qualitat superior amb un aprenentatge sostret a l'estret marge d'especialització atrob que avui produïm nous operaris als tallers de la indústria i amb coneixements científics més estesos, la formació dels quals hauria d'ésser objecte d'una escola especial amb tallers annexos perfectament utilitzats.

Altres necessitats d'agudament compulsades podrien ésser satisfetes amb la creació d'escoles especials, essent deure de l'Ajuntament la cura especial d'aquelles indústries de tradició local així artístiques com merament materials. L'ensenyament comercial hauria d'ésser donada també amb major extensió relativament a punta d'interès local, podent ésser la consideració d'aquest interès la que faci raure dintre de l'esfera de govern de la ciutat aquestes institucions encara que s'apartin en certa manera d'aquella elementalitat a que haurien de pertànyer segons la llei general les ensenyances del Municipi.

D'acord amb les precedents orientacions, la Comissió de Cultura ha organitzat aquestes institucions d'ensenyament tècnic on cada vegada hi reben una formació professional completa, més de 900 obrers. Per a donar més amplitud a les quatre Escoles Complementàries d'Oficis actualment establertes — les de Sant, Gràcia, Sant Martí i carrer de l'Oliv, 5 — la Comissió de Cultura ha acordat l'adquisició de l'antiga fàbrica d'En Junodella del carrer de la Riera, en obrir un concurs per adquirir un altre immoble al districte VII on traslladar-hi l'Escola Complementària d'Oficis de Sant, l'emplacament de l'Escola de Gràcia, i així mateix la de Sant Martí, tenint les corresponents consignacions per a portar-les a cap amb les consignacions del pressupost extraordinari de 1921, on hi ha una partida de 250.000 pessetes per aquestes reformes i adquisicions.

Formació dels Cens Obrers

No era possible determinar amb certesa les necessitats educatives de la nostra població obrera, el nombre d'alumnes que requeries una formació especial en aquestes Escoles i l'hecs adequats d'emplacament d'aquestes, sense la formació d'un cens obrer de Barcelona. Entenent-ho així la Comissió de Cultura acordà encarregar-ho als organismes d'ella dependents que podien formar-ho, treballant-ho solament amb la determinació del lloc on radiquen les indústries, nombre d'aprenents, etc., la qual cosa permetrà poder fixar justament les Escoles que són precisas per atendre la formació completa de tots els nostres elements obrers.

Compliment de la Llei d'Aprenentatge

Perquè tingui una major eficàcia l'obra d'aquestes institucions d'ensenyament tècnic, és menester que els patrons hi assistin met del que hi ajuden, concedint als seus obrers amb algun de preaprenentatge per a l'ofici mitjà temps, del que els n'ha

ESCOLA COMPLEMENTÀRIA D'OFICIS DE GRÀCIA

Edifici, adquirit recentment per l'Ajuntament, en el qual es practiquen actualment obres de reforma

disposar per aquesta formació, i que aquestes hores d'escola no siguin després de la fatigosa jornada de treball, sino de les incòncies dintre d'aquesta, a Espanya, l'any 1918 es promulgà una llei en que així ho disposa, però fins al present res s'ha fet perquè es compleixi. La Comissió de Cultura ha sollicitat del ministeri del Treball, i realitza actives gestions per aconseguir-ho, que dicti disposicions perquè es compleixi la llei i que post en mans d'organismes nostres el vigilar el compliment de l'esmentada llei.

Concessió de premis i beques d'estudi als alumnes de les Escoles Complementàries d'Oficis.

L'Ajuntament de Barcelona, per tal d'estimular l'estudi dels alumnes que assisteixin a les classes d'ensenyament tècnic de les Escoles Municipals Complementàries d'Oficis, i de procurar que els obrers que mostren capacitat suficient puguin prosseguir llurs estudis en institucions d'ensenyament superior, ha establert, a començar en el curs proper, dues classes de premis, que se concediran

Classe a l'aire lliure a Vila Joana

de la vida i de les seves condicions...
de la vida i de les seves condicions...
de la vida i de les seves condicions...

La primera a conèixer són els be-
guers.
a) Primer després consisteix en
per passar per cura amb la limita-
ció de que l'import per cada cura
són de 500 pessetes i se dona a l'al-
lunat quan haigut els seus es-
tats en el darrer curs actualment
l'ensenyament s'accepta tres cursos
mantenint la forma i condicions es-
laberines més endavant.
b) Després per a cursar en institu-
cions d'ensenyament tècnic superior
pels alumnes que hagin finalitzat
estudis en les Escoles Complementà-
ries a l'alunat que obtingui aques-
ta Beca se li pagaran les despeses
de llibres i materials i se li concede-
rà una subvenció mensual de 150
pessetes durant tot el temps que duri
la carrera escolars.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

Finalitat d'Orbitació Proposada

L'objectiu és un organisme que per-
mès el desenvolupament de la cultura
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

CREACIÓ DE LES BIBLIOTEQUES ESCOLARS CIRCULANTS

Les Biblioteques Escolars Circulants
creades per la Comissió de Cultura,
són destinades a les Escoles públi-
ques de Barcelona. La idea de la Co-
missió de Cultura, en preveure el
problema de les Biblioteques Es-
colars, no ha estat altra que pres-
tar la seva col·laboració a l'Escola
Primària, en l'obra de la formació
de petits ciutadans de Barcelona.
Fins no fa molt ha estat general en
les nostres Escoles una certa tenen-
cia de donar als nens altres llibres
que no fossin als de text — tenença
que ja més temps tingueren de vèncer
també les Escoles d'altres països —
essent considerats aquests llibres,
quan no un perill per als alumnes,
una causa d'indisciplina dintre de
la vida de l'Escola. En el fons el perill
i la indisciplina no era altre que el
que el noi destinat a aquelles le-
ctures lliures un temps que havia de
destinar a l'estudi de les obres de
text. Perill realment existent i que
fou veure la necessitat de crear un
nou sistema en el noi dels llibres de
text que assegurés amb una major
garantia que no tan fàcilment el noi
els podria abandonar. Interès que
són dubte pot ser desprerat per la
lectura d'altres llibres que el noi tro-
ba a l'Escola lliurement, els quals,
encara que no es refereixin directa-
ment a les matèries de classe, els
serviran de complement i els alliber-
bera d'aquella monotonia, rígida i
extremada que poguessin tenir
usades d'una manera massa isolada.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

En el curs haigut s'han conegut ja
beques i premis a un gran nombre
d'alumnes, que han conegut llibres es-
crits en institucions d'ensenyament
superior, ocupant alguns d'ells, els
noms dels quals són els següents:
A més que aquesta competitiva està
orientada cap als nous cursos pe-
dagògics de l'ensenyament, el primer
resultat obtingut, de posició in-
teresa per a una major formació
profesional dels nostres futurs obrers,
ha estat una puntualitat i constància
en l'assistència dels alumnes a
aquestes Escoles.

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

CONTINENTS ESCOLARS

Una altra de les obres de l'ajun-
tament respecte als colònies escolars
ha estat adaptar-se a la nova situa-
ció establir Continents escolars.
Actualment en la zona d'establir-
tes en les Escoles dels carrers de
Sarrà, 15 (Horta de Sant Joan), 28
Passeig Mendez Vigo, 67 (Catalu-
nya, 14), Mallorca, 506, ultra les que
funcionen en les Escoles municipals
del País de Mataró, Escola de
Mar, Escola de Vila Joana i de l'Es-
cola de Labora i Ocells de la Dona.
Una pròxima a inaugurar en l'Es-
cola Nacional del carrer de S. Bartomeu,
núm. 10.

La finalitat de les colònies no és
altra que el que els alumnes de fa
milles hants que a casa seva no tro-
berien una deguda instrucció, ja sigui
per les condicions de pobresa de la
família, ja per trobar-se lliures para-
mentals de casa, l'hora de deixar
la troba en l'Escola pagant la quan-
titat insignificant de 500 pessetes o
gratuitament del tot quan es tracta
de nens pobres de solitud.

Per al sosteniment de la Instruc-
ció de Continents Escolars, i per la
creació de noves colònies, l'Ajunta-
ment hi consigna en pressupost la
quantitat de 85.000 pessetes.

COLONIES ESCOLARS

Una altra de les institucions comple-
mentàries que ha dut a terme l'Ajunta-
ment de Barcelona per a suplenir
la manca de sol, d'aire i de llum
que tenen les Escoles vells, mon-
trestant s'han edificat el conjunt de
grups escolars, i per complementari
l'obra d'aquests grups, el dia que ja
siguin una realitat, donats els re-
sultats excel·lents que dona per tot
els organismes d'apartament i formar
la salut dels nens la vida del camp.
és la de les Colònies escolars.

Gràcies a aquesta institució els
alumnes de les Escoles públiques po-
den fruit cada any durant un mes
d'estiu, i aquest darrer any durant
12 dies, del Regim de vida a ple aire
al camp, on són tractats i dispo-
nits en Colònies de 25 a 30 nens i dos
professors cada una, per diferents
pobles de Catalunya.

Les colònies escolars que comen-
ren a funcionar l'any 1922, en nom-
bre de 8, han estat presentant un cre-
scent que, aquest darrer any 1921,
han arribat a 42, havent pogut dis-
tribuir-ne, entre tots i nens, 1.000
alumnes de les escoles de Barce-
lona.

El nombre de les colònies ha anat
creixent en la següent proporció:

Any 1906:	Sortiren 6 Colònies
1907:	12
1908:	21
1909:	22
1910:	24
1911:	26
1912:	27
1913:	28
1914:	27
1915:	28
1916:	28
1917:	30
1918:	31
1919:	32
1920:	33
1921:	42

Per al sosteniment de les Colònies
escolars l'Ajuntament consigna en el
pressupost del 1922 la quantitat de
150.000 pessetes.

COLONIES PERMANENTS, GRANGES ESCOLARS I INSTITUCIONS VIGIL-LARS

Granges escolars

A part de tot el que ha fet fins ara
l'Ajuntament de Barcelona sobre
les construccions escolars i reformes
de vells edificis on hi ha instal·lada
escoles diverses, actualment, amb motiu
de l'indignitat per part de l'Ajunta-
ment de les granges escolars d'En Car-
lles, l'hort de S. Joan i de S. Mar-
tinella i Montserrat, per acord del
22 de febrer de l'any 1920, i de del
22 de febrer de 1920, la Comissió
de Cultura se en aduï l'habilitar-
les per poder-hi instal·lar colònies
permanents. Unes granges, per re-
tornar al cultiu d'alguns productes de
la vida de camp i als quals aquell
regim els sigui útils i altres in-
stitucions que necessitin el compler-
ment de la vida al camp.

La Junta de Veïns Associats acor-
dà, en sessió del dia 10 de desembre
de l'any 1920, incloure en el pressu-
post extraordinari per a l'any 1921,
la quantitat de 4.500 pessetes per
l'adquisició d'aquestes granges, i un

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

BANYES DE MAR PER ALS ALUMNES DE LES ESCOLES DE BARCELONA

L'organització de la Institució de
Banyes de Mar s'ha realitzada. Un mes
abans del temps assignat per ad-
judicar els banyes, s'instal·len tres
edificis provisionals al Palau de Bel-
les Arts, amuntant les previsions a
tota la premsa de Barcelona. Allí han
d'acudir els que vulguin sol·licitar
placa en els Banyes de Mar i els es-
ta instal·lada la llista de solitud que
han d'omplir i presentar per veure
si són o no aptes.

Als únics requisits que s'exigeixen
als nens, són que no tinguin menys
de vuit anys i que no passin gaire
més dels 14.

La selecció de nens que poden es-
ser admesos és imposada pel nombre
determinat de places a ocupar amb
que es completa i pel més o menys de
placa que estiguin regularment els
sol·licitants per a rebre tot el fru-
tament dels banyes. La cura de
la banyes de mar que a un noi d'una
complexió determinada li podria donar
resultats altament excel·lents, a un
altre noi podria ser-li una noia i
tot. És per això que aquesta selecció
està ordenada al noie, cap de
la Secció d'Hygiene de la Comissió
de Cultura, qui una vegada finalitzat el
termini de solitud, comença a fer
la inspecció mèdica dels sol·licitants.

Un cop fet aquest treball previ, i
seleccionats els nens i noies que el
més troben en condició de poder re-
ben funcionalment el nombre de banyes as-
signat, l'extenció dels nens per es-
tats afectes de malalties o de predi-
sposicions a malalties els són esser
construïda la cura marítima,
el predir a l'alta selecció imposa-
da pel nombre limitat de places amb
què es compta.

Es llavors que s'escolen d'entre tots
els que es troben en estat de poder
reben els banyes, els que seran
d'altres nens necessaris, també a ca-
tera del noie.

Feta que està aquesta selecció de
Banyes de Mar, són convocats tots
viament a les escoles públiques, on
s'els farem a del capell de palla
que han de dur durant les hores de
cura marítima per la platja i un tí-
quet mitjançant el qual poden fer
els projectes del tramvia gratuïtament,
nervis una generositat de la Compa-
nyia de Tramvies.

Una vegada fets aquests treballs pre-
vis, comença la i el funcionament del
Banyes de Mar.

De set a dos quarts de vuit del
matí tots els nens admesos han d'ac-
udir cada dia, exceptant les festes, al
lloc de concentració que s'els haurà
assignat almenys el lloc on es com-
ptarà l'horari d'entrada de les pla-
tes. En el lloc de concentració hi
troben un dels mestres caps de secció
del que s'els fa càrrec i els acompanya
cap a la platja.

El nombre total de petits banyes-
tes està dividit en seccions de 30
nens, anant cada secció d'aquestes a
càrrec d'un mestre que té el res-
ponsable i que ha d'exercir de ve-
lla d'aquella secció, tenent i diri-
gint tots els moviments, exercici i
funcions que hagin de fer aquells. A
part dintre l'organització general, el
distingit de cada secció està una lle-
tra que dura escrita cada noi o noi-
llet, tenint una lletra diferent en
cada una de les diverses seccions en
què es dividiran el nombre total. El
senyal extern de secció, per a facilitar
en tot moment l'acoblament dels
nens que hi pertanyen, és una ban-
deta de diferent color per cada secció.

A l'ABAR arribant a la platja les
diverses seccions de nens i noies, es
van agrupant cada una el volt de
la bandera i detora la Casa de
Bany. En estar-hi tots reunits i en
haver el cap de secció passat l'horari
d'assistència per veure de quips nens
han de fer-se responsables, a les vuit,
van entrar per grups a la Casa de
Bany i van ocupar el departament
que els pertoca i que hi troben as-
signat amb la lletra corresponent a
la seva secció. En anar entrant cada
noi el seu departament s'els va re-
nunciant la roba de bany.

En estar abillats de bany van ser-
tificar ordenadament a la platja, diri-
gint-se cada secció a un lloc assignat.
La platja també està dividida
en tantes parts com seccions de
nens i noies, separades les ones de
les altres per una tira de bandereta
del color de la bandera de la secció
destinada a aquell lloc.

Totes les colònies que han de fer
els diferents que ens les fan per orde-
nament, comencen sempre a l'Es-
cola A, seguint després la B la C i

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...
de Barcelona en aquest cas...

L'OBRA DE L'AJUNTAMENT

LES CONSTRUCCIONS

Una escola vella de la ciutat

El vestibul de l'Escola Baixeras

El «hall» central de cada país de l'Escola Baixeras

ESCOLA RAMON LLULL (SANT MARÇ I DE PROVENÇALS)

El lloc on han d'ésser emplaçades aquestes Escoles és a la Diagonal, al solar limitat pels carrers de Sardanya, Marina i Comedi de Cent, que té una superfície de 124.660 pams quadrats i està presupostada la construcció en 878.576.28 pessetes.

Les Escoles graduades «Ramon Llull» estan formades de dos cosos d'edifici amb entrada comú, destinats l'un a l'escola de nois i l'altre a la de noies, amb coberta total per a 1.200 escolars.

Com en els altres edificis, els semihabitacles estan ocupats pels menjadors de la Cantina Escolar, la cuina corresponent, els serveis de dutxes i calefacció i unes sales auxiliars per a treballs manuals.

A la planta baixa hi haurà les sales de la Direcció, les destinades a professors i tres sales per a pàrvuls a cada cos d'edifici.

Al primer i al segon pis hi haurà cinc sales per a escola, sales per a Biblioteca, laboratori antropomètric, material escolar, etc.

A l'últim pis hi ha les sales de dibuix, treballs manuals, laboratori de física i química, labors de les benes, etcètera.

El pati de joc, d'una superfície de 82.480 pams quadrats, tindrà en un extrem la gran sala d'exposicions, festes, classes col·lectives, conferències, reunions amb els pares dels alumnes, audicions, etc.

La subhasta de les obres de construcció fou celebrada simultàniament a Barcelona i a Madrid, la primera el dia 5 de juny i la segona el dia 25 d'agost de l'any 1920, quedant deserts totes dues.

Sol·licitada i concedida per la Superintendència l'import de subhasta segons el que disposa la Instrucció de 21 de gener de 1920 per a la contractació de serveis municipals, la Comissió de Cultura formà les corres-

ponents Bases per a concedir l'adjudicació d'aquestes obres mitjançant concurs, tenint en compte, en fer-ho així, les mateixes raons aduïdes en perdre igual determini per a l'adjudicació de les obres de construcció de les Escoles «Lluís Vives».

Convocat el concurs mitjançant anunci a la premsa diària de Barcelona (dia 20 de novembre de 1920), s'adjudicà la construcció d'aquestes Escoles a don Joan Troño i Bruyl per la quantitat de 1.361.733.11 pessetes, segons acord d'Ajuntament del dia 2 de març de 1921.

Actualment s'està procedint a l'enderrocament de l'antiga construcció d'un edifici per a Escola Politécnica que hi havia en aquell solar, i a les obres de construcció de l'edifici on s'establiran les Escoles «Ramon Llull», trobant-se molt avançades les obres d'aquest gran edifici escolar.

ESCOLA LLUIS VIVES DEL BARRI DE SANS

Es construeix aquest edifici al barri de Sans, prop de la Riera Blanca, lloc conegut per Can Riut, destintant-se a escola graduada per a pàrvuls, nens i nenes. Es denominarà «Escola Lluís Vives» en memòria del gran pensador que va dedicar bona part de la seva vida a l'estudi de qüestions relacionades amb l'educació. El solar té una superfície total de 120.000 pams quadrats. L'edifici escolar es compon de soterranis, planta baixa i tres pisos. Als soterranis s'hi instal·laran els menjadors de la cantina escolar, la cuina, els serveis de dutxes i calefacció i també hi haurà instal·lats els tallers per a treballs manuals. A la planta baixa, ultra les sales de la Direcció i del professorat, s'hi troben quatre grans sales de pàrvuls i un porxo que servirà per a acollir-hi els nens en dies dolents. Al primer i segon pis hi ha a cada una de les sales de l'edifici una escola de nens i una altra escola de nenes, un gran hall amb les entrades

de tres sales que hi ha per cada escola a cada pis,ivent-hi, doncs, una gran sala auxiliar per a dibuix i labors de les noies i les corresponents sales de professors i les destinades a guardar el material escolar. L'últim pis es reserva per a tallers on iniciar als escolars en les professions que hauran de practicar més tard, habitacions dels conserges, imatgeries de material escolar, etc. La sala per a classes col·lectives, festes, reunions amb els pares, exposicions, etcètera, es troba situada en l'extrem d'un pati i està com a les dues escoles. L'espai destinat a l'edificació d'aquestes Escoles és de 30.000 pams quadrats i al que quedarà per a patis d'esbarjo de 50.000 pams quadrats. El primer presupost formulat per a la construcció d'aquestes Escoles era de 560.447 pessetes.

Podran conèixer a l'Escola Lluís Vives un total de 750 alumnes.

La primera subhasta per adjudicar les obres de construcció d'aquest edifici escolar tingué lloc el dia 4 de maig de l'any 1920, quedant deserta. I així mateix quedà la segona, que tingué lloc el dia 13 d'agost del mateix any. Alabores la Comissió de Cultura, considerant que la inseguretat dels preus dels materials i així mateix els de la ma d'obra que per aquells dies imperaven a Barcelona, degut tot plegat a causes de caràcter general, les unes i locals les altres, creia les que quevien el retardament dels constructors en concedir a aquestes subhastes, acordà procedir a adjudicar les esmentades obres de construcció mitjançant concurs que permetés una major avantatge. Donades les circumstàncies esmentades, aprovant així l'Ajuntament en Consistori del dia 25 d'octubre de 1920.

A la sessió municipal del dia 3 de gener de l'any 1921, com a resolució del concurs obert oportunament, s'adjudicà les obres de construcció de l'Escola Lluís Vives a don Ramon Miralles i Farran pel tipus de pessetes 841.570.41 amb obligació d'abandonar en tot a les bases del Concurs.

Les obres de construcció comencaren el mes de març del mateix any i actualment es troben a l'edificació del segon pis.

ESCOLES NINA I FONTANALS I LLUIS VIVES, QUE ES CONSTRUÏEN AL CARRER DEL CARRER

L'Ajuntament aprovà els plànols i presupost per a la construcció d'aquest edifici i que es tregué a subhasta l'adjudicació de les obres pel tipus de 297.205.34 pessetes.

Així mateix s'aprovà incloure en un primer cos d'edifici la quantitat de 732.200 pessetes, import del solar valorat a deu pessetes el pam quadrat per la Comissió de Reformes, Treasures i Obres Extraordinàries, amb l'objecte que l'esmentada quantitat fos transferida al presupost extraordinari de Reformes.

La subhasta d'aquestes obres fou anunciada per dos cops i la «Gaceta»

de Madrid — al 2 de juliol i el 3 d'octubre de 1920 — havent quedat deserts totes dues. La Comissió de Cultura, en vista del resultat d'aquestes dues subhastes i atenint a les mateixes consideracions que s'esmenten en parlar de la construcció de l'Escola Lluís Vives, del barri de Sans, acordà procedir a l'adjudicació de les obres mitjançant concurs que fou regulat per unes bases que es publicaren en els annexos núms. 10.

En els diaris de Barcelona del dia 18 de desembre del mateix any s'anuncià el corresponent concurs i en la sessió de l'Ajuntament del dia 3 de març de l'any 1921 s'adjudicaren les obres de construcció de les Escoles Nina i Fontanals i Lluís Vives, a don Joan Busca, S. en C., per la quantitat de 1.300.000 pessetes.

El començament de les obres s'inicià al mes de maig següent amb l'enderroc de la part de construcció del convent que era indispensable per a començar les obres de les Escoles, respectant-se la part d'edifici on hi ha instal·lada, per acord de l'Ajuntament, la Casa de Família, que dirigeix mossèn Pedragosa. Aquesta benèfita institució, que de tant anys ha vingut funcionant en aquell edifici, desallotjarà la casa un d'aquests dies per anar a instal·lar-se en edifici propi. L'Ajuntament hi contribuirà, consistint en el presupost ordinari de l'any 1921 de la quantitat de 10.000 pessetes per a despeses de sostentament com a compensació de l'allfament que fins al començament les obres d'aquestes Escoles, havia donat a la Casa de Família.

L'edifici de les Escoles «Nina i Fontanals» i «Lluís Vives», com s'ha dit, ocuparà tot el solar del que fou en el convent de les Monjes Miralles, situat al carrer del Canonge i limitat pels carrers dels Angels i Pau de la Creu i tindrà capacitat per a 1.000 alumnes.

L'edifici es componrà de semi-soterranis, planta baixa i tres pisos. En els semi-soterranis hi ha instal·lats els menjadors de la Cantina escolar, la cuina corresponent i als serveis per a la calefacció de l'edifici. El servei de dutxes està instal·lat també en els semi-soterranis, així com les cambes per a guardar material escolar i grans sales auxiliars per a treballs manuals.

A la planta baixa hi ha la sala de Direcció de l'Escola, i les oficines adreçades, les sales per a professors i Biblioteca i una gran galeria coberta junt amb els vestuaris dels alumnes.

En aquesta planta hi ha quatre sales a l'escola de nois i tres a la de noies, que serviràn, part d'al·les, per a classe de pàrvuls, tenint en compte les facilitats d'accés al pati de l'Escola que tenen les classes instal·lades en aquesta planta baixa.

En el primer i segon pis d'aquestes escoles hi haurà a cada un d'ells sales per als mestres i per a biblioteques escolars, habitacions, per a custòdia del material escolar, i el mateix que a la planta baixa, quatre sales

a l'escola de nois i tres a la de noies. Al centre de l'edifici i a l'extrem del gran sala de festes i audicions, sales de caràcter col·lectiu, reunions amb els pares dels alumnes, etcètera.

Al tercer pis hi han disposat sales per treballs manuals i tallers especials on poder iniciar l'una i l'altra convenint els alumnes oferts i professions a que hi de dedicar més tard llurs activitats majoria dels escolars que assisteixen a aquestes Escoles populars.

El solar on s'edificaran aquestes Escoles té una superfície de 124.660 pams quadrats.

La part del solar que ocuparà l'edifici és de 40.677 pams quadrats, doncs, 41.687 pams quadrats per part de joc dels alumnes.

Aquestes escoles per a nois i noies seran graduades, comprendent de sales per a jardins d'infants.

ESCOLA PÈRE VILA CODINA ES CONSTRUÏEN AL SARRI DE SANT JOAN

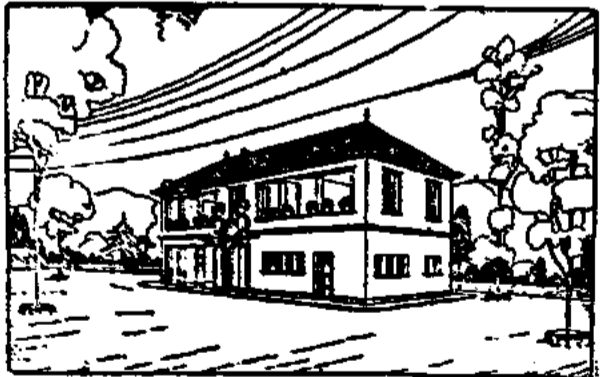
En l'any 1916 morí a Rocafort de Santa Fe el patriarca Vila i Codina deixant una quantiosa fortuna d'obres de cultura, i una bona part d'ella a la ciutat de Barcelona. Després de l'Ajuntament de Barcelona preocupat d'obtenir el major benefici possible d'aquesta herència, carregà els treballs necessaris perquè quedés a càrrec de la ciutat, rica en Francesc de P. Alen, que gués cura d'aquest afer, cosa que a completa satisfacció de totes les parts interessades.

Com a conseqüència de totes aquestes fetes i resultats obtinguts, l'Ajuntament aprovà el següent tancament:

1. Que l'import del llegat quedés per a obres de cultura, a la ciutat de Barcelona al partit dels Pares Vila i Codina, mort a l'any de Santa Fe l'any 1916, a tallar totalment en la construcció d'un grup escolar que porti el nom de P. Vila i Codina.

2. Que l'esmentat grup es construïni en el solar propietat de l'Ajuntament que està emplaçat entre la via del Saló de Sant Joan i el carrer de Roger de Flor, Almagre i Vilanova, el qual solar està en el pla general de distribució i emplaçament d'edificis escolars votat en Consistori de 14 de juny de 1917 per a edificar-hi un grup escolar, encomençant-se a la vegada a la creació d'una escola tècnica de Cultura la formació dels corresponents projectes i presupostos.

3. Que per l'Alcalde es digui les quantitats que rebri, import del llegat en qüestió, en un establiment de crèdit d'aquesta capital en la forma que s'indica a son jutge quin més procedent i beneficiós interessos municipals, quedant dipositat exclusivament a efecte de la construcció del grup escolar i tal començament que no podrà cap altra forma de la quantitat dipos-

Plànol de les Escoles del Parc de Montjuich. — Pavelló per a noves sales

ANEXES

III

Anex 1. Ley de Bases para la Instrucción Pública .
(Colección Legislativa del MIP.1876.Tomo 1.pg.1-3)

Anex 2. Real Decreto 5-5-13 : De las Juntas Locales de
Primera Enseñanza .
(Gaceta de Madrid nº 133. 13-5-13.pg.453)

VI

Anex 1. Missatge de la Mancomunitat de Catalunya al Pre-
sident del Consell de Ministres sobre els drets
de la llengua catalana .
(Quaderns d'Estudi .maig 1916.pg.241 a 245)

VIII

Anex 1. Bases de Organización de las Oficinas de la CC.
(CMB. 26-9-17.pg.23-24)

Anex 2. Llista d' escoles 1917-1923.

Relació de les escoles públiques de Barcelona (per
districtes).

(Les construccions escolars . anexe 2 ,pg.310-317)

VIII

Anex 3. Reglamento para el regimen de las Escuelas Municipales Montessori.

(GMB. 27-6-17)

Anex 4. Catàleg de la Biblioteca.

(Biblioteques escolars circulants .Ajuntament de Barcelona. 1921.pg.3 a 18)

Anex 5. Reglamento para el regimen de las colonias escolares de vacaciones .

(GMB. 3-5-16)

Anex 6. Bases de reorganización de la Escuela Municipal de ciegos, sordomudos y deficientes .

(Reglamentos relativos a cultura. Ayuntamiento de Barcelona .1924)

Anex 7. Plan de organización de la enseñanza de adultas a cargo del Ayuntamiento de Barcelona.

(Reglamentos relativos a cultura .Ayuntamiento de Barcelona .1924)

Anex 8. Estatuto del Patronato de las Escuelas Municipales de Oficios.

(GMB. 13-6-17)

VIII

Anex 9. Estatuts de les escoles Complementaries d'Oficis.
Ajuntament de Barcelona 1918.

Anex 10. Bases per a l'Institut d'Orientació Professional.

(GMB. 31-10-18)

Anex 11. Bases para la reorganización de la Junta Municipal de 1ª Enseñanza.

(GMB. 27-6-17)

Anex 12. Instancia de l'alcalde al MIP.

Informe de l'Inspector de 1ª Enseñanza .

(Les construccions escolars. 1922.pg. 295 -297)

Anex 13. Real Orden 17-2-22, reorganitzant l'ensenyament públic a Barcelona.

(Les construccions escolars . pg. 297 a 299)

Instructivas, campos de juego, cantinas escolares, intercambio escolar, fiestas escolares y patrióticas, y, en fin, cuantas instituciones contribuyan á la difusión de la cultura y á la elevación moral del pueblo.

7.º Despertar el interés público hacia la enseñanza por medio de misiones pedagógicas, conferencias, publicaciones, etcétera, y agrupar todos los elementos sociales que puedan impulsar el desarrollo de la instrucción y de la educación.

8.º Proponer al Ministerio las recompensas que fueren justas y convenientes, para los fundadores de Escuelas y los docentes de la enseñanza primaria.

TÍTULO II

De las Juntas locales de primera enseñanza.

CAPÍTULO PRIMERO

CONSTITUCIÓN DE LAS JUNTAS LOCALES DE PRIMERA ENSEÑANZA

Art. 10. En cada uno de los Ayuntamientos de España habrá una Junta local de primera enseñanza, encargada en su respectiva jurisdicción del fomento y promoción de la cultura popular, dentro de los límites que determina este Decreto.

Art. 11. Compondrán las Juntas locales de primera enseñanza en las capitales de provincia y pueblos de más de 10.000 almas:

- 1.º El Alcalde, Presidente.
- 2.º El Inspector de Sanidad.
- 3.º Dos Concejales del Ayuntamiento, designados por el mismo.
- 4.º El Arquitecto municipal, donde lo hubiere; y allí donde haya más de uno, el que el Ayuntamiento designe.
- 5.º El Cura párroco que indique el Dóccano.
- 6.º Un Maestro y una Maestra de Escuela pública, propuestos en terna por sus compañeros de la localidad y nombrado por el Presidente.

7.º Dos padres y dos madres de familia, propuestos por el Alcalde-Presidente y nombrados por el Gobernador civil de la provincia. Serán preferidos los que hubieran hecho á su costa fundaciones de enseñanza ó donativos de edificios, material ó mobiliario á las Escuelas públicas; y no habiendo vecinos en estas condiciones, los que tengan hijos que reciban enseñanza en las Escuelas nacionales de la localidad.

8.º El Farmacéutico de la localidad, donde lo hubiere; y donde haya más de uno, el que designe el Ayuntamiento.

Art. 12. En las poblaciones que no son capitales de provincia, y cuyo vecindario no llegue á 10.000 almas, las Juntas locales se constituirán del modo siguiente.

- 1.º El Alcalde, Presidente.
- 2.º Dos Concejales del Ayuntamiento, designados por el mismo.

3.º El Inspector de Sanidad municipal.

4.º Dos padres y dos madres de familia, nombra los en la forma que determina el artículo 11 de este Decreto.

5.º El Cura párroco; y donde hubiere más de uno, el que designe el Dóccano.

6.º El Farmacéutico de la localidad, donde lo hubiere. Donde haya más de uno, el que designe el Ayuntamiento.

7.º Un Maestro ó Maestra de Escuela pública, elegido por sus compañeros de localidad.

Todas las Juntas locales podrán elegir de su seno un Vicepresidente, que presidirá las sesiones en ausencia del Alcalde.

Art. 13. La Junta de primera enseñanza de Madrid tendrá la organización y atribuciones que el Gobierno considere convenientes, según el estado de las escuelas y las necesidades de la población, de conformidad con el artículo 291 de la ley de 9 de Septiembre de 1857.

Art. 14. Cada cuatro años se renovará la mitad de los Vocales electivos de las Juntas locales, los cuales podrán ser reelegidos.

Art. 15. Serán Secretarios de las Juntas locales de primera enseñanza los de los Ayuntamientos respectivos, excepto en aquellas localidades donde el cargo se halle desempeñado legalmente por otra persona.

En las capitales de provincia y poblaciones que excedan de 10.000 almas, podrán los Ayuntamientos designar un Secretario especial de la Junta, con la retribución que estimen conveniente, previo concurso y propuesta de la Junta, debiendo los aspirantes tener en tales casos el título de Maestro normal ó superior.

CAPÍTULO II

FUNCIONES PROPIAS DE LAS JUNTAS MUNICIPALES DE PRIMERA ENSEÑANZA

Art. 16. La Junta local se reunirá una vez al mes en sesión ordinaria, aparte de las reuniones que celebre para inaugurar el curso académico y para el traslado de escuelas á nuevos locales.

También podrá ser convocada la Junta local por invitación de la Junta provincial, del Inspector de primera enseñanza en el acto de las visitas ó de otra Autoridad superior cualquiera, ó por su respectivo Presidente.

Art. 17. Los Inspectores de primera enseñanza, al girar sus visitas ordinarias ó extraordinarias, podrán examinar los libros de actas, y cuidarán de que las Juntas locales cumplan la misión que este Decreto les encomienda, dando cuenta á la Junta provincial, por conducto del Presidente, de todo aquello que merezca encomienda ó corrección.

Art. 18. Las Juntas provinciales, el Rectorado y los Inspectores, podrán pedir cuantos datos y antecedentes juzguen

necesarios á las Juntas locales, debiendo éstas evacuar los informes como servicios preferentes.

Art. 19. Son atribuciones y deberes de las Juntas locales los siguientes:

1.º Cuidar de que los Maestros no estén ausentes de las localidades en días laborables sin permiso de la Autoridad competente, y de que permanezcan en ellas durante las horas reglamentarias, consergrados personalmente á la enseñanza; debiendo denunciar inmediatamente á la Inspección y á la Dirección General cualquier hecho en contrario.

2.º Procurar que la Escuela esté limpia y aseada; mandar hacer el blanqueo y reparaciones necesarios, y cuidar de que el material no se destine á otros usos que los propios de la instrucción primaria oficial en la Escuela respectiva.

3.º Reclamar á los Directores de las Escuelas privadas los documentos que autoricen legalmente el funcionamiento de las mismas, y dar cuenta al Inspector de primera enseñanza de la zona respectiva, de cuantos establecimientos de esta clase se inauguraron ó cesen en la localidad.

4.º Comunicar á la Inspección cualquier irregularidad que notaren en la conducta pública de los Maestros, lo mismo que en la privada, cuando diese lugar á notorio descrédito.

5.º Atender á los Maestros en sus justas reclamaciones, guardarles y hacer que les guarden los respetos y la consideración que á sus personas y á sus cargos son cobidos, y prestar, así á los Maestros como á los Inspectores de primera enseñanza, el apoyo que soliciten para el mejor ejercicio de sus funciones.

6.º Recibir las quejas y reclamaciones que se presenten contra los Maestros por negligencia ó ineficacia en el cumplimiento de sus deberes, trato indebido á los alumnos ó cualquiera otra causa, poniendo los hechos, sin otra intervención, en conocimiento de la Inspección respectiva.

7.º Exigir á los Maestros propietarios ó interinos, cuando cesen en sus cargos, la entrega del material de la Escuela, mediante inventario, haciendo la comprobación oportuna conforme á los antecedentes que obran en poder de la Junta. La entrega se hará á presencia del Alcalde y del Secretario, y llevará la firma de ambos; ó, en defecto de la primera, la de un Vocal en quien delegue el Alcalde por escrito.

Del mismo modo entregarán el material de las Escuelas á los Maestros propietarios ó interinos, cuando tomen posesión de ellas, extendiendo el inventario por duplicado, con la firma del Alcalde y el Maestro, y reservándose una copia firmada cada uno. De cualquiera irregularidad que adviertan darán cuenta á la Inspección, á fin de exigir las responsabilidades á que haya lugar.

8.º Intervenir en todas las formalidades propias de la toma de posesión y deca de los Maestros ó Auxiliares de primer grado, cuando se mandados en el caso al Resarcido, al Inspector provincial y a la Sección administrativa de primera enseñanza.

9.º Conceder á los Maestros, con justa causa, permisos por escrito para ausentarse de su Escuela por cinco días, dando cuenta á la Inspección; pero sólo en el caso de que se encargue de la enseñanza alguna persona de reconocida capacidad, y, á ser posible, con el título suficiente á fin de que en ningún caso se cierre la Escuela.

No podrá la Junta conceder más de dos permisos en un curso escolar á un mismo Maestro, ni exiliarlos con cualquier período de vacaciones.

10. Corresponde también á las Juntas, mientras otra cosa no se dispone, practicar las gestiones necesarias para adquirir un propiedad ó arrendamiento los locales que han de ocupar las Escuelas; pero será requisito indispensable para abrirlos que el edificio reúna todas las condiciones de seguridad, conforme á las Ordenanzas municipales, y que el Inspector de primera enseñanza, personalmente ó delegando en dos Maestros públicos, que no sean los que vayan á ocupar el local, lo visite y dé su informe acerca de sus condiciones pedagógicas, autorizando la apertura.

Las Juntas locales darán cuenta al respectivo Ayuntamiento de los contratos que se otorguen, para su puntual observancia.

En las localidades en que los Ayuntamientos no dispongan de casas propias en condiciones para habitación de los Maestros, se abonará directamente á éstos, por meses vencidos, una cantidad suficiente en concepto de alquiler, propuesta por la Junta local y aprobada por la Inspección respectiva.

11. Cuidar de que en los presupuestos municipales se consigne todos los años la cantidad necesaria para reparación y conservación de las Escuelas y habitaciones de los Maestros, dando cuenta al Gobernador civil de la provincia y á la Inspección de las omisiones ó deficiencias que en caso conservan, á fin de que la Autoridad gubernativa resuelva lo procedente.

12. Atender á las Delegaciones pedagógicas y secundar su acción, cuando lleguen á la localidad con carácter oficial.

13. Fomentar la graduación de las Escuelas y la creación y desarrollo de Museos escolares y Bibliotecas públicas; organizar escuelas para adultos y adultas en las que intervengan las personas más competentes, y dar cuenta de su resultado á la Inspección y á la Junta provincial, á fin de que éstas propongan las recompensas á que por tal servicio se hagan acreedoras, solicitando á su vez de

aquéllas las instrucciones que precisen para el mejor resultado.

14. Procurar el establecimiento de Clases nocturnas, Asociaciones protectoras de la infancia, Caritas, Oficinas de vacaciones y cuantas instituciones puedan ser benéficas al mayor éxito y difusión de la enseñanza primaria.

15. Procurar por todos los medios la asistencia de los alumnos á las Escuelas; excitar el celo de las Autoridades para que no permitan que los niños comparecidos en la edad escolar vaguen por las calles durante las horas de clase, y proponer la imposición de multas á los padres de familia que incumplan la preceptuación en los artículos 7.º y 8.º de la Ley de Instrucción Pública de 9 de Septiembre de 1857.

16. Anotar los traslados de matrícula de los alumnos de una Escuela á otra indagando las causas que los motivan.

17. Proponer á la Inspección el cambio de hora de clase, cuando lo crea justificado, así como la traslación de un Maestro de una Escuela á otra dentro de la misma localidad, y con ocasión de vacante ó permuta.

18. Aceptar, bajo inventario ó recibo, las donaciones, recursos ó objetos útiles á la enseñanza, y aplicarlos según su naturaleza ó condiciones, de acuerdo con la Inspección.

19. Procurar que la enseñanza tenga carácter eminentemente patriótico, y que los Maestros y Maestras no pierdan ocasión de inculcar á sus discípulos preceptos morales y despertar en ellos el sentimiento del deber.

20. Proponer al Ministro la creación de nuevas Escuelas cuyo establecimiento no sea obligatorio por la Ley, y atender á la conservación y reparación de las existentes en la localidad, cuidando de que éstas no carezcan de material de enseñanza y de mobiliario decoroso.

21. Hacer las gestiones necesarias para la creación de Escuelas é formación de círculos nocturnos, en los grupos de población en que no la hubiera.

22. Impedir que se trasladen de local las Escuelas públicas sin sujeción de la Inspección, siendo los Maestros responsables de las traslaciones, si no ponen previamente el hecho en conocimiento de aquélla.

23. Procurar la inclusión anual en los presupuestos municipales de créditos suficientes para dotar á las Escuelas de material pedagógico y de mobiliario moderno, y que en la adquisición de uno y otro se sigan las instrucciones y recomendaciones dadas por la Superioridad y por el Museo Pedagógico Nacional.

24. Acordar ó proponer, en su caso, las recompensas que merezcan los Maestros por su celo, aplicación, laboriosidad, y en suma, por todas aquellas cualidades y virtudes que deban poseer, quedando facultadas las Juntas para la concesión

de oficio laudatorio; valea de gracias' recompensas en metálico ó otras distinciones y premios, y para proponer, por conducto de la Inspección, aquellas recompensas que dependan de la Superioridad, debiendo figurar éstas y aquéllas como notas favorables en las hojas de servicios de los interesados.

25. Podrán asimismo las Juntas locales otorgar á los alumnos de las Escuelas públicas y á los padres de los mismos que se distinguen por su interés á favor de la educación de sus hijos, los premios en metálico ó en especie de que puedan disponer.

Art. 20. Los deberes del Vocal Médico serán los siguientes:

1.º Visitar las Escuelas, tanto oficiales como privadas, con objeto de inspeccionar sus condiciones higiénicas y su régimen en cuanto á la salud de ellas.

2.º Determinar en cada Escuela el número de alumnos que deban admitirse, de acuerdo con el Maestro, teniendo en cuenta el volumen y área de los locales y las necesidades pedagógicas, así como las reglas generales dictadas por el Ministerio á este propósito con ocasión de los edificios escolares.

3.º Cuidar de que conste en las papeletas de admisión, previos los oportunos reconocimientos, que el alumno ó alumna no padece enfermedad contagiosa ó repulsa, y que se halla vacunado, sin cuyo requisito no podrá ser admitido ningún niño en las Escuelas públicas ni en las privadas, conforme á lo prevenido en el Real decreto de 16 de Enero de 1901 y Real orden de 5 de Enero de 1901.

4.º Advertir, de oficio, á la Junta local, y á la Inspección, si no fuera atendida la reclamación por aquélla, cuando crea pertinencia sobre la salud de los Maestros de las Escuelas públicas ó privadas, en el caso de que padezcan alguna enfermedad que pueda ser contagiada á sus discípulos ó que les imposibilite para el desempeño del cargo. Hacer igual advertencia respecto de los alumnos, cuando echase de ver por cualquier motivo que están sufriendo alguna de esas enfermedades.

5.º Informar las licencias de los Maestros cuando se funden en causas que afectan á su salud, sin perjuicio de que la certificación de este Vocal pueda completarse con las de otros Médicos que designe la Autoridad competente.

6.º En casos de epidemia, dar cuenta á la Junta de Sanidad, que resolverá lo procedente, comunicando el acuerdo á la Inspección de Primera Enseñanza; pero aun cuando se cierrasen las Escuelas, los Maestros no podrán ausentarse de la localidad sin el permiso ó licencia correspondiente.

7.º Organizar el servicio de Inspección médica en la localidad conforme al Real decreto de 16 de Junio de 1911, y sus instrucciones complementarias.

3.º En el caso de construcción de nuevo edificio, valer porque se cumplan los requisitos exigidos por la legislación vigente.

Art. 21. En las capitales de provincia y poblaciones de más de 10.000 almas, las Corporaciones municipales procurarán que haya un Inspector Médico retribuido, afecto especialmente al servicio de la higiene escolar.

Art. 22. No podrán las Autoridades locales intervenir por sí en el régimen académico de las Escuelas, ni limitar ó determinar el número ó la extensión de las enseñanzas que en ellas se den; pero deberán llamar la atención del Inspector de primera enseñanza sobre las quejas que presenten los padres de los alumnos.

Art. 23. Ningún vecino tiene derecho á penetrar en el recinto de la Escuela sin permiso del maestro; y una vez que lo obtenga, procederá con la mayor corrección, limitándose á prevenir los tales recelosos y á manifestar atentamente al Maestro sus observaciones, si se le ocurrieran; pero sin establecer polémica alguna, y saliendo de la Escuela tan pronto como el Maestro lo indique. Las Juntas locales velarán enfáticamente por el cumplimiento de lo prescripto en este artículo.

Art. 24. Los Maestros celebrarán todos los años, al terminar el curso, una exposición con los trabajos de sus alumnos de los diferentes grados, invitando á la Junta local y convidando á visitarla; á fin de que ésta pueda conocer la labor de la Escuela.

Cada Maestro llevará á la Junta local una Memoria concisa anual, dando cuenta de los trabajos escolares realizados durante el año, de los resultados obtenidos y de los obstáculos que haya podido encontrar en su labor.

TÍTULO III

De las secciones administrativas de primera enseñanza.

CAPÍTULO PRIMERO

CONSTITUCIÓN DE LAS SECCIONES ADMINISTRATIVAS DE PRIMERA ENSEÑANZA

Art. 25. En cada capital de provincia habrá una Sección administrativa de primera enseñanza, que dependerá directamente de la Dirección General y que estará compuesta de dos Negociados: uno de Administración y otro de Contabilidad.

Art. 26. La plantilla del personal de las Secciones estará formada por un Jefe, dos Oficiales, que serán los que actualmente y en propiedad desempeñan las plazas de las Secciones provinciales de Instrucción Pública, y dos Auxiliares, afectos á cada uno de los Negociados, que también serán los actuales si se encuentran en iguales condiciones que los anteriores.

La Sección de Madrid tendrá tres Auxiliares más de plantilla.

Art. 27. En caso de vacante, supresión, enfermedad ó inutilización del Jefe de la Sección, deberá encargarse de sus funciones el Oficial que dirige la Dirección General. Cuando la vacante, supresión, etc., sea de un Oficial, lo reemplazará el Auxiliar correspondiente.

Art. 28. Las dotaciones del personal de las Secciones serán, cuando lo permitan los recursos del Presupuesto, las siguientes:

- 1 Jefe con 7.500 pesetas.
- 1 Idem con 6.600 idem.
- 3 Idem con 6.000 idem.
- 12 Idem con 5.000 idem.
- 83 Idem con 4.000 idem.
- 3 Oficiales con 3.800 idem.
- 17 Idem con 3.600 idem.
- 46 Idem con 2.600 idem.
- 66 Idem con 2.000 idem.
- 66 Idem con 1.500 idem.

El reconocimiento de estos sueldos se concertará previamente con las Diputaciones Provinciales, y de los recursos concertados con ellas se dará cuenta á las Cortes en la forma que previene el artículo 11 de la ley de Presupuestos vigente. Hasta que se obtenga su aprobación no podrán ser aprobados autorizaciones.

Art. 29. Estas plazas se cubrirán con arreglo al cualificación existente, siendo permutable los cargos de la misma categoría y clase.

Art. 30. Las vacantes de Escala de Jefe que en lo sucesivo se produzcan, con sueldo superior á 4.000 pesetas, una vez implantados los artículos anteriores, se proveerán por rigurosa antigüedad entre los de la categoría inmediata inferior.

Art. 31. Las vacantes de sueldo de 4.000 pesetas se proveerán, consumido el turno de traslado, la mitad por concurso entre Oficiales del mismo inmediato inferior, por orden de rigurosa antigüedad, y que posean el título de Maestro de primera enseñanza superior, y la otra mitad por oposición entre Maestros que reúnan las condiciones vigentes, y Oficiales y Auxiliares de las Secciones, sea cualquiera su categoría, y siempre que posean también el título de Maestro de primera enseñanza superior.

Art. 32. Las demás vacantes con sueldo superior á 1.500 pesetas se proveerán por rigurosa antigüedad, entre los que figuran en la categoría inmediata inferior á la que correspondiera á la vacante. Las vacantes cuyo sueldo sea de 1.500 pesetas, se proveerán por oposición.

Art. 33. Las condiciones de los ejercicios y de los aspirantes en éstos y demás vacantes, serán las mismas que estableció el Real Decreto de 27 de Mayo de 1910, excepto en aquello que aparezca modificado en la presente disposición. Quedan igualmente vigentes, en cuanto no se opongan á este Decreto, los artículos 7.º y 8.º del Real decreto de 27 de Mayo de 1910, referentes á los concursos de traslado y ascensos.

Art. 34. El personal de las Secciones podrá obtener licencias ilimitadas sin sueldo ni abono de años de servicio, siempre que el licitante no lo verifique en el cargo. Si reintegra el servicio fuera de concurso, cuando ocurra una vacante de igual categoría que la ocupada por el excedente.

Art. 35. Las Diputaciones Provinciales seguirán, por ahora, proporcionando á las Secciones de Instrucción Pública el local para la oficina, el material necesario en la cantidad que fijan las Disposiciones vigentes, y en forma Ordenanza que entrará á las Órdenes del Jefe de la Sección.

CAPÍTULO II

FUNCIONES PROPIAS DE LAS SECCIONES ADMINISTRATIVAS DE PRIMERA ENSEÑANZA

Art. 36. Corresponde á los Jefes de las Secciones provinciales de primera enseñanza:

1.º Cumplir y hacer cumplir, dentro de sus facultades, cuantas disposiciones procedan de las Autoridades superiores.

2.º Despachar directamente con el Gobernador los asuntos que á esta Autoridad incumban y dependan de la Sección.

3.º Formar bianualmente los escalafones de los Maestros de primera enseñanza por el período del aumento gradual de sueldo, proponiendo al Gobernador la aprobación de los mismos y contestando por los mismos respectivas, previo la forma de la Inspección.

4.º Intervenir en todo lo que tenga relación con el pago de las atenciones de primera enseñanza en la forma hoy establecida, y cumplir cuantas disposiciones emanen de la Junta Central de derechos pasivos, autorizadas por la Dirección General.

5.º Llevar el registro general de Escuelas y turno de provisión de vacantes, custodiar el archivo y cuidar de cuanto se refiere al personal de primera enseñanza de la provincia, con quien se entenderá directamente en aquellos asuntos de carácter administrativo que requiera el mejor servicio. En el trabajo se llevará el expediente personal de todos los maestros que sirvan ó hayan servido en la provincia. En este expediente se harán constar los antecedentes de su carrera referentes á títulos, nombramientos, posesiones, etc. Cuando un Maestro se posea de una Escuela, se reclamará de oficio á la Sección de la provincia adonde aquél procede, certificado de sus antecedentes, si no se hubiere recibido.

6.º Resolver todos los asuntos de carácter puramente administrativo ó de mero trámite, y poner las diligencias en los títulos ó nombramientos acordados por la Superioridad, trasladando á ésta y á la Inspección los partes respectivos de posesiones y ascensos.

7.º Certificar las hojas de servicios de

QVADERNS D'ESTVDI

ELS QVADERNS D'ESTVDI publiquen aquest número els records d'escola que formen un capítol del llibre *Anant pel món* de D. Santiago Rosinol. Publiquen així mateix la traducció del próleg amb què D. Manuel G. Morente presenta la versió castellana que el Sr. Sánchez-Rivero ha fet de la *Pedagogia Social* de Paul Natup. I per fi, en la secció documental, se contenen el report de D. Antoni Ferrán, professor a les escoles d'Enginyers Industrials i Elemental del Treball, de Barcelona, donant compte de la creació de la secció d'ensenyança d'operaris d'indústries químiques; el que són Josep Agell i Agell, Director del Laboratori d'Estudis Superiors de Química, de Barcelona, i Conseller del C. de P., dirigí al Patronat de la mateixa sobre la creació de l'ensenyança de Directors d'Indústries Químiques, i el de D. M. Paul Dieterle -Debarne, planejant un possible Institut de Tecnologia Química: els quals tres reports, formaten — amb el referent al Curs de Síntesi Química donat pel mateix M. P. Dieterle en Nov. 1914 - Març 1915, que es publicarà en un número ulterior de Q. d'E. — un quadre complet de l'ensenyança graduada de la Química a l'Escola Industrial de la Diputació de Barcelona.

MISSATGE DE LA MANCOMUNITAT DE
CATALUNYA AL PRESIDENT DEL CONSELL
DE MINISTRES SOBRE ELS DRETS DE LA
LLENGUA CATALANA

Excm. Sr.:

La comunicació del president de la Reial Acadèmia Espanyola i les declaracions a que donà motiu són clar indici que els governants, àdhuc els més il·lustres, es mouen quasi exclusivament en el pla de les realitats político-administratives en què s'han format i que a la vegada van creant, sense conèixer o quan menys sentir altres realitats de la vida espanyola més essencials i més fondes.

Es un fet, Excm. Sr., que la Península Ibèrica està distribuïda en quatre grups lingüístics: el galaico-portuguès, el castellà, el vasc i el català. En les cartes geogràfiques més acreditades d'Europa aquest fet està proclamat no per tals o quals poblacions interessades en fundar en ell reivindicacions polítiques o administratives, sinó pel vot desinteressat dels homes tècnics de diferents nacions. A la costa de l'Atlàntic senyalen el domini de la llengua portuguesa i anomenen portuguesos als que la

ocupen; a la vessant del Mediterrani des de Salers (França) fins a Alacant i Balears situen altra llengua i qualifiquen de catalans als que la parlen sense distingir entre fronteres d'Estat, de regió o de província; entorn del golf de Viscaia tracen els límits de la llengua i del poble vasco; i classifiquen les altres regions com a pertanyents al domini lingüístic castellà.

Al fet geogràfic s'hi uneix, no per ficció capritxosa d'un interès polític actual, sinó per la labor secular de les generacions precedents i el testimoni indestructible, objectiu, de les col·leccions diplomàtiques i dels monuments literaris, el fet històric d'una cultura. Aquesta llengua catalana, comú a totes les terres llewantines, era parlada pels Reis d'Aragó, així com pels de Mallorca i de Sicília, de l'estirp de Barcelona, que en català escrigueren les ordenances de la seva casa i del seu govern, les seves cròniques, la seva correspondència familiar, política i diplomàtica. En català foren formulades les Lleis del Consolat de Mar, aplicades en tot el Mediterrani, així com les lleis de Tortosa i de València. En català deliberaren les Corts i els Parlaments de Catalunya i de València, lo mateix que les Diputacions de les seves Generalitats. La filosofia, la poesia, la història, les humanitats, les ciències naturals floreixeren en aquesta llengua anys abans que en cap altra de les llengües romàniques.

Al costat del fet geogràfic i del fet històric, sorgeix el fet psicològic de l'esterilitat que acompanya els períodes de des-nacionalització de tots els pobles, i de la fecunditat del treball intel·lectual quan recobren la seva parla pròpia. Mentre Catalunya i les altres regions de llengua catalana tingueren per llengua de la cultura la seva llengua natural, la seva llengua pròpia, en tots els ordres hi hagué producció intel·lectual més o menys valiosa i abundant. Quan cessà en aquesta esfera el contacte amb la llengua pròpia, l'esterilitat més absoluta dominà en tots els camps, no solament de les lletres, sinó també de les ciències, havent davallat aquestes regions, de membre viu de la república intel·lectual, a província morta, receptora passiva, inerta, de la

cultura agena. I, en canvi, ha bastat que els homes d'aquesta terra recobressin en cada un dels ordres de l'activitat cultural l'ús de la seva llengua, perquè sorgís un renaixement, una nova primavera, fecunda ja en glorioses realitats i més fecunda encara en òptimes promeses.

Al fet geogràfic, a l'històric i al psicològic, pel que toca al Principat de Catalunya, que nosaltres tenim l'alt honor de presentar, s'uneix fort, vibrant, independent de raons d'utilitat i de conveniència, de títols del passat i de promeses per al vindre, el fet polític per excel·lència: la voluntat dels ciutadans, que en el dret públic modern és la llei suprema. Catalunya ha proclamat la seva adhesió espontània a la llengua catalana, durant quatre segles de pressió política i cultural perquè l'abandonés, parlant-la sempre, constantment, en la família — amb una sola excepció, la del petit cercle social a tot arreu donat a l'exotisme, que té per òrgans les notes de societat, — en els negocis, en les juntes professionals, en les reunions científiques, en les associacions particulars, en les corporacions oficials populars; i reconquerint en tenaçíssim treball per aquesta llengua el domini escrit, hàbilment ocupat pel castellà, mercès primer a la substitució insensible del llenguatge cooficial en tota Europa, del llatí, i després a l'imposició de la llei, de l'oficina i de l'escola, amb les seves seqüeles obligades, la premsa i el llibre; tasca de reconquesta coronada per l'èxit, de tal manera, que avui és ja novament el català la llengua de la cultura, la llengua de la poesia, de la novel·la, de l'art, de la filosofia i de la ciència i únicament assoleixen la consagració d'homes representatius en la consciència nacional catalana els que en català plasmen les seves creacions.

Però, a més d'aquest plebiscit popular, espontani i inconscient, s'ha manifestat també conscient i reflexiva la voluntat catalana reivindicant per a nostra llengua la plenitud dels seus drets, la igualtat de condició respecte de les altres llengües espanyoles i d'una manera especial l'oficialitat en tota la vida

QVADERNS D'ESTVDI

pública interior de Catalunya, així en els organismes locals populars com en tots els centres i dependències de l'Estat, situats en el territori de Catalunya.

Aquesta voluntat catalana conscient i reflexiva, canalitzada i autenticada pels òrgans d'expressió de la voluntat popular que la constitució regula, pels representants parlamentaris de Catalunya, per les seves Diputacions, per les seves corporacions municipals, ha estat ratificada recentment pel vot unànim de l'Assamblea de Mancomunitat, i en compliment d'aquest acord elevem a les Corts i al Govern la petició que sigui proclamada l'oficialitat de la llengua catalana en tota la vida interior de Catalunya, única manera que quedi garantit el ple respecte al dret dels ciutadans catalans en quant a l'ús del seu idioma es refereix.

Aquest dret, Excm. Sr., fonamentat pel que atany a Catalunya en realitats socials, en fets històrics de persistència milenària, en imperatius psicològics inexorables, en decrets de la voluntat popular, ha entrat ja a formar part del dret públic modern i troba avui a Europa l'ambient de la més viva actualitat. A tots els regnes on hi ha pluralitat de llengües es lliura vivament, ardentment per la llengua pròpia: els ciutadans no jutgen alcançada la plenitud de llibertat política ni d'igualtat civil, mentre als drets i llibertats proclamats en la primera etapa dels moviments democràtics no s'hi uneix també la llibertat i la igualtat de condició de les diferents llengües nacionals, mentre hi ha una llengua privilegiada i altres llengües preterides, mentre no obtenen totes les llengües nacionals exarctament els mateixos drets. A Bèlgica i Austria-Hongria, després de violentes lluites s'ha arribat ja a la pau entre les poblacions que usen llengües distintes mitjançant el reconeixement de l'oficialitat de les llengües parlades dintre de l'Estat; i els pensadors i les entitats que en aquestes hores transcendents per al món civilitzat es preocupen de l'establiment d'una pau que durí, proclamen, per obtenir-la, la necessitat que totes les pobla-

MISSATGE DE LA MANCOMUNITAT

cions siguin nacionalitats completes, siguin seccions de nacionalitats, enclavades dintre de les fronteres d'un Estat, que no és l'Estat propi, el de la pròpia nacionalitat, tinguin plenament reconeguts la llibertat política, la igualtat civil i religiosa i el dret de la pròpia llengua. I si aquest dret es reconeix als pobles que entren a formar part d'un Estat a conseqüència de la guerra, això és en qualitat de pobles conquistats però ha de ser possible, sense subvertir totes les normes de la justícia, negar-lo als que voluntàriament formen part de l'Estat i han donat sang i béns per fundar-lo i defensar-lo?

En aquesta seguretat per tan alts títols alentada, al Govern i a les Corts respectuosament elevem la petició acordada amb vot unànim per l'Assamblea de la Mancomunitat de Catalunya.— El President, *E. Prat de la Riba*.— Els Consellers, *L. Argemi, F. Bartrina, J. M.ª España, A. Guasch, M. Inglès, J. Mestre, A. Pereña, A. Riera*.

Excm. Sr. President del Consell de Ministres.

CAP VIII. Anex 1

Servicio Tocológico

Resumen estadístico de los servicios tocológicos
prestados por las Comadronas municipales

Clasificación de las parturientas:

Primíparas	43
Multiparas	139
Casadas	157
Viudas	3
Solteras	22
Menores de 20 años	10
De 20 a 30 id.	81
Id. 30 a 40 id.	85
Id. 40 a 50 id.	6
Mayores de 50 id.	—

Clasificación de los partos:

De término	180
Prematuros	2
Simple	181
Gemelares	1
Eutócicos	175
Distócicos	2
Abortos	—

Clasificación de los recién-nacidos:

Varones	107
Hembras	76
Nacidos vivos	179
Id. muertos	4
Con vicios de conformación	1
De peso inferior a 2,500 gramos	—
Id. 2,500 a 3,000 gramos	—
Id. 3,000 a 3,500 id.	—
Id. 3,500 a 4,000 id.	—
Id. 4,000 a 4,500 id.	—
Id. 4,500 a 5,000 id.	—
Id. peso superior a 5,000 gramos	—
En presentación de vértice	179
Id. id. de nalgas	3
Id. id. de cara	—
Id. id. de hombro	1

Alumbramiento:

Espontáneo	179
Artificial	5
Puerperio:	
Normal	181
Patológico	1

BASES

de organización de las Oficinas de la Comisión
de Cultura

APROBADAS POR EL EXCMO. AYUNTAMIENTO EN SESION
DE 21 DE JUNIO DE 1917

1.º Las Oficinas dependientes de la Comisión de Cultura se dividirán en Asesoría Técnica y Negociado Administrativo.

2.º La Asesoría Técnica la integrarán actualmente las siguientes secciones: Pedagógica, Arquitectura Escolar e Higiene Escolar.

Cada Sección tendrá un director que será el Asesor Técnico de la Comisión en su respectiva especialidad, el cual responderá personalmente del comportamiento del servicio y de los trabajos de él y de sus respectivos subordinados, y los colaboradores técnicos y personal subalterno que, en la forma determinada en estas Bases, nombre el Ayuntamiento a propuesta de la Comisión.

Cada Sección, dentro de su respectiva especialidad, a) Informará a la Comisión y con el beneplácito de ella, a las Juntas, Patronatos y demás centros de cultura, total o parcialmente municipales, que los soliciten. b) Ejercerá la Inspección en todos sus elementos, de las escuelas y demás centros de cultura que dependan directa o indirectamente de la Comisión, y cuando ella lo estime conveniente, de los que tengan solicitado o recibida subvención del Ayuntamiento, dando cuenta a la Comisión, del resultado de dichas inspecciones, a medida que las vaya realizando. c) Cumplirá los encargos que especialmente se le señala a cada una de estas Bases, o por la Comisión.

La Sección Pedagógica, además, ejercerá la inspección del personal director, docente, administrativo, escolar, etcétera, de las escuelas y demás Centros de Cultura indicados.

El Director de la Sección Pedagógica o Asesor pedagogo de la Comisión será el Director general de la Ase-

sooría Técnica. En consecuencia, le corresponderá presidirla y representarla cuando deba actuar en pleno. Tendrá la categoría, los derechos y el sueldo de Jefe de Negociado.

El colaborador técnico de la Sección Pedagógica, encargado de la enseñanza primaria y elemental, suplirá al Asesor pedagogo en todas sus atribuciones dentro de la Sección Pedagógica.

La Sección de Arquitectura Escolar constituirá una división de la Sección de edificios municipales de la Oficina de Urbanización y Obras del Ayuntamiento, pero funcionará autónomamente, estando afecta a la Comisión de Cultura e integrando su Asesoría Técnica, según se indica en estas bases. Estará encargada de la conservación de los edificios y material, de hacer los estudios y proyectos y dirigir las construcciones que, dentro de su respectiva misión, le encomiende la Comisión de Cultura.

El Director de esta Sección o Asesor Arquitecto deberá poseer el título de Arquitecto y tendrá la categoría, los derechos y el sueldo de Jefe de división de las Oficinas de Urbanización de Obras, equivalentes al de Oficial primero, pero despachará directamente con la Comisión de Cultura.

La Sección de Higiene Escolar, además de las tareas indicadas, tendrá la de inspeccionar, de acuerdo con la Sección Pedagógica el personal escolar y de organizar, de acuerdo con la Sección correspondiente del Cuerpo Médico Municipal, los servicios médicos de las escuelas y demás centros de cultura indicados.

El Director de esta Sección o Asesor higienista deberá poseer el título de Médico, y tendrá la categoría, los derechos y el sueldo de Oficial segundo.

A las órdenes inmediatas de la Dirección general de la Asesoría Técnica, que podrá adscribir las al servicio general de la Asesoría o al especial de las distintas secciones, estarán las señoritas auxiliares que, en la forma determinada en estas Bases, nombre el Ayuntamiento a propuesta de la Comisión.

Estas señoritas auxiliares no tendrán la categoría ni los derechos de funcionarios municipales. Recibirán la

correspondiente remuneración, nunca superior para cada una de ellas a 150 pesetas mensuales, en forma gradual, según la aptitud y la misión especial de cada una de ellas y con cargo a la consignación global que para este servicio conste en Presupuesto, según determine el Ayuntamiento a propuesta de la Comisión.

3.º El Negociado administrativo de Cultura pertenecerá a la Sección de Gobernación de la Secretaría Municipal, dependerá exclusivamente de la Comisión de Cultura y substituirá, en lo que hace referencia a este ramo, al actual Negociado de Instrucción, Beneficencia y Sanidad, que se denominará en lo sucesivo Negociado de Beneficencia y Sanidad. Lo integrarán un Jefe y los Oficiales primeros y segundos precisamente Letrados, matriculados en el Colegio de esta ciudad, y el personal subalterno que en la forma determinada en estas bases nombre el Ayuntamiento a propuesta de la Comisión.

4.º El ejercicio del cargo en las Oficinas de la Comisión de Cultura será incompatible, con cualquier otro cargo municipal.

Los cargos de las Oficinas de la Comisión de Cultura se proveerán por el Ayuntamiento en la siguiente forma:

Los cargos de carácter técnico y los de Oficial Letrado se proveerán a propuesta de la Comisión de Cultura, previo concurso.

Los restantes cargos se proveerán a propuesta de la Comisión de Cultura acordada directamente.

5.º La Comisión de Cultura redactará el Reglamento para el régimen interior de sus dependencias, el cual desarrollará los preceptos contenidos en estas Bases, adjuntándoles las reglas que el Ayuntamiento tiene acordadas para el buen régimen en el despacho de los asuntos, debidamente administrados con dichas Bases. La observancia de este reglamento será obligatoria a los funcionarios dependientes de dicha Comisión.

Archivo Municipal

CURIOSIDADES HISTÓRICAS

Fiestas populares de la Merced en 1871

El 24 [de Setiembre] empezaron las fiestas populares de la Merced. La ciudad se vió atestada de forasteros. Se adornaron las calles del Conde del Asalto, Boquería, Bajada de la Cárcel, Frenaría, Ancha, Cámen, Boters y otras. En la Merced se celebró una solemnísimas función con sermones del doctor Cercós, canónigo de Lérida, y del P. Goberna. Inauguróse en la nueva Universidad, la Esposición (1) en la que figuraban más de 500 espositores, una de pinturas antiguas en el paseo de Gracia y la segunda de uvas en el Instituto Agrícola. Por la tarde se sortearon en la plaza de Palacio, lotes á niñas pobres, los ampurdaneses bailaron las *sardanas llargas*, los *xiquets de Talis* hicieron sus castillos de hombres, los niños de la Casa de Corrección el baile de *gitanos*, y recorrieron las calles los gigantes de la ciudad, los de Santa María y los del Borne. Por la noche hubo iluminación á la veneciana á lo largo de la Rambla y paseo de Gracia. Brillaron también combinaciones de luces de gas en los cafés y fondas principales, en los pórticos de la Plaza Nacional (2), y en los frontis de varias tiendas. En la noche de este día y demás de la octava hubo baile en el grandioso entoldado de la plaza de Cataluña. Antes del baile se disparó un castillo de fuegos artificiales en la calle de Córtes. — El

(1) General Catalana. Para inaugurarla, el rey D. Amadeo de Savoia, que dos días antes se había despedido de esta capital, volvió súbitamente a ella el mismo día 24, oyendo misa en la iglesia de la Merced. Por la tarde asistió a la corrida de toros, y por la noche, al Liceo, al teatro Talis y al baile del gran entoldado de la Plaza de Cataluña, partiendo al amanecer para Lérida y Zaragoza.

(2) Nombre con que fue designada la Plaza Real después de la revolución de 1868.

lunes 25 se instalaron puestos de venta de varios artículos en la calle central del paseo de San Juan. Por la tarde hubo corrida de caballos en el Hipódromo construido en el Campo de Marte; el primer premio de 2.500 pesetas lo alcanzó el caballo *Nido*, de D. Felipe Giménez; el segundo de 1.000 pesetas el caballo *Narabo*, de D. Leandro Canals, y el tercero de 500 pesetas el caballo *Alí*, de don Evaristo Arnús. Por la noche las tiendas de las calles principales estaban brillantemente iluminadas y también los edificios que lo fueron la noche anterior, y en la Plaza Nacional hubo sardanas ampurdanesas. — El martes 26 hubo gran festival en el Hipódromo y carreras de velocípedos en la calle de Sobradíel, y por la noche iluminación como el día anterior. — El miércoles 27 hubo funciones ecuestres y acrobáticas en el Hipódromo por las dos compañías que trabajaban en el Prado Catalán y en el Circo Español. — El jueves 28 se celebró una gran festival de bandas militares á las cuatro de la tarde en el Hipódromo, corrida de burros en la calle de Barbería, baile y fuegos artificiales en la plaza de Junqueras. — El viernes 29 se inauguró la feria y exposición de ganados en el Campo de Marte, las que no dieron los resultados que de ellas se esperaban; á las cuatro de la tarde hubo certamen de las bandas militares en el Hipódromo, obteniendo el premio la de San Fernando; corrida de jucas en la plaza de Junqueras y varias funciones en la Barceloneta por ser la fiesta de S. Miguel, entre otras concurso de máquinas de coser. Por la noche se dió una serenata en la plaza del Rey por la banda de Artillería.

El sábado día 30 hubo en el Salon de Ciento la solemnidad literaria dedicada á Capmany, con motivo de inaugurarse con el retrato de este filólogo la galería de catalanes célebres que se formará en el mencionado salon. D. Cayetano Vidal leyó una biografía de tan distinguido catalán, y don Antonio de Bofarull un trabajo muy concienzudo sobre la solemnidad que se celebraba. Por la tarde hubo juego de sortija en el Hipódromo; no se adjudicó el primer premio, el segundo lo obtuvo el Sr. Miguez. Después de la sortija tuvieron lugar carreras de velocípedos. Por la noche se dió en el Liceo un magnífico baile de sociedades, adornándolo como en los de máscara. El vestíbulo representaba un bosque de plantas, iluminado únicamente por la luz Drumont. La escalera de mármol se convirtió en cascada con agua natural. En vez de la orquesta tocaron las bandas de Artillería y del Ayuntamiento. El aspecto que representaba el gran teatro era brillantísimo.

El domingo día 1.º de OCTUBRE se inauguró el curso escolar de la Universidad y del Instituto provincial, leyendo el discurso universitario sobre el estudio del lenguaje, el Dr. D. Ramon Manuel Garriga, catedrático de filosofía y letras. En el Instituto lo leyó el director don José Ortega y Espinós. — A las diez de la mañana hubo en la plaza de Palacio un simulacro de la estincion de incendios por la compañía de bomberos; á las tres de la tarde, corrida en la plaza de toros; á las cuatro regata de lanchas, barcas de pescar, botes y *gusis*, patines marítimos, ejercicios de natación y cucaña marítima en el puerto. También hubo carretas de mujeres con cántaros en la calle del Conde del Asalto. Por la noche se iluminó el puerto y se dispararon en él fuegos artificiales; entre las barcas iluminadas había algunas con músicas y coros. También hubo músicas bailes en varias calles como en la de la Merced, Ancha, Baja de S. Pedro, Conde del Asalto, etc. En este día terminaron las fiestas populares de Nuestra Señora de las Mercedes, excepto la Esposición general catalana que permaneció abierta hasta el 15 de Noviembre. También el domingo día 8 de Octubre, hubo en el Hipódromo otra corrida de caballos. Los espectáculos dramáticos, de ópera, ecuestres, bailes, etc., que se dieron en Barcelona durante la octava en los teatros y salones de invierno y de verano, fueron en número tan considerable, que el día 24, fiesta de la Virgen de las Mercedes, y primero de las ferias, ascendieron a veinte, tarde y noche.

(Abnanaque del Diario de Barcelona para el año bisicth de 1872, páginas 127 a 129.)

CAP VIII . Anex 2 .

LLISTA D'ESCOLES 1917-1923.

Aquesta llista alfabética compren les escoles d'ensenyament primari i sols hi consten les dades fonamentals, referents a tipus d'escola (pàrvuls, nens, nenes), si son graduades i si es dona també ensenyament per adultes.

Les fonts utilitzades per a la confecció d'aquesta llista han sigut el llibre "Les construccions escolars a Barcelona" i les Gasetes Municipals, ambdues complementàries i estudiades comparativament.

Algunes d'aquestes escoles continuen encara en funcionament, però s'ha respectat sempre la nomenclatura i numeració dels carrers que apareix a les fonts i que potser no coincideixen amb les actuals.

Signes convencionals utilitzats =

- N = Nens
- Na = Nenes
- P = Pàrvuls
- A = Adultes
- G = Graduada.

- Alt de Sant Pere 39.	N. Na.
- Amilcar 21.	Na. A.
- Aragó 235, pral.	P.
- Argentona 23-25.	P.
- Arqueselles 379, pral.	Na. A.
- Aribau 155.	P. Montessori.
- Aribau 39, 1º	Na.
- Aribau 88.	N.
- Asturias 16-18.	Na. A.
- Balboa L, baixos 2ºE.	N. P. G.
- Balboa P.	Na.
- Bailón 87, 1º	P.
- Baixa Sant Pere 38	Na.
- Ballester 72.	N.Na. P.
- Barceloneta.	N. G.
- Barceloneta. Platja dels Pescadors.	N.Na. G. Escola del Mar
- Bianco 55, B.	N.
- Boria 22, 24, 26.	N.
- Borjas 2	Na. A.
- Borrell 123, pral.	Na. A.
- Bou de la Plaça Nova 1, 1º	N.
- Bruc 100-102.	Na. P. G.

- Calabria 25.	N. Na. P.
- Carretera Casa Antunez 31.	N. Na.
- Casanova 36, baixos	r.
- Castany 5	N. Na.
- Catalunya 18	r.
- Cayo Celio 2	N.
- Cera 51, 1º	N. Na.
- Cervantes 1, 1º.	Ná.
- Ciutat 6.	N.
- Codols 29, 1º	Na.
- Comerç 19.	N.
- Concepció	P.
- Condal 1.	
- Conde Asalto 24, 1º	N.
- " " 57	Na. G.
- " " 97, baixos.	P.
- Congost 21.	N. Na. P.
- Consell Cent 33, 1º	Na.
- " " 238.	N.
- " " 432, pral.	Na.
- Corsega 221, baixos.	n.
- Coroleu, 54, 56, 58.	Na. P.
- Corts Catalanes 568, baixos	N.
- " " 732	N. Na. P.

- Diagonal 379.	
- Diputació 295, pral.	Na.
- " 217.	
- " 346, pral.	N.
- " 30,32.	N. Na.
- Dolça 12, 14	Na.
- Dos de Maig 237	N.
- " " " 259	Na.
- Duque de la Victòria '8, 19	P.
- Elisabets (Infants Orfes)	Na.
- Enna 151.	N.
- Enric Granados 89.	Na. A.
- Escudillers Blancs 4.	N. G.
- " " 66, pral.	N.
- Escuelas 4.	Na.
- " 19	N.
- Esmeralda 4, baixos	N.
- Espiell 2.	N.
- Folgarolas 39, 41, torre	N. Na.
- Fresser 7, L.	Na.

- Gayarre 61.	Na.
- Girona 80.	N.
-Girona 164, 2º	Na.
- Granada 1.	N.
- Grau i Torras 25, baixos.	Na. P.
- Hospital 93, 1º	N.
- Isabel (passatge) "La Farigola"	N. Na. G.
Lladó 15, 1º, 2º	Na.
- Magoria 24	N. Na.
- Mallorca 170, pral.	Na.
- Mallorca 408.	Na.
- Mallorca 448.	
- Mallorca 470, pral.	
- Mandri 7.	Na.
- Mare de Deu del Coll 74.	
- Marian Aguiló 65.	na.
- Maria cubí 176.	N.
- Marlet 1.	N. P.

- Méndez Vigo 5, 6.	P. Montessori
- Méndez Núñez 3, 5, 1ª	N.
- Mendizabal 13.	Na. A.
- " 16, 1ª	N. P.
- Meneéndez Pelayo 31.	na.
- Miquel Angel 57	P.
- Minerva 7 pral.	Na.
- Montjuic del Carmen 5, 1ª	N. Na.
- Muntaner 79	N.
- Nápolis 296, 2ª	P.
- Normal Mestres (Anexe).	
- Orden 142	Na.
- Padre Secchi 22	N.
- Parc Ciutat lla	N. Na. P. G.
- Parc de Montjuic. Escola del Bosc.	N. Na. G.
- Passatge Pont de la Parra 7	Na.
- Passatge Román 79	
- Passeig Aduana 1, bis.	N. Na, P.
- Passeig Sant Joan 4	P.
- " " 43, B	N. G.

- Passeig Sant Joan 65, pral.	N.
- " " " 76	Na.
- " " " 170.	N.
- Pere IV, 74	N.
- " " 220	Na.
- " " 278 o 370.	P.
- Pi, 1, pral.	Na. A. G.
- Pi, 7	N.
- Plaça Comas 10	N. Na.
- " del sol 5	N. Na. P.
- " Regomir 3, pral.	N.
- " Santa Ana 22, 1a	Na.
- " Sant Pere 3, pral.	P.
- " Santes creus 1.	
- Poniente 44	N. Na. P.
- Princesa 35.	Na.
- Provença 226, pral.	P.
- Providencia 22, 24,	
- putxet 37	
- Rambla Volant 91	N. Na. P.
- Renard 40	
- Riego 5, 7.	N.

- Ronda sant Anton 49	Na. G.
- " " Pau 38	N. Na. P.
- " " Pere 55	N. Na
- Rosal 12, 1º	Na.
- Rosselló 242, baixos	N.
- Ruiz de Padrón 25	N.
- Sadurni 13	N.
- Sagrera 211.	Na.
- Sagrera 179	N.
- Salmerón 116, 1º	Na.
- " " 169, baixos	Na.
- " " 211	N.
- sant Alexandre 41	N.
- " Andreu 122	Na.
- " " 292-294	Na. A.
- sant Crist 90	N. P.
- sant Mariano 6	N. P.
- Sant Pau 38	
- sant xxxx xxxx Raimundo 25	N.
- Santa Ana 11-13, 1º	Na.
- santes Creus 1.	N. Na.

- sants 309, 1*	Na.
- Sarriá 15, baixos.	r.
- Sena 18	
- Serra 10.	N.
- Suñer i Capdevila	N a.
Palers 21, 23, 1*	N.
- Tapineria 33	P. Montessori.
- Tapioles 44,46	N. P.
- Tenencia Alcaaldia districte VII.	Na.
- Torres i Balboa	
- Travesera 212, pral.1*	N.
Unió 28	r.
- Universitat 32, baixos	N. G.
- Universitat 47	r.
- " 89, 1*	na.
- " 113	N.
- Valencia 385	N.
- Vallespir 80, 1*	N. Na.
- vasconia 17	N.
- Vergara 8	

- via Laietana 11. Baixeras.	N. Na. G.
- Villarroel 71, pral.	Na.
- " 140, baixos	P.
- Virgen del Coll 74, 1ª	N.
- Luclá 13, pral.	Na.
- Zaragoza 129.	N.

Número	CLASE de ESCUELA	MATRÍCULA			SITUACION DE LA ESCUELA	Pertinencia del edificio	Precio anual	Perdidas	Plazo del arriendo	MAESTRO DIRECTOR de la ESCUELA	Sueldo de que disfruta el Maestro	FECHA DE LA POSESION			Cantidad que Municipio da al Maestro y el alquiler al Profesor
		Asignada a cada Escuela	Existente en 31 Dic. 1916	Existente en 31 Dic. 1917								Día	Mes	Año	
PRIMERO															
1	Párvulos...	200	200	200	Gran y Torras, 25.	Municipio..	1,800	—	25 Mayo 1902..	D.ª Matilde Gasch	6,000	1	Mayo	1920	720
2	»	150	88	83	Cataluña, 48.	Alquilado..	3,600	—	»	» Dorotea Lecumberri Jansoro	6,000	1	Abril	1913	720
3	»	60	53	80	Balboa, letra L.	»	1,820	—	»	» Dolores Xampey Corbeto	5,000	5	Julio	1921	720
4	»	60	41	80	Pedro IV, 370.	»	3,600	—	»	» Julia Palomo	4,000	2	Diciembre	1919	—
5	Niños.....	223	223	248	Balboa, letra L (Graduada)	»	1,430	—	»	» D. Leopoldo Casero Sanchez.	7,000	4	Abril	1913	720
6	»	120	59	120	Enna, 151.	»	960	—	Indeterminado	» Nicolás Rodríguez	3,500	4	Agosto	1916	—
7	»	60	46	94	San Raimundo, 25.	Municipio..	—	—	»	» José Coll Masó.	7,000	4	Septiembre	1913	720
8	»	60	49	65	Pedro IV, 74.	Alquilado..	—	—	»	» D.ª Josefa Llanas Ribot	5,000	2	Mayo	1919	—
9	Niñas.....	130	120	65	Gran y Torras, 25.	Municipio..	1,380	—	1 año	» Laura Macáñez Ruiz de Castañeda.	6,000	2	Agosto	1913	720
10	»	100	90	60	Pedro IV, 220.	Alquilado..	4,920	—	5 años	» Sofia Recio.	3,000	7	Abril	1913	720
11	»	60	60	430	Mariano Aguiló, 65.	»	2,050	—	Indeterminado	» Julia Castells.	2,500	25	Junio	1917	720
12	»	60	60	90	Balboa, letra P.	»	17,400	—	—	—	61,000	1	Abril	1919	—
		1,180	1,010	1,331											5,740

Número	CLASE de ESCUELA	MATRÍCULA			SITUACION DE LA ESCUELA	Pertinencia del edificio	Precio anual	Perdidas	Plazo del arriendo	MAESTRO DIRECTOR de la ESCUELA	Sueldo de que disfruta el Maestro	FECHA DE LA POSESION			Cantidad que Municipio da al Maestro y el alquiler al Profesor
		Asignada a cada Escuela	Existente en 31 Dic. 1916	Existente en 31 Dic. 1917								Día	Mes	Año	
SEGUNDO															
1	Párvulos...	170	156	160	Tenencia Alcaaldía (Parque).	Municipio..	2,400	—	5 años	D.ª Joaquina Valls Roca	7,000	31	Octubre	1899	540
2	»	160	127	128	Plaza San Pedro, 3, pral.	Alquilado..	2,415	—	»	» Bonifacia G. Ferro Mesoneros.	7,000	6	Diciembre	1901	—
3	»	60	67	44	Paseo San Juan, 4.	»	1,500	—	»	» Ramona Naves	4,000	22	Diciembre	1920	—
4	»	60	60	50	Paseo Aduana, 1, bis	»	—	—	»	» Enriqueta Ortega.	5,500	19	Julio	1920	540
5	Niños.....	170	160	160	Ten. Alcaaldía (Parque) (Grad.)	Municipio..	1,375	—	1 año	» D. Ramón Porqueres Crivilles	7,000	8	Abril	1893	—
6	»	130	125	130	Alta San Pedro, 39.	Alquilado..	3,050	—	»	» Santiago Alvarez Alonso	7,000	20	Noviembre	1901	540
7	»	100	54	57	Comercio, 19.	»	1,800	—	»	» Teodoro Garcia Alonso	7,000	27	Junio	1910	540
8	»	60	67	60	Boria, 22 y 24.	»	3,075	—	»	» Francisco de P. Comenges Pajol	3,500	1	Diciembre	1919	—
9	»	60	53	60	Méndez Núñez, 3 y 5, 4.	»	1,800	—	»	» Pedro Maymó Mestre.	6,000	23	Agosto	1913	—
10	»	60	62	62	Ronda San Pedro, 55.	»	1,800	—	»	» Angel Llejós Angel	6,000	1	Enero	1913	—
11	Niñas.....	170	160	160	Ten. Alcaaldía (Parque) (Grad.)	Municipio..	2,460	—	1 año	» D.ª Josefa Florenza Forgas	7,000	29	Octubre	1903	—
12	»	150	130	143	Princesa, 35.	Alquilado..	1,500	—	»	» Josefa Florenza Mari.	6,000	1	Enero	1913	—
13	»	100	112	129	Baja San Pedro, 38.	»	1,375	—	»	» Asunción March Masó	6,000	5	Marzo	1910	—
14	»	140	137	150	Alta San Pedro, 39.	»	1,800	—	»	» Enriqueta Carranza Pariente.	7,000	1	Agosto	1898	—
15	»	60	61	60	Ronda San Pedro, 55.	»	1,800	—	»	» Cándida Ferrer	3,500	18	Diciembre	1920	—
16	»	60	52	60	Pasaje Pont Parra, 7.	»	1,800	—	»	» Concepción Miserachs Pallerols	3,500	4	Diciembre	1920	—
17	»	60	70	60	Paseo Aduana, 1, bis	»	1,500	—	»	» Carmen Echarte Ezquieta	3,000	19	Enero	1920	540
		1,770	1,673	1,680			27,530	—			100,000				3,240

Número	CLASE de ESCUELA	MATRÍCULA			SITUACIÓN DE LA ESCUELA	Pertinencia del edificio	Precio anual	Plazo del arrendo	MAESTRO DIRECTOR de la ESCUELA	Sueldo de que disfruta el Maestro		FECHA DE LA POSESIÓN		Cantidad que el Municipio abona al Maestro por el alquiler actual
		Asignada a cada Escuela	Existente en 31 Dic. 1903	Existente en 31 Dic. 1917						Días	Mes	Año	Presfís	
DISTRITO														
1	Párvulos...	170	136	164	Duque Victoria, 8, 1.º	Alquilado..	3,608	Indeterminado	D. Fernando Gordillo Izquierdo	8,400	19	Octubre	1888	540
2	»	60	60	60	» Marlet, 1	»	4,500	1 año	D.ª Elvira Usall Bosch	6,000	6	Marzo	1914	—
3	Niños.....	180	165	169	» Escudillers Blancs, 4 (Grad.º)	»	4,600	Indeterminado	D. Blas Vernet Sabaté	7,000	9	Diciembre	1901	—
4	»	80	46	39	» Serra, 10	»	1,440	5 años	» Nortorio Antón	2,000	27	Abril	1920	—
5	»	150	102	95	» Ciudad, 6	»	3,400	Indeterminado	» Esteban Isern Serret	7,000	4	Septiembre	1903	—
6	»	130	40	51	» Pino, 7, pral.	Municipio..	3,600	Indeterminado	» Juan Surós Centó	7,000	12	Enero	1908	—
7	»	150	89	80	» Plaza Santa Ana, 22, 1.º	»	—	3 años	» José Montuía Imbert	7,000	19	Abril	1902	—
8	»	100	60	40	» Plaza Regomir, 3, pral.	Alquilado..	2,001	1 año	» Fernando Sancho Densa	7,000	1	Mayo	1903	—
9	»	60	36	60	» Marlet, 1	»	1,340	1 año	» Pablo Hernández Tejedor	6,000	24	Julio	1920	—
10	»	60	42	53	» Bou de la Plaza Nueva, 4, 1.º	»	1,340	Indeterminado	» Antonio Galés Paloma	6,000	13	Abril	1914	—
11	»	60	41	23	» Escudillers, 66, pral.	»	2,400	2 años	1.ª María Carbonell Ros	7,000	30	Julio	1915	—
12	Niñas.....	160	157	174	» Pino, 4, pral. (Graduada)	»	1,500	1 año	» Marina Fortuny Ivern	7,000	5	Octubre	1903	—
13	»	120	90	102	» Liadó, 15, 1.º, 2.º	»	1,500	1 año	» Teresa Bellisó Codina	6,000	1	Enero	1914	—
14	»	50	77	100	» Corvantes, 4, 1.º	»	2,070	1 año	» Julia González Soria	6,000	6	Marzo	1914	—
15	»	60	46	47	» Santa Ana, 11 y 13, 1.º	»	1,800	1 año	» Carolina Canas Rodrigo	6,000	20	Julio	1916	—
16	»	60	60	60	» Còdols, 23, 1.º	»	1,000	1 año		5,000				540
		1,000	4,217	4,308			34,630			101,000				2,700

CUARTO														
Número	CLASE de ESCUELA	MATRÍCULA			SITUACIÓN DE LA ESCUELA	Pertinencia del edificio	Precio anual	Plazo del arrendo	MAESTRO DIRECTOR de la ESCUELA	Sueldo de que disfruta el Maestro		FECHA DE LA POSESIÓN		Cantidad que el Municipio abona al Maestro por el alquiler actual
		Asignada a cada Escuela	Existente en 31 Dic. 1903	Existente en 31 Dic. 1917						Días	Mes	Año	Presfís	
DISTRITO														
1	Párvulos...	150	136	144	» Bruch, 100	Municipio..	—	1 año	D.ª Teresa Isassi Capaccio	7,000	9	Octubre	1891	540
2	»	150	127	127	» Bailén, 87, 1.º	Alquilado..	1,937	1 año	» Soledad Selvas Castany	7,000	7	Septiembre	1898	—
3	»	60	61	61	» Nápoles, 286, 2.º	»	600	3 años	» Norberta García Bosch	3,500	4	Enero	1911	540
4	»	170	80	64	» Pasaje Méndez Vigo, 6	»	4,200	5 años	» Celestina Vigneaux Cibils	7,000	1	Diciembre	1903	—
5	Niños.....	130	154	159	» Paseo San Juan, 43 B (Grad.º)	»	10,000	2 años	D. Vicente Pinedo Marfá	7,000	9	Mayo	1897	540
6	»	150	107	109	» Paseo San Juan, 170	»	3,800	2 años	» Emilio Asencio Calafá	7,000	4	Agosto	1898	—
7	»	60	92	41	» Diputación, 346, pral.	»	1,430	1 año	» Juan Fernández Comas	6,000	22	Agosto	1913	—
8	»	60	43	50	» Consejo de Ciento, 432, pral.	»	2,000	1 año	» Antonio Alabat	3,500	1	Agosto	1919	540
9	»	60	50	54	» Paseo San Juan, 65, pral.	»	4,300	5 años	» Modesto Heras Velasco	6,000	6	Marzo	1914	—
10	»	60	65	66	» Travesera, 212, pral, 1.º	»	4,200	5 años	» José A. Parramon Farrés	6,000	16	Agosto	1915	540
11	»	60	60	60	» Gerona, 80	»	2,735	5 años	» Gabriel Torras	3,500	4	Julio	1919	—
12	Niñas.....	160	157	160	» Bruch, 100 (Graduada)	Municipio..	—	1 año	D. Dolores Cortés Samper	7,000	13	Agosto	1892	—
13	»	80	84	94	» Gerona, 164, 2.º	Alquilado..	2,400	Indeterminado	» Elvira Castejón Lizabe	7,000	1	Abril	1913	—
14	»	60	30	43	» Diputación, 205	»	1,800	3 años	» Clotilde Farró Planells	6,000	23	Agosto	1913	—
15	»	60	70	82	» Paseo San Juan, 76	»	2,700	Indeterminado	» Dolores Garolera Pla	6,000	6	Marzo	1914	—
16	»	60	85	100	» Consejo de Ciento, 238	»	1,800	Indeterminado	» Luisa Daunfs	7,000	16	Julio	1898	—
		1,330	4,337	4,414			38,168			96,500				4,320

QUINTO														
Número	CLASE de ESCUELA	MATRÍCULA			SITUACIÓN DE LA ESCUELA	Pertinencia del edificio	Precio anual	Plazo del arrendo	MAESTRO DIRECTOR de la ESCUELA	Sueldo de que disfruta el Maestro		FECHA DE LA POSESIÓN		Cantidad que el Municipio abona al Maestro por el alquiler actual
		Asignada a cada Escuela	Existente en 31 Dic. 1903	Existente en 31 Dic. 1917						Días	Mes	Año	Presfís	
DISTRITO														
1	Párvulos...	170	170	170	» Ronda San Pablo, 38	Municipio..	—	3 años	D.ª Rosa Massó Farrés	7,000	1	Agosto	1906	—
2	»	140	183	170	» Unión, 28	Alquilado..	2,700	1 año	» Luisa Sánchez	7,000	18	Mayo	1920	540
3	»	60	60	60	» Conde Asalto, 97, bajos	»	2,940	5 años	» Juana Pintó Viñas	6,000	6	Marzo	1911	—
4	»	60	60	27	» Mendizábal, 16, 1.º	»	1,440	Indeterminado	» Concepción Liruy Arnal	3,500	19	Diciembre	1915	540
5	Niños.....	400	92	98	» Sadurní, 13	Municipio..	—	5 años	D. José Elías Rufo	7,000	30	Agosto	1897	—
6	»	400	147	147	» Cera, 51, 1.º	Alquilado..	4,725	1 año	» Frutos González Queda	7,000	5	Enero	1909	—
7	»	200	400	96	» Conde Asalto, 24, 1.º	»	4,320	1 año	» Jaime Noguera Valles	7,000	1	Julio	1904	—
8	»	130	130	130	» Ronda San Pablo, 38	Municipio..	—	1 año	» Juan Holdán	7,000	27	Agosto	1910	540
9	»	60	60	48	» Hospital, 93, 1.º	Alquilado..	4,200	1 año	» Arturo Rexach	7,000	14	Marzo	1918	—
10	»	60	60	60	» Mendizábal, 16, 1.º	»	1,500	1 año	» Juan Delellós	3,000	8	Marzo	1921	—
11	»	60	60	60	» Carretera Casa Antúnez, 31	Municipio..	900	7 años	D.ª A. Blanca Martín Briñán	7,000	1	Mayo	1921	—
12	Niñas.....	200	175	160	» Conde Asalto, 57 (Graduada)	Alquilado..	4,620	Indeterminado	» Carme Iturrecha	7,000	1	Agosto	1906	—
13	»	100	100	102	» Cera, 51	»	4,725	1 año	» Ana Iribies	3,500	31	Mayo	1919	540
14	»	100	100	102	» Mendizábal, 13	»	4,725	Indeterminado	» Mercedes Badnell	7,000	12	Abril	1921	—
15	»	100	110	110	» Ronda San Pablo, 38	Municipio..	900	1 año	» Dolores Llugostera	5,000	19	Agosto	1920	—
16	»	60	53	44	» Carretera Casa Antúnez, 31	Alquilado..	900	1 año		2,000	8	Octubre	1921	—
		1,710	1,014	1,036			23,730			93,000				4,320

Número	CLASE de ESCUELA	MATRÍCULA			SITUACIÓN DE LA ESCUELA	Pertinencia del edificio	Precio anual	Plazo del arrendo	MAESTRO DIRECTOR de la ESCUELA	Sueldo de que disfruta el Maestro	FECHA DE LA POSESIÓN			Cantidad que el Municipio abonó al Maestro por el alquiler anual
		Asignada a cada Escuela	Existente en 31 Dic. 1916	Existente en 31 Dic. 1917							Día	Mes	Año	
DISTRITO														
1	Párvulos...	60	41	57	• Pontente, 44	Alquilado...	2,600	5 años	D.ª María Echarte Ezpeta	2,500	1	Junio	1919	540
2	»	120	81	87	• Villarreal, 140, bajos	»	1,680	1 año	» Mercedes Merchan	5,000	1	Marzo	1920	—
3	»	60	57	57	• Aragón, 235, pral.	»	3,000	5 años	» Mercedes Vidal Martínez	6,000	1	Septiembre	1913	—
4	»	60	60	60	• Universidad, 47	»	2,500	1 año	» Matilde Canaleta	7,000	1	Septiembre	1913	540
5	»	60	60	60	• Provenza, 226, pral.	»	1,800	3 años	» María Nadal Soler	3,500	1	Septiembre	1913	—
6	»	60	60	60	• Casanova, 36	»	1,200	5 años	» Antonia Liop Tolosa	5,000	1	Septiembre	1917	540
7	Niños.....	360	170	176	• Universidad, 32, bajos (Grad.)	»	6,600	Indeterminado	D. Félix Martí Alpera	8,000	1	Septiembre	1920	540
8	»	170	87	89	• Cortes, 508, bajos	»	2,400	2 años	» Joaquín Echarte Pérez	7,500	1	Abril	1913	540
9	»	90	90	90	• Montjuich del Carmen, 5, 1.ª	»	1,400	5 años	» José Casanovas	5,500	2	Marzo	1921	540
10	»	90	70	60	• Universidad, 113	»	1,200	2 años	» Benito Fitó Armengou	7,500	1	Abril	1913	540
11	»	60	22	52	• Pontente, 44	»	2,600	5 años	» Juan José Osés Larumbe	6,000	1	Septiembre	1913	—
12	»	70	70	70	• Granada, 4	»	1,920	No consta	» José M.ª Fuertes	7,500	1	Enero	1919	—
13	»	60	30	44	• Montaner, 79	»	1,500	1 año	» Andrés Cabré Brú	7,000	1	Abril	1913	540
14	»	60	60	60	• Córcega, 221, bajos	»	1,680	1 año	» Vicente Fornells Estebanell	6,000	1	Septiembre	1913	—
15	»	60	60	60	• Tallers, 21 y 23, 1.ª	»	1,500	Indeterminado	» Francisco Braviz Coarasa	6,000	1	Septiembre	1913	—
16	Niñas.....	350	215	229	• Ronda S. Antonio, 49, p. (Grad.)	Patron.ª Ayun.	—	5 años	D.ª M.ª Sara Serra Barrera	7,000	28	Julio	1906	—
17	»	130	132	131	• Elisabets (Infantes Huérfanos)	Alquilado..	1,100	Indeterminado	HM. Carmelitas de la Caridad	2,750	3	Julio	1884	540
18	»	100	90	90	• Montjuich del Carmen, 5	»	2,500	1 año	D.ª Consuelo Ruiz Pérez	7,500	1	Mayo	1907	—
19	»	100	107	120	• Universidad, 89, 1.ª	»	2,400	1 año	» Francisca Gasch Turell	7,000	11	Noviembre	1888	—
20	»	60	64	64	• Minerva, 7, 1.ª	»	2,780	1 año	» Pilar Pallaruelo Mur	6,000	1	Septiembre	1913	—
21	»	60	64	64	• Xucía, 13, pral.	»	1,140	1 año	» Concepción Tudó Cots	6,000	1	Septiembre	1913	540
22	»	60	60	60	• Aribau, 39, 1.ª	»	2,400	1 año	» Teresa Colomé Borja	6,000	1	Septiembre	1913	—
23	»	60	61	61	• Villarreal, 71, pral.	»	2,100	1 año	» Almudena Fernández García	6,000	1	Septiembre	1913	—
24	»	60	60	60	• Mallorca, 170, pral.	»	2,600	5 años	» Concepción Terrau de la Moga	6,000	1	Septiembre	1913	—
25	»	60	66	78	• Pontente, 44	»	2,600	5 años	» Generosa Salazar Torrente	6,000	1	Septiembre	1913	540
		2,600	1,937	2,039			55,700			143,250				5,040

Número	CLASE de ESCUELA	MATRÍCULA			SITUACIÓN DE LA ESCUELA	Pertinencia del edificio	Precio anual	Plazo del arrendo	MAESTRO DIRECTOR de la ESCUELA	Sueldo de que disfruta el Maestro	FECHA DE LA POSESIÓN			Cantidad que el Municipio abonó al Maestro por el alquiler anual
		Asignada a cada Escuela	Existente en 31 Dic. 1916	Existente en 31 Dic. 1917							Día	Mes	Año	
DISTRITO														
1	Párvulos...	170	140	140	• Calabria, 25	Alquilado...	2,467	10 años	D.ª Luisa Salazar López	7,000	7	Julio	1908	—
2	»	160	140	135	• Sarría, 15 (Hostafranchs)	»	2,100	Indeterminado	» Rosa Vidaurre Ania	7,000	13	Mayo	1914	540
3	»	170	156	170	• Santo Cristo, 90 (Sans)	Municipio..	—	1 año	» Asunción Nieto Biola	6,000	1	Septiembre	1913	540
4	»	60	60	77	• Miguet Angel, 57 (Sans)	Alquilado..	1,920	5 años	» Mercedes Matabacas Borrás	6,000	24	Agosto	1913	540
5	»	60	70	60	• Tapiolas, 44	»	1,500	10 años	» Elisa Aguilá Canramón	3,500	4	Septiembre	1913	540
6	Niños.....	60	50	77	• Calabria, 25	»	2,467	3 años	D. Rosendo Nacher	7,000	6	Mayo	1921	—
7	»	150	90	92	• Santo Cristo, 90 (Sans)	Municipio..	900	10 años	» Francisco Isamat Coromina	6,000	13	Septiembre	1913	540
8	»	140	142	142	• Vallespir, 80, 1.ª (Sans)	Alquilado..	1,800	10 años	» Juan Gaspar	3,500	2	Marzo	1921	540
9	»	80	50	71	• Cayo Celio, 2	»	1,800	1 año	» Tomás Taure	5,000	1	Septiembre	1921	—
10	»	60	77	64	• Plaza Comas, 10 (Las Cortes)	Municipio..	1,500	5 años	» Mariano Rexach	5,000	1	Diciembre	1920	—
11	»	60	58	58	• Blanco, 55, B (Sans)	Alquilado..	1,800	1 año	» Juan Grau Olivé	6,000	6	Marzo	1915	540
12	»	60	36	35	• Riego, 5 y 7 (Sans)	»	720	1 año	» Fabian Aguadé Serra	6,000	11	Junio	1915	540
13	»	60	65	65	• Tapiolas, 46	»	1,500	10 años	» Aureliano Villar	7,000	4	Octubre	1919	540
14	»	60	60	60	• Diputación, 32	»	2,467	3 años	» Lorenzo Jou Olló	6,000	24	Marzo	1909	540
15	»	200	120	120	• Magoria, 24 (Hostafranchs)	Municipio..	—	10 años	» Francisco Raposo González	7,000	6	Mayo	1906	—
16	Niñas.....	130	115	112	• Calabria, 25	Alquilado..	900	3 años	D.ª Julia G. Calamita Alvarez	6,000	15	Marzo	1906	540
17	»	130	120	120	• Magoria, 24 (Hostafranchs)	Municipio..	—	2 años	» Concepción Roseude Orensé	3,500	19	Enero	1917	—
18	»	90	64	54	• Plaza Comas, 10 (Las Cortes)	»	1,800	10 años	» Dolores Batlle	6,000	1	Diciembre	1924	540
19	»	130	130	108	• Vallespir, 80	Alquilado..	1,200	2 años	» Regina A. Andrés Moreno	6,000	4	Enero	1917	540
20	»	60	91	86	• Sans, 302, 1.ª	»	1,800	10 años	» Luisa Grasa	6,000	4	Agosto	1921	540
21	»	80	00	49	• Rosal, 12, 1.ª	»	1,260	5 años	» Francisca Servelló Agustí	3,500	23	Mayo	1917	540
22	»	60	63	60	• Diputación, 30, pral.	»	1,500	1 año	» Joaquina Solans Mercadé	6,000	17	Abril	1913	540
23	»	60	60	60	• Consejo Ciento, 33, 1.ª	»	1,452	1 año	» Mercedes Pafós Busquets	6,000	6	Marzo	1911	—
24	»	60	60	60	• Correll, 123, 1.ª	»	2,100	1 año	» Jacinta Morell	7,000	7	Diciembre	1918	—
25	»	60	60	65	• Gayarre, 61 (Sans)	»	2,100	1 año	» Eugenia Rey	2,500	15	Julio	1919	—
		2,530	2,137	2,080			31,353			137,000				8,040

Número	CLASE de ESCUELA	MATRÍCULA			SITUACIÓN DE LA ESCUELA	Pertenencia del edificio	Precio anual Pesetas
		Asignada a cada Escuela	Existente en 31 Dic. 1916	Existente en 31 Dic. 1917			
DISTRITO							
1	Párvulos...	100	134	Plaza del Sol, 5	Alquilado..	1,334	
2	»	60	60	Ballester, 72	»	1,942	
3	»	51	53	Congost, 21	»	1,440	
4	Niños.....	100	100	Plaza del Sol, 5	»	1,334	
5	»	102	83	Rosellón, 242, bajos	»	1,330	
6	»	80	102	Mariano Cubí, 176	»	1,420	
7	»	120	90	Esmeralda, 4, bajos	»	1,920	
8	»	90	46	Zaragoza, 129	»	360	
9	»	30	60	Salmerón, 211	»	2,100	
10	»	90	58	Virgen del Coll, 74, 1.	»	1,800	
11	»	60	65	Folgarolas, 41, torre	»	1,500	
12	»	60	62	Congost, 21	»	1,440	
13	»	60	60	Ballester, 72	»	1,942	
14	Niñas.....	100	120	Plaza del Sol, 5	»	1,334	
15	»	90	80	Mandri, 7	»	1,200	
16	»	100	160	Asturias, 16 y 18	Alquilado..	2,500	
17	»	100	93	Las Borjas, 2	»	2,400	
18	»	70	63	Argelles, 379, pral.	»	1,800	
19	»	30	40	Suñer y Capdevila (Valcarca)	Municipio..	1,200	
20	»	60	60	Congost, 21	Alquilado..	1,440	
21	»	60	60	Folgarolas, 39	»	1,500	
22	»	60	48	Salmerón, 146, 1.	»	1,480	
23	»	60	60	Ballester, 72	»	1,500	
24	»	60	24	Menéndez Pelayo	»	1,500	
25	»	60	58	Salmerón, 169	»	2,700	
		1,910	1,782			38,936	
DISTRITO							
1	Párvulos...	160	103	San Mariano, 6	Alquilado..	330	
2	»	60	64	Coroleu, 50 y 58	»	1,800	
3	Niños.....	140	101	Ruiz de Padrón, 25	»	1,200	
4	»	110	50	San Mariano, 6	»	330	
5	»	120	27	Sagrera, 179	»	1,100	
6	»	60	17	Santas Creus, 1	»	720	
7	»	80	25	Espiell, 2	Municipio..	900	
8	»	60	4	San Alejandro, 41	Alquilado..	1,080	
9	»	60	4	Vasconia, 17	»	1,800	
10	Niñas.....	60	20	Padre Secchi, 22	»	1,800	
11	»	60	28	San Andrés, 294	»	1,500	
12	»	100	40	Sagrera, 211	»	800	
13	»	60	28	Santas Creus, 1	»	1,500	
14	»	51	30	Amícar, 21	Municipio..	720	
15	»	100	114	San Andrés, 122	Alquilado..	1,920	
16	»	60	36	Fresser, letra L	»	720	
17	»	60	72	Coroleu, 54	»	1,200	
18	»	60	24	Orden, 142	»	1,200	
19	»	60	15	Dolsa, 12 y 14	»	1,200	
		1,521	898			49,330	
DISTRITO							
1	Párvulos...	67	48	Cortes, 732	Alquilado..	2,500	
2	»	60	60	Rambla Volart, 91	»	1,800	
3	Niños.....	60	80	Escuelas, 49	»	1,080	
4	»	60	34	Castany, 5	»	1,500	
5	»	29	45	Cortes, 732	»	2,500	
6	»	110	102	Dos de Mayo, 237	»	1,800	
7	»	100	100	Rambla Volart, 91	»	1,800	
8	»	100	36	Valencia, 385	»	1,650	
9	Niñas.....	100	100	Mallorca, 408	»	3,000	

Número	CLASE de ESCUELA	Plazo del arriendo	MAESTRO DIRECTOR de la ESCUELA	Sueldo de que disfruta el Maestro Pesetas	FECHA DE LA POSESIÓN			Cantidad que el Municipio abonará al Maestro por el alquiler anual Pesetas
					Día	Mes	Año	
OCTAVO								
1	»	10 años	D. Angeles Muncunill Jermá.	7,000	1	Agosto	1898	540
2	»	10 años	» Adela Serrabima Paré.	3,500	6	Marzo	1915	—
3	»	10 años	» Francisca Aleja.	2,000	3	Enero	1921	—
4	»	3 años	D. Juan Ruiz	6,000	6	Febrero	1919	—
5	»	5 años	» Gregorio Molinero.	7,000	6	Febrero	1920	—
6	»	5 años	» Miguel Espectante Calvo.	7,000	26	Agosto	1913	—
7	»	5 años	» Salvio Felin Barnacullela.	7,000	1	Agosto	1898	—
8	»	Finió en 1905.	» Florencio Pierna.	7,000	27	Mayo	1921	540
9	»	Finió en 1905.	» Juan Vallbonat.	6,000	1	Febrero	1920	—
10	»	5 años	» Felipe Cutiller Ortensi	6,000	1	Agosto	1998	—
11	»	1 año	» José Pedrol.	5,000	6	Marzo	1911	—
12	»	10 años	» Pascual Martínez Abellán.	6,000	1	Mayo	1920	—
13	»	10 años	D. Joaquina Juanola Reixach	7,000	1	Julio	1915	—
14	»	No consta	» Teresa Cortada	6,500	13	Agosto	1838	540
15	»	5 años	» Carmen Serra Puig	7,000	10	Febrero	1921	—
16	»	Finió en 1905.	» Josefa Victoria Blanco.	6,000	1	Agosto	1838	—
17	»	Finió en 1905.	» Rosa Sensat Vila.	7,000	28	Junio	1910	—
18	»	Finió en 1905.	» Margarita Carbonell Sala.	7,000	23	Septiembre	1904	—
19	»	10 años	» Dolores Pastells Aber	3,500	9	Noviembre	1888	540
20	»	1 año	» Montserrat Tó Brugats	6,000	11	Septiembre	1917	—
21	»	1 año	» Generosa Salazar	6,000	1	Diciembre	1919	—
22	»	10 años	» Dolores Liagostera.	2,000	1	Diciembre	1921	—
23	»	10 años	» Ramona García de los Ríos.	6,000	22	Diciembre	1913	—
24	»	1 año	» Maria Calvo Meta.	2,500	1	Julio	1920	—
25	»	1 año	» Antonia Fornells Brufau.	7,000	4	Mayo	1831	—
				143,930				2,700
NOVENO								
1	»	Indefinido	D. Carmen Vigo Sané.	6,000	16	Junio	1913	540
2	»	Finió en 1903.	» Damiana Paz	6,000	1	Enero	1916	540
3	»	Indefinido	D. José Gomis	6,000	1	Octubre	1919	540
4	»	Indefinido	» Alejandro Miguel Alegre	6,000	9	Diciembre	1920	540
5	»	5 años	» Antonio Soláns González	6,000	9	Octubre	1918	—
6	»	1 año	» José Quevedo.	3,500	22	Noviembre	1988	540
7	»	1 año	» Arturo Vidal.	9,500	6	Octubre	1919	—
8	»	1 año	» Luis Alabart.	3,500	13	Marzo	1920	—
9	»	5 años	» Tomás Saliotti.	2,500	14	Enero	1919	—
10	»	5 años	» José Potensá	2,000	1	Julio	1921	—
11	»	Finió en 1893.	D. Eusidia Zalama Monje	7,000	9	Julio	1915	—
12	»	5 años	» Balbina García Vilaplana.	3,500	1	Marzo	1916	540
13	»	5 años	» Antonia Jané Goufaust	2,500	17	Junio	1915	—
14	»	5 años	» Pilar Elías Colom	7,000	12	Septiembre	1917	—
15	»	1 año	» Maria Vilalta Cantó.	1,000	13	Abril	1904	—
16	»	1 año	» Antonia Aldape de Maza	3,500	19	Agosto	1913	540
17	»	1 año	» Angeles Santos Machado.	3,500	6	Marzo	1914	540
18	»	1 año	» Felisa Zanón Gil.	5,000	6	Marzo	1917	540
				90,500	2	Julio	1917	4,800
DÉCIMO								
1	»	10 años	D. Maria Echarte	2,000	9	Octubre	1919	—
2	»	5 años	» Concepción Calre Navarro	2,500	21	Agosto	1913	—
3	»	Indefinido	D. Rafael Brunet	5,000	4	Octubre	1919	540
4	»	10 años	» Arturín Monzoy.	7,000	6	Abril	1921	—
5	»	10 años	» Arturo Blasco Salas.	6,000	6	Marzo	1911	—
6	»	5 años	» Fernando Baró.	2,500	3	Diciembre	1920	—
7	»	1 año	» Rosendo Nachter Selma.	7,000	3	Septiembre	1913	—
8	»	5 años	» Ignacio Gall	3,500	1	Junio	1921	—
9	»	5 años	D. Maria Babió Munsanet	6,000	24	Junio	1919	—

Reglamento

PARA EL RÉGIMEN DE LAS ESCUELAS MUNICIPALES MONTESSORI, APROBADO POR EL EXCMO. AYUNTAMIENTO EN SESIÓN DE 14 DE JUNIO DE 1917.

ARTICULO 1.º Las Escuelas municipales Montessori estarán cada una de ellas bajo la dirección y cuidado de una profesora que deberá tener el título de Maestra y deberá poseer además un perfecto conocimiento del método Montessori, dándose por acreditado este extremo con la certificación de los estudios de aquel sistema expedida por la Doctora Montessori o por centros docentes de alto prestigio en este método.

ART. 2.º Corresponderá a la Maestra, además de dar la instrucción a los alumnos según el expresado método:

a) Designar y remunerar una profesora que la substituya en ausencias y enfermedades, poniendo esta designación en conocimiento de la Autoridad municipal.

b) Asistir puntualmente a la escuela desde media hora antes de la señalada para empezar la clase y permanecer en el local hasta que todos los alumnos la hayan abandonado, además, en la hora de 12 a 13, recibirá en la escuela a los padres de los alumnos, con quienes procurará estar en constante relación.

c) Admitir los alumnos, pudiendo denegar la admisión de aquellos que por sufrir enfermedades contagiosas o por no usar el debido aseo puedan representar un peligro para los demás niños o por proceder de familias cuya moralidad no le conste plenamente.

d) Percibir una retribución de los padres de los alumnos que no podrá ser superior de cinco pesetas mensuales y que no deberán entregar los que ocupen plazas gratuitas; el producto de estas retribuciones lo aplicará la Maestra al sostenimiento de la escuela, dando en su día cuenta de la inversión.

e) Observar el desarrollo de los alumnos con la báscula y el antropómetro y anotar en la Carta biográfica todas las observaciones que haga relacionadas con el alumno.

f) Cuidar de que el aseo en la escuela sea completo y de la conservación del material.

ART. 3.º En estas escuelas habrá un Médico Inspector, que tendrá a su cargo la vigilancia del estado sanitario de la misma, así como cuidará también de que las observaciones antropométricas que la Señora Maestra anotará en la Carta biográfica, sirvan a entrambos para hacer un estudio completo y minucioso del alumno, bajo todos los aspectos que aconseja la pedagogía moderna.

ART. 4.º El número de alumnos no excederá de 40, que podrán ser indistintamente de uno u otro sexo. De las 10 plazas 13 serán gratuitas y para su admisión será necesario se justifique la pobreza de los padres y, previo informe favorable de la Maestra, la ordenará la Comisión municipal a que corresponde el servicio.

ART. 5.º Para ingresar en la escuela se deberá acreditar que el niño ha sido vacunado y que tiene más de tres y menos de cinco años.

ART. 6.º Una vez admitido el niño podrá continuar en la escuela hasta la edad de siete años.

ART. 7.º La admisión de un niño en la escuela obliga a los padres, tutor o encargados, a:

a) Mandar los niños a la escuela a la hora señalada

presentándolos siempre con la ropa limpia y con el debido aseo personal.

- b) A justificar ante la Maestra las faltas de asistencia.
- c) A recoger los niños a la hora de salida por sí o por personas presentadas a la Maestra.
- d) A dar cuenta de las enfermedades que sufre el niño y a entregar la certificación facultativa correspondiente que acredite que el niño, ya curado, puede volver a la escuela.
- e) A tener en la escuela, para uso del alumno, un desantal, que retirarán los sábados para cuidar de su limpieza.

ART. 8.º Todos los alumnos, tanto los que ocupen plazas retribuidas como los que ocupen plazas gratuitas, recibirán igual instrucción y la Maestra no podrá hacer objeto de distinción ni preferencia alguna a ningún alumno por ocupar unas u otras plazas.

ART. 9.º El lenguaje catalán será el de estas escuelas.

ART. 10. El horario de las escuelas lo determinará, para cada una de ellas, la Comisión de Cultura, teniendo en cuenta el informe de la respectiva directora y las características de cada escuela y su emplazamiento. Vacarán los domingos y demás días festivos y la tarde del día laborable semanal que determine la Comisión.

El período de vacaciones en verano tendrá una duración de cuarenta y cinco días, y el día que principiarán las mismas, lo señalará, también para cada Escuela, la Comisión de Cultura.

Biblioteques amb les consultes. Aj. Barcelona 1921. - Pàgines 7
CAP VIII. Annex 4.

OBSERVACIONS

- a) Les obres d'aquest catàleg hi són posades per ordre alfabètic del nom de l'autor.
- b) Algunes que dins el catàleg formen part d'una col·lecció, duen entre parèntesi el nom de l'autor, nom que també figura en catàleg en el lloc que per alfabet li correspon.
- c) Van indicats amb [] els noms d'aquells autors que no fig. ven a la portada del llibre.
- d) Les obres del n.º 1 al 73 es troben al prestatge superior. Les del 74 al 121 bis al del mitg i les del 122 al 139 a l'inferior.

CATÀLEG DE LA BIBLIOTECA

- 118 Andersen, Joan Cristia
Cantos. Traducció de Joan d'Alfador. — Barcelona, 1918.
- 37 La Dona d'Aigua i altres contalles. Traducció de J. Massó i Ventós. — Barcelona, 1911. (Biblioteca L'Averç.)
- Arte en España (El)
- 47 Aranjuez. Ilustracions con texto de José Mirra Florit. — Barcelona (sense any).
- 45 Goya en el Museo del Prado. Ilustracions con texto de Rafael Domínech. — Barcelona (sense any).
- 48 La Catedral de Burgos. Ilustracions con texto de Vicente Lamperç y Remea. — Barcelona (sense any).
- 46 Poble. Ilustraciones con texto de L. Domínech y Montaner. — Barcelona (sense any).

- Ambrose, Georges Francis
 92 *Estudio experimental de la vida de las plantas.* Traducción y adaptación por J. Palau i Vera. — Barcelona, 1918.
- Biblioteca Montañola
 133 *Los animales.* Su vida y sus costumbres narradas por K. G. Manegat.
 132 *Poesías castellanas para los niños.* Fábulas. — Barcelona, 1917.
- Bruce, William S.
 85 *Exploració polar.* Traducción de Carles Ribá. — Barcelona (Enciclopèdia Catalana), 1918.
- Calderón de la Barca
 1 *La vida es sueño.* Drama adaptado a manera de cuento. — Madrid (sense any).
- Carner, Josep
 51 *Flores de Sant Francesc.* Traducción. — Barcelona, 1909.
 49 *Llibre dels Poets.* — Barcelona, 1904.
- Casponce, Ivre, Esteve
 61 *El Ferrer de Figueras.* Rondalles catalanes. — Barcelona, 1921.

4

- 62 *El Rei Petit.* Rondalles del Vallespir. — Barcelona, 1919.
 63 *Els Tres Camells.* Rondalles del Vallespir. — Barcelona, 1917.
 58 *Na Lionor.* Rondalles del Vallespir. — Barcelona, 1919.
 59 *Rondalles.* — Barcelona, 1917.
 60 *Rondalles.* — Barcelona, 1918.
 Cervantes Saavedra, Miguel
 23 *Vegí's Colección Araluce, Aventuras de Don Quijote.*
 . Clascar, Pyre, Frederic
 74 *Evangelitari en figures.* — Barcelona, 1916.
 102 *Lecionario de los Dominicos.* — Barcelona, 1917.
- Colección Araluce
 23 *Aventuras de Don Quijote* (Cervantes). Selección por Pablo Vila. — Barcelona (sense any).
 15 *Cuentos de la Alhambra* (Irving), relatados por Manuel Valivé. — Barcelona (sense any).
 12 *El cánico de Navidad* (Dickens). Adaptación por Manuel Valivé. — Barcelona (sense any).
 22 *Historias de Calderón de la Barca*, relatadas por Manuel Valivé. — Barcelona (sense any).
 11 *Historias de Chaucer.* Cuentos de Canterbury relatados por Janet H. Keenan. Versión castel-

5

- llana de Manuel Vallsé.—Barcelona (sense any).
- 18 *Historias de Dante (Divina Comedia)*. Adaptación por Mary Macgregor.—Barcelona (sense any).
- 13 *Historias de Hans Anderson*, relatadas por Mary Macgregor.—Barcelona (sense any).
- 17 *Ivanhoe* (W. Scott). Adaptación por Manuel Vallsé.—Barcelona (sense any).¹
- 24 *La Cabaña del Tío Tomás* (Stowe, E. B.) relataada por Marshall.—Barcelona (sense any).
- 20 *La Infanlina de Francia*. Cuentos del *Romancero* relatados por José Escotet.—Barcelona (sense any).
- 16 *Los Caballeros de la Tabla Redonda*. Leyendas relatadas por Manuel Vallsé.—Barcelona (sense any).
- 19 *Los Héroes* (Ch. Kingsley). Leyendas griegas relatadas por Mary Macgregor.—Barcelona (sense any).
- 21 *Más historias de Shakespeare*, relatadas por Jeanie Lang.—Barcelona (sense any).
- 14 *Robinson Crusoe* (Foe, Daniel de). Aventuras relatadas por J. Lang. Versión castellana por Manuel Vallsé.—Barcelona (sense any).
- 53 *Lo Gran Rey En Jaume I el Conquistador*. Biografía popular.—Barcelona, 1908.

Collell, Pere, Jaume

6

- Dikens, Charles
- 112 *Eina cançó natalenca*, seguida de *Xeneta de Vaances*. Traducció per Josep Carner.—Barcelona (sense any).
- 12 (Vegís Colección Araluce, *El Cántico de Navidad*.)
- Domenech, Rafael
- 45 (Vegís El Arte en España, *Goya en el Museo del Prado*.)
- Domenech i Montaner, L.
- 46 (Vegís El Arte en España, *Poblet*.)
- Editorial Calleja
- 121 bis *Callia y Dimna*. Fabulas. Antigua versión castellana. Prologo y vocabulario de Antonio G. Solalinde.—Madrid, 1917.
- Elias i Junquera, Josep
- 25 *Els jocs olimpics de l'antiga Grécia*.—Barcelona, 1920 (Enciclopèdia Catalana).
- Eckmann-Chatrian
- 121 *L'Armée Fritz*. Traducció de Joan Sijar.—Barcelona (sense any).
- 42 *Rondalles de poble*. Traducció de J. Rayra.—Barcelona, 1908. (Biblioteca L'Avenc.)

7

- Fabra, Pompeu
- 135 *Diccionari Ortogràfic Català*. — Barcelona, 1917.
- 77 *Gramàtica Catalana*. — Barcelona, 1919.
- Fabre, J. H.
- 72 *Còstums de los insectos*. Traducción por F. Villaverde. — Barcelona, 1920.
- 70 *La Vida de los Insectos*. Traducción por Felipe Villaverde. — Barcelona, 1920.
- 71 *Los Auxiliares*. Traducción por F. Villaverde. — Barcelona, 1920.
- 69 *Los Destrozos*. Traducción por Felipe Villaverde. — Madrid-Barcelona, 1920.
- 73 *Marañillas de insecto en los insectos*. Traducción por F. Villaverde. — Barcelona, 1920.
- Florià, José M.
- 47 (Vegí's *El Arte en España*, Aranjuez)
- Foe, Daniel de
- 122 *Aventuras de Robinson Crusoe*. Traducción de T. Orts-Ramés. — Barcelona (sense any).
- 14 (Vegí's Colección Arnau, *Robinson Crusoe*)
- Font i Sagné, Norbert
- 52 *Historia de Catalunya*. — Barcelona, 1919.
- 57 *Quadros del Sahara*. Impressions d'un viatge a l'Índ de Oro. — Barcelona (sense any).
- Fraue, Anatole
- 80 *Abeja* (cuento infantil). Traducción por L. Ruiz Contreras. — Madrid, 1914.
- Grimm, L. Jacob i J. Carles
- 106 *Contes d'infants i de la llar*. Traducción de Carles Riba Bracons. — Barcelona (sense any).
- Guinera, Angel
- 78 *Gloriosos (Joles literàries)*. — Barcelona, 1909.
- Haufl, W.
- 3 *El Califa Cigüeña y otros cuentos narrados per T. M. Turro*. — Madrid (sense any).
- Herbertson, A. J.
- 97 *Geografia humana*. Traducción por J. Palau i Vera. — Barcelona, 1919.
- Hinks, Arthur R.
- 27 *Astronomia*. Traducción de J. Ribes, per A. Devalls i C. Riba. — Barcelona, 1918 (Enciclopedia Catalana).
- Homer
- 167 *Odissea* (vol. I) Traducción de Carles Riba. — Barcelona (sense any).

- 108 Id. (vol. II), id.
 109 Id. (vol. III), id.
 [Rizau, Pere del]
- 99 *Sinónimos*. Repertorio de palabras usuales en sentido análogo o aproximado. — Barcelona (sense any).
- Treling, Washington
- 15 (Vegí's Colección Araluze, *Cuentos de La Alhambra*.)
 Juan Manuel
- 4 *El Conde Lucanor*. Adaptación por R. M. Tenreiro. — Madrid (sense any).
- Junyent, Olguer
- 134 *Roda el món i torna al Born* (viatge de l'autor). — Barcelona (sense any).
- Kingsley, Charles
- 19 (Vegí's Colección Araluze, *Los Héroes*.)
 Kipling, Rudyard
- 116 *El libro de la jungla*. Traducción de María Mament. — Barcelona (sense any).
- La Cruz, San Juan de
- 137 *Libros de Horas*. — Madrid, 1917.
- Lampérez y Honca, Vicente
- 48 (Vegí's El Arte en España, *La Catedral de Burgos*.)
 Lasserra, V. de
- 55 *Erecciones curles* (amb un mapa plegadís). — Barcelona, 1919.
- León, Fray Luis de
- 136 *Libros de Horas*. — Madrid, 1917.
- Lleonart, Josep
- 54 *La Merla i altres cançons*. — Barcelona, 1914
- Llongueras, Joan
- 50 *Les cançons de Xadral* (exhortació poemàtica). — Barcelona, 1917.
- Lluill, Ramon
- 43 *Libre de les Bèsties*. Text original amb próleg i notes d'En M. Obrador i Benassar. — Barcelona, 1905. (Biblioteca L'Avenc.)
- Mantique, Jorge
- 139 *Libros de Horas*. — Madrid, 1917.
- Maragall, Joan
- 95 *Elegios*. — Barcelona, 1913.

- 93 *Poesies* (vol. I). — Barcelona, 1918.
- 94 *Id.* (vol. II). — *Id.*
- 65 *Trià*. *Lectures selectes en prosa i vers.* — Girona, 1909.
- Massó i Torrents, J.
- 33 *Contes populars del Japó*. Traducció. — Barcelona, 1904. (Biblioteca L'Avenç.)
- Mistral, Frederic
- 41 *Nerle* (poema provençal). Traducció de J. Verdagué. — Barcelona, 1909. (Bibl. L'Avenç.)
- Montoliu, Manuel de
- 88 *Vida de Cervantes.* — Barcelona, 1917.
- 89 *Vida de Gonzalo de Córdoba* (el Gran Capitán). — Barcelona, 1918.
- 90 *Vida de Jaime I el Conquistador.* — Barcelona, 1917.
- Palau i Vera, J.
- 91 *Estudio experimental de algunos animales.* — Barcelona, 1917.
- 98 *Romancero Castellano*. Selección y adaptación. — Barcelona, 1913.
- 84 *Vida de Julio César.* — Barcelona, 1917.
- 85 *Vida de Napoleón.* — Barcelona, 1916.
- 86 *Vida de Alejandro Magno.* — Barcelona, 1917.
- 87 *Vida de Cristóbal Colón.* — Barcelona, 1918.
- Bardo Hazán, Condessa de
- 2 *Herrn Cortés y sus hazñas.* — Barcelona, 1914.
- Pellieo, Silvio
- 36 *Els deures dels homes*. Traducció de J. Cases Carbó. — Barcelona (sense any). (Bibl. L'Avenç.)
- Pereda, José M. de
- 67 *Escenas montañesas.* — Madrid, 1919.
- Pin i Soler, J.
- 96 *Regles morals y de bona criança.* — Barcelona, 1915.
- Perrault, Charles
- 35 *Contes*. Traducció de R. Miquel i Planas. — Barcelona, 1919. (Biblioteca L'Avenç.)
- [Planas, Alexandre]
- 39 *Artologia de poetes catalans d'anni.* — Barcelona, 1913. (Biblioteca L'Avenç.)

- Fra de la Ribba, Enric**
- 79 *Per la llengua catalana*. Proleg de Bofill i Matas. — Barcelona, 1918.
[Protecció de l'Ensenyança Catalana, Associació]
- 56 *Infants i Flors*. Poemes. — Barcelona, 1921.
- Paní i Collell, Pere, Joan**
- 64 *En Pere sense por*. Rondalles catalanes. — Barcelona, 1920.
- Quintana, Manuel José**
- 82 *Vidas de los españoles célebres* (Tomo I). — Madrid, 1914.
- 83 Id. (Tomo II). — Id.
- Riba Bracons, Carles**
- 110 *Llegendari català*. — Barcelona, 1920.
- Riber, Pere, Llorenç**
- 103 *Els Sants de Catalunya*. Cicle romà. — Barcelona, 1919.
- 104 *Els Sants de Catalunya*. Cicle visigòtic. — Barcelona, 1919.
- 105 *Els Sants de Catalunya*. Cicle conital. — Barcelona, 1919.
- Robert, Robert**
- 41 *Barcelonines*. — Barcelona, 1907. (Bibl. L'Avenç).
- Novra i Virgili, A.**
- 68 *Llibre de lectura escolar*. Selecció de treballs en prosa i en vers. — Barcelona, 1916.
- Hubó i Lluch, Antoni**
- 76 *Manuel Mitá i Fontanals*. Notes biogràfiques i críiques. — Barcelona, 1918.
- Rucabado, Ramon**
- 75 *Compendi d'educació civíl*. — Sabadell, 1920.
- Ruskin, John**
- 34 *Els lliris del jardí de la Reina*. Traducció de Manuel de Montoliu. — Barcelona, 1909. (Biblioteca L'Avenç.)
- 66 *Natura*. Aplec d'estudis i descripcions triats, traduits i ordenats per Cebrià Montoliu. — Barcelona, 1903.
- Ruyra, Joaquim**
- 113 *La Parada*. — Barcelona, 1919.
- 114 *Pinya de rosa* (vol. I). — Barcelona, 1920.
- 115 Id. (vol. II). — Barcelona, 1920.

- Scott, Walter
- 17 (Vegí's Colecció Arnauce, *Teahoe*.)
Selgnobos, Ch.
- 101 *Compendio de la historia de la Civilización*. — Paris, 1919.
- Stowe, E. B.
- 24 (Vegí's Colecció Arnauce, *La Cabana del Tio Tomás*.)
Swift, Jonathan
- 40 *Viatges de Gulliver a diverses nacions del món*. — Barcelona, 1913. (Biblioteca L'Avenç.)
Tolstol, Lieó
- 38 *Contes*. Traducció de J. Cases Carbó. — Barcelona, 1911. (Biblioteca L'Avenç.)
Twain, Mark
- 117 *L'Elefant Blanc robot*. Traducció de Josep Carnèr. — Barcelona (sense any).
111 *Les aventures de Tom Sawyer*. Traducció de Josep Carnèr. — Barcelona, 1918.
Vega, Lope de
- 138 *Libros de Horas*. — Madrid, 1917.
- Verdagner, Pura. Jacinto
- 5 *Bethem. Jesús Infant*. — Barcelona (sense any).
6 *Canigó*. Llegendes pirenaica del temps de la Reconquesta. — Barcelona (sense any).
32 *Diàri d'un pelegrí a Terra Santa*. — Barcelona, 1906. (Biblioteca L'Avenç.)
30 *Excursions*. — Barcelona, 1904. (Bibl. L'Avenç.)
10 *Excursions i viatges*. — Barcelona (sense any).
31 *Flores de Maria*. — Barcelona, 1910. (Biblioteca L'Avenç.)
9 *Ídilis i cançons místics*. — Barcelona (sense any).
8 *L'Alfàndiga*. Poema. — Barcelona (sense any).
29 *Presa florida*. — Barcelona, 1908. (Biblioteca L'Avenç.)
7 *Rondalles*. — Barcelona (sense any).
81 *Sant Francesc*. Poema. — Barcelona, 1904.
28 *Viatges*. Records de la costa d'Àfrica a vol d'ocell. — Barcelona, 1910. (Bibl. L'Avenç.)
Verne, Julio
- 121 *Atreïdor de la Lluna*. 2ª parte de *De la Tierra a la Lluna*. — Madrid (sense any).
128 *Cinco semanas en globo*. Primera parte. — Madrid (sense any).
129 *Cinco semanas en globo*. Segunda parte. — Madrid (sense any).

- 123 *De la Tierra a la Luna.* — Madrid (sense any).
- 130 *La vuelta al mundo en ochenta dias.* Primera parte. — Madrid (sense any).
- 131 *La vuelta al mundo en ochenta dias.* Segunda parte. — Madrid (sense any).
- 125 *Viaje al centro de la Tierra.* — Madrid (sense any).
- 126 *Veinte mil leguas de viaje submarino.* Primera parte: *Del Atlántico al Pacífico.* — Madrid (sense any).
- 127 *Veinte mil leguas de viaje submarino.* Segunda parte: *Del Pacífico al Atlántico.* — Madrid (sense any).

Virgili

- 119 *Eneida* (vol. I). Traducció de Llorenç Ribber, prevere. — Barcelona, 1917.
- 120 *Eneida* (vol. II). Traducció de Llorenç Ribber, prevere. — Barcelona, 1918.

Xenius

- 100 *Flos Sophorum.* Ejemplario de la vida de los grandes sabios. Versión de Pedro Llerena. — Barcelona, 1918.

Apéndice 5

COMISIÓN DE COLONIAS ESCOLARES Y ESCUELAS DE BOSQUE

REGLAMENTO

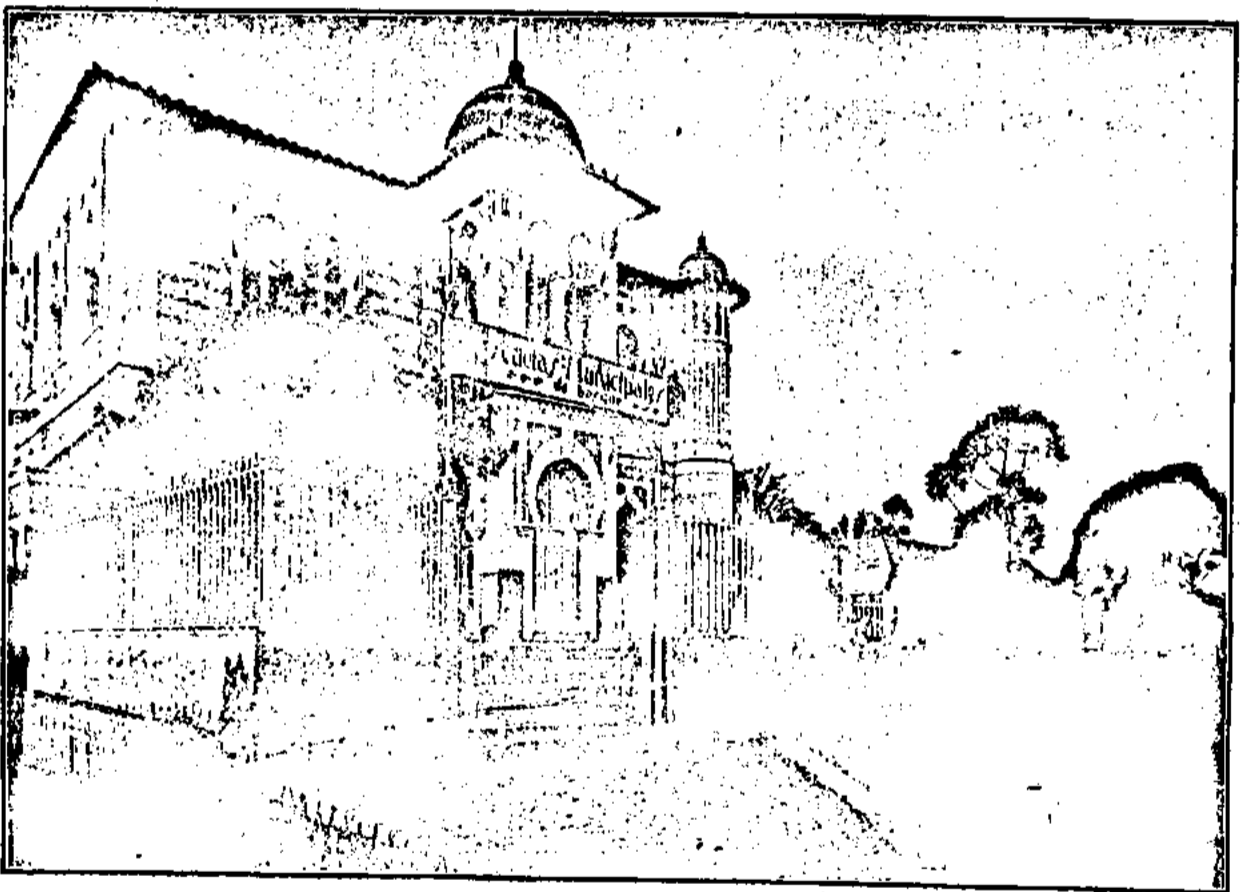
PARA EL RÉGIMEN DE LAS COLONIAS ESCOLARES DE VACACIONES

Aprobado en Consistorio de 27 de Abril próximo pasado

De las Colonias

ARTÍCULO 1.º Las Colonias escolares de vacaciones sostenidas por el Excmo. Ayuntamiento de Barcelona, tendrán cuatro semanas de duración. Las Colonias

partirán o el primer domingo de Agosto o el último de Julio, según lo exijan las conveniencias del servicio, salvo caso de fuerza mayor o circunstancia fortuita que obligue a la Comisión a alterar dichas fechas.

ESCUELAS DE BOSQUE DEL PARQUE DE MONTJUICH. — PABELLÓN DE COMEDORES, ENFERMERÍAS, DESPACHOS DE DIRECTORES Y MÉDICO PEDIATRA

G.H. 4º 18/3 D 1916

ART. 2.º Se compondrá cada Colonia de veintisiete plazas gratuitas (veinticinco alumnos y dos profesores) más las plazas de escolares de pago que lo soliciten y que señale la Comisión, y que no podrán ser más de cinco por cada una de ellas, y un solo auxiliar agregado de prácticas, también por cada Colonia.

Los colonos de pago abonarán al tiempo que les señale la Comisión, pero siempre antes de la partida de las Colonias, el importe de los viajes, manutención y estancia que causen durante las cuatro semanas de duración de las Colonias, y deberán adquirir a sus expensas y particularmente igual equipo del que se dote a los escolares gratuitos.

Las Colonias estarán dirigidas por dos maestros, nombrados al efecto por la Comisión, y podrán formar parte de ellas, en concepto de auxiliares de prácticas, los maestros que así lo soliciten, los que deberán abonar solamente los gastos de manutención.

Dichos maestros agregados estarán a las órdenes inmediatas del Director y sujetos en un todo al régimen de la Colonia.

ART. 3.º La Comisión señalará antes de primero de Junio de cada año, el número de Colonias a organizar, cuidando, al designar las poblaciones donde deban establecerse, tengan representación las marítimas, de montaña y las interiores de llanura, para que puedan atenderse las circunstancias biológicas todas de los escolares.

ART. 4.º La Comisión, cada vez que organice Colonias de vacaciones, estipulará con los respectivos contratistas, las condiciones de manutención y hospedaje de los grupos escolares, que serán las mismas para todas las Colonias, excepción de aquellas pequeñas variantes que las condiciones de lugar exijan.

ART. 5.º La Comisión, al formular las contrataciones de manutención y hospedaje, cuidará de que los locales destinados al servicio de los grupos escolares, reúnan todas aquellas condiciones de amplitud, cubicación y demás que los hagan higiénicamente aptos para el uso a que se les destina y muy especialmente que estén dotados del caudal de agua más que suficiente, para el aseo diario de los escolares.

ART. 6.º Además del aseo y limpieza cotidianos a

que estarán sujetos los escolares durante el tiempo de su estancia en las residencias respectivas, se les someterá, también diariamente, a prácticas de higiene y balneación, siempre y cuando lo haga posible las condiciones de la instalación y mientras una expresa disposición médica no disponga lo contrario en lo que respecta a alguno de los escolares. Cuando las condiciones del lugar no permitan la continuidad de aquellas prácticas, se procederá a ellas con la mayor frecuencia posible.

ART. 7.º Cuidará asimismo la Comisión de que la alimentación destinada a los grupos escolares sea abundante, nutritiva y bien condimentada, la que consistirá en almuerzo, comida, merienda y cena. La fijación de las sustancias alimenticias que deban integrar la manutención de las Colonias, se deja al criterio de la Comisión, que lo hará, en cada caso, de conformidad con las condiciones de la localidad. Eso no obstante, cuando se les suministre leche, será en cantidad mínima diaria de doscientos gramos por persona y el vino que se les dé, de doce a trece grados a lo sumo y un cuarto de litro para las dos comidas, por persona y por día, como máximo.

ART. 8.º La vida de la Colonia se acomodará en lo posible a las exigencias y costumbres de cada población, pero en términos generales se establecerá atendiéndose a las siguientes condiciones:

a) Descanso nocturno de ocho horas, en cama individual.

b) Otro descanso de hora u hora y media al mediodía.

c) Excursión diaria, salvo que el tiempo lo impida.

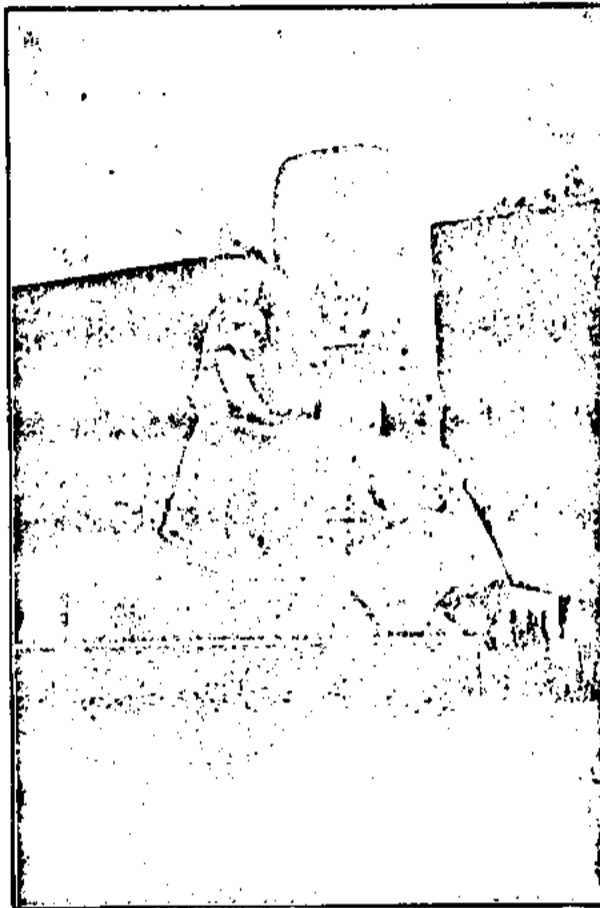
d) Sesión de educación física mañana y tarde, sin convertirla en espectáculo público.

e) Lección mañana y tarde en la forma que las buenas prácticas pedagógicas tienen ya establecida.

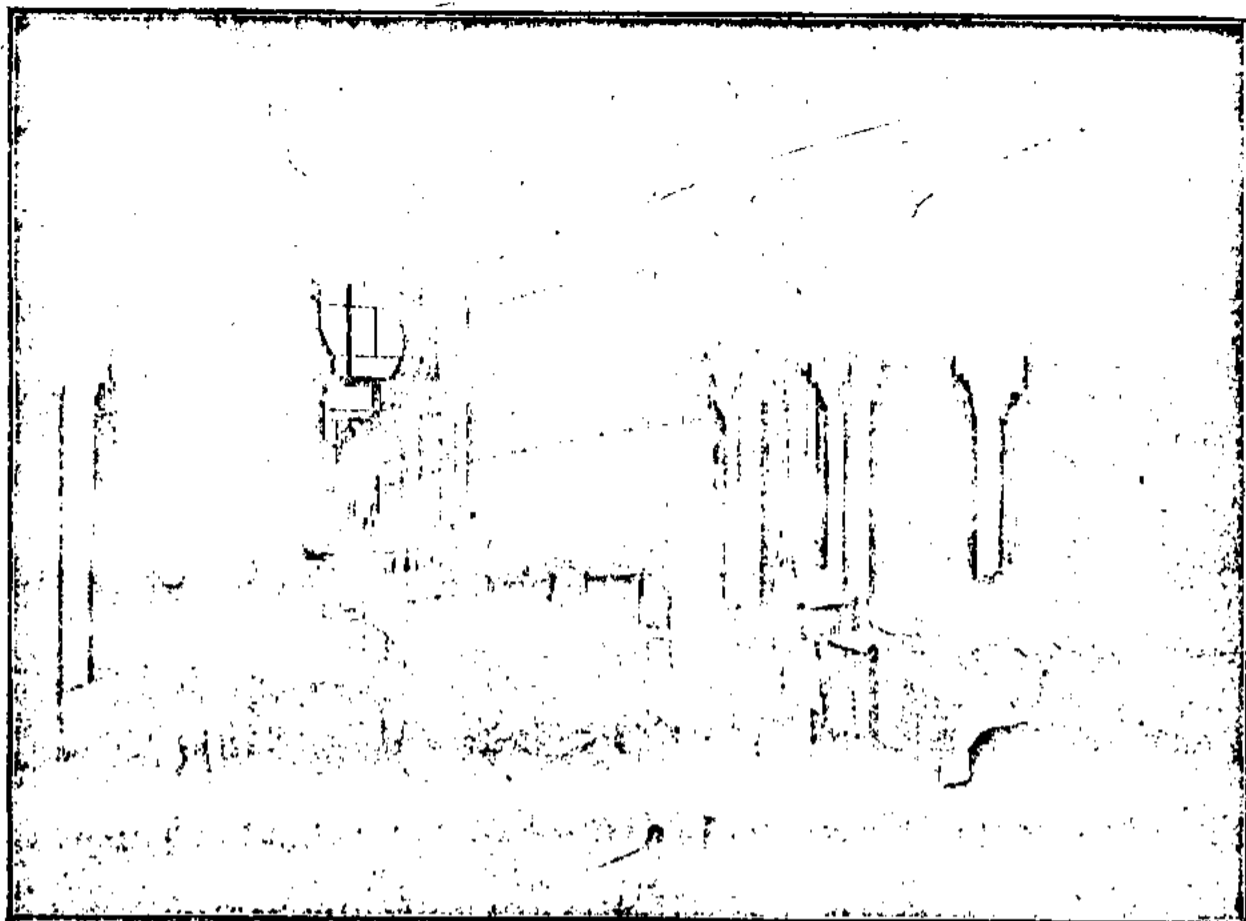
f) Sesión de lectura comentada a base de la biblioteca de la Colonia.

Los incisos d), e) y f) no son incompatibles con el inciso c) y hasta aprovechando los puntos de mira y las incidencias de la excursión, la naturaleza y conformación del terreno, los accidentes meteorológicos, los cultivos, etc., etc., pueden ser dadas lecciones al efectuar aquéllas, que se contraerán especialmente a puntos

ESCUELAS DE BOSQUE DEL PARQUE DE MONTJUICH

MONUMENTO LEVANTADO JUNTO AL PABELLÓN DE CLASES
obra escultórica de José Llimona

ESCUELAS DE BOSQUE DEL PARQUE DE MONTJUICH. — COMEDORES DE NIÑOS EN LA PLANTA BAJA

de interés relacionado con las ciencias físicas naturales, historia y geografía del país, de los grupos sociales y utilización de materia.

De los escolares

ART. 9.º Para formar parte de una Colonia será menester solicitarlo, con la antelación debida, a quien corresponda y acreditar:

- a) Estar domiciliado en Barcelona.
- b) Tener más de siete años y no haber cumplido los doce, justificando este extremo por medio de la partida de nacimiento.
- c) Ser alumno asistente de una de las Escuelas nacionales de esta ciudad, cuya matrícula date por lo menos de primero del año de la fecha de la Colonia, cuyo extremo será justificado por medio de certificación del maestro de la Escuela en que figure matriculado.
- d) Que la posición económica de los padres o encargados justifique el auxilio de la Municipalidad.

Se acreditarán estas circunstancias en la papeleta-solicitud y en la forma en la misma indicada, y cualquiera inexactitud será objeto de segregación del solicitante, así haya pasado a la categoría de colono.

Aún remitiendo las condiciones arriba expresadas, no podrán formar parte de las Colonias más de un individuo de cada familia. El incumplimiento de esta prohibición reglamentaria traerá aparejada la inmediata separación de los grupos escolares, de los colonos que en ella hubieren incurrido, aunque las Colonias estuviesen en pleno período de funcionamiento.

ART. 10. El plazo de admisión de solicitudes para los colonos alumnos, finirá indefectiblemente el 15 de Junio, para dar lugar con el debido y necesario espacio a la inspección facultativa y consiguiente organización de los grupos coloniales.

ART. 11. Los aspirantes a colonos, tanto gratuitos como de pago, deberán sujetarse a inspección facultativa, la que decidirá en definitiva su admisión y el grupo colonial en que deben ser inscritos.

ART. 12. La inspección médica se verificará en días y horas previamente señaladas para cada grupo numérico de aspirantes, formándose a sus resultados las listas de aspirantes afectados por el orden de su presentación, orden que dará derecho preferente si el número de colonos fuese, por cualquier circunstancia, superior al de plazas.

En el acto de la inspección se segregarán los individuos que por su falta de limpieza hagan aquella difícil o molesta al personal encargado de efectuarla, y será

la separación definitiva en caso de reincidencia a la segunda y última tentativa de inspección.

ART. 13. La inspección la efectuará el personal de oficinas de la Comisión y el Auxiliar que las necesidades aconsejen, bajo la dirección e inmediata vigilancia del Médico de la Comisión, especialmente secundado por uno de aquéllos, habilitado para trabajos antropométricos.

Con los materiales recogidos de las inspecciones de salida y de vuelta de las Colonias, redactará el Médico de la Comisión una Memoria anual que someterá a la Comisión para ser publicada.

ART. 14. No podrán formar parte de las Colonias:

- a) Los individuos afectos de enfermedades contagiosas, cualquiera que sea su índole y localización.
- b) Los que sufriendola no contagiosa, sea repugnante por su aspecto.
- c) Los que por su talla, peso y desarrollo no puedan ser considerados enclenques ni debilitados.
- d) Los que por vicios de conformación o circunstancias especiales, requieran cuidados que no sean los generales de todos los individuos de la Colonia.
- e) Los que resulten anormales y los que, previo informe de los maestros directores de las Colonias, así lo disponga la Comisión, los que podrán en todo mo-

mento, ser reintegrados, por los maestros, al punto de su origen.

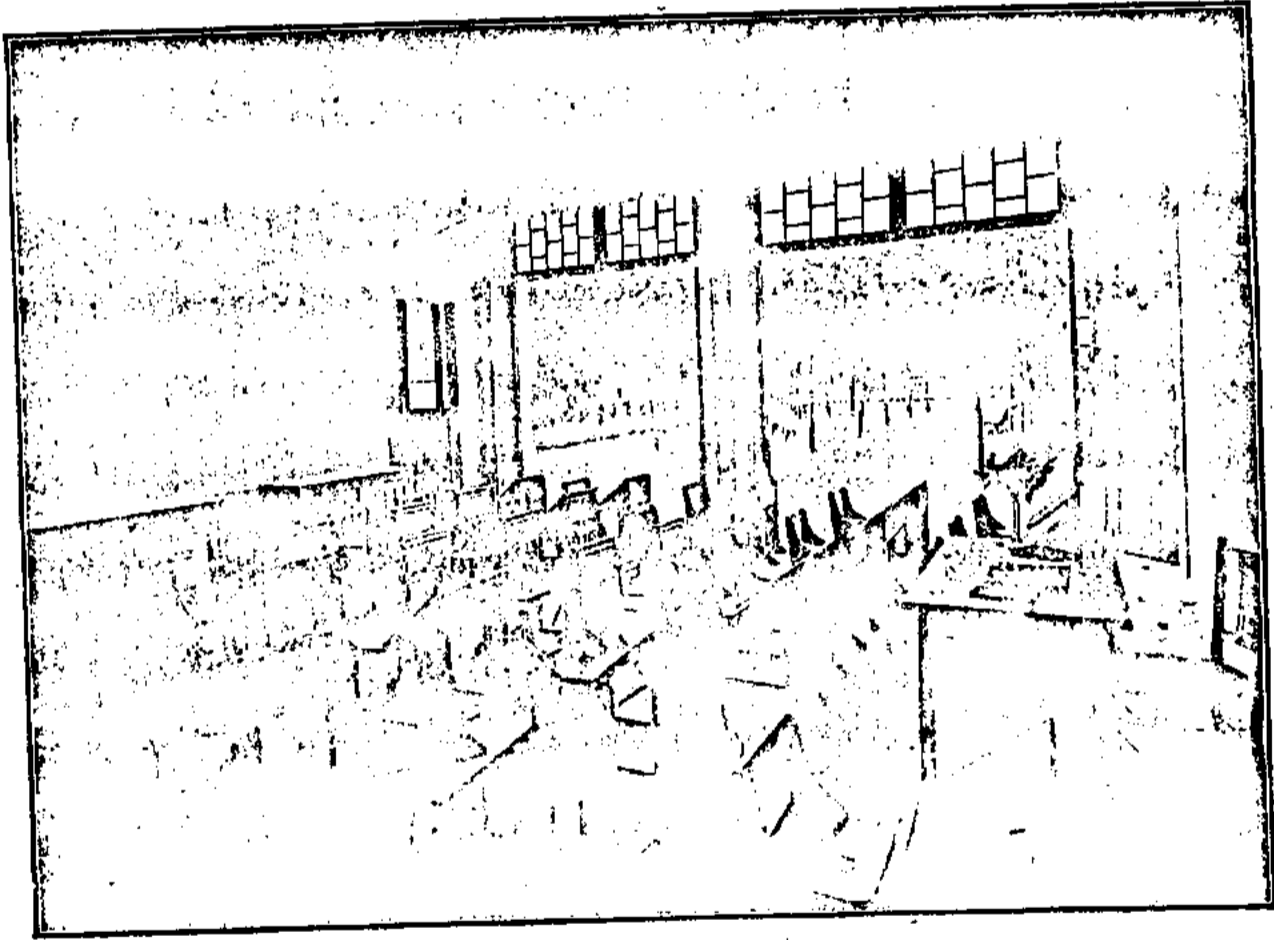
f) Los que hayan beneficiado tres años de la organización de las Colonias y los que beneficien de cualquiera otra institución cultural del Municipio, de las de régimen al aire libre.

Tampoco podrán formar parte de las Colonias, ni en concepto de escolares de pago ni gratuitos, los hijos de los maestros, en las que éstos ejerzan los cargos de Director, Auxiliar o Auxiliar agregado de prácticas.

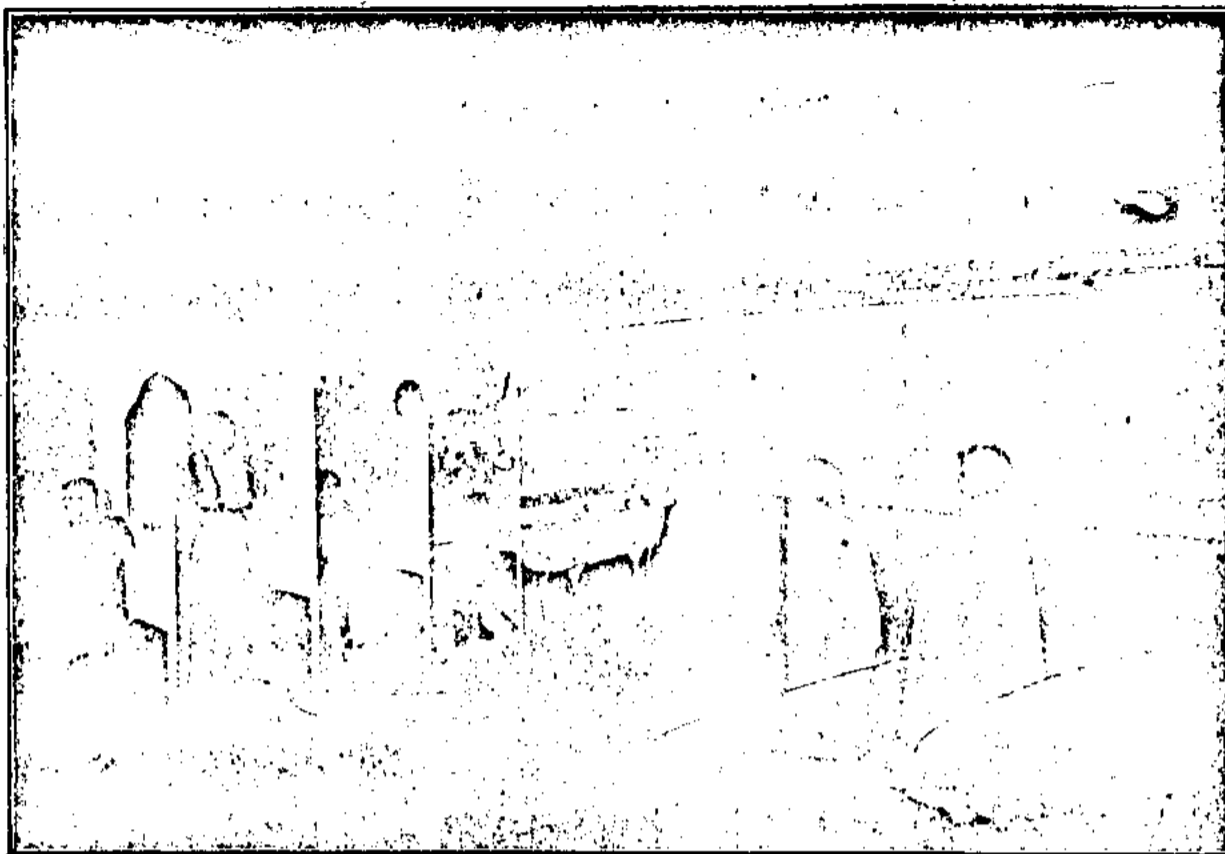
ART. 15. El día señalado para la salida de las Colonias comparecerán los escolares en el lugar y hora designados, limpios, aseados, con la cabeza al rape los niños y corto el pelo cuando menos las niñas, pertrechados de las prendas de recambio de uso personal y calzado que les haya facilitado la Comisión a cada uno y vestidos con blusa o delantal igual al modelo que se expondrá con anticipación y para el cual se le dará también la ropa.

El colono que no se presente con la puntualidad debida, perderá el derecho de salida y su lugar podrá ser ocupado por los solicitantes aceptables y que estén en turno de espera, sin que por ello pueda formular reclamación alguna.

ART. 16. Los materiales y equipos facilitados por la Comisión, deberán ser devueltos por los interesados,

ESCUELAS DE BOSQUE DEL PARQUE DE MONTJUICH. — UNA DE LAS SALAS DE CLASES

ESCUELAS DE BOSQUE DEL PARQUE DE MONTJUICH. — PABELLÓN DE DUCHAS

caso que por cualquier circunstancia abandone o perdiera el derecho de salida el individuo que los hubiera recibido.

De los maestros

ART. 17. El personal pedagógico director de las Colonias, lo formarán dos maestros, Director uno y Auxiliar otro.

Para ser nombrado para uno de dichos cargos, deberán solicitarlo de la Comisión, dentro del plazo que ésta señalará oportunamente, y será indispensable que hayan revalidado sus estudios, que demuestren su conocimiento acerca la finalidad de la Colonia, su competencia para la labor pedagógica, desarrollando una lección ante el Tribunal que la Comisión designe y que se sujeten a la preparación adecuada sobre ejercicios físicos, su ordenación, utilidad y práctica que dará en cursillo de breves lecciones el profesor de educación física de las Escuelas del Parque de Montjuich. Además, el médico pediatra de la Comisión, les dará breves noticias sobre la higiene de la infancia y utilización del botiquín de urgencia de que están dotadas todas las Colonias. Deberán asimismo asistir a las conferencias, reuniones y demás actos que la Comisión crea indispensable.

ART. 18. En el nombramiento de directores y auxi-

liares de Colonias serán preferidos en primer término y por el orden que se indica :

- a) Los maestros nacionales de Barcelona.
- b) Los maestros particulares residentes en la ciudad.
- c) Los maestros nacionales de fuera de la ciudad.
- d) Los maestros revalidados, y en todos los órdenes los que hayan formado parte de Colonias en otros años, con nota favorable.

ART. 19. Los maestros, tanto directores como auxiliares, son responsables del orden y de cuanto ocurra en la Colonia a su cuidado, y consiguientemente velarán por que se cumplan escrupulosamente las bases de contrata establecidas ; no abandonarán los escolares, en caso alguno ; no se ausentarán de la Colonia los dos a la vez, y si a alguno de ellos le conviniera hacerlo no podrá realizarlo si no cuenta con el previo consentimiento de la Comisión ; ordenarán las excursiones convenientes ; cumplirán la labor pedagógica a ellos confiada y redactarán un Diario de Excursiones, que entregarán a su vuelta y en el acto de su llegada al Secretario de la Comisión.

ART. 20. Los maestros encargados de la dirección y cuidado de las Colonias, sea cual fuere su categoría con referencia a las mismas, no podrán percibir de los escolares, ni siquiera en calidad de depósito o custodia, metálico alguno, pero deberán vigilar y regular los pequeños gastos que aquéllos pueden efectuar, durante su permanencia en las residencias respectivas.

Tampoco podrán, dichos maestros, aceptar de los contratistas ni de las familias de los escolares, en beneficio propio, dádivas de ningún género.

ART. 21. El maestro director de cada Colonia se hará cargo, en el momento de la salida, de los niños que se pongan a su cuidado, del Diario a llenar con las anotaciones en el mismo previamente señaladas, de un botiquín de primeras curas que pondrá la Comisión en su manos y de los libros que formarán la biblioteca de la Colonia.

Disposiciones generales

ART. 22. La Comisión, para garantizarse del estricto cumplimiento de los deberes y obligaciones que competen a los directores y a los contratistas de las Colonias, podrá girar, antes y durante el funcionamiento de las mismas, todas aquellas inspecciones que las circunstancias le aconsejen, debiendo, eso no obstante, girar por lo menos, una visita de inspección a cada Colonia, durante las estancias en sus respectivas residencias.

ART. 23. A su vuelta los escolares depositarán sus petates en el lugar designado por la Comisión, con prohibición de retirar del mismo objeto alguno, cuyos efectos y petates les serán devueltos íntegramente una vez se hayan sometido a la inspección médica de retorno efectuada de la misma forma que a la salida.

ART. 24. La Comisión podrá organizar siempre que

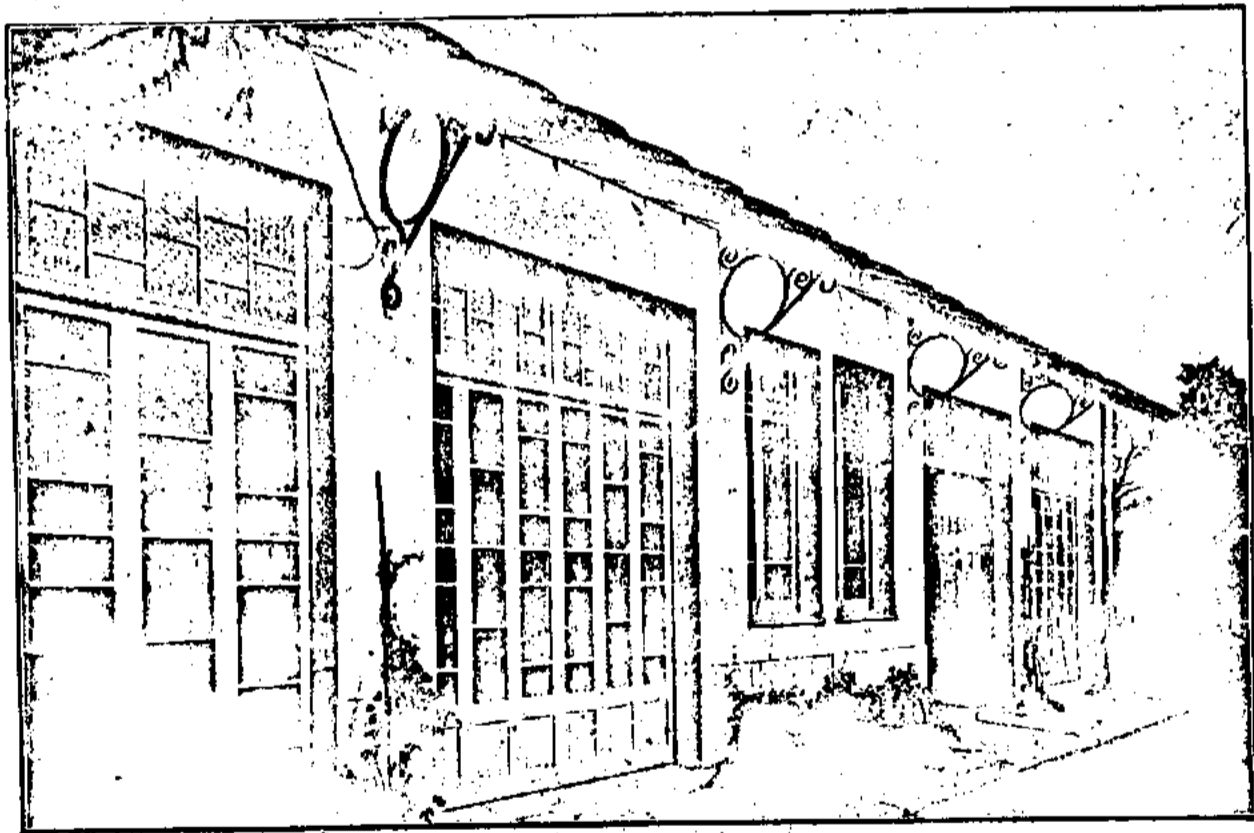
lo estime pertinente, semi-Colonias de vacaciones, a las que se aplicarán las cláusulas de este Reglamento, con las solas modificaciones exigidas por las diferencias que entre éstas y las Colonias existen.

De las semi-Colonias podrán formar parte, a juicio de la Comisión, los escolares exceptuados por el párrafo último del artículo 9.º de este Reglamento.

ART. 25. El Ayuntamiento y las Comisiones en ningún caso serán responsables de los accidentes que en los viajes y durante el tiempo de su estancia en las respectivas residencias pudieran ocurrir a los colonos, circunstancia ésta que se hará constar en las hojas de solicitud y que deberán subscribir los padres, tutores o encargados de aquéllos.

ARTÍCULO ADICIONAL

Quando el Ayuntamiento consigne en sus Presupuestos una cantidad superior, para el propio objeto, a la que tiene consignada en los Presupuestos vigentes para organización y sostenimiento de las Colonias escolares de vacaciones, del número de plazas que se organicen y sostengan con la suma con que resulte aumentada la consignación que figura en los Presupuestos que hoy rigen, de destinará un diez por ciento de dichas plazas para alumnos que, reuniendo las demás condiciones del artículo 9.º de este Reglamento, no pertenezcan a Escuelas nacionales.

ESCUELAS DE BOSQUE DEL PARQUE DE MONJUICH. — PABELLÓN DE CLASES, SALA DE MÚSICA Y PATIO CUBIERTO

9 El rebut de pagament de la quota prescrita.
d) El certificat a que al·ludeix l'article 20, en el cas de sol·licitar l'admissió sense examen.

XXV

La quota serà de 5 pessetes, podent ésser dispensada als alumnes que pertanyin a famílies amb escassos béns de fortuna. Per a sol·licitar aquesta dispensa, s'unirà a la sol·licitud un document acreditatiu de les poques condicions de fortuna de la família de l'alumne.

XXVI

Les lletres d'assistència hauràn d'ésser justificades de paraula, o bé per escrit, en el qual cas aniran firmades pel qui hagi fet la declaració requerida per la inscripció.

L'alumne que no assisteixi a un nombre de lliçons tal que pugui comprometre el fruit de l'ensenyament, podrà ésser privat d'examen.

XXVII

Queda derogada tota altra disposició o reglamentació dictada per l'Ajuntament pel reglament de les institucions d'ensenyança de arts i oficis.

CAP VIII. Annex 6.

BASES DE REORGANIZACIÓN

DE LA

ESCUELA MUNICIPAL DE CIEGOS SORDO-MUDOS Y DEFICIENTES

APROBADO EN SESIÓN DE 30 DE AGOSTO DE 1917

1.ª La actual Escuela Municipal de Ciegos, Sordo-Mudos y Deficientes, se dividirá en tres Escuelas especiales, según las Secciones que hoy la integran, quedando separadas en la siguiente forma: Escuela de Ciegos; Escuela de Sordo-Mudos y Escuela de Deficientes.

2.ª Como centro Director y coordinador de la labor científica y pedagógica de estas tres instituciones se crea un Laboratorio de Estudios e Investigaciones sobre defectivos que tendrá por objeto a).—Los estudios e investigaciones sobre Antropología, Psicología y Pedagogía especial de Ciegos, Sordo-Mudos y Deficientes. b).—El estudio individual del alumno en colaboración con sus maestros bajo los aspectos clínico, psicológico y social. c).—El preparar adecuadamente para la misión científica y pedagógica que les está encomendada, al personal de las escuelas y al que en lo futuro deba integrarse.

El Laboratorio se dividirá actualmente en las siguientes secciones: De Antropología, Psicología y Pedagogía de Amormudos, de Sordo-Mudos y de Ciegos.

El personal del Laboratorio lo integrará un Director del mismo que a la vez lo será de las Escuelas de Ciegos, de Sordo-Mudos y de Deficientes, el que tendrá la responsabilidad de la dirección científica, pedagógica y administrativa de todos estos organismos y será el encargado de hacer cumplir todas cuantas disposiciones se establezcan por el Ayuntamiento para el buen régimen de estas instituciones de enseñanza.

En la Sección de Psicología habrá un asistente especialmente encargado de los trabajos de esta Sección y que suplirá al Director General en sus funciones en casos de ausencia, enfermedad, etc.

Las Secciones de Pedagogía de Deficientes, de Sordo-Mudos y Ciegos que integrarán el Laboratorio, tendrá cada una de ellas un Director, especializado en las investigaciones y trabajos propios de la Sección, que será a la vez el Director de la Escuela anexa a ella y será el responsable de la labor que realice su respectiva Sección y Escuela.

En cada una de estas Secciones habrá un colaborador pedagogo que será auxiliar de las tareas científicas de su respectiva Sección y que tendrá la misión de encuzar la acción pedagógica de la Escuela que le esté confiada, de acuerdo con el Director técnico de la misma y según las direcciones que aconsejen los trabajos y experimentaciones realizadas en el Laboratorio.

Las demás Secciones del Laboratorio colaborarán en la obra común que señale la Dirección.

Cuando la índole de los trabajos del Laboratorio lo demande, podrá solicitarse el concurso temporal de aquellas personas que se hayan distinguido en estudios similares a los que serán misión principal de este organismo.

Asimismo podrá pedirse el concurso de otros elementos competentes para colaborar en los cursos de perfeccionamiento que se organicen en beneficio del personal actual de las Escuelas, o para los que tengan por objeto la preparación del que deberá integrarla en lo futuro.

Los trabajos de investigación realizados en los Laborato-

rios y los de aplicación que se lleven a cabo en cada una de las Escuelas, podrán ser publicados periódicamente en la forma y condiciones que acuerde la Comisión de Cultura.

Los individuos que posean un título académico adecuado y que a juicio del Director del Laboratorio tengan una preparación técnica suficiente para seguir con provecho las tareas del mismo, podrán ser admitidos como alumnos del Laboratorio.— Pagarán 20 pesetas por derechos de inscripción.— El número total de matriculados no podrá exceder, entre todas las Secciones del Laboratorio, de diez.

El personal docente que en lo sucesivo deba formar parte de cada una de estas escuelas, además de los títulos profesionales que se crean del caso exigirá, tendrá que haber colaborado en las investigaciones y trabajos del Laboratorio: haber hecho prácticas en la Escuela en que aspire a prestar sus servicios y presentar un estudio monográfico sobre algunas de las investigaciones que haya realizado. Sin embargo, podrán admitirse los profesores que justifiquen debidamente haber cursado en instituciones análogas de España y del extranjero, debiendo presentar no obstante el estudio monográfico que se indica y haber realizado las prácticas que se mencionan.

El profesorado actual de cada una de las tres escuelas, queda obligado a seguir los cursos de perfeccionamiento que en beneficio de ellos organicen sus Directores y a proporcionar todos cuantos datos y antecedentes sobre sus alumnos y funcionamiento de la clase les sean solicitados por el personal del Laboratorio y a contribuir activamente en los trabajos de carácter experimental que en los mismos se realicen y para el mejor éxito de los cuales sea solicitado su concurso.

3.ª El régimen de cada una de las tres escuelas será el de semi-internado, obligatorio para todos los alumnos que a la misma concurren.

Las clases no se interrumpirán durante el año.

Serán festivos los domingos y los sábados por la tarde y los demás días que se indiquen en el calendario que repartirá la Comisión de Cultura entre todas las Instituciones de la enseñanza que dependan de ella.

Cada una de estas tres escuelas recibirá gratuitamente un-

cinuenta por ciento de alumnos, que serán los que presenten un certificado de pobreza debidamente garantido a juicio de la Comisión. Los restantes alumnos pagarán una cuota reguñada por la cédula del Jefe de familia en la forma siguiente:

Cédula de 1. ^a a 5. ^a clase,	30 pesetas al mes
" " 6. ^a a 8. ^a " 15 " "	" "
" " 9. ^a a 10. ^a " 5 " "	" "
" " 11. ^a " 150 " "	" "

En el caso de que los alumnos que paguen cuota no llegasen a cubrir las plazas disponibles, al mes siguiente de inaugurado el curso, podrán completarse las vacantes con los que tal vez esperen turno de plazas gratuitas.

Los alumnos que cursen ya en esas Escuelas tendrán preferencia para ocupar las plazas vacantes en la clase inmediata superior.

Las cantidades que recauden cada una de las Escuelas por la matrícula de los alumnos de pago, serán destinadas al mejoramiento de aquellos servicios escolares que por igual beneficien a todos los alumnos, acordando la Comisión de Cultura anualmente, en vista de la cantidad ingresada, la obra a que deberán destinarse.

El Director General, siempre que lo juzgue conveniente para determinadas enseñanzas, podrá disponer el que el profesorado o personal auxiliar de las indicadas escuelas preste sus servicios indistintamente en cualquiera de ellas, dentro de las horas reglamentarias de labor diaria que tenga asignadas.

Los profesores de las enseñanzas artísticas que figuran entre el personal que deberá integrar la Escuela de Sordo-Mudos prestará asimismo sus servicios en la de Deficientes. Los prestará igualmente en esta última el profesor de educación musical de la Escuela de Ciegos.

Las horas diarias de labor del personal técnico adscrito al Laboratorio, serán cuatro.

Los colaboradores pedagogos y los profesores de las clases elementales y de los jardines de la infancia estarán en la Escuela durante las horas que los alumnos permanezcan en ellas que se-

regán las que para el régimen interno de cada Escuela se determinen según los casos.

Los profesores de las clases profesionales de Música tendrán seis horas diarias de clase, distribuidas en la forma que las necesidades de la Escuela exijan. Los demás profesores y auxiliares de las Escuelas tendrán las horas de trabajo que se determinarán en el reglamento interior de cada escuela, lo mismo que el personal auxiliar y subalterno de las mismas.

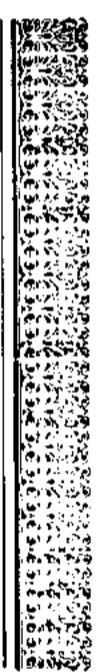
El plan de estudios de las tres Escuelas metodológicas de las Enseñanzas literarias artísticas y profesionales que deberán adoptarse al número de grados y clases de cada escuela; el horario porque habrán de regirse, las condiciones de admisión de los alumnos y el funcionamiento de las otras de carácter complementario que se establezcan en estas tres instituciones se regirán por un reglamento especial que para cada una de ellas, según sus especiales necesidades, dictará la Comisión municipal de Cultura. La Comisión de Cultura queda facultada para organizar patronatos en cada una de estas tres instituciones que tendrán como misión primordial el amparar a los alumnos de las mismas cuando dejen de frecuentar la Escuela.

El profesorado y personal técnico que integrarán el Laboratorio y las Escuelas de Ciegos, de Sordo-Mudos y de Deficientes, según las plantillas adjuntas, serán nombrados por el Ayuntamiento a propuesta de la Comisión de Cultura, previo concurso aceptándose las plazas que resulten ocupadas en virtud de la adaptación que deberá hacerse a las mismas, del personal que actualmente presta sus servicios en la Escuela municipal de Ciegos, Sordo-Mudos y Deficientes.

Los cargos de Consejero de estas Escuelas lo mismo que el de encargado de las prácticas Agrícolas de la Escuela para Deficientes y señorita auxiliar serán nombrados directamente por el Ayuntamiento, a propuesta de la Comisión de Cultura. El otro personal subalterno será designado por la Comisión a propuesta de la Dirección General.

BASES ADICIONALES

- 1.ª Mientras otra cosa no se disponga continuarán los actuales profesores que la perciben, percibiendo la equivalencia para el alquiler de piso en la forma que tienen establecida.
- 2.ª El colaborador pedagogo encargado especialmente de la Sección de Pedagogía de Sordo-Mudos del Laboratorio y de la Escuela correspondiente, tendrá a su cargo, mientras otra cosa no se disponga, la colaboración pedagógica de las Secciones de Pedagogía de Deficientes y de Ciegos, asignándole por este concepto una gratificación de 1,000 pesetas anuales.

PLAN DE ORGANIZACIÓN

DE LA

ENSEÑANZA DE ADULTAS
Y CARGO DEL AYUNTAMIENTO DE BARCELONA

APROBADO EN SESIÓN DEL 11 DE DICIEMBRE DE 1918

Artículo 1.º El Ayuntamiento establece en las Escuelas públicas de niñas de esta capital enseñanzas especiales para adultas, que tendrán dos direcciones fundamentales: una que tiende a la formación complementaria de las adultas y otra a la formación comercial de las mismas.

Art. 2.º El Ayuntamiento crea cuatro Escuelas complementarias y doce Escuelas comerciales de Adultas.

Las Escuelas complementarias se establecerán dos en el barrio de Sans, una en el barrio de la Sagrera y otra en San Martín de Provensals.

De las doce Escuelas comerciales de adultas, diez contarán establecidas en las Escuelas especiales de adultas como hasta el presente, y las dos de nueva creación se establecerán una en Sans y otra en la Sagrera.

Art. 3.º En las Escuelas complementarias de adultas se darán las siguientes enseñanzas:

Catalán y castellano.—Cálculo.—Geografía e Historia.—Educación cívica y moral.—Conocimiento práctico para el buen gobierno de la casa.

Art. 4.º El personal que integrará cada una de las Escuelas complementarias de adultas y las gratificaciones que recibirán por tal concepto serán los siguientes:

- Una Directora que lo será la Maestra propietaria en donde se establezca la Escuela. Por este concepto recibirá una gratificación del Ayuntamiento además de la retribución que perciba por enseñanza del Estado o del Ayuntamiento 300 ptas.
- Una auxiliar 500 »
- Una auxiliar para la enseñanza práctica del buen gobierno de la casa 500 »

Art. 5.º Las enseñanzas que se darán en las Escuelas comerciales de adultas, serán las siguientes:

Catalán y castellano.—Cálculo.—Geografía e Historia.—Educación cívica y moral.—Cálculo Mercantil y Teneduría.—Taquígrafía.—Mecanografía.—Francés.

Art. 6.º El personal que integrará las Escuelas comerciales de adultas y las gratificaciones que recibirán por tal concepto, son las siguientes:

- Una Directora para cada Escuela que lo será la Maestra propietaria de la Escuela en donde se establezca esta enseñanza. Por este concepto recibirá del Ayuntamiento una gratificación, además de la que en concepto de retribución por enseñanza de adultas perciba del Estado o Ayuntamiento 300 ptas.
- Una auxiliar para cada Escuela a 500 » una
- Seis auxiliares para la enseñanza de Francés, a 600 » »
- Seis auxiliares para la enseñanza de Taquígrafía, a 600 » »

Art. 7.º Cada una de las Escuelas complementarias de adultas y de las comerciales, tendrá una consignación de 100 pesetas para gastos de material, que será entregada en una sola vez al comenzar el curso.

Art. 8.º Las diez Escuelas comerciales de adultas adaptadas al nuevo plan, son las siguientes:

ESCUELAS	DIRECTORAS
Mandri, 7	Estefanía Castaños
Las Borjas, 2	Joseta Victoria
Universidad, 89, 1.º	Francisca Gasch
Asturias, 18	Carmen Serra
Diagonal, 379, 1.º	Rosa Sensat
Pino, 1, pral.	Marta Carbonell
Mendizabal, 13, pral.	Consuelo Pastor
Mallorca, 408	Maria Baldo
Cataluña, 18	Dorothea Lecumberrí
San Andrés, 294	Eusidia Zalama
Borrell, 123	Juanita Morell
Amlicar, 21	Antonia Jané

Las Directoras de estas Escuelas percibirán la gratificación indicada en la base VI a partir del mes de Diciembre del presente año.

Art. 9.º Los cursos en los dos grupos de Escuelas comenzará el día 1.º de Octubre y terminarán el último día de Mayo.

Art. 10. La enseñanza de las Escuelas complementarias comprenderá dos cursos y tres en las Escuelas comerciales.

Art. 11. Los planes y honorarios que regirán estas Escuelas los formularán de común acuerdo la Asesoría técnica con las Directoras de las Escuelas, y asimismo la organización de los cursos complementarios, conferencias, visitas, etc., que sean de interés general para el conjunto de dos escuelas que forman cada uno dos grupos señalados.

Art. 12. Para el mejor régimen de estas Escuelas, la Asesoría técnica, de acuerdo con las Directoras de las Escuelas, redactarán, un Reglamento que deberá sancionar la Comisión de Cultura.

otorgar para poder trabajar los menores de edad, sólo será indispensable respecto a los menores de diez y ocho años.

Archivar, a los efectos de ley, los Reglamentos particulares de trabajo de la fábrica de bolsas de papel y demás envases de los señores Suñé y Ribera; del taller de restauración de metales de la Sociedad «La Gálvano Española»; de la fábrica de botones de metal para militares de D. Pelegrín Feu y Puig; de la de artículos para viaje y sus similares de D. Francisco Castellort; del taller de carpintería de D. José Senitiches, y del de encuadernar y cortar papel de D. Guillerme Ayora.

Interesar al Gobernador Civil para que coadyuve y se sirva tomar las más terminantes y eficaces medidas contra el abuso de ocupar menores de edad en los cafés, conciertos y establecimientos similares.

Nombrar inspectores del trabajo de esta ciudad para el segundo semestre del corriente año, a los Vocales D. Pedro Blanxart, D. Juan Vidal, D. Pedro Sanz, don Vicente Viure, D. Félix Comas, D. Francisco Gómez, D. José Gramona, D. José Martí Baqué, D. Ramón Almirall, D. Manuel Díaz, D. Gabriel Bassas y D. Ramón Folch.

Aprobar y remitir al Instituto los interrogatorios diligenciados de huelgas de obreros de la fábrica de tejidos de algodón de los señores Pujol y Casacuberta; de la de hilados de Hijos de Pedro Portabella; de la fundición de hierro de los señores Roca y Compañía, y de la fábrica de apresto de D. Eusebio Bertrán.

Que se inspeccionen varios centros de trabajo.

Informar sesenta y cuatro expedientes de infracciones del descanso dominical y archivar cincuenta y tres ya terminados, que eran los únicos pendientes y recibidos de las Terencias.

los trabajos de conservación, limpieza y riegos que se efectúen por las brigadas afectas a la Oficina de Urbanización y Obras en las vías públicas del Interior por durante el corriente año, bajo el tipo de 16,000 pesetas.

Otra, que se verificará el día 17 de Julio, a las doce de la mañana, relativa a la adquisición de bordillos labrados y sin-labrar (fajas), con destino a la conservación de las aceras de las vías públicas del Interior de esta ciudad, bajo el tipo de 19,750 pesetas.

Otra, que se celebrará el día 16 de Julio próximo, a las doce de la mañana, relativa a la adquisición de adoquines, semi-adoquines y rigolas, con destino a la conservación y reparación de los empedrados del Interior de esta ciudad, bajo el tipo de 19,577 pesetas.

Y otra, que se celebrará treinta días después de la inserción del correspondiente anuncio en el *Boletín Oficial* (9 de Junio corriente), o en el siguiente si resultare festivo, referente a la confección de 380 guerreras y 380 pantalones de verano, con destino a los individuos de la Guardia Municipal, bajo el tipo de 19,000 pesetas.

Todas las indicadas subastas se celebrarán en estas Casas Consistoriales, bajo la presidencia del Excelentísimo señor Alcalde, o del Teniente o Concejal en quien delegue.

CAP VIII. Anex 8 ESTATUTO

del Patronato de las Escuelas Municipales de Oficios, aprobado por el Excmo. Ayuntamiento en sesión de 31 de Mayo de 1917

BASE 1.ª

El Ayuntamiento de Barcelona crea una entidad que se denominará Patronato de las Escuelas Municipales de Oficios, que teniendo plena personalidad jurídica para adquirir y contratar se regirá por el presente Estatuto, que sólo podrá modificarse por acuerdo del Ayuntamiento.

BASE 2.ª

Constituirán este Patronato:

a) Tres señores Concejales elegidos en cada renovación del Ayuntamiento, pudiendo votar cada señor Concejal sólo dos.

b) Tres Vocales designados libremente por el Ayuntamiento en sus renovaciones ordinarias y en cuya elección regirá la limitación impuesta en el apartado anterior para la designación de los Concejales.

c) Seis Vocales designados directamente, cada uno de ellos por las seis entidades siguientes: Patronato de la Universidad Industrial, Escuela de Arquitectura, Escuela de Ingenieros Industriales, Escuela de Artes y Bellas Artes, Escola de Bells Oficis e Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona.

Subastas y Concursos

SUBASTAS

ANUNCIADAS:

En virtud de lo acordado por este Excmo. Ayuntamiento, y habiéndose cumplido con lo dispuesto en el artículo 29 de la Instrucción de 24 de Enero de 1905, para la contratación de los servicios provinciales y municipales, sin que se haya producido ninguna reclamación, se anuncian al público las siguientes subastas:

Una relativa al suministro de materiales de clases varias, con destino a los trabajos de conservación, limpieza y riegos que se efectúen por las brigadas afectas a la Oficina de Urbanización y Obras en las vías públicas del Interior por durante el corriente año, bajo el tipo de 8,900 pesetas, que se celebrará el día 13 de Julio próximo, a las doce de la mañana.

Otra, que se llevará a efecto el día 12 de Julio próximo, a las doce de la mañana, referente a la adquisición de materiales de cales, yeso y cemento, con destino a

Heucip 8

30711

BASE 3.ª

El Patronato nombrará de entre los Vocales que lo compongan, un Presidente, un Tesorero, un Secretario y los demás cargos que estime conveniente, además formulará el Reglamento para su régimen interior.

BASE 4.ª

El Ayuntamiento de Barcelona confía al Patronato de las Escuelas Municipales de Oficios, la misión pedagógica que desarrolla o pueda desarrollar el Municipio, con relación a las enseñanzas técnicas elementales, y por tanto, encomienda especialmente al Patronato el régimen pedagógico y administrativo, tanto de las instituciones hoy existentes como de aquellas otras que puedan crearse por iniciativa del Ayuntamiento o a propuesta del mismo Patronato.

Las instituciones de creación municipal que pasan hoy a depender del nuevo organismo son las siguientes:

- Escuelas de Artes y Oficios.
- Escuela de Labores y Oficios de la Mujer.
- Escuelas de Corte.

BASE 5.ª

En méritos del encargo que el Ayuntamiento confiere al Patronato por la base anterior corresponderá a éste:

- a) Dirigir e inspeccionar las enseñanzas que se den en aquellas escuelas.
- b) Formular los Reglamentos de aquellas escuelas, sometiéndolas a la aprobación del Ayuntamiento y proponer las modificaciones que estimará oportunas, así como informar acerca las que por iniciativa del Ayuntamiento se propusiere éste introducir.
- c) Confeccionar los cuadros de asignaturas y las plantillas de profesores sometiéndolos a la aprobación del Ayuntamiento.
- d) Proponer al Ayuntamiento el aumento o disminución de estas escuelas, así como la distribución de su emplazamiento dentro de la ciudad y deberá informar además sobre las condiciones de los locales que le proporcione el Ayuntamiento para instalar las escuelas, tanto si los locales son propiedad del Ayuntamiento, como si éste los arrendara para aquel objeto.
- e) Nombrar, corregir y separar el personal docente así como el subalterno necesario, ateniendo para todo ello a las prescripciones contenidas en los reglamentos de cada escuela a que hace referencia el apartado b) de esta Base.
- f) Adquirir el material necesario para la enseñanza y distribuir según las necesidades de cada escuela.

BASE 6.ª

Para llenar los expresados fines el Ayuntamiento proporcionará a la Junta:

- a) Los locales necesarios para la instalación de aquellas escuelas.

b) Las consignaciones que figuren en los presupuestos para material de aquellas escuelas.

c) El importe a que ascienda las plantillas del personal. Para esta entrega deberá tenerse en cuenta lo que dispone la base transitoria.

d) Además el Ayuntamiento deberá sufragar los gastos que ocasione el funcionamiento del Patronato.

El Patronato percibirá, además, el importe de las matrículas que a tenor del Reglamento deben abonar los alumnos, y podrá recibir donativos y legados siempre que hayan de destinarse al mejoramiento o ampliación del género de enseñanza que le encomienda el Municipio.

Al finalizar cada curso, el Patronato rendirá cuenta al Ayuntamiento de su gestión.

BASE 7.ª

Si por cualquier causa cesare en sus funciones este Patronato, entrará el Municipio de Barcelona en posesión de cuanto pertenezca al Patronato y a las Escuelas, tanto lo adquirido con fondos municipales, como con los procedentes de donativos particulares, quedando a salvo las disposiciones especiales del donador.

BASE TRANSITORIA

1.º El Patronato, dentro de los tres meses siguientes a su primera constitución, deberá presentar al Ayuntamiento un plan completo de reorganización de las escuelas cuyo régimen se le confía y que se implantará al comenzar el curso de 1917-1918. Acompañarán a este plan los reglamentos, cuadros de asignaturas y plantillas y la adaptación del personal, hoy en forma legal y definitiva existente, a las nuevas plantillas en cuanto ello sea posible.

Para comprobar aquellas condiciones y al objeto de regularizar los servicios, el Patronato procederá a un examen de los expedientes del personal y de la forma como éste ha venido prestando dichos servicios.

2.º Aprobada por el Ayuntamiento la reorganización propuesta, el personal que actualmente desempeña cargo en las escuelas y que en méritos de la reorganización quede incluido dentro de las nuevas plantillas, continuará disfrutando de los derechos que su nombramiento por el Ayuntamiento le hubiese conferido, recibirá sus haberes de la Tesorería Municipal, aunque por conducto del Patronato, especialmente delegado por el Ayuntamiento, y la separación de su cargo deberá acordarla el Ayuntamiento a propuesta del Patronato, y previas las formalidades prescritas en el Reglamento de Empleados Municipales, asumiendo para este procedimiento el Patronato las funciones de Comisión Municipal.

Sin embargo, el Patronato ejercerá sobre este personal, la misma autoridad que le corresponda sobre el que designe directamente, salvo la anterior disposición, y siendo su superior jerárquico, sólo por su conducto podrá dirigirse al Ayuntamiento.

CAP VIII. Annex 9.

ESTATUTS

DE LES

ESCOLES MUNICIPALS COMPLEMENTÀRIES D'OFICIS

APROVATS EN SESSIÓ DE 6 DE NOVEMBRE DE 1918

I

L'horari de cada Escola serà confeïgit cada any per la Junta de Professors de la mateixa i aprovat per la Comissió municipal de Cultura, abans de començar el curs.

II

Els cursos començaran el primer de Setembre, finint el 31 de Maig de cada any.

III

Per les festes regirà el calendari aprovat per la Comissió municipal de Cultura per a les Escoles de la ciutat, observant-se.

mes, les que corresponen a costums de la barriada de l'Escola després d'aprovades per la Comissió.

IV

La Direcció General d'aquestes Escoles correspon a la Comissió de Cultura, la qual l'exercirà per mitjà de la seva Assessoria Tècnica, sent-ne especialment encarregat el Col·laborador de les ensenyances tècniques, auxiliat pels professors degans de cada Escola.

V

Es del càrrec del Col·laborador de les ensenyances tècniques pel que fa a aquestes Escoles, el vetllar pel desenvolupament i millora de l'ensenyança, cridant l'atenció de la Comissió de Cultura envers les innovacions i modificacions que calgui introduir-hi. A aquest objecte presentarà anyalment un report sobre l'ensenyament de totes les disciplines, sobre els plans d'estudi i innovacions i modificacions que convingui introduir.

Abans de començar el curs, informarà sobre els programes i horaris proposats per les Juntes de Professors de cada Escola, senyalant les modificacions necessàries per al màxim profit de l'ensenyament i convenient coordinació de totes les disciplines per a assolir el fi propi de l'Escola.

Donarà i tindrà en constant revisió els reglaments interns de les Escoles, procurant el seu millorament.

Curarà de la uniformitat en l'aplicació de totes les mesures encaminades al bon govern de les Escoles.

Pendrà coneixement de totes les comunicacions dels professors degans de cada Escola, procedint en conseqüència dintre les seves atribucions, o traslladant-les a la Comissió de Cultura, previ informe.

VI

El vetllar d'una manera immediata per l'ensenyament que es dona en cada Escola, així com per la disciplina que en ella ha de guardar-se, correspon al càrrec de Professor degà.

VII

El Professor degà vetllarà pel normal desenvolupament dels programes d'ensenyament, per sa coordinació, i pel profit i conducta dels alumnes.

Manindrà en la deguda regularitat els registres escolars de la correspondència referent a l'Escola.

Acollirà les peticions escrites i orals dels professors i alumnes, procedint, en conseqüència, dintre els límits dels seus poders.

Trametrà a l'Assessoria Tècnica els acords i deliberacions de la Junta de Professors.

Complirà i farà complir totes les decisions que li siguin comunicades per l'Assessoria.

VIII

El Professor degà no podrà deixar l'Escola sense avisar a l'Assessoria i obtenint-ne el consegüent permís. Mentre duri la seva absència, ses funcions seran exercides pel Professor més vell de l'Escola.

IX

El Professor degà serà nomenat per la Comissió municipal de Cultura, a proposta de l'Assessoria Tècnica.

X

Al càrrec de Professor degà correspondrà una gratificació de set centes cinquanta pessetes.

XI

Cada Escola tindrà la seva Junta de Professors, i en seran membres tots els Professors i auxiliars que donin ensenyament a l'Escola, i serà presidida pel Col·laborador de l'Assessoria Tècnica encarregat de les ensenyances tècniques, qui podrà delegar aquesta funció en el Professor degà. La Junta elegirà del seu si- anyalment, en la primera reunió, un professor secretari que dictarà i traslladarà en llibre a posta el professor secretari que re- després d'aprovarades en la següent.

XII

El 15 de Setembre de cada any, el Professor degà de cada Escola haurà d'haver presentat els programes de les discip- nes que s'ensenyaran a l'escola que regela en el curs següent. Per això reunirà la Junta de Professors a l'objecte de que tots aquests aportin els seus programes detallats si donen l'ensenyament per primera vegada, o proposin la confirmació dels presen- tats en anys anteriors, o bé les modificacions que els seus estudis o experiències els hagi aconsellat. Aquests programes seran ob- jecte d'informe especial del Col·laborador de l'Assessoria en les ensenyances tècniques, qui senyalarà les modificacions que cre- gul pertinents per al màxim profit de l'ensenyament i convenient- coordinació de totes les disciplines per a millor assolir la finalitat. Pròpia de l'Escola.

XIII

La Junta de Professors serà convocada pel Col·laborador en les ensenyances tècniques, ja per iniciativa pròpia, ja a pro- posta del Professor degà o el terç dels Professors.

XIV

La Junta de Professors curarà d'assegurar l'execució uni- forme de les disposicions reglamentàries i disciplinàries; vetllarà pel major profit de l'ensenyament de l'Escola i sa perfecta orga- nització, cridant l'atenció de la Superioritat envers les reformes que els Professors creguin d'utilitat.

XV

El Col·laborador en les ensenyances tècniques tindrà el dret de convocar els Professors de determinades disciplines a l'es- tudí de qüestions relacionades amb llur ensenyament.

XVI

Els Professors han d'advertir llurs absències amb el temps convenient perquè pugui proveir-se a sa substitució.
El Professor degà podrà, per causes legítimes, concedir permisos per tres dies; en el cas d'absència major el permís ha d'ésser concedit per l'Assessoria Tècnica.

XVII

Els Professors vèben obligats a assistir a totes les Juntes de Professors, entregant en la preparatòria per al curs els programes dels ensenyaments que els siguin confiats, i donant compte, en les següents, de la marxa d'aquests ensenyaments.

XVIII

Els alumnes vénen obligats a la rigorosa observança de les normes disciplinàries fixades en el reglament intern de les Escoles, el qual haurà d'ésser aprovat per la Comissió de Cultura.

XIX

Les infraccions disciplinàries dels alumnes podran ésser punides amb els següents castigs:

- a) Amonestació del Professor o degà, privada o a presència de la classe, essent comunicada a la família de l'alumne.
- b) Suspensió, a proposta del Professor degà, o altre Professor, decretada per la Junta de Professors.
- c) Pèrdua del curs, així mateix decretada per la Junta de Professors.
- d) Expulsió de l'Escola, a proposta de la Junta de Professors; essent aquesta aprovada per la Comissió de Cultura.

XX

Tenen dret a la inscripció sense examen, per al primer curs, els nois de dotze anys fets, que presentin un certificat d'un Mestre primari donant fe que el sol·licitant sap llegir i escriure i

coneix sumariament les quatre operacions fonamentals de l'Aritmètica.

XXI

Sense aquest requisit serà precís l'examen d'admissió.

XXII

Per a l'admissió als cursos superiors caldrà que els alumnes hagin merescut en totes les disciplines del curs finit, al jui d'aptitud per a ésser promoguts al superior. En el cas de no arribar a aquest resultat, els alumnes podran repetir el curs, no essent, però, permes freqüentar un curs per més de dues vegades.

XXIII

Els exàmens d'admissió consistiran en dues proves escrites sobre temes senzills d'Aritmètica i llengua catalana o castellana, judicades pels Professors en aquestes disciplines.

Els de promoció a cursos superiors, comportaran proves de totes les disciplines compreses en el curs finit, judicades pels Professors respectius i els del curs superior.

XXIV

La sol·licitud d'inscripció haurà d'ésser feta en el temps establert per l'Assessoria Tècnica de la Comissió municipal de Cultura, havent d'ésser acompanyada dels següents documents:

- a) Una declaració escrita de la que en resulti el permís i possibilitat de freqüentar regularment les lliçons, firmada pel pare o qui n'exerceixi les funcions.
- b) Certificat de revacunació o haver tingut la verola.

veniente a la buena marcha del servicio y asesorar a dicha Junta siempre que el referido Consejo sea requerido al efecto.

El Sr. Alcalde pondrá de acuerdo con el Sr. Gobernador para evitar las cuestiones de competencia entre los individuos del Cuerpo de Seguridad y los vigilantes, dando cumplimiento a todos los efectos legales al Real decreto de 24 de febrero de 1908.

CAP VIII. Anex 10. Institut d'Orientació Professional

BASES FORMULADAS POR LA EXCMA. DIPUTACIÓN PROVINCIAL PARA EL RÉGIMEN DE DICHO INSTITUTO, ACEPTADAS POR EL EXCMO. AYUNTAMIENTO EN SESIÓN DE 11 DE SEPTIEMBRE DE 1918.

I

El Instituto será un instrumento de estudio y de información de todo cuanto se refiera al problema profesional y tendrá por objeto:

- Estudiar pormenoradamente el estado actual de los oficios, artes e industrias ciudadanas, a fin de hacer la orientación colectiva de nuestra población escolar.
- Practicar la orientación profesional individual.
- Ejercer acción social de patronato sobre los aprendices de la ciudad.
- Practicar estudios de investigación y síntesis de carácter antropométrico y mental o psicológico, en aplicación a los fines del Instituto y otros de más alta cultura.

II

Para cumplir esta tarea, el Instituto:

- Formará estadísticas, recogerá datos que le permitan conocer lo bastante y bajo todos los aspectos, nuestro mercado de trabajo. Al efecto se pondrá en relación constante con los profesionales, las sociedades obreras y patronales y con las demás fuentes de conocimiento necesarias (Museo Social, Bols. del Trabajo, Estadística Municipal, etc.).
- Se relacionará con los maestros, con los centros de enseñanza y con los padres de los niños que hayan de dejar la escuela.
- Editará hojas, folletos y otras publicaciones dirigidas al conocimiento del Instituto y a la orientación y crecimiento de la cultura profesional.
- Formará una Biblioteca especializada con las publicaciones necesarias para estudio y formación del personal de las oficinas.
- Para los trabajos de índole experimental dispondrá de los correspondientes laboratorios, en los que se harán ensayos e investigaciones dirigidas al servicio del Instituto.

III

El Instituto tendrá su domicilio en esta ciudad y radicará en local o dependencias que el Ayuntamiento o la Diputación le asignen.

IV

Para dirigir el Instituto habrá una Comisión o Junta mixta, compuesta de presidente, que lo será el de la Diputación Provincial; vicepresidente, el Alcalde de Barcelona; dos diputados provinciales y dos concejales; los directores del Museo Social y de la Asesoría Técnica de la Comisión Municipal de Cultura, y otros u otros vocales de carácter técnico o social y representaciones de entidades interesadas en el problema, a juicio de la misma Junta.

V

Dicha Junta cuidará de la administración de los fondos del Instituto, del nombramiento y remoción del personal, así como también del cumplimiento de los fines reglamentarios.

VI

Como organismo de trabajo habrá una oficina técnica compuesta de tres secciones: la de Información o consulta, la de Estadística y la Experimental (laboratorios). Esta constará de dos subsecciones: la Antropométrica y la Mental o Psicológica.

VII

El personal de esta oficina será:

- Un director, que estará bajo las órdenes y en relación directa con la Junta y será el jefe del personal y el responsable técnico del funcionamiento de la institución.
- Cuatro adjuntos o auxiliares.
 - Uno encargado especialmente del servicio de Secretaría, de la correspondencia y de las publicaciones e informes, que estará en relación directa con el público.
 - Otro encargado del servicio de estadística, de los oficios y demás, base del funcionamiento de la Institución.
 - Dos para la Sección de Laboratorios: uno que cuidará de los trabajos de experimentación de la parte antropométrica, y otro para los de experimentación de carácter mental o psicológico.
- El personal subalterno que se necesite, según los medios económicos de la Institución.

VIII

Cada año se formará un presupuesto para la distribución de los ingresos y gastos del Instituto, que será aumentado por las subvenciones que le asignen la Diputación y el Ayuntamiento y por los demás donativos, legados o subvenciones que puedan adjudicarsele.

A este efecto, el Instituto tendrá verdadera personalidad jurídica con amplia capacidad para adquirir, poseer o enajenar bienes y derechos de toda clase.

ADICIONALES

Como base del funcionamiento de la nueva Institución, esta se hará cargo de los aparatos, material de estudio y demás pertenencias del actual Secretariat d'Aprenentatge.

El Instituto hará cada año un inventario de todo el material perteneciente al mismo.

En caso de disolución del Instituto, el material de estudio, aparatos de laboratorio y demás que actualmente posee el Secretariat d'Aprenentatge será de propiedad de la Diputación Provincial, y el que en lo sucesivo se adquiriera pasará a ser patrimonio de cualquiera Institución de carácter mixto provincial y municipal que sea legítima sucesora del Instituto. En otro caso se repartirá proporcionalmente entre las corporaciones que hayan contribuido a su fundación y sostenimiento.

Por efecto de esta transformación cesarán en sus cargos los individuos y delegaciones que constituyen el Patronat d'Aprenentatge y se dispondrá el actual personal de sus oficinas.

Relación

DE LOS MAESTROS Y MAESTRAS AGREGADOS QUE FUERON NOMBRADOS, EN MÉRITOS DEL CONCURSO ABIERTO AL EFECTO POR EL EXCMO. AYUNTAMIENTO, EN SESIÓN DE 25 DE SEPTIEMBRE DE 1918. (1)

- D. Ramón Bayarri Lleó.
- D. Magín Sedó Ponsal.
- D. Manuel Ballester Gimeno.
- D. Antonio Casanoves Pí.
- D. Joaquín Isern Fabra.
- D. Santiago Nonó Coders.
- D. Estanislao Andreu Morlins.
- D. Antonio Claret Rebollo.
- D. Fernando Fondevila Rodella.

(1) El censo de nombramiento de los maestros agregados que anteriormente se relaciona fue publicado en la CAJETA núm. 30, correspondiente al 26 de septiembre del corriente año.

- D. Lorenzo Tondo Vives.
- D. Juan Vidal Guimera.
- D. Jaime Martorell Aguiló.
- D. Epifanio Sagredo Nicolás.
- D. Raimundo Gutiérrez Campos.
- D. Salvador Cassá Folch.
- D. Vicente Illa Figa.
- D. Joaquín Gadea.
- D. Juan Muñoz.
- D. Francisco Roselló.
- D. Rodrigo Rubio Alvarez.
- D. Antonio Pujol.
- D. Juan de Dios Sabater Pabregat.

- D.ª María de los Angeles Moncanut.
- D.ª María del Rosario Giménez Ruiz.
- D.ª Matilde Savelio Ferré.
- D.ª Concepción Sagrera Riera.
- D.ª Trinidad Baider del Castillo.
- D.ª Carmen Solá-Villar.
- D.ª Rosa Bori Armengol.
- D.ª Mercedes del Cerro Alabau.
- D.ª Josefa Vallés Lorenzo.
- D.ª Joaquina Alemany Lari.
- D.ª María Solsona Pavia.
- D.ª Angela Daurat.
- D.ª Sora Sans Besma.
- D.ª Maria Hernández de Berestegui.
- D.ª Francisca Serrahima y Lobo.
- D.ª Pilar Delelós y Nogués.
- D.ª Mercedes González Palahí.
- D.ª Mercedes Manresa Seler.
- D.ª Josefa Catalá Huguet.
- D.ª Josefa Rogado Xurba.
- D.ª Francisca Masó Alga.
- D.ª María Luisa Muñoz Valverde.
- D.ª Cármen Paya y Bos.
- D.ª Concepción Martínez Uriarte.
- D.ª Balbina Rovirosa Font.

MAYORDOMÍA

Relación de los objetos hallados y depositados en esta Sección

Un bolso de terciopelo (puro) conteniendo un llavero con seis llaves y un llavín. — Un cuaderno titulado lecciones de Química General. — Dos paraguas sencillos. — Un monedero de piel conteniendo una estampilla, un tampón, una llave y un guante. — Varias llaves con llavero. — Un berbiquí de hierro maquinado. — Un paraguas.

Lo que se anuncia en virtud de lo dispuesto en el artículo 615 del Código Civil.

«Excm. Sr.:

Els regidors que sotscriuen, tenen l'honor de presentar a V. E. per a que sia aprovada, la següent *proposició*

1.^{or} Que sia declarada urgent.

2.ª Que es faculti a l'Alcaldia per a que, escoltat el parer de la Il·tre. Comissió de Cultura, pugui fer totes les gestions que sien menester per a organitzar les Escoles Baixeres i Vallcarca com millor convingui als interessos de l'Ensenyança de Barcelona i als del seu Ajuntament.

Cases Consistorials, 12 d'octubre de 1921. — J. Barbey. — August de Rull. — M. Santamaria.»

Com a conseqüència de l'anterior acord fou romesa al Sr. Ministre d'Instrucció Pública la següent instancia:

«Excmo. Sr.:

El Alcalde de Barcelona, en representación de su Ayuntamiento a V. E. acude y atentamente expone:

Que en varias ocasiones ha acudido a V. E. para exponerle la necesidad de conceder a nuestra ciudad un régimen especial con objeto de poder regular, unificándolo, todo cuanto con la enseñanza primaria se relaciona, atendido el considerable esfuerzo que el Ayuntamiento de Barcelona realiza en obra de cultura popular, lo que ha permitido demostrar que se halla capacitado para realizar una acción propia en cuestiones de enseñanza, amparándose al solicitarlo, en el espíritu y la letra de la ley de Instrucción Pública del año 1857 en donde se consigna que las Juntas Locales de Madrid y Barcelona podrán tener organización especial, en el Real decreto que se dictó en 18 de septiembre del año 1913, estableciendo una organización especial para las Escuelas de Madrid y las más recientes disposiciones creando el Patronato de las Escuelas de Cervantes, también de la capital de España.

Ninguna de las peticiones del Ayuntamiento de Barcelona han llegado a transformarse en algo práctico que haya permitido convertir la enseñanza primaria de nuestra ciudad en una organización perfecta de acuerdo con las modernas corrientes pedagógicas y con las necesidades y desarrollo de la obra cultural que ha menester realizarse en una ciudad de vida tan compleja como la de la ciudad de Barcelona.

En las diversas ocasiones que el Ayuntamiento se ha dirigido a V. E. solicitando disposiciones que contribuyesen a organizar debidamente la enseñanza primaria de nuestra urbe, siempre hubo una circunstancia de momento que determinaba la oportunidad escogida para formular la petición, pero en la presente, más que en ninguna otra ocasión, el Ayuntamiento considera de urgente necesidad el obtener un régimen especial de organización escolar para poder ensayarlo inmediatamente en las Escuelas que puede establecerse en los dos edificios escolares de Baixeras y Vallcarca, que acaban de construirse por el Ayuntamiento y que se hallan en disposición de funcionar seguidamente.

Pero el considerable esfuerzo que representa para el Ayuntamiento de Barcelona las edificaciones escolares que se han construido y siguen construyéndose sin auxilio alguno económico por parte del Estado, abonan la demanda que formula el Ayuntamiento de que las enseñanzas que deban establecerse en los dos edificios para escuelas, actualmente terminados, contribuyan a crear un tipo perfecto de escuela graduada que sirva como ejemplo y estímulo de futuras soluciones, de los problemas escolares planteados en Barcelona.

Es indudable que no se contribuiría a la creación de este mencionado tipo perfecto de escuela graduada si en los dos edificios construidos de acuerdo con todas las exigencias de las modernas corrientes pedagógicas, fuesen únicamente a prestar sus servicios aquellos maestros y maestras públicos que amparados en preceptos de carácter general de la

legislación escolar vigente, se considerasen con mayor derecho para ocupar las plazas de las Escuelas a establecer en los mencionados edificios, por cuanto la convivencia de elementos heterogéneos, como forzosamente resultarían los elementos así reclutados, no daría por resultado la organización de ese tipo perfecto de escuela, que nuestra ciudad reclama constantemente. Por el contrario facultándose al Ayuntamiento para que pudiese escoger entre los maestros públicos de la ciudad, aquellos elementos que por haber residido largo tiempo en la Ciudad, son más conocedores de su vida y costumbres y que a la vez y por esta misma razón, gozan de un mayor prestigio entre el Magisterio y de los cuales se sabe positivamente que se hallan ansiosos de ir a colaborar en la obra común que representa la Escuela graduada, es evidente que los resultados serían beneficiosos para los intereses de la enseñanza pública de nuestra Ciudad aunándose así debidamente el esfuerzo del Ayuntamiento con las posibilidades de una perfecta organización de sus escuelas.

Toda la aspiración del Ayuntamiento que queda indicada anteriormente, puede concretarse en los siguientes puntos:

1.º Que de acuerdo con preceptos de la legislación escolar vigente, el Ayuntamiento de Barcelona pueda organizar las escuelas elementales de niños que deben instalarse en el Grupo Escolar Baixeras y las de niñas de «La Parigola» (Vallecarca) con maestros y maestras de los que actualmente regentan escuelas nacionales en Barcelona y que voluntariamente accedan a prestar sus servicios en los mencionados edificios escolares concertando con el Ayuntamiento la forma de realizar los indicados servicios.

2.º La escuela elemental que se instale en el Grupo Escolar Baixeras, sería la práctica graduada de niños anexa a la Escuela Normal de Maestros y el Director de la misma, el regente que corresponda tener a la mencionada Escuela práctica.

3.º La actual Escuela práctica situada en la calle de la Universidad, núm. 43, perdería esta condición y se convertiría en una Escuela graduada con cuatro grados o secciones. El Inspector-Jefe elevaría a la Dirección General la propuesta del maestro que habría de ser nombrado Director de esta Escuela.

4.º Las Escuelas de Barcelona o Secciones de graduadas que resulten vacantes en virtud de este arreglo escolar, se proveerán en la forma reglamentaria.

Por todo lo expuesto esta Alcaldía,

SUPLICA a V. E. se sirva acoger la aspiración del Ayuntamiento concretada en las conclusiones anteriores y dictar, en armonía con las mismas, las disposiciones que sean menester para darles la correspondiente efectividad.

Dios guarde a V. E. muchos años. — Barcelona 15 octubre de 1921. — El Alcalde accidental, *Ramón Coll y Rodés*.

Excmo. Sr. Ministro de Instrucción Pública y Bellas Artes. — Madrid.»

Acompanyava l'anterior document aquest informe del Sr. Inspector-cap de primera ensenyança de la Província de Barcelona D. Manuel Ibarz.

«Excmo. Sr.:

Adjunto tengo el honor de remitir a V. E. una Instancia del Alcalde de Barcelona, quien solicita en representación de este Ayuntamiento la facultad de elegir los maestros nacionales — entre los de la capital — que han de encargarse de la enseñanza en los Grupos Escolares que se han construido recientemente por cuenta del Municipio y sin subvención de ninguna clase.

La petición de referencia es motivada por la necesidad de contar con escuelas modelos en lo relativo a sus locales, material científico, mueblaje, y sobre todo, un personal docente seleccionado y por la conveniencia de que se conceda a este Ayuntamiento el derecho a establecer un régimen especial, análogo al de Madrid, para mejorar la Escuela primaria.

Si se hiciera historia de cómo funcionan la mayoría de las Escuelas de Barcelona y de cómo se hallan instaladas casi todas en modestos e inadecuados pisos de alquiler, se

vería claramente el contraste que resulta entre el quietismo e indiferencia de ayer y la hermosa realidad de hoy, gracias al esfuerzo económico del Ayuntamiento y a la peritísima y perseverante gestión de su Comisión de Cultura.

Y como estos sacrificios no deben ser estériles y se debe anteponer a todo la cultura sana y práctica del pueblo de Barcelona, es natural y digna de encomio la iniciativa que se toma al elevar la instancia a que se refiere este informe.

Barcelona no ha podido presentar hasta ahora una Escuela de tipo perfecto como las que se admiran en otros países; Barcelona aspira a que los llamados Grupo Baixeras y «La Farigola» (Vallecarca), tengan una organización y una selección del personal análogo a las del Grupo Cervantes de Madrid.

Esto puede conseguirse con la petición que formula el Alcalde de Barcelona.

Pero refiriéndonos concretamente al Grupo Baixeras, todavía hay otra razón que aconseja poner el mayor empeño en que sea por todos conceptos la mejor Escuela de la capital.

El Ayuntamiento desea convertirla en Escuela práctica anexa a la Normal de Maestros, encargando su Dirección al actual regente D. Félix Martí Alpera, uno de los maestros más cultos y más conocidos de España. Si este Centro de enseñanza (que los alumnos-maestros tomaran como modelo) no cuenta con personal de probadas aptitudes y no está dispuesto a secundar con entusiasmo a su Director ¿no podrán atribuirse las graves consecuencias que de ello se originen a la negativa en facilitar un régimen especial?

Desgraciadamente el aspecto experimental de nuestra cultura, es lo más pobre que pueda darse debido a no realizar los normalistas las prácticas en buenas condiciones al lado de competentes maestros. La Inspección tiene ocasión de observarlo todos los días.

Por todo lo expuesto el Inspector que suscribe opina que se debe dar toda clase de facilidades al Ayuntamiento de Barcelona para la más acertada elección de los maestros nacionales de esta capital que deseen pasar al Grupo Baixeras — para niños — y al de «La Farigola» (Vallecarca) — para niñas — que acaban de ser construídos y que reúnen excelentes condiciones higiénicas y pedagógicas.

Como la realización del proyecto del Ayuntamiento de Barcelona implica el aumento de personal, a no ser que se quieran suprimir las Escuelas que dejan los maestros nombrados para los referidos Grupos, convendrá no demorar la inauguración y funcionamiento de éstos aún en el caso de presentarse dificultades de orden económico por no haber en el Presupuesto del Estado cantidades para la creación de nuevas Escuelas.

Esto no obstante V. E. con su ilustrado criterio resolverá lo más justo y conveniente. Dios guarde a V. E. muchos años. — Barcelona 17 de octubre de 1921.

CAP VIII. Anex 13.

REAL DECRET ORGANITZANT L'ENSENYAMENT PÚBLIC DE BARCELONA

L'anterior petició de l'Ajuntament de Barcelona ha sigut favorablement acollida pel Govern, qui, d'acord amb l'esperit de la demanda formulada, ha disposat que fos organitzat l'ensenyament en els Grups escolars de conformitat amb el següent R. D.:

Exposició

Señor: Construídos por el Ayuntamiento de Barcelona, sin subvención del Estado, dos edificios para Escuelas, dotados de todos los adelantos modernos impuestos por la Pedagogía para instalar en los mismos el Grupo escolar de niños denominado «Baixeras» y el de niñas «La Farigola» (Vallecarca), solicita aquel Ayuntamiento, después de justificada exposición, poder organizar las Escuelas elementales de niños y de niñas que han de establecerse en los citados Grupos escolares de modo análogo al de los Grupos «Cer-

vantes» y «Príncipe de Asturias» de esta Corte, con Maestros y Maestras nacionales de dicha capital que voluntariamente accedan a prestar sus servicios en las nuevas Escuelas graduadas, y convirtiendo el Grupo «Baixeras» en Escuela práctica aneja a la Normal de Maestros.

Digno de atención y estima es el esfuerzo de Barcelona al construir, sin auxilio del Estado, edificios de excelentes condiciones, con el fin de mejorar la enseñanza primaria creando Escuelas graduadas modelo, con todos los elementos y posibilidades para realizar la obra intensamente educativa y social exigida por los modernos tiempos.

Indispensable es, pues, coadyuvar al laudable esfuerzo del Ayuntamiento de Barcelona, que, deseando aplicar el régimen legal de las Escuelas nacionales establecido para los Grupos escolares «Cervantes» y «Príncipe de Asturias» al mejoramiento de la instrucción primaria en aquella ciudad, demanda normas conducentes a la realización de tan plausibles propósitos, y a este fin puede aplicarse el Reglamento dictado para organizar los referidos Grupos escolares de esta Corte con las diferencias indispensables por razones de localidad y de los elementos oficiales que concurren en la organización de ese régimen escolar.

Fundado en las anteriores consideraciones y atendido a las mayores conveniencias de la enseñanza, el Ministro que suscribe tiene el honor de someter a la aprobación de V. M. el adjunto proyecto de Decreto.

Madrid 17 de febrero de 1922. — Señor: A L. R. P. de V. M. — César Silió.

Real decreto

A propuesta del Ministro de Instrucción Pública y Bellas Artes,
Vengo en decretar lo siguiente:

Artículo 1.º La organización y régimen de los Grupos escolares construídos a sus expensas por el Ayuntamiento de Barcelona, se ajustará, en lo posible, a las disposiciones oficiales aplicadas a los Grupos escolares de Madrid denominados «Cervantes» y «Príncipe de Asturias»

Art. 2.º En dicha capital el Patronato estará formado por el Alcalde-Presidente del Ayuntamiento, los Vocales y el Asesor técnico de la Comisión de Cultura, el Inspector Jefe de Primera enseñanza de Barcelona y una Profesora de la Escuela Normal de Maestras.

Estarán también agregados al Patronato, con voz y sin voto, un Director y una Directora de los Grupos escolares

Art. 3.º Así los nombramientos como los ceses de los cargos a que se refiere la regla anterior corresponderán al Ministerio de Instrucción Pública y Bellas Artes

Art. 4.º Los Grupos escolares organizados de esta suerte por el Patronato podrán funcionar como ampliación graduada de las Escuelas prácticas anejas a las Normales, bajo la dirección del Regente de las mismas; mas para ello se requiere autorización expresa de la Dirección general de Primera enseñanza a propuesta razonada del Patronato.

Art. 5.º Los maestros de Sección de dichos Grupos escolares han de ser designados entre los que figuren en el Escalafón del Magisterio primario ingresados por oposición.

Art. 6.º En cuanto no esté previsto en las reglas anteriores el Patronato de los Grupos escolares de Barcelona se ajustará a las disposiciones dictadas por Real decreto de 27 de enero de 1910 para organizar el Patronato que tiene a su cargo la organización y régimen de los Grupos escolares de Madrid.

Art. 7.º Los gastos a que se refiere el artículo 3.º de dicho Real decreto para los trabajos pedagógicos y obra social del Grupo, correrán a cargo del Ayuntamiento de Barcelona.

Art. 8.º Las incidencias y resultas a que diere lugar la provisión de las plazas de Director y Maestros de dichos Grupos, se resolverán con disposiciones análogas a las que

contiene la Real orden de 4 de Diciembre de 1921, inserta en la *Gaceta* de 20 de Enero del corriente año.

Dado en Palacio a diez y siete de Febrero de mil novecientos veintidós.—*Alfonso*.—
El Ministro de Instrucción Pública y Bellas Artes, *César Silió*.

(Publicat en la *Gaceta de Madrid* del dia 19 de febrer de l'any 1922)

L'organització que l'Ajuntament de Barcelona dóna a aquests nous Grups Escolars ha sigut motiu de controvèrsia entre tots els elements de nostra Ciutat que es preocupen de les qüestions relacionades amb l'ensenyament primari. Com expressió de les diverses opinions exposades, reproduïm a continuació les comunicacions del «Decanat de Mestres Públics de Barcelona» i de l'«Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana» que foren adreçades oportunament a la Comissió Municipal de Cultura.

V

Veus d'opinió

a) COMUNICACIÓ DEL DEGANAT DE MESTRES PÚBLICS DE BARCELONA

«A la Comisión de Cultura del Excmo. Ayuntamiento de Barcelona:

Aceptada la invitación que se sirvieron hacerle los Sres. Presidente de la Comisión Municipal de Cultura y Director general de la Asesoría Técnica de la misma, el Decanato de los Maestros Nacionales de Barcelona tiene el honor de dirigirlle este documento para expresar con la mayor brevedad posible su actitud y su criterio, ante el trascendental problema de la renovación escolar de la ciudad.

Queremos recordar ante todo, aunque recordarlo parezca innecesario y enojoso, que Barcelona, que tantos esplendores ostenta de urbe moderna y que tantos aspectos interesantes ofrece en su vida civil, en orden a la primera enseñanza se encuentra en una situación de atraso lamentable. Cuenta con menos de la cuarta parte de los maestros que necesita para atender a su población escolar en aquella proporción que ésta corresponde a las Escuelas Públicas en las localidades populosas. Sus Escuelas, con una organización arcaica e instaladas casi siempre en locales sórdidos y malsanos, no han seguido aquella trayectoria de progreso y florecimiento que en los últimos treinta años se ha advertido en gran parte de los organismos escolares de las ciudades vivas y modernas. Y sin recurrir al ejemplo del extranjero sería bien fácil citar casos numerosos de ciudades españolas que no tienen la importancia de Barcelona, ni sus recursos considerables, ni el prestigio que ella goza de ciudad culta y europea, ni el compromiso que por lo mismo sobre ella pesa de atender con holgura y eficacia a la educación de sus hijos, y que poseen escuelas, nuevas por la edificación y nuevas por su organización, que se ofrecen atractivas y amables al niño y que invitan al maestro a un trabajo más reflexivo, menos penoso y más fecundo.

La terminación de los Grupos Baixeras y de Valcarca señala para la vida escolar de Barcelona un momento crítico. No son ciertamente más que un número del vasto programa de las construcciones escolares de esta ciudad; pero representan tales edificios el principio de una transformación; abren como una era nueva en la enseñanza primaria barcelonesa y son el anuncio, para el niño, de una vida escolar más sana, más alegre y más intensa; y para el maestro, de un refinamiento de su labor, de una mayor perfección y de una mayor dignidad en sus funciones.